LOUIS BROMFIELD
TOAMNA
TIMPURIE
În româneşte de
PAUL B. MARIAN
EDITURA VIVALDI
1993

CAPITOLUL I

În vechea casă a familiei Pentland se dădea un bal, căci pentru întâia oară de patruzeci de ani încoace era în familie o tânără care trebuia prezentată societăţii bune din Boston şi privilegiaţilor care fuseseră invitaţi din New York şi Filadelfia.

De aceea vechea locuinţă este împodobită cu lampioane şi ghirlande de flori de primăvară, pe când în hall-ul măreţ, cu pereţii albi, o orchestră de negri, instalată în spatele plantelor înverzite, intona o muzică zgomotoasă şi lascivă.

Sybil avea optsprezece ani şi revenise de puţină vreme de la Paris, unde fusese trimisă în pensiune, în pofida sfaturilor membrilor consei vatori ai familiei înrudită – se putea spune – cu aproape întreg Bostonul. Bunica ei, doamna Cassandra Struthers, persoană temută, trecuse în revistă candidaţii posibili – verii sau rudele apropiate care puteau fi agreate şi posesorii unor averi care puteau fi preţuite în ochii unor membri din familia Pentland, a căror avere avea baze atât de sigure. Recepţia fusese, deci, organizată, în acest scop şi invitaţiile fuseseră trimise în toate împrejurimile; tineri şi bătrâni, infirmi şi valizi, persoane în plină maturitate şi altele lipsite de eleganţă, toată lumea le primise; trebuia să se facă dovada că familia nu-şi pierduse nimic din prestigiu, cu toate că tineretul lipsise din rândurile ei. Căci, altă dată, acest prestigiu fusese – ca să spunem aşa – naţional, dar în cursul timpului slăbise atât de mult, încât numele de

Pentland nu era cunoscut în afara Noii Anglii; sau, mai degrabă, ca să fim mai exacţi, întreaga naţiune fugise de Noua Anglie şi de familia Pentland, lăsând-o în urmă, izolată şi aproape uitată pe marginea drumului, un ţinut care era un indice al acelui progres anarhic şi atât de apropiat de barbarie, atât de îndepărtat de tot ce reprezenta familia Pentland şi casa ei cea veche.

Bunicul Sybillei luase măsuri ca să fie multă şampanie şi pe masă se îngrămădeau salate şi homari cu maioneză, sandviciuri şi pui fripţi, aşezaţi pe reşouri. S-ar fi spus că o familie care se distinsese totdeauna prin spirit de economie şi chibzuială, înlăturase deodată principiile ei şi că, într-un gest eroic, nu mai ţinea seamă de nimic, numai ca să dea o serbare fastuoasă.

Dar într-un anumit sens, gestul părea neizbutit. Muzica de negri cânta cu foc şi avânt, însă, într-o casă cu înfăţişare atât de veche şi solemnă, era tot atât de discordantă, pe cât de nepotrivită. Câţiva bărbaţi şi una sau două femei, care aveau reputaţia că le place să bea, dădeau pe gât multe pahare de şampanie, dar chipurile lor nu exprimau decât plictiseală şi descurajare. Tot ce era fastuos, bogat, strălucitor sau zgomotos nu se potrivea de loc cu încăperile în care bunul domn Longfellow şi nepieritorii Emersoni şi Lorvlli se adunaseră odinioară şi-şi împărtăşiseră părerile lor despre viaţă. Într-un vestibul, sub privirea fixă a unui şir de strămoşi, remarcabili prin severitatea expresiei lor, muzica părea că pierde din armonie şi savoare; ea nu era pentru această lume distinsă. Printre oaspeţii neînsemnaţi se vedeau câţiva studenţi din anul întâi, importaţi de la Cambridge, puţin cam ameţiţi, dar nu prea veseli. Şampania curgea în van. Petrecerea era lipsită de însufleţire.

Cu toate că serata fusese dată, în primul rând, ca s-o introducă pe Sybil pe piaţa matrimonială a acestei lumi închise, familia profită de prilej ca s-o prezinte şi pe

Theresa Callendar, care venise să petreacă vara la Brock Cottage, situat dincolo de terenurile pietroase care se întindeau peste râu; şi, în sfârşit, pentru ca mama Theresei, persoană mult mai remarcabilă şi mai strălucitoare decât fata ei, să reînnoade legătura cu societatea. Desigur, ea cunoştea bine Durhamul şi toate împrejurimile lui, căci se născuse şi-şi petrecuse acolo copilăria. Se întorcea acum aici, după ce lipsise douăzeci de ani, în care timp trăise într-un mediu pe care ai ei – adică oamenii pe care-i cunoscuse când era copilă – 11 socoteau ciudat şi cam pestriţ. Avea relaţii numai cu personalităţi stranii şi se învârtea într-o lume care n-avea nimic comun cu vechea locuinţă liniştită şi casele mari de piatră de pe Commonwealth Avenue şi Beacon Street.

...Frumoasa şi eleganta Sabina Callendar, părea să fie regina balului. Pe lângă ea, niciuna din cele două tinere, nici Sybil Pentland, nici chiar fiica ei, nu păreau să fie prea luate în seamă. Sabina era aceea care atrăgea toate privirile; acei care o cunoscuseră altă dată erau roşi de curiozitate, gândindu-se la cei douăzeci de ani, în timpul cărora n-o mai văzuseră de loc, pe când acei care n-o cunoşteau, vedeau în ea oaspetele cel mai decorativ şi mai atrăgător.

Totuşi, ea nu căuta să fie înconjurată de tinerii adoratori care ardeau de dorinţa de a dansa cu dânsa. Avea, cu toate astea, peste patruzeci de ani şi nu părea să fie atentă la marii ştrengari îndrăgostiţi, care nu ştiau să vorbească decât despre contrabandă sau cluburile colegiului lor. Succesul ei avea un caracter cu totul deosebit; era triumful nepăsării.

Persoane de felul mătuşii Cassie Struthers revedeau în minte pe tânăra fată sfioasă şi stângace, bine făcută, dar cu obrazul lipsit de frumuseţe, încadrat de păr roşu-cărămiziu de care în urmă cu douăzeci de ani, se vorbea astfel: „părul acela groaznic roşu al bietei Sabina!” Atunci

era o fată care nu putea suferi balurile şi dineurile, fugind de viaţa mondenă şi preferând singurătatea. Azi la patruzeci şi şase de ani, ea reapăru înaltă, cu trup tot atât de frumos, cu acelaşi nas lung şi ochi verzi, puţin prea apropiaţi; dar căpătase o înfăţişare şi o siguranţă atât de extraordinară, că izbutea să întunece succesul femeilor mai tinere şi mai drăguţe şi în chip platonic şi pe micile crisalide îmbrăcate în tul roz şi alb. În timp ce păşea cu nepăsare prin saloane, salutând în dreapta şi în stânga, schimbând ici şi colo două sau trei cuvinte cu o persoană pe care o cunoscuse în timpul ciudatei ei vieţi de nomadă independentă de după divorţ. Chiar mersul ei dovedea o aroganţă care speria pe cei tineri şi stârnea o mare enervare la membrii mai în vârstă ai comunităţii Durham, toţi, mai mult, sau mai puţin verii sau rudele ei. Odinioară era una de-a lor, iar acum părea că se liberase cu totul de ei, nesinchisindu-se de micile reguli de bună-cuviinţă pe care mătuşa Cassie şi alte mătuşi şi verişoare i le băgaseră în cap, pe când era o fetiţă cu înfăţişare urâtă, cu un păr roşu îngrozitor. Ea făcuse odinioară parte din acest mic clan închis, şi văzând-o reapărând acum, era jignitor să constaţi că n-avea nici atitudine de învinsă, nici aspectul de tristeţe, la care te aşteptai. Dimpotrivă, era o personalitate foarte preţuită în societate, care trăia într-un ciudat mediu de stimă, de care sunt înconjurate toate semenele ei; pe scurt, ea îşi putea alege prietenii din rândul oamenilor distinşi şi chiar celebri. Ea stârnea interesul şi chiar indignarea, nu numai pentru că era adevărat, ci pentru că mătuşa Cassie şi acei care-i semănau, ştiau că e adevărat. Întorsese tuturor spatele şi asupra ei nu se abătuse nicio năpastă grozavă; departe de aşa ceva, ea se luase la trântă cu viaţa şi izbândise; şi-o modulase cu propriile mâini această viaţă şi avusese chiar un succes strălucitor; dar acesta e un drum care nu se iartă uşor.

Văzând ce efect făcea trecând prin odăile spaţioase, enervarea nu putea decât să crească; era de o eleganţă rară, desăvârşită, de la părul ei roşu lucios, minunat coafat – până la vârful pantofilor argintii de lamé. Siguranţa, încrederea în propria ei frumuseţe, atingeau aproape neobrăzarea. Pe lângă splendoarea şi frumuseţea rece care emanau din minunata ei rochie verde şi colierul subţire de diamante care întrecea strălucirea tuturor celorlalte bijuterii, cele mai multe femei păreau îmbrăcate fără gust şi caraghios. Fireşte, prezenţa ei răspândea şi o răceală. După expresia dispreţuitoare a ochilor ei verzi şi după zâmbetul batjocoritor care-i flutura pe buzele roşii puternic vopsite, se ghicea că era conştientă de acest efect şi încântată de triumful ei. Pretutindeni unde se ducea, întovărăşită totdeauna de un cavaler pe care îl alesese cu îngăduinţă, trecerea ei stârnea senzaţie.

Dacă în numeroasa asistenţă care umplea vechea casă care fremăta, ea avea o rivală, aceea era, desigur. Olivia Pentland – mama Sybillei – care mergea de colo până colo, aproape tot timpul singură, observându-i pe oaspeţi şi dându-şi foarte bine seama că balul nu era deloc ceea ce ar fi trebuit să fie. Ea n-avea nimic strălucitor, nimic deosebit, nimic din splendoarea şi fastul rochiei verzi, a diamantelor şi a luciosului păr roşu al Sabinei Callendar; frumuseţea ei brună, alcătuită din blândeţe, sensibilitate şi armonie, exercita o vrajă mai domoală şi mai subtilă. La început, n-o luai în seamă în mulţimea oaspeţilor, încetul cu încetul îţi dădeai seama de prezenţa ei, care te învăluia cu efluvii nedesluşite, ca un parfum. Apoi, dintr-odată, chipul ei se desprindea de al celorlalţi… simţeai o uşoară emoţie… Avea un obraz palid, cu pieliţa sidefie, încadrat de păr negru, care cobora peste sprâncene şi era strâns pe ceafă într-un coc mic. Erai uimit de ochii ei albaştri, sinceri şi senini, pe care anumite reflexe îi făceau aproape negri şi, mai ales, când vorbea,

de glasul ei, care avea o intonaţie gravă, cu o sută de inflexiuni deosebite. Iar, când observa partea caraghioasă a unui lucru, pufnea în râs ca un copil. Nu te puteai înşela nicio clipă asupra ei; era o adevărată doamnă; dar nici nu puteai să-ţi închipui că e mama Sybilei şi a unui băiat de cincisprezece ani.

Împrejurările şi o cuminţenie înnăscută făcuseră din ea o femeie cu înfăţişare pasivă şi ştearsă. Părea că face totul fără să se străduiască, cu un mare calm şi totuşi, când o cunoşteai mai bine, simţeai că puţine lucruri din jurul ei îi scăpau, nu numai că vedea şi înţelegea ceea ce ar fi reţinut atenţia unei persoane mărginite, ci presimţea şi legăturile subtile şi ciudate, care se stabileau între fiinţe. Părea să aibă un talent minunat de a înlătura greutăţile.

În mijlocul zgomotului şi forfotelii balului putea fi văzută, când într-o odaie, când într-alta, vorbind liniştit cu oaspeţii ei, sau observându-i şi veghind la toate; ca şi pe ei, o pasiona spectacolul răzvrătirii şi izbânzii Sabinei şi, poate, că zâmbea chiar de această atitudine de sfidare, o adevărată copilărie la o femeie de patruzeci şi şase de ani, foarte independentă şi care nu era lipsită de distincţie şi n-ar fi trebuit să facă prea mult caz de succesul ei.

Privind-o pe Sabina, cu care era destul de intimă, ea ghici că sub acea minunată înfăţişare exterioară, capodoperă a coaforilor, croitorilor şi bijutierilor, se ascundea o fetiţă cu părul roşu, dizgraţioasă, care triumfa la rândul ei, călcând în picioare toate prejudecăţile şi tradiţiile unor oameni ca mătuşa Cassie, John Pentland şi vărul Struthers Smatwood, doctor în teologie, pe care ea îl calificase totdeauna de „Apostolul oamenilor distinşi”. S-ar fi putut crede aproape, se gândea Olivia că Sabinei, după douăzeci de ani de exil, îi mai era încă teamă de ei, ca şi de puterea, ce nu încetase de a exista şi ai cărei reprezentanţi erau.

*
* * *

Nimeni nu suferea mai mult de întoarcerea triumfală a Sabinei ca mătuşa Cassie. Totdeauna o socotise pe Sabina ca pe unul din bunurile ei personale, chiar în timpul anilor îndelungi pe care aceasta îi petrecuse în exilul ei voluntar, departe de farmecele Durhamului; o socotea a ei, aşa cum ar fi făcut cu un câine tânăr – presupunând că bătrâna doamnă ar fi fost în stare să suporte prezenţa unui animal atât de dăunător ordinii, cum e câinele. Neavând copii, i se oferise prilejul să pună în practică toate teoriile ei asupra educaţiei, crescând pe biata orfelină, lăsată de fratele bărbatului ei.

Acum stătea pe o treaptă din mijlocul scării de marmură albă şi, pe când privea balul, ochii ei scrutători exprimau o uşoară dezaprobare. Muzica zgomotoasă o enerva, o făcea să se simtă prost, iar obiceiul pe care-l luaseră tinerele de a-şi da buzele cu roşu şi de a se pudra în societate, i se părea vulgar şi vrednic de dispreţ. „De ce nu ţi-ai spăla atunci şi dinţii la masă?” Ea îşi amintea mereu de balul dat pentru dânsa în urmă cu patruzeci de ani şi care se încheiase prin cucerirea domnului Struthers. îmbrăcată cu puţină cheltuială (ea îşi făcea un merit din a trăi doar din veniturile sale) şi purtând doliu după bărbatul ei, care murise cu opt ani înainte, semăna cu o cioară foarte demnă, dar cam neliniştită, cocoţată pe un gard.

Sabina făcu reflecţia că mătuşa Cassie şi, domnişoara ei de onoare stând alături, în picioare, pe scară, semănau cu o cioară şi cu un porumbel guşat. Doamna Peavey nu era doar grasă, ci pur şi simplu umflată, era una din acele femei cu înclinaţii spre obezitate şi care se îngraşă chiar dacă mănâncă pâine uscată şi bea apă. Se împlineau, în curând treizeci de ani de când făcea parte din familie, fiind angajată ca domnişoară de companie, şi ajunsese încetul cu încetul, să fie doar roabă, ca s-o distreze pe mătuşa

Cassie în timpul unei lungi perioade de boală. Rămăsese totdeauna acolo, înlocuindu-i bărbatul, care murise – şi copiii, care nu se născuseră niciodată.

Doamna Peavey avea ceva copilăros, unii spuneau că nu era în deplinătatea facultăţilor mintale, dar era tocmai ceea ce-i trebuia mătuşii Cassie, căci se arăta la fel de supusă ca un copil şi cu totul lipsită de resurse personale. Mătuşa Cassie îi dădea chiar o leafă destul de bună s-o despăgubească de pierderile pe care le suferise la Boston cu prăvălioara ei în care vindea „porţelanuri de artă”. Doamna Peavey, cu toate că n-avea un sfanţ, era o adevărată doamnă şi avea rude însemnate la Boston.

Când zări rochia verde şi părul roşu al Sabinei care înainta în holul mare, o lumină străluci în ochii mătuşii Cassie şi ea spuse numaidecât:

— Sabina pare neliniştită din pricina fetei ei. Biata copilă nu pare să aibă prea mult succes, dar asta nu-i deloc surprinzător; biata fată! E într-adevăr urâtă! Cred că a moştenit tenul acesta palid de la tatăl ei, care era amestecătură, de grec şi francez. De altfel, nici Sabina nu a fost prea înconjurată de admiratori când era tânără.

Şi pentru a suta oară mintea ei începu să fie preocupată de amănuntele puţin cunoscute ale căsătoriei şi divorţului Sabinei, tălmăcind şi răstălmăcind cele mai neînsemnate fapte, făcând nesfârşite presupuneri şi subliniindu-le cu reflecţiile împrumutate din frazeologia pioasă, căci după cum spunea mătuşa Cassie, nimic nu părea să se întâmple fără intervenţia, lui Dumnezeu. El avea un fel de a împărţi cu atâta nepăsare încercările şi binecuvântările, încât până la urmă devenea răspunzător de toate.

În adevăr ea ajunse să vorbească despre Sabina cu puţină duşmănie, căci nu uitase o hărţuială de acum două sau trei zile în care ea fusese înfrântă. Arareori mătuşa Cassie dădea peste un potrivnic care să-i ţină piept, şi

când se întâmpla aceasta, ea păstra o amintire chinuitoare, până în clipa când găsea mijlocul să-l subjuge pe neobrăzat. Ea îşi împărtăşea toate gândurile domnişoarei Peavey, căci această fecioară grăsuţă şi coaptă devenise, din pricină că stătuse multă vreme la ea, un fel de duhovnic şi. mătuşa Cassie nu se ascundea faţă de dânsa, deşi repeta neîncetat: „N-o luaţi în seamă pe domnişoara Peavey. Nu contează”.

Ea spunea deci:

— O socotesc pe Sabina cu totul nepăsătoare şi uşuratică; n-aş fi recunoscut niciodată în ea pe fata modestă care m-a părăsit.

Oftă şi continuă:

— Desigur, nu se cade s-o judecăm. Îmi închipui că biata fată a suferit mult. O plâng din adâncul sufletului.

Aceste cuvinte rămaseră fără răspuns. Domnişoara Peavey, pe care o incinta acest spectacol, părea cufundată în contemplarea acestei tinereţi; ochii ei rotunzi şi sinceri, strălucitori de înflăcărare îndărătul lornionului ei, exprimau atracţia pe care o simţea o persoană care, toată viaţa ei nu fusese altceva decât „domnişoară de companie”. Mătuşa Cassie avea atunci impresia că domnişoara Peavey nu era prea stângace şi i-o spunea uneori.

Ea urma, fără să se descurajeze:

— Nici Olivia nu arată prea bine astă seară… pare foarte obosită, la capătul puterilor. Nu-mi place să-i văd aceşti ochi cu cearcăne… de multă vreme am impresia că are vreo neplăcere.

Dar domnişoara Peavey, uşuratică din fire, se lăsa totdeauna cucerită de viziunea acestor tinere atât de deosebite de cele din vremea ei, nepărăsind din ochi nici pe domnul Horkin, unul din vecinii lor, bărbat gras şi matur, cu înfăţişarea sentimentală, care băuse puţin prea multă şampanie şi făcea glume, iar Olivia îl asculta

răbdătoare.

În mijlocul acestei veselii, domnişoara Peavey uită cu totul de sine. Nici nu observa privirile pe care i le arunca mătuşa Cassie, priviri care exprimau bucurie. „Aşteaptă numai să fim singure”.

De la o vreme, mătuşa Cassie era preocupată de ceea ce numea ea „ciudata atitudine a Oliviei”. Atenţia ei fusese trezită pentru întâia oară cu o lună sau două înainte, când Olivia, în timpul uneia din vizitele matinale ale bătrânei doamne, începuse deodată să plângă în tăcere şi părăsi odaia, fără să dea nici cea mai mică explicaţie. De curând lucrul se agravase; ea simţea că Olivia scăpa încetul cu încetul de sub influenţa ei şi acţiona, hotărât, împotriva sfaturilor ei binevoitoare. Astfel, chiar pentru acel bal, Olivia nu ţinuse seama de sugestiile ei de economie şi cumpătare şi iată că mătuşa Cassie era chinuită, ca şi când şampania care curgea în valuri ar fi fost însuşi sângele din venele ei. Niciodată de un veac încoace, de când Sabina Pentland cumpărase o parură de perle şi ametiste, nu se cheltuiseră în familia Pentland atâţia bani o singură dată, pentru o simplă distracţie.

Ea dezaproba şi aspectul tineresc al Oliviei şi al Sabinei r femei de vârsta lor n-ar trebui să pară atât de tinere şi fragede. Ea socotea vulgar şi aproape necuviincios ca Sabina să pară la patruzeci şi şase ani, de treizeci şi cinci. Chiar la vârsta de treizeci de ani mătuşa Cassie avea înfăţişarea unei persoane respectabile şi de atunci nu se mai schimbase deloc. La şaizeci şi cinci de ani, „fără copii şi singură pe lume” (afară, fireşte, de Miss Peavey) ea era aproape aceeaşi ca la treizeci de ani în rolul ei de soţie a „greoiului domn Struthers”. Singura deosebire era că acum sănătatea i se îndreptase; nu mai era veşnic suferindă şi această minune se înfăptuise chiar în epoca morţii lui Struţ hers.

Pe când se gândea la toate astea o văzu pe Olivia

apărând şi îndreptându-se spre scară, alături de Sabina. Ceva le înveselise; râsul Sabinei era, ca de obicei, prefăcut şi batjocoritor, acel al Oliviei răutăcios, în timp ce o licărire zglobie, foarte suspectă, strălucea în ochii ei. Mătuşa Cassie avu groaznica intuiţie că ele se amuzau împreună de o glumă făcută pe socoteala celor de faţă, şi poate chiar pe a ei şi a doamnei Peavey. De când se întorsese Sabina, Olivia îi părea şi mai ciudată şi mai răzvrătită; totuşi, trebuia să admită că amândouă aveau o înfăţişare nobilă. Ea prefera distincţia liniştită a celei de a doua, felului violent în care se impunea strălucitoarea Sabina. Bătrâna doamnă îşi dădea seamă de această deosebire, dar cum aparţinea unei generaţii în care emoţia învingea analiza, ea nu-şi vedea prea lămurit gândul. Ea nu-şi dădea seama că văzând-o pe Olivia, îţi spuneai numaidecât: „Iată o adevărată doamnă”; poate că ea era singura doamnă de acolo în cel mai bun sens al cuvântului.

Era în ea o blândeţe, o naivitate şi un fel de nobilă cumpătare – toate calităţile pe care mătuşa Cassie le preţuia – totuşi, ea nu era mai puţin tulburată de expresia enigmatică de care erau însoţite. Dar, uneori, în ultima vreme, când ea stăruia prea mult pe lângă Olivia, mătuşa Cassie dându-şi seama că trezeşte la tânăra femeie, o forţă, pe care o presimţea primejdioasă, bătea în retragere neliniştită.

Ea se ridică greoi, gemând puţin şi, pe când cobora scara, spuse:

— Trebuie să te părăsesc, draga mea Olivia.

Olivia stărui să rămână, iar Sabina, privind-o ţintă pe bătrâna doamnă cu ochii ei verzi, a căror expresie lăsa să se ghicească ura, zise brusc:

— Credeam, mătuşa Cassie, că rămâi totdeauna până în ultima clipă.

Mătuşa Cassie, răspunse cu un oftat, oftat care spunea multe şi însemna că ea era o văduvă nenorocită,

singură, lipsită de dragoste, a cărei viaţă se sfârşise de multă vreme.

— Nu mai sunt tânără, Sabina – spuse ea – şi socotesc că bătrânii trebuie să cedeze locul tinerilor. Vine o vreme când…

Sabina zâmbi:

— Ah! zise ea cu glas aspru – eu n-am pornit încă pe drumul renunţării. Mai am vreo câţiva ani de trăit.

— Nu mai eşti un copil, Sabina – îi răspunse bătrâna doamnă, acru.

— Nu, desigur, nu mai sunt un copil.

Şi acest răspuns o sili pe mătuşa Cassie să tacă, fiindcă ei lovea precis, amintindu-i scena aceea blestemată, când îndemânarea Sabinei o învinsese.

Plecarea celor două bătrâne avu loc în mijlocul unei mari agitaţii; în jurul lor toţi se îmbulzeau, alergau după paltoane, pălării şi toate celelalte lucruri depuse la garderobă. În cele din urmă plecară, şi mătuşa Cassie spuse peste umărul ei osos şi ascuţit:

— Olivia, vrei să-i spui la revedere dragului tău socru? îmi închipui că joacă bridge cu doamna Soames.

— Da, joacă bridge cu doamna Soames – răspunse Olivia de pe terasă.

Mătuşa Cassie se mulţumi să tuşească în mod ostentativ şi într-un fel plin de subînţelesuri. Prin mimică şi intonaţie ea izbutea să exprime cât de mult îl dezaproba pe bătrânul John Pentland şi pe bătrâna doamnă Soames.

Ea se urcă în maşina ei demodată, urmată în chip respectuos de doamna Peavey, şi spuse şoferului să meargă foarte încet. Maşina se îndreptă pe aleea lungă, mărginită de ulmi, între cele două rânduri de vehicule care aşteptau.

„Socrul drag” al Oliviei era chiar fratele mătuşii Cassie, dar ea prefera să accentueze totdeauna asupra rudeniei dintre acesta şi Olivia, ca şi când aceasta din

urmă ar fi trebuit să fie mai strâns şi mai definitiv intrată în edificiul familial.

În clipa când cele două femei trecură din nou pragul casei, Olivia întrebă:

— Unde-i Theresa? N-am mai văzut-o de un ceas.

— S-a întors acasă.

— Theresa… s-a întors acasă… a părăsit balul care se dădea în cinstea ei!

Olivia se opri uimită şi se sprijini de zid; Sabinei i se păru atât de fermecătoare şi de delicioasă, că se gândi: „E un păcat când vezi o femeie atât de frumoasă, ducând o astfel de viaţă”.

Ea spuse tare:

— Am surprins-o în clipa când o ştergea. A plecat pe jos la vilă. Spunea că-i e silă de bal, că se simţea nenorocită şi se plictisea, şi că, în sfârşit, prefera să se ducă să se culce.

Cu o mişcare a umerilor ei frumoşi, Sabina adăugă:

— Atunci am lăsat-o să plece. Ce importanţă are?

— Niciuna, într-adevăr.

— Când e vorba de astfel de lucruri, eu n-o constrâng niciodată. Am fost prea mult constrânsă eu însămi când eram tânără. Vreau ca Theresa să facă ce-i place şi să fie independentă. Nenorocirea e că a fost răsfăţată – a trăit în societatea celor maturi şi a bărbaţilor care vorbeau numai ca să îndruge ceva.

Ea râse şi continuă:

— Am făcut o greşeală că m-am întors aici; n-am s-o mărit niciodată în ţinutul ăsta. Toţi bărbaţii se tem de dânsa.

Olivia avea în faţa ochilor silueta caraghioasă a fetei Sabinei; o vedea mică şi brună, cu ochii ei mari arzători şi cu înfăţişarea ei, în acelaşi timp degajată şi ursuză, plecând pe jos şi mergând cu paşi mari pe drumurile pline de praf, care duceau la Brook Cottage. Alcătuia un

contrast atât de izbitor cu fata ei, Sybil, cumpătată şi desăvârşită în purtări!

— Nu cred că Durham să-i facă prea mare impresie, zise Olivia cu un zâmbet răutăcios.

— Nu… se plictiseşte aici.

Olivia se întrerupse, ca să spună „la revedere” unui grup de oaspeţi care treceau prin faţa ei; micuţele Pingre, cu rochii la fel, de tul roz; plinuţa domnişoară Peerkins, care avea cea mai frumoasă colecţie de şerveţele brodate din Noua Anglie; Rondey Phillips care-şi consacra viaţa creşterii *springerşilor* 1), ca să treacă drept un desăvârşit gentleman englez; bătrânul domn Tuney, a cărui avere era în turnătoriile de la Durham, Lynn şi Salem şi monseniorul Smallwood. Episcopul o complimentă pe Olivia pentru frumuseţea fetei şi începu, stângaci, o discuţie cu Sabina. Din spatele tufişurilor de liliac se iviră maşinile care îi duceau, unul câte unul.

După ce plecară, Sabina spuse brusc:

— Ce fel de om e acest Iliggins?… Ştii care, rândaşul.

— E foarte devotat – răspunse Olivia.

— Copiii îl iubesc mult. Dar de ce întrebi?

— Oh!… M-am gândit la dânsul aşa, deodată, pentru că l-am observat astă seară pe terasă cum privea serbarea.

— Înainte a fost jocheu… şi cred că bun jocheu, câtă vreme n-a fost prea greoi. Se împlinesc zece ani de când îl avem. E foarte priceput şi poţi pune temei pe el, iar uneori e foarte hazliu. Bătrânul domn Pentland se bizuie în totul pe el… Din

Câini de vânătoare.

nenorocire, are mereu aventuri cu fetele din sat. Se pare că-l găsesc irezistibil… şi e o secătură fără pereche.

Chipul Sabinei se lumină deodată, ca şi când ar fi făcut o mare descoperire. Tocmai aşa mă gândeam şi eu, îşi zise ea şi se îndepărtă brusc, ca să continue să înregistreze cele mai neînsemnate întâmplări ale serii.

Ea întrebase cine e Higgins, pentru că imaginea acestui om o obseda şi o regăsea mereu în centrul unei impresii nelămurite şi ciudate, ce-i tulbura mintea, de obicei atât de lucidă. Nu înţelegea de ce el rămăsese înfipt în mintea ei ca cel mai însemnat dintre toate persoanele pe care le văzuse defilând, ca într-un caleidoscop. Era un străin, un servitor care privise balul de afară şi iată că acest bărbat, care înainte nu-i atrăsese atenţia, îi apărea acum foarte clar pe primul plan.

Ea îl zărise pe când stătea în pervazul ferestrei vechiului salon de lectură cu stucărie roşie; întorsese spatele dansatorilor ca să privească mlaştinile şi marea ce se vedea dincolo de pajişti, când toate pietrele, copacii şi gardurile vii apăreau luminoase, din cauza luminii vii a lunii şi transparenţei aerului din Noua Anglie. Lăsându-se cucerită deodată de frumuseţea tăcută a peisajului, a îndepărtatelor dune albe, pierdută în amintiri care datau de peste douăzeci de ani, ea se gândise: „Orizontul acesta e mereu acelaşi, destul de frumos, aspru, rece şi pustiu, numai că până acum n-am observat asta. Abia acum, când mă întorc după o lipsă de douăzeci de ani, văd ţinutul meu aşa cum este”.

Apoi, în timp ce stătea acolo singură, avu încetul cu încetul impresia că era privită. Tufişurile de liliac, care se înălţau la câţiva paşi, învăluite de umbra deasă, se mişcaseră pe neaşteptate… frunzele lor se clătinau uşor şi, deodată, readusă la realitate, ea îşi amintise de locul unde se afla şi de ce era acolo; concentrându-şi atenţia, izbuti să desluşească o siluetă mică, bondoacă şi un chip palid, care privea printre crengi şi urmărea din ochi perechile care dansau în casă. Văzând aceasta, un fior uşor o străbătu şi avu o senzaţie neplăcută, care se risipi numaidecât, când recunoscu obrazul schimonosit, zbârcit, al lui Higgins, rândaşul. îl văzuse de zeci de ori, fără măcar să-şi oprească privirile asupra lui, dar în clipa aceea se preciza

înaintea ei cu o forţă care te stăpâneşte, într-un fel care făcea să nu poţi uita persoana şi înfăţişarea lui. Purta veşnicii lui pantaloni de călărie şi o cămaşă de bumbac fără mânecă, care lăsa să i se vadă braţele scurte, muşchiuloase şi păroase.

Stând bine proptit pe picioarele lui arcuite, s-ar fi spus că e o fiinţă ţintuită de pământ… foarte asemănătoare bătrânului măr care, sub razele lunii îşi împrăştia ultimele petale albe pe pajiştea întunecată. Această viziune o impresionă neplăcut, ca şi cum (îşi dădu seama mai târziu), fără să ştie, ar fi fost spionată de vreun animal cu inteligenţa supranaturală.

Deodată, el dispăru din nou îndărătul tufişurilor de liliac, ca o căprioară speriată.

Urmărind-o cu privirea pe Sabina, care se îndepărta, Olivia zâmbi, căci ştia unde se duce prietena ei. Sabina se îndrepta spre salonul de lectură; acolo, stând deoparte, ea avea să se prefacă interesată de ultimul număr din *Mercure de France* sau de vreun jurnal de modă, pe care îl va frunzări, şi în timpul acesta avea să fie numai ochi şi urechi, în timp ce bătrânul John Pentland şi biata bătrână doamnă Soames, jucau bridge cu doi dintre contemporanii lor. Sabina voia să le cerceteze viaţa; nu era mulţumită, ca ceilalţi din Pentland, care se făceau a crede că între ei nu fusese niciodată nimic. Trebuia să cunoască lucrurile în adâncimea lor, să descopere adevărul. Adevărul, doar adevărul putea pune stăpânire pe mintea ei.

Deodată, Olivia se simţi cuprinsă de un impuls trecător de simpatie, aproape sfâşietor pentru această femeie aspră şi închisă. Era cu neputinţă să-i arate această dragoste, căci Sabina dispreţuia prea mult efuziunile şi era prea închisă, ca să accepte vreodată cea mai neînsemnată mărturie de prietenie; totuşi, ea căuta să se încredinţeze că Sabina cunoştea această dragoste mută şi sfioasă a ei, foarte asemănătoare cu aceea pe care o simţea pentru

John Pentland, care şi el se ştia iubit. Dar acestor două fiinţe le era cu neputinţă să vorbească de lucruri atât de simple ca dragostea?

Reveria Oliviei fu întreruptă de alţi oaspeţi, care treceau pe dinaintea ei, retrăgându-se; ea îşi alungă tristeţea, înlocuind-o cu o desăvârşită voioşie de politeţe. Zâmbea, iar buzele ei şopteau: „Bună seara, sunteţi siliţi să plecaţi?” Apoi: „Bună seara, sunt foarte mulţumită că v-a plăcut balul”. Ea glumea cu bărbaţii bătrâni şi-i încuraja pe tinerii sfioşi; repeta neîncetat aceleaşi fraze monotone. Pierind, oaspeţii spuneau: „Ce femeie încântătoare e această Olivia Pentland”.

Totuşi, după o clipă, ea uitase care era persoana de la care îşi luase rămas bun.

Unul câte unul, oaspeţii plecară şi peste puţin timp muzicanţii negri îşi închiseră instrumentele şi se retraseră şi ei; în sfârşit, apăru şi Sybil, o brunetă sfioasă, cu înfăţişarea puţin obosită şi palidă, în rochia ei verde, bine croită.

Zărind-o, Olivia tresări de mândrie: din toate fetele de la bal, ea era cea mai drăguţă, desigur nu cea mai strălucitoare, dar cea mai încântătoare şi, într-adevăr, cea mai frumoasă. Frumuseţea ei era aceeaşi ca şi a mamei sale, te învăluia cu încetul şi te simţeai pătruns de ea încă multă vreme după ce te despărţeai de dânsa: Nu era zgomotoasă, băieţoasă şi vulgară ca femeile sportive, nici comună, ca fetele care-şi pun prea multă pudră şi ruj şi încearcă să facă pe femeile de lume. Avea de pe acum acel tact, care e apanajul unei adevărate doamne, indiferent de generaţia căreia îi aparţine; era în ea un mister, un rafinament şi o cunoaştere a viitorului care triumfa faţă de lustrul amăgitor al celorlalte. Totuşi chiar această măsură, această stăpânire de sine şi pudoare, această frumuseţe îi intimida pe oameni. Olivia era foarte neliniştită, nu din pricina ei însăşi, ci pentru că voia ca fata ei să fie fericită şi

chiar mai mult decât atât, să cunoască o fericire deplină, nemărginită, a cărei existenţă ea o bănuise, fără s-o găsească vreodată. Într-un anume fel ea credea că retrăieşte în Sybil şi i se părea că datorită experienţei câştigate, ar putea s-o călăuzească – privind ca de pe culmea unui drum străbătut – pe această tânără întruchipare a ei însăşi, aflată în pragul vieţii şi s-o facă să meargă pe căi mai puţin istovitoare decât acelea pe care le bătuse ea. Era atât de necesar ca Sybil să se îndrăgostească de un bărbat care s-o facă fericită! De cele mai multe ori interesează prea prea puţin felul în care se mărită fetele, lucrul cel mai de seamă fiind să fie bogate; dacă deveneau nenorocite sau se săturau, divorţau şi făceau o nouă încercare, căci aşa se petreceau lucrurile în lumea lor. Dar pentru Sybil, căsătoria avea să fie un izvor nesfârşit de fericire, sau o nenorocire grozavă şi fără scăpare.

Deodată, îşi aminti de ceea ce spusese Sabina, cu câteva clipe înainte, în legătură cu Theresa: „Am făcut o greşeală că m-am întors aici; n-o s-o mărit niciodată în acest ţinut”.

Aceasta era adevărat şi pentru Sybil. Printr-un fel de intuiţie nelămurită, ea ştia ce voia; îi era silă de o viaţă lină şi fără tulburări, care s-ar scurge liniştit, într-un cadru neschimbat, fixat de tradiţie şi împrejurări. Nu ar fi voit ca ea să se mărite cu un bărbat care ar fi semănat cu toţi acei printre care trăia. Sentimentele ei erau de altă natură: încerca să străbată suprafaţa exterioară a vieţii înconjurătoare, să ajungă chiar în miezul lucrurilor, acolo unde fiecare din actele ei ar deveni o bucurie.

Fata se apropia de mama ei şi, prinzând-o de mijloc, rămase în picioare lângă ea; toată lumea ar i-i luat-o drept sora Oliviei.

— Eşti mulţumită? întrebă Olivia.

— Da… a fost amuzant!

Oiivia zâmbi:

— Dar nu grozav?

— Nu, într-adevăr.

Sybil începu să râdă, ca şi când şi-ar fi amintit deodată de ceva caraghios.

— Theresa a şters-o – zise mama ei.

— Ştiu… mi-a spus că pleacă.

— Se vede că n-o distra balul.

— Citusi de puţin… iar băieţii i se păreau idioţi.

— Seamănă foarte bine cu toţi tinerii de-o seamă cu ei. La vârsta asta nu sunt deloc interesanţi.

Sybil încruntă uşor sprâncenele:

— Theresa nu e de părerea asta. Ea spune că ăştia nu ştiu să vorbească decât de două lucruri: cluburile lor şi vinul… Niciunul din aceste subiecte nu e pasionant.

— Ai face şi tu la fel, dacă ai fi trăit tot timpul aici… ca celelalte fete. Theresa şi cu tine priviţi acum toate lucrurile astea pe din afară.

Necăpătând niciun răspuns, Olivia întrebă:

— Nu crezi că am făcut o greşeală că te-am trimis la un pension în Franţa?

Sybil ridică repede ochii:

— Oh! nu… nu! zise ea, apoi adăugă cu patimă reţinută: pentru nimic în lume n-aş fi vrut să fie altfel.

— M-am gândit că te-ai bucura mai mult de viaţă, dacă n-ai vedea doar un singur aspect al ei. Am vrut să pleci pentru câtăva vreme… (Ea nu-şi exprimă tot gândul: „pentru că am vrut să scapi de blestemul care-i prăpădeşte pe toţi la Pentland”).

— Sunt fericită – zise tânăra – sunt fericită pentru că totul are pentru mine un sens deosebit – nu ştiu cum să explic… dar s-ar spune că lucrurile au o însemnătate mai adâncă decât le-aş fi atribuit-o altminteri:

Neputându-şi stăpâni imboldul, Olivia o sărută:

— Eşti o fată deşteaptă, nu-şi pierde cineva vremea în

zadar cu tine. Şi acum du-te să te culci. Am să trec să-ţi spun noapte bună.

Ea urmări din ochi pe fata care se depărta şi străbătea holul cel mare pustiu, uimită de graţia ei proaspătă, care fremăta de viaţă şi înflăcărare, pe care o accentua şi mai mult şirul lung al portretelor de familie, prin faţa cărora trecea; când se întoarse, în cele din urmă, ea se găsi faţă în faţă cu socrul ei şi bătrâna doamnă Soames; amândoi înaintau pe coridorul îngust, care pornea din salonul de lectură. Ea fu impresionată de înfăţişarea lui John Pentland: pentru întâia oară frumosul bătrân cu toate că era slab, părea într-adevăr sleit; vârsta îi încovoia, iar ochii lui negri şi vioi aveau cearcăne mari vinete.

Bătrâna doamnă Soames, cu cocul ei prea negru, ciudat şi complicat, cu obrajii fardaţi, cu bărbia care-i atârna, susţinută de trei şiraguri de perle care-i încercuiau gâtul, se sprijinea pe braţul lui – jalnică evocare a femeii drăguţe de altă dată şi care recurge la artificii zadarnice şi copilăreşti, ca rujul şi părul vopsit; viziune sfâşietoare, în frivolitatea ei, a unei fiinţe care nu-şi da seama că era caraghioasă. Văzând-o, un şir întreg de amintiri se perindară în mintea Oliviei; totdeauna prezentă la recepţiile care se succedau, doamna Soames îi apăru într-un corsaj strâmt, cu o diademă, trecând printre oaspeţi, salutând şi alintându-se după convenţiuni sociale, care făceau parte dintr-o epocă mai barbară şi mai primitivă şi care supravieţuiseră, aşa cum se întâmplă în provincie.

Bătrânul înainta cu paşi mici, încet, căutând să ţină seama de infirmităţile doamnei Soames; văzând aceasta, Olivia simţi nevoia neaşteptată de a plânge.

John Pentland îi spuse:

— Draga mea Olivia, o s-o însoţesc pe doamna Soames cu maşina. Poţi să laşi uşa deschisă pentru mine.

Apoi, aruncând o privire drăgăstoasă norei lui, o luă la braţ pe doamna Soames şi, străbătând terasa, o conduse

la maşină.

Numai după plecarea lor, Olivia o zări pe minunata Sabina care, în picioare, în umbra adâncă a pervazului uneia din ferestrele de pe coridor, nu părăsise din ochi bătrâna pereche. Ocupate să-l privească pe John Pentland care o ajuta pe doamna Soames să se urce în maşină cu o seriozitate curtenitoare, niciuna din ele nu spuse vreun cuvânt, iar când maşina se depărta pe lunga alee – mărginită de ulmi – pe care luna o arginta, Sabina oftă şi spuse:

— Mi-o pot aminti de pe vremea când era minunat de frumoasă; o adevărată frumuseţe. Azi nu mai există astfel de femei, care să n-aibă altă ocupaţie decât să fie frumoase.

O vedeam adeseori, când eram fetiţă. Semăna cu Diana, zeiţa vânătorii. De câtă vreme trăiesc astfel?… a să vedem… cred că se împlinesc patruzeci de ani.

— Nu ştiu nimic – răspunse Olivia cu glas potolit – Totdeauna i-am văzut astfel, de când am intrat în mijlociii Pentlandziler.

Şi în timp ce vorbea, era copleşită de un sentiment îngrozitor de tristeţe, o tristeţe atât de pustie! De câtăva vreme era cuprinsă din ce în ce mai des de descurajare, atât de des, încât uneori era îngrijorată, temându-se să nu fie ceva bolnăvicios.

Sabina reluă, cu acelaşi glas răspicat şi metalic, care îi era obişnuit:

— Mă întreb dacă a fost vreodată ceva…

Olivia ghicea sfârşitul întrebării, şi răspunse repede, curmându-i vorba:

— Nu, sunt sigură că n-au mers mai departe decât ceea ce ştim cu toţii. Îl cunosc de-ajuns de bine, ca să fiu sigură.

Sabina rămase o clipă îndelungată tăcută, apoi spuse:

— Îmi închipui că ai dreptate. E cu neputinţă să fi fost ceva între ei. El e ultimul dintre Puritani. Ceilalţi n-au nicio însemnătate. Ei continuă să se poarte ca şi când ar avea credinţă, dar nu mai cred. Nu mai au vitalitate. Nu sunt decât nişte reflexe ipocrite şi palide. Cu el sfârşeşte spiţa regală.

Ea îşi luă mantoul făcut dintr-o ţesătură argintie şi, aruncându-l.pe frumoşii ei umeri albi, spuse brusc:

— E aproape ziuă. Trebuie să dorm puţin. A venit vremea când se impune să ţin seamă de aceste lucruri. Nu mai suntem tinere ca altă dată, Olivia.

Pe terasa scăldată în lumina lunii, ea se întoarse, ca să întrebe:

— Unde era oare O'Hara? Nu l-am văzut.

— Cred că n-a venit din pricina lui Anson şi a mătuşii Cassie.

Drept orice răspuns. Sabina bombăni ceva dispreţuitor.

Balul se sfârşise acum, ultimii oaspeţi se retrăseseră şi nimic şi nimeni nu scăpase vigilenţei ei, nici lipsa lui O'Hara, nici mătuşa Cassie şi John Pentland, nici măcar Higgins, care-i privea pe toţi. pitit în umbra liliacului.

În zori vremea se răcorise, iar Olivia, în picioare în pragul uşii, tremura uşor în timp ce o privea pe Sabina care se urca în maşina ei şi se îndepărta. Dincolo de pajişti, ea zări farurile maşinii lui John Pentland care gonea cu toată viteza pe şosea, spre casa doamnei Soames; ea o văzuse dispărând îndărătul desişurilor de mesteacăn şi apărinci din nou, dincolo de barieră. Când în sfârşit. se întoarse ca să intre în casă, îi trecu prin minte că de când se întorsese Sabina, viaţa familiei Pentland se schimbase în chip misterios.

CAPITOLUL II

Olivia avea obiceiul (căci la Pentlanzi, cel mai neînsemnat din acte devine, în chip inevitabil, un obicei),

ca înainte de a urca scara, cu „boiseries” frumoase, să facă în fiecare seară înconjurul casei, ca să se încredinţeze că totul era în ordine. După plecarea Sabinei, ea începu să străbată în chip mecanic, odăile, oprindu-se din când în când, ca să vorbească servitorilor, spunându-le să se ducă la culcare şi să pună, a doua zi dimineaţă, toate lucrurile la loc. Întorcându-se, ea observă că uşa salonului, care rămăsese deschisă tot timpul, era închisă acum.

Era o încăpere mare pătrată, aşezată în aripa cea mai veche a casei construită de acei dintre Pentlanzi care făcuseră avere, echipând vase de corsari şi dedându-se la un fel de piraterie împotriva vaselor comerciale engleze. Cu trecerea anilor, salonul acesta devenise muzeu plin de amintiri şi – relicve al unei familii, care se putea socoti veche de trei veacuri şi care descindea dintr-un comerciant protestant, care debarcase pe coasta părăsită a Noii Anglii numaidecât după Miles Ständisch şi Priscâlla Al den. Toţi membrii familiei stăteau cu dragă inimă în ea şi avea înfăţişarea plăcută a odăilor locuite; ca atare, îmbinarea monstruoasă a mobilelor şi a tablourilor desperecheate era îndreptăţită. Două sau trei scaune „Sheraton şi Heppelwite” se aflau alături de o masă veche de mahon, un divan acoperit cu pluş şi un jilţ cu basculă, foarte mare a cărui origine nu prea era bine cunoscută. Mai era şi o lampă înfiorătoare de bronz care fusese oferită de domnul Long fellow mamei bătrânului John Pentland, două acuarele îngrozitoare, una înfăţişând Tibrul şi castelul San Angelo, cealaltă un sat italian, executate de domnişoara Maria Pentland în 1846, în cursul uneia din călătoriile ei în Italia; un scaun umplut ou câlţi, împodobit cu ciucuri, un dar al bătrânului colonel Higginson; o gravură pe oţel cu personaje rigide, înfăţişând semnarea Declaraţiei, agăţată deasupra căminului şi, în sfârşit, o colecţie completă a *Istoriei Statelor Unite* de Woodrow Wilson, un dar făcut de senatorul Lodge, „scumpul senator

Lodge”, cum spunea totdeauna mătuşa Cassie, când vorbea despre el. Se găseau adunate acolo Obiecte care aminteau lungile şederi ale domnului Lowell, ale domnului Emerson şi ale generalului Custin, ca şi ale altor buni cetăţeni din Noua Anglie. Olivia nu se atinsese de toate aceste amintiri, erau aşa precum le găsise, când venise să locuiască. În casa cea mare, după ce se măritase cu Anson Pentland.

În ochii tuturor acelora care cunoşteau odaia şi familia salonul acesta n-avea nimic urât, nimic caraghios. De altfel, avea o pecete istorică. Intrând acolo, aproape că te aşteptai să vezi înaintând o călăuză şi cuvântând: „Domnul Longfellow a scris odinioară pe acest birou… Iată jilţul preferat al senatorului Lodge…” Olivia putea să le enumere pe toate, până la cei mai însemnat dintre bibelouri, care-i deveniseră foarte cunoscute.

Ea deschise uşa fără zgomot; luminile erau tot aprinse şi, lucru şi mai surprinzător încă, bărbatul ei şedea în faţa vechiului birou, înconjurat de cărţi mucegăite, scrisori şi documente îngălbenite, cu ajutorul cărora avea de gând să alcătuiască o carte intitulată *Familia Pentland şi Colonia de la Massachusetts Bay*. Ea fu foarte uimită văzându-l, căci el avea obiceiul să se culce, în fiecare seară, precis la unsprezece, chiar când avea loc o recepţie, ca astăzi.

El părăsise de câteva ceasuri balul şi se mai afla încă aici, în smoching, cu toate că bătuse de mult miezul nopţii.

Ea intrase atât de încet, încât el n-o auzise; rămase o clipă nemişcată, privindu-l în tăcere, nehotărâtă, neştiind dacă avea să-i vorbească sau să se retragă cum venise. El îi întoarse spatele pe ea uimind-o mai ales, umerii lui căzuţi, gâtul lui slab şi ţeapăn, capul lui pe jumătate chel ieşind bine în relief. Deodată, ca şi când ar fi simţit că e observat, se întoarse şi ridică ochii spre ea. Era un om de patruzeci şi cinci de ani, dar care părea mult mai în vârstă,

cu o figură prelungă de cal ca aceea a mătuşii Cassie care, cu chipul tras şi tenul galben, nu era lipsită, totuşi, de farmec, şi eu ochi mici, de culoare albastru-deschis, care reaminteau porţelanul. Văzând-o pe Olivia, chipul lui căpătă o expresie. supărată, pe care ea o cunoştea bine şi care însemna că era nemulţumită de ceva.

— Veghezi foarte târziu – zise ea, calm, părând că nu Observă nimic neobişnuit.

— Aşteptam să-ţi vorbesc; doresc să stau de vorbă cu dumneata. Şezi, te rog, o clipă!

Erau ciudat de reci în raporturile lor, ca şi când n-ar fi existat prea multă intimitate între ei, chiar înainte, când copiii lor erau foarte mici. El se menţinea într-o rigiditate ceremonioasă, amestecată ou nervozitate, care te făcea să te gândeşti la epoca victoriană, şi în care ghiceai şi un fel de sfială, la care nu prea te aşteptai. Era omul care făcea totdeauna nu ceea ce trebuia, ci ceea ce lumea lui socotea că e bine.

De dimineaţă convorbirea lor se îndepărtase pentru întâia oară de replicile dinainte stabilite pe care le schimbau în toate zilele, de atâta amar de ani. Când el spunea că voia să vorbească, asta însemna, în genere, că avea să se plângă de ceva împotriva servitorilor, cel mai ades împotriva lui Higgins, pentru care avea o antipatie pe cât de mare, pe atât de neînţeleasă.

Cântd ea era obosită, ezita să-i facă o observaţie neînsemnată în privinţa casei. Puţin distrată, dar cu o bucurie ascunsă la gândul că aceasta îl nemulţumea, ea aprinse o ţigară şi, în timp ce aştepta ca el să usuce, cu meticuloasă grijă, foaia pe care o scrisese, simţi că e cuprinsă încetul cu încetul de o dorinţă ciudată şi anormală de a se arăta nesuferită, de a provoca, într-un fel sau altul, un incident care să risipească o clipă acesta impresie de monotonie copleşitoare şi să-şi descarce nervii. Ea se gândi: „Ce m-a apucat? Sunt oare una din

acele femei cărora le plac scenele?”

El se ridică şi, oprindu-se înaintea ei, foarte înalt şi slab, cu umerii căzuţi şi ochii lui spălăciţi aplecaţi spre dânsa, îi spuse:

— E vorba de Sybil… am aflat că în fiecare zi călăreşte cu acel O’Hara.

— Întocmai – răspunse Olivia, fără să se emoţioneze. Se duc să se plimbe dimineaţa, înainte de micul dejun, când nu iese încă nimeni.

El încruntă sprâncenele şi, fără să vrea, luă o atitudine demnă şi severă:

— Şi-mi spui că o ştiai, că ai ştiut-o totdeauna?

— Ei îşi dau întâlnire pe pajişte, lângă vechea carieră de nisip, pentru că el n-are deloc chef să vină până acasă.

— Poate că-şi dă seama că n-ar fi bine primit.

Olivia zâmbi, puţin ironic:

— Sunt convinsă că din cauza asta. De aceea n-a venit astă seară, cu toate că l-am poftit. Ar trebui să ştii, Anson, că n-am faţă de dânsul aceleaşi sentimente ca dumneata.

— Da, îmi dau seama. Sentimentele dumitale sunt rareori aceleaşi ca ale mele.

— N-ai nevoie să dai o întorsătură neplăcută acestei discuţii – zise ea, liniştită.

— Pari că ştii foarte multe.

— Sybil îmi povesteşte tot ce face. Cred că e mult mai bine să se poarte astfel.

În timp ce ea îl privi pe Anson, simţi o uşoară mulţumire văzând că-l supără calmul ei şi, totuşi, îi era şi puţin ruşine că doreşte o mică ceartă, o ceartă de nimica toată, care s-o mai trezească şi să-i facă viaţa mai puţin ştearsă. El răspunse:

— Ştii foarte bine care e părerea mătuşii Cassie şi a tatii despre O’Hara.

Abia acum Olivia începu să înţeleagă.

— Tatăl dumitale ştie prea bine totul, Anson. I-a întovărăşit chiar el odată sau de două ori, călărind iapa murgă.

— Eşti sigură?

— De ce aş minţi atât de prosteşte? De altfel, tatăl dumitale şi cu mine, ne înţelegem foarte bine, cred că ştii.

Cuvintele acestea îşi produseră efectul, căci Anson se depărta înciudat, cu câţiva paşi. Era ca şi când i-ar fi spus:

„Tatăl dumitale mi se adresează totdeauna mie, şi nu dumitale. împotrivirea nu vine din partea lui, căci altfel aş fi fost informată”. Ea adăugă tare:

— Afară de asta, l-am văzut chiar eu.

— Atunci, îmi asum eu însumi răspunderea. Lucrul acesta îmi displace şi înţeleg să înceteze.

Olivia ridică uşor sprâncenele şi chipul ei putea să exprime tot aşa de bine mirarea ca şi batjocura sau, poate, exprimau şi una şi alta. Ea cumpăni o clipă, nemişcată şi, în cele din urmă, spuse:

— Mă inse] oare gândind că mătuşa Cassie e aceea care a instigat toate acestea?

Necăpătân’d niciun răspuns, ea urmă:

— Mătuşa Cassie trebuie să se fi sculat cu noaptea în cap ca să-i vadă plecând.

El tăcea mereu; atunci, diavolul cel răutăcios, care o aţâţa, o îmboldi să spună:

— Sau poate că i-a întrebat pe servitori, după cum ştii că are obiceiul s-o facă.

Pe măsură ce vorbea, chipul bărbatului ei devenea din ce în ce mai ursuz; s-ar fi spus că însăşi culoarea pielii sale se schimbase; luminat astfel de lustra victoriană, care îi atârna tocmai deasupra capului, în formă de pară, tenul lui părea verzui.

— N-ai dreptul să vorbeşti astfel despre mătuşa mea, Olivia.

— N-are niciun rost să mai discutăm despre asta.

Cred că nu te poţi îndoi asupra adevărului spuselor mele.

Ea simţi că se însufleţeşte; începea să atingă punctul sensibil. După al ăţia ani de zile, el avea să-şi dea seama că nu era chiar atât de blândă. Acum dl era scos din fire şi chiar uluit. Cu glas mai împăciuitor spuse:

— Nu înţeleg ce se petrece cu dumneata în ultima vreme, Olivia.

Un gând îi trecu repede prin minte: poate că o să se înduioşeze. Poate mai e în stare să se emoţioneze. Oare ar fi posibil ca acum după atâta vreme să se arate sociabil şi prietenos şi poate… poate chiar mai mult decât atât?

Totuşi, el urmă:

— Eşti ciudată şi eu nu sunt singurul care te socotesc astfel.

— Nu – zise Olivia, puţin cam tristă – şi mătuşa Cassie e de aceeaşi părere. A povestit pe la toţi vecinii că par nenorocită. Poate că sunt puţin cam obosită. E doar atât de multă vreme de când lupt într-una… cu Jack… cu mătuşa Cassie… cu tatăl dumitale… cu ea.

Rostind acest ultim cuvânt, ea arătă cu un gest scurt, abia schiţat, aripa nordică, întunecată, a casei celei mari.

Ea nu-l slăbea din ochi, simţind că e scandalizat şi cuprins de spaimă, văzând că i se înşiră dintr-odată atâtea lucruri de care familia Pentland nu pomenea niciodată, lucruri care se îngropau în tăcere şi pe care se sileau să le ascundă, ca şi când nici n-ar exista.

— Ar trebui să vorbim câteodată de ele – continuă ea ca ton melancolic. Din când în când suntem singuri şi siguri că nu ne poate auzi nimeni. Nu putem pretinde la nesfârşit că aceste lucruri nu există.

Timp de o clipă el tăcu, gândindu-se cu o energie deznădăjduită, ce ar putea răspunde. În sfârşit, găsi acest biet răspuns:

— Cu toate astea şi dumneata veghezi destul de târziu ca să joci bridge cu Sabina, bătrâna doamnă Soames

şi tata.

— Asta îmi face bine. Nu poţi tăgădui că asta nu creează, totuşi, o diversiune.

— Nu te înţeleg.

El începu să se învârtească, agitat, prin odaie, în timp ce ea stătea nemişcată, aşteptând pur şi simplu ca discuţia să devină tragică. Deodată, se simţi stăpânită de un sentiment de triumf şi exaltare; de mulţi ani de zile, încă din adolescenţă, nu mai simţise ceva asemănător. Dar în acelaşi timp fu cuprinsă de o puternică poftă de a râde, văzându-l pe Anson, atât de înalt şi de slab, plimbându-se. tru/faş, de colo până colo.

El se opri pe neaşteptate în faţa ei şi spuse:

— Şi nu pricep de ce o pofteşte atât de des pe doamna Soames aici.

Ea îşi dădu seama că neînţelegerea şi încordarea dintre dânşii erau mult mai mari, decât îşi închipuise, căci Anson vorbise de doamna Soames şi de tatăl ei, un lucru la care nimeni din familie nu făcea aluzie; şi vorbea despre aceasta spontan şi fără niciun fel de reţinere.

— Ce rău vezi în asta? Ce însemnătate poate avea? E singura bucurie a acestei bătrâne femei neputincioase şi una din puţinele plăceri de care se mai poate bucura încă tatăl dumitale.

Anson începu să bombănească, dezgustat:

— E ridicol, doi bătrâni, doi bătrâni…

EH nu-şi termină fraza, căci n-ar fi putut-o încheia decât cu un singur cuvânt, dar acest cuvânt, niciun gentleman şi, niciun Pentland nu-l folosea, când era vorba chiar de tatăl lui.

— Poate că acum e o copilărie – zise Olivia – dar nu sunt sigură că a fost totdeauna astfel.

— Ce vrei să spui cu asta? Laşi să se înţeleagă că…

Din nou el căută cuvintele, silindu-se să găsească – altele decât cele care-i veneau în chip firesc pe buze. Era

interesant să-i vezi atitudinea în faţa realităţilor, să constaţi neputinţa şi stânjeneala lui:

— Laşi să se înţeleagă – îngăimă el – că tatăl meu s-ar fi purtat vreodată… (Se sufocă, înainte să rostească): într-un – chip de dispreţuit?

— Anson… E ciudat, dar am impresia că astă seară sunt sinceră… o dată… O singură dată doar.

— Dai numai dovadă de perversitate.

— Desigur… şi ea avu un zâmbet descurajat.

— Doar dacă nu vrei să spui că în această casă… în această odaie… şi descriind un cerc cu braţul ei alb care cuprindea toată colecţia de amintiri victorioase, toate relicvele unei familii puritane, odinioară plină de vitalitate şi putere – că în această odaie când eşti sincer şi cinstit, eşti. pervers.

El ar fi vrut să o întrerupă cu furie, dar ea ridicase mina şi urmă:

— Nu, Anson, vreau să-ţi spun sincer ce gândesc… fie că vrei să asculţi sau nu; fără ca să mă aştept la ceva bun de pe urma sincerităţii. Nu ştiu dacă, folosind chiar propriile dumitale cuvinte, tatăl dumitale s-a purtat într-un chip de dispreţuit, sau nu. Nădăjduiesc că da… nădăjduiesc că a fost amantul doamnei Soames, atunci când dragostea vorbea trupului… da, chiar asta vreau să spun. Cred că ar fi fost mai bine dacă ar fi putut fi fericiţi, cu adevărat, cel puţin un timp oarecare… în loc să trăiască într-un fel de letargie, în care toate zilele se scurg la fel… Socotesc că dintre toţi, tatăl dumitale merita această fericire.

Ea oftă şi adăugă încet:

— Ei, acum ştii. El privi multă vreme ţintă podeaua cu ochii lui rotunzi şi inexpresivi, care o îngrozeau uneori pe Olivia din pricina marii lor asemănări cu acei ai bătrânei femei, care nu părăsea niciodată aripa de miazănoapte şi pe care toată familia o desemna prin ea, ca

şi când n-ar avea aproape nimic omenesc. În cele din urmă, el bombăni în mustaţa pleoştită, ca şi când şi-ar fi vorbit lui însuşi.

— Nu pot înţelege ce ţi se întâmplă.

— Nimic… absolut nimic. Nu m-am schimbat; numai că astă seară m-am săturat să tot răspund veşnic la toate, „da, da” şi să joc mereu comedie, ca să putem trăi aici cu toţii liniştiţi, fără să ne întrerupem visul nostru., cu neclintita convingere că suntem superiori tuturor muritorilor, că pentru că suntem bogaţi, suntem şi puternici şi drepţi… Oh! la ce bun toate aceste vorbe… Sunt tot aceeaşi, nu m-am schimbat; numai că astă seară am spus tot ce gândeam. Trăim într-un vis aici… un vis care, într-o bună zi, se va schimba într-un coşmar şi atunci ce o să faci dumneata şi mătuşa Cassie şi toţi ceilalţi?…

În focul discuţiei, sângele îi năvălise în obraji. Ea se sculă şi se duse să se sprijine de cămin; era foarte frumoasă astfel, dar bărbatul ei nici nu observă. El părea cufundat în meditaţii adânci, cu trăsăturile crispate de încordarea minţii.

— Nu ştiu ce se petrece – zise el peste câtva timp – cred că e din pricina Sabinei. Ea n-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici. Provoacă pretutindeni tulburare şi totdeauna a fost aşa… chiar când era fetiţă. Ne întrerupea jocurile, spunând: „Nu vreau să mă joc de-a masa de copii. Ce nevoie să socoţi apa tulbure drept Bordeaux! E un joc idiot”.

— Crezi că mai spune şi acum că e un lucru idiot să socoţi apa tulbure, drept Bordeaux?

El se întoarse fără să răspundă şi începu să se învârtească prin odaie păşind pe covorul victorian cu enormi trandafiri ofiliţi:

— Mă întreb unde vrei să ajungi. Tot ce ştiu e că Sabina… Sabina e o femeie rea.

— O urăşti pe Sabina pentru că e una din prietenele

mele?

— Ce lucru stupid spui! zise el cu glas plin de amărăciune.

Olivia oftă.

Nu, nu-i un lucru stupid îţi dai foarte bine seama. (Ea cunoştea bine procedeele celor din familie, care se prefăceau totdeauna că nu înţeleg o observaţie justă, dar neplăcută).

Şi de asta el refuză să răspundă; se întoarse spre dânsa. Nu-l văzuse niciodată atât de tulburat şi violent; era cuprins de o astfel de emoţie încât, o clipă se părea că se va putea impune printr-o oarecare demnitate şi autoritate:

— Şi nici fata ei, care pare că vine din insulele Fidji, pe care a târât-o cu ea în toate părţile lumii şi care şi-a îmbâcsit mintea cu toate ideile barbare, nu-mi place mai mult.

Văzându-l într-o astfel de stare şi auzind tonul lui, Olivia fu uluită de o intuiţie trecătoare, ca un fulger, care îi lămuri toată însemnătatea cuvintelor lui şi chiar a acelui lung şir de ani, pe care-i petrecuse aici, printre Pentlanzi, sau în impunătoarea casă de piatră cenuşie de pe Beacon Street. Deodată, ea descoperi de ce se temeau Anson, mătuşa Cassie şi toată acea lume atât de complicată a familiei ei. Erau îngroziţi la gândul că zidurile cu care era înconjurată existenţa lor şi care erau înseşi temeliile lor, ar putea fi dărâmate, lăsându-i fără apărare, dezgolind minciunile şi vanităţile lor josnice, desfiinţând acea armătură de legi şi prejudecăţi, pe care le construiseră ca să-i apere. Aceasta era pricina urii lor pentru O’Hara irlandez şi de religie romano-catolică, el constituia o primejdie pentru liniştea lor. Această descoperire ar fi pentru ei o catastrofă, căci în oricare altă societate decât a lor, într-o societate în care toţi aceşti bani, constituind un capital inalienabil, nu le-ar mai face un zid de apărare, ei n-ar mai avea nicio însemnătate. Deodată ei *n-ar mai fi fost*

decât ceea ce *erau* în realitate.

Pentru întâia oară că avea viziunea limpede şi necruţătoare, aşa că spuse liniştit:

— Cred că Theresa ţi-e antipatică pentru motive nedrepte. Îţi dă de bănuit, pentru că nu e ca ceilalţi… nu seamănă cu tip ui de fată pe care ai învăţat să-l socoteşti desăvârşit. Dumnezeu ştie dacă sunt astfel de fete pe aici… toate se asemănă între ele, ca boabele de mazăre dintr-o păstaie.

— Şi ce e cu tânărul acela care o să vină la aceste două femei… Americanul acela care are un nume franţuzesc şi care n-a călcat niciodată pe pământul ţării lui? Îmi închipui că o să fie tot atât de ciudat, ca toate legăturile lor. Cine îl cunoaşte?

— Sabina… începu Olivia.

El tăie vorba:

— Sabina! Parcă ei îi pasă cine e şi de unde vine? E multă vreme de când ea a renunţat la societatea oamenilor cum ecade, din ziua când a plecat de aici ca să se mărite cu acei dezmăţat de Levantin. Sabina… Sabina ar fi foarte fericită să ne facă un rău… nouă, care suntem rudele ei. Ne urăşte; abia dacă îşi dă osteneala să fie politicoasă cu mine.

Olivia zâmbi, fără să se tulbure, şi-şi aruncă ţigareta în foc, sub insipida gravură în oţel a Declaraţiei.

— Începi să spui prostii, Anson. De data asta să ne mărginim la fapte. L-am văzut pe tânărul ăsta la Paris. Acolo i-a cunoscut Sybil. E deştept, foarte bine ca fizic şi femeile mai sunt şi altceva pentru el decât rândaşi. Mai există femei cărora să le placă să fie tratate astfel… ca femei… mai există chiar şi unele dintr-astea aici la Durham. Nu, nu cred că ţi-ar place. N-o să facă parte nici din clubul dumitale, nici din celegiul dumitale şi va avea o altă concepţie despre viaţă. N-o să-şi aibă părerile gata formate încă de la naştere.

— E din pricina copiilor mei – nu vreau ca ei să se împrietenească cu oricine, cu primul venit.

Olivia nu se clinti. De data asta întoarse capul şi zise cu blândeţe:

— Dacă eşti neliniştit din cauza lui Jack, nu-ţi mai bate capul. N-o să se însoare cu Theresa. Cred că nu ştii cât e de bolnav… Uneori, am impresia că habar nu ai de starea lui.

— Nu-i las niciodată pe doctori să plece fără să le vorbesc.

— Atunci ar trebui să-ţi dai seama că n-au niciun rost… lucrurile pe care le spui!

— N-are nicio însemnătate! Sabina nu ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici.

Convorbirea avea să devină din nou inevitabilul şi obişnuitul schimb de cuvinte zadarnice, avea să se învârtească în cerc, la nesfârşit, ca veveriţele în cuşcă, fără să ajungă la vreun rezultat. De atâtea ori se întâmplase astfel.

Pentru a pune capăt discuţiei, ea se îndreptă spre cămin; chipul ei devenise din nou palid, iar ochii ei întunecaţi aveau cearcăne violete. Fragilitatea ei te uimea, violenţa acestei forţe, care ţâşnise, pe neaşteptate în ea, părea că-i zdrobise trupul.

— Anson – spuse ea încet – te rog să vorbim chibzuit. Mă voi interesa de această poveste dintre Sybil şi O’Hara şi voi încerca să aflu dacă e ceva serios. La nevoie, am să-i întreb pe amândoi. Şi eu aş îi împotriva unui astfel de proiect, dar din altă cauză: O’Hara e prea în vârstă pentru dânsa. N-ai ce să te nelinişteşti, n-ai ce să te amesteci. Cât priveşte pe Sabina, am s-o văd cât de des voi dori.

Şi rostind aceste cuvinte, ea devenise primejdios de calmă; aceasta era expresia care uneori o neliniştea pe mătuşa bărbatului ei. Cu un oftat uşor, ea urmă:

— Anson, m-am arătat bună şi blândă ani şi ani de-a

rândul, şi iată că astă seară… astă seară am impresia că sunt aproape la capătul răbdării mele. Îţi spun asta numai pentru a te înştiinţa că lucrul n-o să continue la nesfârşit.

Luându-şi eşarfa, ea nu aşteptă răspunsul lui, ci se îndreptă spre uşă, cu acelaşi calm neliniştitor. În prag, se întoarse:

— Socotesc că, deocamdată, putem privi chestiunea ca şi aranjată.

El rămase pironit locului, cu ochii ţintă la ea, cu un aer mirat, ca şi când îşi vedea pentru întâia oară nevasta, după atâţia ani de zile; apoi, încetul cu încetul, această expresie de uimire se schimbă, făcând loc unei priviri viclene şi aproape de ură, care se putea interpreta astfel: „Iată adevărata dumitale fire! Iată care era tot timpul adevăratul dumitale gând şi niciodată n-ai fost de-a noastră. Totdeauna ne urai. Ai rămas o străină, o străină vulgară şi de dispreţuit”.

Buzele subţiri şi batjocoritoare se decoloraseră puţin şi vorbi cu un glas întretăiat; s-ar fi spus că se zbate deznădăjduit, ca un animal la pândă. Cuvintele se rostogoleau de pe buzele lui într-o cascadă năvalnică, asemeni unui val de oţel topit, care se scurge dintr-un cuptor a cărui gură o deschizi. Rostea cuvintele cu cruzime şi fremătând de ură.

— În orice caz… în orice caz, nu vreau ca fata mea să se mărite cu un *„shanty Irish” i*). Şi aşa sunt destui în familie.

Olivia se propti de pervazul uşii, cu ochii negri măriţi de uimire, ca şi când n-ar fi putut să-şi creadă urechilor. Apoi, stăpânindu-se, ea şopti cu o intonaţie de mâhnire sfâşietoare, dar senină:

— Ce lucru urât ai spus!

Şi după o clipă, ca şi când şi-ar fi vorbit sie-însăşi, ea urmă:

— Va să zică, tot aşa ai gândit de douăzeci de ani…

Şi puţin după aceea:

— Aş putea să-ţi dau un răspuns groaznic… atât de groaznic, că n-o să spun nimic, dar sunt sigură că dumneata, dumneata şi mătuşa Cassie, ştiţi foarte bine despre ce-i vorba.

Închizând cu putere uşa, ea îl lăsă acolo uimit şi scos din fire, în mijlocul amintirilor de familie; încet, ca într-un coşmar, ea se îndreptă spre scară, trecând prin faţa tuturor strămoşilor Pentlanzilor, prăvăliaşul emigrant, prin faţa aceluia care ardea vrăjitoarele, a predicatorului profesional, a proprietarului Chippersului şi a frumoasei şi tragicei Savina Pentland, apoi, în întuneric, urcă până la odaia unde soţul ei n-o urmase de mai bine de cincisprezece ani.

Termen de dispreţ pentru emigranţii irlandezi, care trăiau în cocioabele mizerabile, sau shanties.

Ajunsă acolo, închise uşa fără zgomot şi rămase o clipă în întuneric, cu urechea ciulită, ascultând cu toate simţurile la pihdă… La început, ea nu auzi nimic, decât doar mugetul înăbuşit al talazurilor care-şi croiau drum printre dunele albe, şi urletul îndepărtat al unui dihor, în direcţia coteţelor; după aceea desluşi respiraţia uşoară care venea din odaia alăturată. Respiraţia era regulată şi liniştită, ca şi când băiatul ei ar fi fost tot aţi, t de sănătos ca O’llara, Higgins sau acel tânăr Cyon, atât de voinic, pe care ea îl întâlnise la Paris, la Sabina. Simţea o bucurie atât de puternică, încât uită ce se petrecuse cu câteva clipe înainte în salon. Pe când se dezbrăca fără să aprindă lumina, se oprea din când în când să asculte iar, cu toată fiinţa ei sălbatic încordată, ca şi când prin puterea dorinţei ar fi putut să împiedice ca acest sunet să se stingă vreodată. De mai bine de trei ani, ea nu intrase niciodată în această odaie fără spaimă, la gândul că o va întâmpina numai tăcerea. Când, în sfârşit, se culcă, în clipa în care era gata să adoarmă, fu trezită de un ţipăt sălbatic,

aproape neomenesc… un ţipăt înfiorător, urmat de bocănitul unor copite care izbeau de pereţii de lemn ai boxei din grajd – şi apoi înjurăturile lui Higgins, rândaşul. Ea mai auzise pe iapa frumoasă şi nărăvaşă a lui John Pentland zvârlind cu copitele în pereţii boxei şi nechezind furios. Între dânsa şi omuleţul acela ca o maimuţă exista o ură necruţătoare, ură care se îmbina, totuşi, şi cu un fel de atracţie.

Ridicându-se în pat şi tremurând încă toată, ea îl auzi pe băiatul ei spunând:

— Eşti acolo, mamă?

— Da.

Se dădu jos, ca să se ducă în odaia alăturată, slab luminată de o lampă de noapte şi îl găsi pe băiat întins în pat; părul lui blond închis era ciufulit şi avea ochii mari deschişi.

— Cum îţi merge, Jack! – şopti ea.

— N-ai nimic?

— Nu, nimic. Tocmai visam, când am auzit iapa.

Avea paloarea unui bolnav, i se vedeau venele albastre ale tâmplelor; totuşi, se simţea mai bine decât acum câteva luni. Avea cincisprezece ani dar părea mai mic, mai degrabă i-ai fi dat treisprezece sau paisprezece, dar chipul lui avea pecetea unei maturităţi timpurii, ce se observă la toate fiinţele care n-au fost niciodată prea sănătoase.

— Serata s-a sfârşit? A plecat toată lumea?

— Da, Jack. E aproape ziuă. Ai face mai bine să încerci să adormi din nou.

El se întinse în pat, fără să-i răspundă; numai când se aplecă să-l sărute, ea îl auzi spunând încet:

— Tare aş fi vrut să pot merge la bal.

— În curând o să poţi merge, Jack. Pe zi ce trece capeţi mai multă putere.

O altă tăcere întâmpină aceste cuvinte şi Olivia se gândi cu amărăciune: „E1 ştie că mint. Ştie că nu-i spun adevărul”.

Spuse apoi tare.

— Acum dormi… ca un băiat cuminte.

— Aş vrea să-mi povesteşti cum a fost petrecerea.

Olivia oftă:

— Atunci trebuie să închid uşa odăii lui Nancy, ca să n-o trezim.

Ea se duse să închidă uşa care dădea în camera unde dormea bătrâna nursă şi, aşezându-se pe marginea patului, îşi începu povestirea, descriind pe rând oamenii care veniseră şi tot ce se întâmplase, fără să uite nimic, cu o atenţie scrupuloasă şi cu toată imaginaţia de care era în stare. Ea voia, pentru că el avea atât de puţine şanse să trăiască, să-i zugrăvească un tablou cât mai evocator cu putinţă, care să-i dea impresia că se bucură de viaţă.

Vorbi fără întrerupere, până în clipa când observă că băiatul adormise şi că dincolo de mlaştini, cerul începuse să se coloreze în cenuşiu, galben şi trandafiriu, vestind zorile.

CAPITOLUL III

Cinci Olivia – după ce devenise soţia lui Anson Pentland – sosise în casa cea veche, satul Durham, care se afla în mijlocul ţinutului, în spatele Pentlanzilor, venind dinspre mare, era invizibil, ascuns într-o adâncitură a terenului unde începeau mici ridicături care, la o distanţă de o sută de leghe de acolo deveneau munţi. Din această privelişte se desprindea o impresie de linişte adâncă; se ştia că în această vale îndepărtată, dominată de o singură săgeată luminoasă, era cuibărit un sat paşnic cu case de lemn albe înşiruite de fiecare parte a singurei străzi numită Strada Mare, unde ulmii bătrâni îşi aruncau vara nenumăratele lor pete de umbră. Atunci era un simplu

cătun cufundat pe jumătate în amorţire, ici şi colo se vedeau case goale, cu obloanele trase, care se ruinau încetul cu încetul şi locuitorii erau mai puţin numeroşi decât cu un veac înainte. Se împlineau şaptezeci şi cinci de ani de când era pradă acestei amorţiri, din ziua când o mare emigraţie îi răpise pe cei mai voinici din tinerii lui cetăţeni. În iarba deasă, care înconjura vechiul templu zăcea o lespede de marmură, care relata evenimentul, şi a cărei inscripţie spunea: „Adunaţi în acest loc, la 14 august 1918, episcopul Josiah Milford, pastorul acestei biserici şi o sută nouăzeci de enoriaşi – bărbaţi, femei şi copii – au pornit la drum, ocrotiţi de credinţa lor plină de încredere în atotputernicia lui Dumnezeu, ca să întemeieze împărăţia Lui şi să facă să-i izbândească voinţa Sa în regiunile neexplorate ale teritoriilor din Apus 1).

Sub această inscripţie erau săpate numele familiilor care întreprinseseră această călătorie, ca să întemeieze un oraş nou, devenit după aceea de o sută de ori mai bogat şi mai înfloritor decât indolentul Durham. Pe lespedea aceea nu se putea citi numele Pentlanzilor, căci în 1818 aceştia deveniseră oameni bogaţi care locuiau iarna la Boston şi vara la Durham, pe pământurile care fuseseră smulse înainte pustiului, de întemeietorul familiei.

Începând din ziua aceea şi până în clipa când se instalaseră turnătoriile la Durham, satul se cufundă într-un fel de letargie, din ce în ce mai adâncă şi, în curând, însăşi biserica nu mai fu decât o clădire fără viaţă, care se transformă într-un muzeu plin de praf, cu mobile americane foarte ordinare, datând dintr-o epocă îndepărtată, muzeu unde arareori intra un vizitator şi pe care consiliul municipal punea să fie zugrăvit în silă, la fiecare cinci ani, pentru că opinia publică făcuse din el un monument istoric. De foarte multă vreme familia Pentland trecuse, încetul cu încetul, la doctrina rece a Unitarienilor, sau la dogmele, mai puţin severe şi mai la modă, ale

bisericii episcopale.

Acum douăzeci de ani după ce Olivia intrase la Pentland în familia Pentland, satul îşi recăpătase toată vitalitatea, în aşa măsură, încât el se întinsese, de la vâlceaua pe povârnişul colinei, de partea mării, făcând să se înalţe în rânduri drepte şi regulate, bungalow-uri urâte de stuc, care fiecare dintre ele adăposteau câte o mică familie de lucrători polonezi. În târg, în faţa vechiului templu cu săgeată albă, de cealaltă parte a Străzii Mari, se înălţa o biserică nouă, de asemeni din stuc.

— Dar a cărei armătură de lemn, vopsită în verde, era solidă

— Închinată cultului romano-cgtolic. În casele vechi de lemn, care se întindeau de-a lungul Străzii Mari, mai rămăseseră câţiva reprezentanţi ai familiilor de odinioară, bătrâna doamnă Featherstone, care spăla rufe ca să-şi poată hrăni patru copii mici, slăbuţi, care n-ar fi trebuit să se nască niciodată; d-ra ¡Haddon, o bătrână caraghioasă înfăşurată totdeauna într-o mantie neagră, care trăia dintr-o pensie pe care i-o dădea

Teritoriile din Apus sau Western Rezerve erau regiunile care aparţineau încă Pieilor Roşii.

bătrânul John Pentland, pentru că era şi verişoară îndepărtată de-a lui; Harry Peckhan, dulgherul satului; bătrâna doamnă Malson, care locuia singură într-o casă veche, umedă şi respingătoare, plin de bibelouri de jad şi fildeş, aduse din China de vapoarele bunicului ei; domnişoara Murgatroya, care de multă vreme făcuse din casa ei de păpuşă un biet salon de ceai. Ici şi colo mai rămăseseră câţiva urmaşi anemici, vrednici de stimă dar nevoiaşi, ai celor dintâi colonişti care veniseră să se stabilească în ţinut odată cu Pentlanzii.

Turnătoriile – acele turnătorii care umpleau buzunarele câtorva familii bogate, care, vara se instalau la câteva leghe de Durham – transformaseră totul.

Însuşi câmpul îşi schimbase înfăţişarea. Niciunul din cei dintâi locuitori ai Noii-Anglii nu mai avea ogoare. Uneori, plimbându-te călare pe cărărui, întâlneai pe unul din ultimele vlăstare ale rasei, un ţăran slab cu expresia neghioabă, stând pe un zid de piatră şi mestecând un fir de iarbă; aceasta e tot ce mai supravieţuise; ceilalţi fuseseră de mult înhăţaţi de uzinele „Salem şi Lynn”, sau se stinseseră tot căsătorindu-se prea des între ei şi anemiaţi de o hrană neîndestulătoare. Cele câteva ferme care mai existau deveniseră proprietatea cehilor şi polonezilor, oameni scunzi şi voinici, trăind atât de strâns legaţi de pământul şi animalele care-i înconjurau, că păreau puţin păgâni; oameni voinici, dar nu prea virtuoşi, care înfăptuiau minuni pe pământul pietros şi steril al Noii-Anglii şi care îndărătul îngrăditurilor lor, priveau cu gura căscată pe marii seniori, cum erau Pentlanzii trecând călare în hainele lor roşii, înconjuraţi de câini de vânătoare. Una câte una vechile ferme piereau, făcând loc unor întinderi necultivate aşa încât caii şi câinii să aibă mai mult loc ca să pornească în urmărirea vulpilor.

Aspectul ţinutului se schimbase foarte mult.

De la ferestrele de sus ale casei mari de cărămidă, în stil georgian, unde locuia familia Pentland, îţi puteai da seama de schimbările intervenite. Aveai înaintea ochilor o privelişte alcătuită din pajişti lipsite de verdeaţă, întretăiate de ziduri de piatră, pădurici şi pini sau mesteceni argintii şi mlaştini, în mijlocul cărora şerpuia, leneş, un râu mocirlos. Uneori, în ultimele zile de toamnă, pe acolo se aventurau căprioarele, coborând munţii de la New Hampshire, iar vânătorile de vulpi nu aveau succes, căci câinii se rătăceau pe pista unui vânat mult prea repede pentru ei.

Ceva mai aproape, cuibărit într-un cot al râului, se întindea moşia în care se născuse Sabina Callendar şi unde îşi petrecuse toată adolescenţa, moşie pe care o vânduse

cu multă uşurinţă lui O'Hara, politician irlandez şi romano-catolic, venit nu se ştie de unde ca s-o ia în stăpânire, să pună să se taie gardurile vii, să repare zidurile care se dărăpănau şi să se zugrăvească vechile clădiri, punând peste tot îngrădituri şi portaluri, care păreau prea noi şi bătătoare la ochi. În realitate, el îşi desăvârşise atât de bine opera, că ansamblul avea puţin din înfăţişarea acelor moşii care se întemeiază la porţile oraşului. Cât despre Sabina, ea se întorsese să petreacă vara într-una din acele case ale cumpărătorului, cu care se purta ca şi un prieten, înfruntând pe mătuşa Cassie, Anson Pentland şi alţii de seama lor.

Olivia cunoştea cel mai neînsemnat tufiş şi cea mai mică piatră din această privelişte întinsă, de o frumuseţe severă – de la primejdioasa carieră de nisip, care ascundea o parte din desişurile de soc ce o mărgineau până la păduricea de pini negri, unde Higgins descoperise, nu mai departe decât în ajun sau cu o zi înainte, o nouă generaţie de vulpi. Ea o privise în zilele fără soare, când era rece şi apăsătoare, în zilele frumoase, când atmosfera era de o limpezime de cristal, când lumina accentuează conturul fiecărei frunze şi ale celor mai neînsemnate crengi, şi în zilele reci şi umede, când o ceaţă mohorâtă care venea dinspre mare, cuprindea mlaştinile şi acoperea tot câmpul cu un linţoliu întunecat. Această privelişte era neospitalieră, necruţătoare şi nu era niciodată veselă.

Din cauza ei, ea suferise totdeauna de o impresie de singurătate care – lucru ciudat – în loc să scadă, părea că se agravează cu anii. Niciodată nu se putuse obişnui cu tristeţea mohorâtă care se desprindea uneori din ea. La început, priveliştea i se păruse liniştită şi verde, ca un refren, unde putea găsi odihnă şi pace… dar, de multă vreme, ea o vedea aşa cum o văzuse Sabina în ziua aceea de la fereastra salonului de lectură, când se înfricoşase zărindu-l pe Higgins: era un ţinut de o frumuseţe rece şi

aspră, un ţinut puţin trist.

2.

Erau anumite clipe când amintirile din tinereţe ale Oliviei păreau că se limpezesc dintr-odată şi-i năpădeau mintea, gonind noţiunea prezentului; numaidecât ea dorea, din toate puterile, să se regăsească în acest trecut depărtat, care altă dată i se părea mai nenorocit; această dorinţă o cuprindea, când suferea cel mai mult din pricina singurătăţii, când îşi dădea seama că, pe măsură ce timpul trecea, ea se închidea în ea însăşi ca o broască ţestoasă ce-şi trage capul înăuntru, ca să se apere. Cu toate zâmbetele, atenţiile şi bunăvoinţa prea ieftină a celor care o înconjurau ea se simţea totdeauna, o adevărată străină printre Pentlanzi, rămânea îndărătul unor anumite ziduri, îndărătăul unor anumite bariere, care nu vor cădea niciodată înaintea ei, pe care ea niciodată nu le va putea trece; în sfârşit, îi era cu neputinţă să împărtăşească o grămadă din credinţele lor.

Acum îi era greu să-şi amintească limpede ce se întâmplase înainte de venirea ei la Durham; totul părea că-şi pierde din realitate, se abureşte, dispare sub greutatea zdrobitoare a devotamentului ei pentru vastul edificiu familial al Pentlanzilor. Ea uitase numele oamenilor şi ţinuturilor, confunda zilele şi anii. Uneori, nu mai izbutea să se regăsească printre nenumăratele traversări, în cele două sensuri, ale Atlanticului şi ale hotelurilor uriaşe în care domnea un gol deplin şi semănând, toate, şi în care ea se perindase, alcătuind fantasmagoria întunecată a mediului în care se desfăşurase copilăria ei.

Ea putea evoca, cu o precizie care îi strângea inima, cei doi ani fericiţi, petrecuţi la pensiunea din Saint-Cloud unde, timp de câteva luni în şir, avusese o odaie pe care o putea numi a ei, unde trăise liniştită, eliberată de teama de a o auzi pe mama ei rostind: „Azi trebuie să facem bagajele. Plecăm mâine la Petersburg şau Londra, sau San

Remo, sau la Cairo…”

Nu mai avea decât o viziune nelămurită a casei enorme de piatră, de culoarea şocolatei, înfrumuseţată cu turnuleţe şi balcoane de formă ciudată care dădeau spre lacul Michigan. Vândută apoi dărâmată, această casă dispăruse, ca şi toate celelalte lucruri care făceau parte din acel trecut depărtat. Ea nu-şi putea aminti de tatăl ei, care murise când ea avea numai trei ani, dar cel puţin păstrase fotografia îngălbenită a unui bărbat înalt, frumos şi puternic, al cărui chip era întunecat de o umbră de supărare, care trăda antecedentele scoţiene şi irlandeze; murise în clipa când numele lui ar fi devenit celebru în lumea întreagă. De la el nu mai rămăsese nimic decât această fotografie şi zâmbetul batjocoritor, pe care îl moştenise şi dânsa şi care-i flutura pe buze, când spunea: „Da, da”, cu înfăţişare binevoitoare şi avea de gând să facă tocmai contrariul.

Uneori, chiar şi mama ei devenea un personaj tot atât de vaporos şi ireal ca şi cele de pe fotografiile caraghioase, datând din primii ani de după 1900… Ea nu mai vedea decât silueta impersonală a unei drăguţe femei elegante, cu ţalia de viespe, a cărei rochie se evaza în amândouă părţile şi care părea că se trezeşte la viaţă din vechile albume, pe care le frunzăreşti cu o melancolie amuzată. Ea îşi reamintea de o femeie graţioasă, destul de egoistă şi înfumurată, căreia îi plăceau linguşirile, dar care fusese destul de chibzuită, ca să nu se căsătorească cu unul din acei domni curtenitori, cu obrazul măsliniu, cu titluri pompoase, care veneau s-o viziteze în veşnicul şi neschimbătorul salon de hotel, sau care o duceau la garden-party-uri, petreceri şi curse. Din trecut, se profila neîncetat, imaginea unei fetiţe cu bucle brune, clocotind de viaţă, dornică de prietenie, care era lăsată totdeauna să se distreze, ducându-se să se plimbe cu guvernanta elveţiană, sau făcând cunoştinţă cu copiii, pe care-i

întâlnea în parcurile staţiunilor climaterice, pe plaje sau pe bulevardele din oraşele Europei, unde trăgea mama ei – prieteni de o zi, care dispăreau a doua zi dimineaţă, şi pe care ea nu-i mai revedea niciodată.

Îşi dădea acum seama că mama ei era tipul de americancă din 1890; ea şi-o înfăţişa mai puţin sub trăsăturile unei persoane reale, decât sub acele ale unei eroine a doamnei Wharton.

Mama ei nu se recăsătorise niciodată, rămăsese bogata şi drăguţa doamnă O'Connel din Chicago până în ziua tragică (şi aceasta era una din cele mai precise şi mai îngrozitoare amintiri ale Oliviei), când murise, răpusă de malarie, pe când se afla în Italia, într-un sat pierdut, murdar, neavând lângă dânsa. ca s-o îngrijească, decât pe fata ei de şaptesprezece ani, şoferul rus şi un medic, care nu era decât un şarlatan.

Seria imaginilor nelămurite şi mai degrabă întristătoare se apropiau de sfârşit, când se ivea o casă întunecată de cărămizi roşii, în apropiere de Washington Square; când rămase orfană, venise să locuiască acolo la o mătuşă din partea mamei, severă şi acoperită de sus până jos de bijuterii, care era încredinţată că Lenox, valea lui Hudson River şi Washington Square erau centrul lumii… Mătuşa aceasta nu vorbise niciodată cu tatăl Oliviei, pentru că avea, ca şi Anson şi mătuşa

Cassie, o prejudecată împotriva irlandezilor, care se iveau nu ştiai de unde, încântători, plini de viaţă şi voioşie.

Deci, ea rămăsese la optsprezece ani singură pe lume, fără

O familie, afară de o mătuşă gătită cu bijuterii, fără prieteni, decât doar acei pe care şi-i putuse face odinioară pe plajele şi promenadele publice şi cărora le uitase până şi numele. Singura lume statornică pe care o cunoştea era aceea a mătuşii ei; aceasta îi descria veşnic minunăţiile unui New York care nu mai exista, sau strălucirea pluşului

amestecat cu mirosul de camfor.

Olivia vedea acum lucrurile sub adevăratul lor aspect, înţelegea de ce Anson Pentland venise într-o seară s-o viziteze pe mătuşa ei, ea îl socotise elegant şi irezistibil, de ce în timpul mesei, prezenţa lui putuse transforma sufrageria de nuc şi mahon, cu mobile masive, într-o odaie care avea o înfăţişare de sărbătoare. Era un bărbat între două vârste – aşa l-ar fi caracterizat tinerele fete – şi el o înconjurase cu atenţii măgulitoare. O dusese chiar şi la teatru, însoţită de mătuşa ei, ca să asiste la o reprezentaţie a piesei *The City*, fără să-şi dea seama că lipsa de morală a piesei îi va sili să părăsească sala înainte de sfârşitul ei. Aceasta se petrecuse într-o joi seara (ea îşi amintea chiar şi ziua) şi zâmbea încă, gândindu-se că cei doi tovarăşi ai ei erau convinşi că o tânără care trăise până atunci pe cordioarele marilor hoteluri europene trebuia să fie ţinută departe de tragediile vieţii.

În cele din urmă, ea fusese apoi poftită pentru câteva zile la Pentlanzi şi acolo avusese revelaţia unei lumi a cărei existenţă n-o bănuise şi care-i făcuse impresia unei case liniştite, în care toţi se sileau să se arate prietenoşi pentru motive pe care ea nu le descoperi decât mult mai târziu. Ea nu ştiuse niciodată nici măcar adevărul în privinţa mamei lui Anson.

I se spusese că era prea suferindă ca să poată vedea pe cineva. În ziua aceea îndepărtată, când ea se simţea atât de obosită şi lipsită de dragoste, moşia familiei Pentland i se păruse gata s-o primească: ca un culcuş moale şi acoperit cu muşchi, pe care ea se putea întinde şi bucura de o odihnă fără sfârşit, unde îşi va putea face prieteni şi să se stabilească acolo, ca o plantă pe care rădăcinile aveau s-o fixeze puternic de pământ.

Pentru un copil crescut la hotel, moşia Pentlanzilor era un rai; de aceea, când Anson Pentland a cerut-o în căsătorie, ea primi, dat fiind că n-avea o antipatie

deosebită pentru el.

Trecuseră douăzeci de ani, primăvara venise iarăşi… acea primăvară care o întâmpinase la sosirea ei. Azi avea treizeci şi nouă de ani, şi rămăsese tânără; numai că totul se schimbase.

În anii ce urmară naşterii Sybillei şi apoi a lui Jack, toate faptele mărunte ale vieţii pe care ea o ducea printre Pentlanzi şi în casa de piatră cafenie de pe Beacon Street, sfârşiră prin a se grupa şi alcătuiră o imagine completă, pe măsură ce cele dintâi impresii, nelămurite şi încâlcite, se precizau. De aceea, evocând trecutul, ea începea să privească lucrurile cu luciditatea rece a celor care nu mai au iluzii.

Ea revedea pe sfioasa fată, primită cu atâta căldură, pentru că Anson trebuia cu orice preţ să se însoare şi să aibă un moştenitor… Anson ultimul descendent masculin dintr-o familie atât de renumită. (*Familia Pentland şi colonia Massachusetts Bay*). Ea se vedea aşa cum trebuie să le fi apărut lor atunci… drăguţă, tânără, neputându-se încrede în amabilitatea lor; ea nu era cunoscută în lumea lor restrânsă, dar în schimb era fermecătoare, distincţia însăşi, şi foarte bogată. (Acum îşi dădea seamă ce mult trebuie să fi însemnat averea ei în ochii, mătuşii Cassie). Anson nu era Făt-Frumosul sosit în goană s-o smulgă de la o mătuşă neomenoasă, ci un bărbat destul de anemic, care trecuse de vârsta de treizeci de ani într-un chip înspăimântător, de sclav al convenienţelor. Ea îşi amintea, cu oarecare amărăciune, cât era el de fricos şi ce silă îi inspira tot ce era în legătură cu căsătoria; ea nu-şi dăduse seiumă de ridicolul acestei atitudini decât când devenise mai matură şi mai la curent cu obiceiurile lumii. Desigur îşi repetase mereu încercările zadarnice pe lângă tinerele femei pe care le cunoştea de multă vreme şi nu dăduseră rezultate, pentru că, fără să ştie de ce, trecea drept o fiinţă plictisitoare la culme; lăsat în voia lui, el nu s-ar fi apropiat

niciodată de o femeie şi ar fi fost coborât în mormânt, tot atât de cast ca la naştere.

Ştim acum că niciodată nu simţise faţă de ea cel mai neînsemnat sentiment de dragoste. Nu se căsătorise cu ea decât silit de ai săi, care-l hărţuiau mereu, cei morţi ca şi cei vii, căci în familia Pentland şi morţii păreau că sunt înzestraţi cu o putere ciudată de supravieţuire. Mătuşa Cassie şi chiar acea biată nevinovată de domnişoară Peavey, bătrânul acela atât de temut, verii şi toţi defuncţii, ale căror portrete se înşirau, în ordine, în hall, erau aceia care se căsătoriseră cu ea. Anson nu fusese decât un instrument; chiar dacă ea suferea cel mai cumplit, nu se putea opri să nu-l plângă, căci şi el îşi distrusese viaţa.

Astfel, fermecătoarea şi sfioasa necunoscută pe care o chema Olivia Mc. Connel, fata unui democrat, originar din Chicago, devenise această femeie neliniştită şi, uneori, nenorocită, „străina” a cărei tărie îi susţinea pe toţi.

Olivia cunoscuse ceasuri groaznice de frământare, când Jack era bolnav, iar John Pentland îi împărtăşise totdeauna chinurile, astfel că mama şi bunicul nu mai aveau nevoie de cuvinte ca să se înţeleagă. Petrecuseră atâtea nopţi alături la căpătâiul copilului care nu mai trăia – ca să spunem astfel – decât datorită luptei voinţelor unite şi pe care-l sileau să trăiască atunci când, horcăind, el ar fi putut uşor să treacă în somnul veşnic. Ei doi îl ţinuseră în viaţă, pentru că-l iubeau şi pentru că era ultimul băiat din familie.

Olivia avea, uneori, impresia că şi Sybil lua parte la această luptă necontenită împotriva morţii. Fata, ca şi bunicul ei, nu spunea nimic, dar în adâncul ochilor ei se putea citi neliniştea. Această luptă nesfârşită, istovitoare era una din mărturiile de care nu se vorbea niciodată printre Pentlandzi – pe care se sileau s-o îngroape sub tăcere. Se îmbărbătau unul pe altul, cu un zâmbet încurajator: „Jack arată mai bine azi”, sau: „Poate că

doctorii se înşală”. Sybil se preocupa acum de starea fratelui ei, ea îl observa, în timp ce lua seama că el să nu bănuiască, căci datorită acelui dar de a ghici pe care îl au bolnavii, el descoperea, fără greutate, când erau îngrijoraţi din cauza lui.

În timpul mesei convorbirea lâncezi. Sybil plănuia să-şi ducă fratele într-un docar la fermă şi de acolo până la dunele albe.

— Higgins o să vină cu noi – spuse ea – şi să ne arate noua generaţie de vulpi din pădurea întunecată.

— Higgins are un dar ciudat; face totdeauna descoperirile acestea înaintea tuturor. El ştie când ziua e bună pentru pescuit şi când va ploua. Niciodată nu se înşală – comentă J acic.

— Nu, într-adevăr – zise deodată bunicul lui – nu se înşală niciodată, e într-adevăr ciudat… nu! s-a întâmplat niciodată, de când îl cunosc.

Tot timpul mesei el nu mai rosti alte cuvinte şi Olivia, aşezându-se în faţa băiatului ei atât de palid, care părea atât de bolnav, nu izbutea decât cu mare greutate să însufleţească convorbirea. Uneori i se părea că-l mai poartă la sân, că făcea, într-un anume fel, parte din ea însăşi. Când nu-l mai avea lângă dânsa, era chinuită de teama de a nu-l mai revedea. Ştia că acest trup plăpând tăinuia în adâncurile lui o ardoare şi un foc pe care le avea de la dânsa şi de la bătrân; că băiatul dorea, deznădăjduit, să răspundă chemării vieţii, să călărească, să înoate, să alerge pe câmpie… şi că flacăra care-l însufleţea, trebuia să fie veşnic înăbuşită. Dacă cel puţin ar fi semănat cu Anson, tatăl lui, care nu cunoscuse niciodată această sete de a trăi!…

— Dragă Olivia – vorbea bătrânul – vrei să iei cafeaua cu mine în bibliotecă? Trebuie să vorbesc cu tine.

Ea ghicise bine. El era preocupat. Totdeauna se exprima astfel când intervenea vreo neplăcere şi când

umerii lui bătrâni se încovoiau sub greutatea poverii; el îi spunea: „Dragă Olivia, vrei să vii în bibliotecă?”

Nu se adresa niciodată băiatului lui, nici surorii sale, ci Oliviei, numai ei. Ei păstrau pentru dânşii lucruri pe care ceilalţi erau foarte departe de a le bănui, şi când el va muri, toate grijile aveau să o împovăreze doar pe ea… da, va veni rândul ei să înfrunte toate greutăţile care complicau existenţa acestei familii, de care toată lumea ar fi spus că e bogată, respectată şi că n-avea altă grijă decât să-şi trăiască viaţa.

Când Olivia părăsi odaia ca să-l urmeze pe socrul ei, ea se opri o clipă ca s-o întrebe pe Sybil:

— Eşti fericită, draga mea? Nu-ţi pare rău că nu te întorci la Saint-Cloud, la pension?

— Nu, mamă; de ce nu m-aş simţi fericită aici? E locul meu preferat.

Îşi puse mâinile în buzunarele taiorului ei în formă de redingotă.

— Nu socoteşti că am făcut o greşeală să te trimit ia pension în Franţa… departe de noi toţi?

Sybil râse şi-şi privi mama în faţă cu o licărire ştrengărească în ochi, ca şi cum şi-ar fi închipuit că a descoperit un complot.

— Oare te gândeşti să mă măriţi? N-am decât nouăsprezece ani, mai am încă destul timp.

— Sunt neliniştită, pentru că îmi închipui că o să fii greu de mulţumit.

Ea râse iarăşi:

— Da, e adevărat. De aceea nici nu mă grăbesc.

— Eşti mulţumită că Theresa e aici?

— Sigur, mamă, ştii că o iubesc nespus.

— Atunci cu atât mai bine! Acum şterge-o. Mă aşteaptă bunicul tău.

Fata se îndreptă spre terasa unde Jack aştepta la soare sosirea doctorului. Îşi schimbase mereu locul după

soare; voia să se aşeze la soare, chiar acum în plină vară, ca şi când nu i-ar fi fost niciodată destul de cald.

Olivia era, într-adevăr neliniştită din cauza Sybilei; începea să-şi spună că mătuşa Cassie avea poate dreptate, când dorea ca nepoata ei să aleagă o şcoală unde să-şi regăsească prietenele ei de totdeauna, unde să devină zgomotoasă, neastâmpărată, repezită, să înveţe să joace hockey şi să ducă corespondenţă nevinovată cu tinerii pensionari din satul alăturat. Poate că era o greşeală că o trimisese într-un institut, unde elevele veneau aproape din toate ţările lumii, unde va avea ca tovarăşe franţuzoaice, englezoaice, rusoaice, americance, unde era silită să aibă relaţii cu „fete dansatoare sau artiste lirice”, cum spunea mătuşa Cassie, mâhnită. Ştia că Sybil nu se distrase mai bine la bal decât Theresa, care o ştersese fără să dea nici cea mai mică explicaţie. Numai că în ceea ce o privea pe Theresa, faptul era mai puţin grav, căci căpşorul ei brun, era plin de cunoştinţe extraordinare în ceea ce privea ştiinţa şi pictura, ca şi de idei ciudate, culese din cărţi de psihologie. Theresa şi mama ei erau nişte singuratice, dar erau înarmate pentru asta. De altfel, le ocrotea asprimea lor, spiritul lor batjocoritor şi dispreţuitor. Poate chiar că n-ar fi trebuit să facă din Sybil „o doamnă” în înţelesul vechi al cuvântului, căci dacă judecai după serbarea din seara trecută, o „doamnă” n-o să-şi mai poată găsi loc în lume. aşa cum era ea organizată. Ce răspundere primejdioasă, să trebuie să supraveghezi o „doamnă”, mai ales când erai bigur că o să pună, ca Sybil, toate lucrurile la inimă!

Ea o voia fericită, fără să-şi dea bine seama că regăsea în Sybil fata care fusese ea însăşi odinioară şi dorea să vadă înflorind în acea făptură izvorâtă din carnea ei, tot ceea ce ea nu putuse avea în viaţă.

Ea îl găsi pe socrul ei şezând în faţa biroului mare de mahon, din odaia lungă, înaltă şi plină de cărţi, care îi era rezervată; instalat la acest birou, el conducea ferma şi

administra averea, rodul unei administraţii pricepute şi a unei averi strânsă încetul cu încetul în trei sute de ani, şi pe care nu se hotărâse să i-o încredinţeze niciodată băiatului său. Biblioteca, în ciuda înfăţişării ei mohorâte şi reci era, totuşi atrăgătoare: plutea acolo un miros de clini, mere, lemn de foc şi, uneori, de whisky, căci aici venea bătrânul să-şi caute singurătatea, când, cu un fel de frenezie dezamăgită, bea până îşi pierdea cunoştinţa. I se întâmpla să rămână acolo o zi şi o noapte şi chiar să doarmă în jilţul lui de piele, refuzând să lase să intre altcineva, afară de Higgins, care venea să-l vegheze, şi de Olivia. Aceştia erau singurii martori ai acestor crize, în timpul cărora el se îmbăta de unul singur. Lumea şi chiar familia lui nu ştiau mare lucru despre asta: doar ce se mai afla din flecărelile servitorilor, când se plimbau seara pe câmp, pe cărările întunecoase, la adăpostul gardurilor.

John Pentland, având înaintea sa ceaşca de cafea şi un pahar de „Courvoisier”, fuma cufundat în gânduri, pradă unei adânci preocupări, căci nu-şi ridică numaidecât ochii, când intră ea, ci continuă să privească drept înaintea lui, cu o expresie ciudată şi vagă.

Ea luă o ţigară din cutia de argint; el nu ridică capul decât când auzi aprinzându-se chibritul şi, privind-o cu ochii lui pătrunzători, întunecaţi, îi spuse:

— Jack arată foarte bine azi.

— Da, n-a mai arătat de multă vreme atât de bine.

— Poate că, totuşi, doctorii se înşală.

Olivia oftă şi zise încet:

— Dacă i-am fi ascultat, n-ar mai fi fost de multă vreme în viaţă.

— Da, asta e foarte adevărat.

El luă o ceaşcă de cafea şi şopti:

— Aş vrea să-ţi vorbesc despre Horace Pentland. A murit; am aflat-o azi dimineaţă. A murit la Menton şi acum e vorba să hotărâm dacă să-l aducem aici, în ţară, ca să-l

îngropăm la Durham cu restul familiei.

Olivia rămase o clipă tăcută, apoi îl privi şi spuse:

— Dumneata, ce părere ai? De câtă vreme locuia la Menton?

— Sunt aproape treizeci de ani de când îi trimiteam bani, ca să nu se mişte de acolo. Nu-i decât un văr. Totuşi, bunicul meu era şi al lui şi ar fi pentru întâia oară, de trei sute de ani, când un membru al familiei nu-i îngropat aici.

— Afară de Savina Pentland.

— Da, încă zace acolo şi am fi îngropat-o aici, dacă, ar fi fost cu putinţă.

El făcu un gest spre mare, ca să arate locul, dincolo de mlaştini, unde frumoasa Savina Pentland, care era acum aproape un personaj de legendă, se odihnea sub nisipul alb şi moale, în adâncurile fără fund ale oceanului.

— Ar fi dorit să fie îngropat aici? întrebă Olivia.

— Mi-a scris, cu o lună sau două înainte de a muri, ca să mă roage acest lucru. Se părea că-l preocupa asta. S-a slujit de o expresie ciudată ca să-şi exprime dorinţa: mi-a scris că ţinea să se întoarcă la căminul familial.

Olivia rămase din nou gânditoare, apoi şopti:

— E ciudat… când s-au purtat atât de crunt cu el.

Gura bătrânului se înăspri:

— E din vina lui.

— Totuşi… treizeci de ani, e multă vreme.

El lăsă să-i cadă scrumul ţigării şi o privi:

— Vrei să spui cu asta că acum totul trebuie uitat?

Mâinile albe şi lipsite de orice bijuterii ale Oliviei schiţară an gest:

— De ce nu?

— Pentru că lucrurile acestea nu se uită; în orice caz, nu în lumea noastră.

Fără să se tulbure, Olivia încerca să şi-l înfăţişeze pe acest Horace Pentland, pe care nu-l văzuse niciodată, bătrânul acesta puţin cam legendar, care murise, după ce

trăise treizeci de ani în exil.

— Există vreo pricină care să te determine, să-i refuzi un loc aici, printre alţii?

— Nu… Horace a murit acum… Puţin interesează, la urma urmei, dacă rămăşiţele lui sunt îngropate aici sau în Franţa!

— Desigur, afară doar dacă, totuşi, nu s-au purtat cu ei mai puţin sever acolo… Nu sunt atât de necruţători.

Tăcură amândoi şi s-ar fi putut crede că umbra lui Horace, osânditul – al cărui nume nu-l rostea nimeni în familie, afară de Olivia şi bătrân, când erau singuri – se întorsese şi se ridica înaintea lor, aşteptând să afle ce aveau să facă cu rămăşiţele lui pământeşti. Când tăcerea plutea astfel în casa veche, Olivia se simţea cuprinsă de o nelinişte nelămurită, căci asemenea tăceri apăsau adesea asupra casei în timpul serilor lungi când se adunau cu toţii în salon, fiecare cu cartea lui, şi ea avea atunci impresia că fiinţe nevăzute o spionează.

— Dacă dorea să fie îngropat aici – zise în cele din urmă Olivia – nu văd de ce nu am face-o.

— Cassie o să socoată că facem rău, căci prin asta o să reamintim un vechi şi uitat scandal.

— Desigur că acum, asta nu mai are nicio însemnătate… Azi, când acest nenorocit nu mai există… desigur că ne este îngăduit să ne arătăm mărinimoşi.

Pe neaşteptate, John Pentland oftă, şi acest oftat era sfâşietor, căci îţi dădeai seama că-i scăpase cu toată extraordinara stăpânire de sine; el reluă numaidecât:

— Cred că ai dreptate, Olivia, am să fac ce spui, numai că o să tăinuim acest lucru atâta vreme cât n-o să fie nevoie să-l comunicăm. De altfel, înmormântarea va fi făcută în cerc intim.

Ea ar fi plecat atunci, dacă atitudinea bătrânului n-ar fi făcut-o să înţeleagă că mai avea să-i împărtăşească şi alte lucruri. El n-avea nevoie de cuvinte, ca să-şi exprime

voinţa. Când crai cu dânsul, era cu neputinţă să pleci, atâta vreme cât el nu-ţi dădea voie s-o faci. Chiar băiatul lui, care avea aproape cincizeci de ani, nu era în faţa sa, decât un băieţaş. Olivia aşteptă, deci, aranjând ultimele crengi de liliac dintr-un vas mare de argint, care se oglindea pe mahonul lucios al biroului:

— Miroase frumos, spuse el, pe neaşteptate. Silit ultimele crengi, nu-i aşa?

— Ultimele, până la primăvara viitoare.

— Până la primăvara viitoare – repetă el, ca şi când îşi vorbea sie-înăuşi… – până la primăvara viitoare.

Apoi, revenindu-şi

— E vorba şi de Sabina. Sora de caritate mi-a spus că ea a descoperit că Sabina e aici. (El făcu gestul tradiţional ca să arate aripa nordică). A cerut s-o vadă pe Sabina.

— Cine i-a spus că s-a întors Sabina? Cum a putut să afle?

— Sora nu ştie. O fi auzit pe cineva rostindu-i numele sub fereastra ei. Sora spune că oamenii care sunt în această stare au intuiţii uimitoare, ca şi când ar fi înzestraţi cu un al şaselea simţ.

— Vrei s-o rog pe Sabina să se ducă s-o vadă? Ar face-o dacă i-aş cere-o eu.

— Ar fi supărător. De altfel, cred că asta ar putea avea urmări neplăcute.

Olivia se gândi puţin:

— Ce urmări? Desigur că n-o să-şi mai amintească de Sabina. Când a văzut-o ultima oară, Sabina era foarte tânără!

— Ea şi-a băgat în cap că suntem toţi împotriva ei şi că, într-un cuvânt o persecutăm.

El tuşi, apoi buzele lui subţiri se întredeschiseră, ca să dea afară un nor de fum:

— Mi-e greu să-ţi explic ce vreau să spun… poate că Sabina, ar încuraja acest sentiment, fără să aibă câtuşi de

puţin această intenţie… Şi-ar putea închipui că Sabina e o aliată. Sabina are ceva neliniştitor în ea.

— Anson e de aceeaşi părere – zise încetişor Olivia – mi-a vorbit despre asta.

— N-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici. Nu ştiu cum să te fac să înţelegi asta, dar am impresia că pune la cale o farsă. Ne urăşte pe toţi.

— Nu, nu pe toţi.

— Poate că pe tine, nu, pentru că nu eşti de aici. Ura ei eu se manifestă decât faţă de acei dintre noi care am fost totdeauna aici.

— Totuşi, te iubeşte mult.

— Tatăl ei şi ou mine eram prieteni buni. Îi seamănă mult… nu era binevoitor şi avea obiceiul să spună adevăruri neplăcute… Tovărăşia lui nu era deloc căutată. Poate că de aceea are puţină simpatie pentru mine… în amintirea lui…

— Nu, e un sentiment mai adânc.

Încetul cu încetul, Olivia se simţea recăzând în starea aceea de toropeală nelămurită, care o copleşea din ce în ce mai des în ultima vreme. I se părea că viaţa din jurul ei devenea mai complicată şi de nepătruns, se întuneca şi-şi pierdea orice claritate, până ce devenea o încâlceală de probleme neînsemnate, o adevărată mlaştină, în care ea se înnămolea, nefiind în stare să facă altceva. Nimeni nu se mai exprima limpede. Credeai că trăieşti în mijlocul unor fantome. Şi acest bătrân, socrul ei, era enigma cea mai de nedezlegat, căci nu puteai şti niciodată cât de mult înţelege ce se petrece în jurul lui şi cât de mult se prefăcea, stăpânit de gândul că dacă tăgăduieşte un lucru, el încetează să mai existe.

Şezând în faţa lui, neştiind ce să gândească, ea începu să rupă în bucăţele frunzele buchetului de liliac.

— Uneori cred că Sabina suferă – zise ea.

— Nu… n-are nimic. Ea e deasupra fericirii, ca şi a

nenorocirii. Există într-însa o putere de rezistenţă, o asprime… identică celei a muchiei unui diamant şlefuit? E o femeie deşteaptă dar ciudată. E una din acele fiinţe stranii pe care, din când în când, oameni ca noi sunt siliţi să le alunge din societatea lor. Sunt unice pe lume, în felul lor; totdeauna trebuie să ajungă la extreme. Şi Horace era aşa… dar în felul lui, purtarea sa era mai puţin cinstită.

Olivia îl privi, uimită de această perspicacitate. Astfel de observaţii neaşteptate, asemănătoare unor licăriri fugare, o îndemnau să creadă că, în adâncurile fiinţei lui, bătrânul era mai sensibil, mai înţelept, mai impetuos şi mai potrivnic tradiţiei decât lăsa să se întrevadă. Ea îşi punea totdeauna aceeaşi întrebare: „Ce ştia el? Ce se ascundea îndărătul măştii nepăsătoare a obrazului lui bătrân, tăbăcit şi zbârcit, cu expresie severă? Sau era înzestrat cu arta de a ghici, care se datora nu bolii lui, cum era cazul lui Jack, ci bătrâneţii lui?”

— Am să-i cer Sabinei… începu ea.

— Deocamdată nu e nevoie. *Ea* pare că a uitat lucrul acesta. *Ea* o să se mai gândească la asta şi atunci, cel mai bun lucru ar fi s-o satisfacem, orice s-ar întâmpla. Se poate însă şi ca să nu se mai gândească la asta luni de zile… după plecarea Sabinei. Voiam numai să te consult… să-ţi ştiu părerea, Olivia. Îmi închipuiam că ai putea obţine asta de la Sabina.

Ea se ridică, dar când vru să se îndepărteze, îl auzi spunând:

— *Ei* i-ar plăcea poate să aibă câteva crenguţe de liliac în odaia ei.

Şovăi o clipă, apoi adăugă cu glas posac, fără intonaţie:

— Altă dată îi plăceau mult florile.

Olivia ocoli privirea ochilor negri şi se gândi: „Altă dată ei îi plăceau mult florile… adică acum patruzeci de ani… patruzeci de ani nesfârşiţi. Oh! Dumnezeule!” Dar

peste o clipă, răspunse simplu:

— Nu poate suferi florile. Îşi închipuie că iau din aerul de respirat şi o înăbuşă.

— Ar fi trebuit să-mi închipui că te-ai şi gândit la asta.

Timp de câteva clipe bătrânul o privi stăruitor; intimidată, ea întoarse puţin capul. Atunci, pe neaşteptate, stânjenit, cu o tulburare care te uimea la un om cu înfăţişare atât de severă, îi luă mâna şi, sărutând-o pe frunte, şopti:

— Eşti într-adevăr bună, Olivia. Toată lumea are dreptate, eşti foarte bună. Nu ştiu ce-aş fi făcut toţi aceşti ani fără tine.

Ea îi zâmbi, îi strânse prietenos mina şi ieşi, fără să rostească un cuvânt, spunându-şi, pentru a suta oară, că trebuie să fie groaznic să ai o fire atât de puţin comunicativă, căreia să-i fie teamă, atât de mult, de orice manifestare a unui sentiment. Te simţi parcă veşnic închis într-o cuşcă de oţel, de unde poţi privi afară, uitându-te la chipuri de prieteni, fără să poţi comunica vreodată cu fiinţele.

Când ajunse în pragul uşii, auzi îndărătul ei un glas vesel, care spunea:

— Doctorii trebuie să se fi înşelat în legătură cu Jack. Noi doi i-am învins, Olivia.

Ea încuviinţă cu un zâmbet, dar în timp ce se îndepărta, un gând ciudat, aproape monstruos o stăpânea: „Dacă Jack ar supravieţui cel puţin bunicului său şi bătrânul ar muri fericit! Dacă l-am putea ţine până atunci în viaţă…”

Ea avea o viziune limpede a lucrurilor, care făcea ca, de obicei, să-i apară sub lumina lor cea mai crudă; copilăria ei singuratică şi ireală îi dezvoltase această însuşire. Ea se născuse astfel şi când devenise femeie, observase că e mai degrabă un bine decât un rău. Într-o

lume care nu făcea decât să se amăgească pe ea însăşi, erai puternic când priveai adevărul în faţă. Iată, poate, ceea ce lămurea de ce toţi luaseră obiceiul să se adreseze ei. Dar, uneori, ea dorea cu înfocare ca slăbiciunea ei feminină să precumpănească şi să nu mai fie decât o biată fiinţă fricoasă, gata oricând să facă apel la puterea bărbatului ei. Ea o invidia, uneori, pe Savina Pentland, moartă, cu mult înainte ca Olivia să se fi născut… acea Savina Pentland, frumuseţea familiei, care era cheltuitoare, nesăbuită şi frivolă, care cumpăra şiraguri de perle, avea crize de lacrimi şi leşina.

După plecarea Oliviei, bătrânul continuă să fumeze multă vreme; bându-şi brandy-ul nu era mai singur decât adineauri când îi vorbea Oliviei. I se întâmpla adesea să stea astfel vreme de un ceas, fără să se mişte, uitând, se pare, tot ce-l încon¡¡ora. Olivia îl găsise de multe ori în această atitudine şi totdeauna se retrăsese, fără să rostească un cuvânt, neavând inima să rupă vraja care-l înconjura.

Când, în cele din urmă, îşi sfârşi ţigara, o stinse cm un gest violent şi, ridicându-se, părăsi biblioteca şi o luă pe coridorul care ducea la scara întunecată, ce comunica cu aripa de Nord. El urca această scară în fiecare zi de când trebuise s-o lase pe *ea* tot anul la ţară… în fiecare zi, la acelaşi ceas, ghetele lui mari cu tălpi groase, urcaseră, una câte una scările apăsând pe covorul vechi, ros. Acest spaţiu, pe care speranţa îl făcea, altă dată, să-l străbată cu o anumită plăcere, nu mai era, de multă vreme – de când orice nădejde pierise – decât îndeplinirea unor datorii neplăcute şi monotone, asemănătoare călătoriei de pocăinţă a unui pelerin, urcând în genunchi trepte nesfârşite.

În mai mult de douăzeci de ani, atât cât îşi amintea Olivia, el nu lipsise decât de două ori, fără să se întoarcă seara şi numai pentru că era vorba de lucruri foarte

serioase. În timpul acestei perioade, el nu fusese decât de două ori la New York şi nu se îmbarcase niciodată pentru Europa, pe care n-o revăzuse de când făcuse, ca băiat, o lungă călătorie circulară, după itinerariul stabilit de bătrânul general Curtis într-o epocă atât de îndepărtată, încât acum părea că face parte din altă viaţă. Niciodată în decursul acestor ani îndelungaţi, el nu dezertase din această lume, atât de fără de cusur şi desăvârşită în ochii familiei lui, în care el însuşi nu se simţea la largul lui şi nici chiar la locul lui. Destinul, cerinţele rasei lui şi evenimentele îi tociseră, încetul cu încetul, puterea de rezistenţă şi, până la urmă ajunse, să adore aceiaşi zei ca şi semenii lui. Din când în când el izbutea să scape de toţi, timp de cât. era ceasuri: bea până se îmbăta turtă, dar se trezea totdeauna şi nimic nu se schimba; zidurile închisorii îl încercuiau ca şi înainte. Aşa trebuie să fi simţit el cum se stingea cu încetul orice nădejde.

Nimeni, nici chiar Olivia, nu ştia dacă el era fericit sau nenorocit; şi nimeni n-avea să ştie niciodată exact ce se petrecuse în adâncurile fiinţei lui, ce ascundea masca de nepătruns a acestui bătrân cu părul nins.

Când vorbeau despre el, oamenii spuneau: „Nu s-a mai văzut niciodată bărbat mai devotat ca John Pentland”.

Cu pas hotărât şi fără să se grăbească, el merse până la capătul anticamerei şi se opri, ca să bată la uşa albă. El îi vestea totdeauna vizita, căci uneori văzându-l că intră pe neaşteptate, ea era atât de tulburată, că avea o criză nervoasă şi nimeni nu mai putea s-o readucă în simţiri.

Imediat uşa a fost deschisă încetişor, cu îndemânare profesională de către sora Egan, adevărat automat, cu bluza uimitor de scrobită, scoasă ca din cutie, foarte capabilă, nepăsătoare şi al cărei zâmbet chiar părea că apare şi dispare după voinţa ei, făcându-te să te gândeşti la sunetele obţinute prin apăsarea unei păpuşi mecanice. Numai că era cu neputinţă să-ţi închipui că poţi apăsa pe

ceva aşa ţeapăn şi colţuros, ca această infirmieră cu obrazul bubos. Când era de faţă unul din membrii familiei, zâmbetul acesta înflorea numaidecât pe chipul ei şi falsa ei smerenie însemna: „Ştiu foarte bine că nu vă puteţi lipsi de mine”; era zâmbetul unei femei, care se simţea foarte la largul ei, pentru că câştiga de trei ori mai mult decât semenele ei. Peste trei sau patru ani, ea îşi va fi pus destui bani de o parte ca să-şi poată face un sanatoriu propriu.

Fără să înceteze să zâmbească, ea îl primi pe bătrân, spunând:

— Azi se simte foarte bine… e foarte liniştită.

Când uşa se deschise, tot coridorul fu năpădit de mirosul ameţitor ce se răspândea din nenumăratele medicamente, care se desluşeau îngrămădite pe rafturi în penumbra odăii. El intră, închizând repede uşa în urma lui, căci lumina prea vie acţiona asupra nervilor ei. *Ea* nu suporta să fie în apropiere o uşă sau o fereastră deschisă; chiar în această zi frumoasă, perdelele trase cufundau odaia în întuneric.

Ea îşi vârâse în cap că afară stăteau oameni la pândă, ca s-o spioneze… că sute de inşi îşi turtiseră feţele îndărătul ferestrelor, ca să privească în odaia ei. În unele zile nu izbuteau s-o liniştească decât acoperind geamurile cu mai multe bucăţi groase de postav negru. Atunci ea refuza să părăsească patul până ce nu înnopta, de teamă ca acele chipuri să n-o vadă în cămaşă de noapte.

Sora nu izbutea să aerisească camera, decât recurgând la mici strategii şi numai după căderea serii, de aceea, şi plutea acolo un miros îngrozitor de medicamente, pe care ea nu le lua niciodată, dar pe care le îngrămădea pe etajere, în jurul ei, ca şi fetişurile vracilor. În chestiunea aceasta trebuiseră să-i cedeze, tot aşa cum o mulţumiseră, împiedicând să intre soarele, pentru că era singurul mijloc ca să rămână liniştită şi să se evite de a o trimite într-un stabiliment, unde ar fi închis-o îndărătul ferestrelor

zăbrelite, eventualitate la care John Pentland, nici nu voia măcar să se gândească.

Când intră, ea era întinsă pe pat şi trupul ei subţire şi plăpând abia se desluşea sub păturI... nu mai era decât umbra unei femei care altă dată, trebuie să fi fost seducătoare prin graţia ei delicată. Numai linia fină a bărbiei, a nasului şi a frunţii mai erau mărturia acelei frumuseţi.

Ea era o biată fiinţă ciudată, fantastică, cu pielea ca pergamentul, cu obrazul încadrat de păr alb, lipsit aproape de viaţă şi fără zbârcituri, ca acel al unui copil. Când se aşeză lângă ea, ochii albaştri şi rotunzi, cu privirea plutind în vag, se întredeschiseră şi-l priviră, fără să-l recunoască. El apucă una din mâinile plăpânde, pe care se întrezăreau venele albastre, dar aceasta rămase nemişcată într-ale lui, pe când dânsul o privea cu blândeţe, fără să spună nimic. El încercă odată să-i vorbească, rostindu-i cu mâhnire numele: „Agnes”, dar ea nu clinti şi pleoapele ei transparente nici nu clipiră.

Dânsul rămase aşezat la căpătâiul ei, îndelung, în mijlocul întunericului adânc în care plutea mirosul dezgustător de farmacie; apoi auzind că bate cineva şi orbit de lumina zilei când se deschide uşa, el îşi reveni din toropeală; în prag, domnişoara Egan, cu zâmbetul care făcea să i se vadă dinţii, îl informă că „sfertul de ceas trecuse”.

După ce închise uşa, el se îndepărtă încet, coborî foarte gânditor vechea scară şi în curând fu afară, în lumina orbitoare a soarelui de primăvară din Noua-Angâie. Trecu pe terasa plină de verdeaţă, mărginită cu mănunchiuri mari de irişi şi bujori, printre care erau şi lalele încă înflorite, şi se îndreptă spre curtea grajdurilor, unde Higgins lăsase iapa murgă în paza unui tânăr polonez, care era folosit la toate treburile de la fermă.

Animalul minunat şi delicat, care vibra ca un resort

de oţel, râcâia nervos pământul cu copitele, aruncându-şi pe spate capul frumos. RÂndaşul, ţărănoiul cu o chică blondă, se îndepărta de el, ţinând frâul de la distanţă. Observând acest grup, bătrânul începu să râdă şi spuse:

— Nu trebuie să arăţi că ţi-e frică de ea, Ignaţiu.

Flăcăul îi puse hăţurile şi se dădu câţiva paşi înapoi, aruncând iepei priviri răzbunătoare.

— Ei, dar a vrut să mă muşte – răspunse el, posomorât.

Fără să şovăie, cu sprinteneala unui tânăr, John Pentland îşi făcu vânt şi sări în şa, nedând răgaz animalului să facă o săritură. Călăreţul luptă eu putere cu iapa lui, şi peste câteva clipe se îndepărtară în galop, în mijlocul unei grindini: de pietricele, şi dispărură pe drumul ce străbătea livezile, de-a lungul pădurii de pini, spre cariera de nisip părăsită şi care ducea la locuinţa doamnei Soames.

CAPITOLUL IV

În împrejurimile Durhamului, în acel colţ al lumii atât de statornic, mătuşa Cassie juca rolul de mesager oficios mergând din casă în casă, oprindu-se pe toate verandele, ca să culeagă sau să răspândească ultimele veşti.

Când se zărea un nor de praf plutind deasupra pământului, mic fulg alb care se desprindea pe albastrul luminos al cerului Noii-Anglii şi înainta deasupra gardurilor vii şi zidurilor de piatră, puteai fi sigur că el vestea apropierea Cassiei Struthers, care îşi făcea obişnuitul turneu de vizite. Mergea totdeauna pe jos, căci nu putea suferi maşina şi îi era o frică îngrozitoare de cai; o vedeai venind de foarte departe în veşnicele ei rochii de doliu de un negru-gri. Pentru o femeie de vârsta ei, mergea foarte sprinten, cu toată înfăţişarea ei de castel care se clatină şi a infirmităţilor pe care nu le ascundea nimănui. Sosea totdeauna la aceeaşi oră, afară de cazul când o nenorocire sau vreo întâmplare de un interes arzător o

făceau să sară etapele, căci era o femeie ordonată, care îşi aranja metodic ocupaţiile, aşa cum făcea să domnească o ordine meticuloasă în casa mare pe care o locuia împreună cu excentrica mătuşă Bella.

Această locuinţă, la fel de mare ca o cazarmă, fusese construită de răposatul domn Struthers, pe vremea cupolelor şi chioşcurilor, pe un teren pe care i-l dăruise bunicul mătuşii Cassie în ziua căsătoriei ei. În casă era o risipă de ciucuri de pluş şi de curele; fiecare lucru era pus exact la locul lui, încât te-ai fi crezut într-un muzeu. Niciodată nu găseai mucuri de ţigări pe jos, nici praf în colţuri, căci stăpâna casei era totdeauna lângă servitori şi paza ei nu era deloc mai prejos decât aceea a unui bătrân sergent-major migălos, făcând inspecţia odăilor.

Biata domnişoară Peavey, a cărei ţinută era din ce în ce mai neglijentă, şi care cu cât se apropia de bătrâneţe ştia tot mai puţin să-şi aranjeze afacerile, trăia într-o continuă spaimă şi fusese silită să pună să se construiască o căsuţă lângă grajduri, ea să-şi adăpostească câinii ei din rasa Culu de Pomerania şi pisicile ei siameze. Gândul că „animalele aveau să murdărească toată casa” o scotea din fire pe mătuşa Cassie; după moartea domnului Struthers ea se şi grăbi să transforme în muzeu „cabinetul” lui; odaia era de o curăţenie exemplară şi fusese purificată de mirosul ei de tutun şi whisky: jilţul defunctului, din faţa biroului, fusese puţin îndepărtat, ca şi când fantoma lui se mai aşeza în el. Pipa rămăsese în locul unde o pusese dânsul, ca şi teancurile de hârtii bine clasate (care erau şterse cu grijă în fiecare zi, căutând să nu fie schimbată ordinea lor), aşa cum le aranjase cu mâinile lui, în dimineaţa zilei când fusese găsit în acest jilţ, cu capul uşor plecat pe spate, ca şi când adormise.

În mijlocul mesei erau două volume frumos legate: *„Cornişele vechilor case din Bostona* şi *„Plimbări şi convorbiri în cimitirele Noii Anglii”*, cărţi pe care le

scrisese în timpul ultimilor ani atât de trişti ai vieţii sale, când el se stingea încetul cu încetul, iar nevasta lui părea că-şi recapătă puterea şi rezistenţa nervoasă, care în timpul adolescenţei ei, stârniseră admiraţia tuturor.

Se povestea că această casă era hărăzită să găzduiască o familie numeroasă, dar odată terminată, ea rămăsese mare şi tăcută ca un mormânt, niciun glas de copil nu răsunase în ea, căci mătuşa Cassie nu se însănătoşise decât după ce fu prea târziu ca să mai dea moştenitori domnului Struthers.

Sabina Callendar ar fi avut multe de spus în privinţa casei şi căsătoriei mătuşii Cassie, dar după obiceiul ei, păstra pentru ea deducţiile, aşteptând ca şi alte observaţii să-i întărească exactitatea lor. O ură necruţătoare şi greu de explicat, întărită pe cele două femei una împotriva celeilalte. Se găseau mult mai des faţă în faţă decât ar fi dorit mătuşa Cassie, căci Sabina, de la întoarcerea ei la Durham, făcea acelaşi lucru ca şi mătuşa ei, ducându-se pe jos din casă în casă, în căutare de veşti şi distracţii... Se întâlneau în saloane, în ceardacuri şi, uneori pe drumurile pline de praf; atunci îşi zâmbeau şi în acelaşi timp îşi aruncau priviri pline de ură. Ele izbuteau să semene cu acele pisici înduşmănite, care-şi petrec zile întregi spionându-se pe furiş una pe alta.

Mătuşa Cassie îi mărturisi Oliviei că prezenţa Sabinei o tulbură. Totuşi, cea dintâi vizită pe care o primi Sabina la Brook Cottage fu a ei. Când de la fereastra ei, Sabina o văzu apropiindu-se, înconjurată de un noruleţ de praf, se simţi transportată de plăcere. Silueta slabă înainta atât de repede, încât se ghicea că bătrâna era îmboldită de nerăbdare şi încântată (credea Sabina), că are un pretext care-i îngăduia să treacă pe proprietatea lui O'Hara şi să vadă transformările pe care el le făcuse în vechea vilă. În sfârşit, Sabina mai era încredinţată că voia să-şi dea seama cât de mult o pusese viaţa la încercare pe „nepoata

dragului domn Struthers”. Ea venea să-i ureze în chip oficial bun venit în numele întregii comunităţi, cu tainica nădejde că avea să strângă în braţele ei un „copil răutăcios”, o femeie deznădăjduită, cu trăsăturile răvăşite de vârstă şi nenorociri, care după ce îi ignorase vreme de douăzeci de ani, se întorcea acum „smerită şi zdrobită, implorând un semn de dragoste.

Văzând-o, Sabina simţi că se trezeşte într-însa o grămadă de amintiri care datau de multă vreme, din timpul copilăriei sale; ea locuia atunci cu tatăl ei în vechea casă, care se înălţa odinioară pe locul unde erau acum frumoasele coşuri ale aceleia pe care o construise O’Hara; ea o tulea, ca să se joace singură în lâvada plină de napi şi irişi, care creşteau în jurul acestui Brook Cottage, de unde pândea acum sosirea mătuşii Cassie. Dar pe vremea aceea Brook Cottage era părăginit, ferestrele nu mai aveau geamuri, uşile ieşiseră din ţâţâni – s-ar fi spus că e o fantomă de casă, pe jumătate îngropată sub crengile încâlcite ale liliacului şi a broşteanilor, pe câtă vreme acum zidurile erau tencuite proaspăt, crengile liliacului bine tăiate şi cu grijă curăţite.

Privind pe bătrâna femeie, sprintenă şi nervoasă, trecutul acela, pe care Sabina izbutise aproape să-l uite cu trecerea anilor, puse stăpânire pe ea atât de brutal, mâhnind-o tare de tot, încât avu deodată o impresie ciudată: se crezu din nou fetiţa sfioasă, urâtă şi cu părul roşu, cu obrazul pistruiat, pe care mătuşa Cassie o îngrozea şi cu care, se purtau cu asprime un întreg şir de mătuşi, unchi şi veri care nu izbuteau să facă din ea „o fată cum trebuie”. S-ar fi spus că această siluetă neagră învia tot trecutul ei, căci cu douăzeci de ani înainte, bătrâna doamnă era animatoarea şi suverana unui trib foarte numeros, ea care părea încă de atunci bătrână şi-şi petrecea viaţa întinsă pe o canapea, înfofolită într-un şal, dându-şi părerile, care aveau putere de lege, şi

manifestându-se când drăgăstos, când făcând critici severe. Or, iată că ea venea cu pas zglobiu, ca şi când moartea domnului Struthers ar fi liberat-o într-un anume fel de legăturile care o enervaseră prea multă vreme.

Cele mai neînsemnate fapte se perindau, repede, în mintea vioaie şi neînduplecată a Sabinei – ele se iveau dintr-odată şi foarte limpezi: ziua în care ea fugise, ca să colinde prin lume şi fusese găsită de bătrânul John Pentland în clipa când, ascunsă în tufişurile păduricii de mesteceni, se desfăta, mâncând afine. (Mai vedea încă mina severă cu care el condamnase această nesupunere nebunească, apoi expresia lui se îmblânzise văzând obrăjorii Copilăroşi, mânjiţi cu suc de afine). După aceea întoarcerea prizonierei, când mătuşile se înghesuiau din jurul ei ca să-i îmbrace o rochie curată şi silind-o apoi să stea nemişcată, în odaia lugubră cu musafiri, cu Noul Testament pe genunchi, până ce avea să revină la sentimente mai bune şi să fie gata să se poarte ca „o fetiţă cuminte şi bine crescută”. Mătuşile ei se agitau în jurul ei, îi aranjau rochia, repetând neîncetat: „Ce nenorocire că n-are fizicul mamei ei! îngrozitorul ei păr roşu o s-o facă să sufere mult”.

Îşi amintea şi de duipă-amiaza aceea când Anson Pentland, micul lord Fauntleroy, fricos şi fără vlagă, căzuse în râu şi s-ar fi înecat, dacă n-ar fi fost acolo verişoara lui. Sabina, care-l scosese afară ud şi urlând – fu copleşită, în loc de mulţumiri, cu imputări – pentru că îl îmboldise pe băieţel să facă prostii. De câte ori nu fusese pedepsită pentru că, simplă şi sinceră, ea pusese întrebări pe care n-ar fi trebuit să le pună!

Până la moartea tatălui ei, când fu trimisă la unchiul ei, care locuia o casă strâmtă şi înaltă, la Murray Hill, ea nu cunoscuse clipe fericite; avea douăzeci de ani şi nu ştia prea mare lucru despre viaţă, cum nu ştia nimic nici despre dragoste şi căsătorie. În ziua aceea – ea îşi dădea

seama cu o limpezime care nu mai respecta nimic, în timp ce vedea, precizându-se, silueta mătuşii ei – începuse cu adevărat viaţa ei. Fină atunci, această viaţă nu fusese decât o înşiruire de întâmplări neplăcute, din care fericirea era aproape exclusă. Abia mai târziu, o serie de evenimente dureroase, tragice chiar, îi descoperiseră crudele realităţi ale acestei lumi şi, încetul cu încetul, devenise mondena cinică şi aspră, care şezând acum îndărătul ferestrei salonului, se regăsea, fără să ştie prea bine de ce, într-un mediu pe care nu-l putea suferi – acea femeie chinuită de nesăţioasa şi arzătoarea curiozitate pe care i-o inspirau oamenii şi destinele lor, uneori ciudat de complicate.

Se lăsase atât de mult prinsă de evocarea acestui trecut, că uitase aproape că mătuşa Cassie venea într-acolo şi tresări auzind, deodată, un glas piţigăiat şi cunoscut, care rămăsese uimitor de neschimbat şi care o striga în vestibul: „. Sabina, Sabina dragă, e mătuşa ta. Cassie! Unde eşti?”, ca şi când ea n-ar fi părăsit niciodată Durhamul, ca şi când de douăzeci de ani nu s-ar fi schimbat nimic.

Zărind-o, bătrâna înaintă scoţând mici exclamaţii de tulburare, ca s-o strângă în braţe. Luase atitudinea pastorului care primeşte oaia rătăcită; plină de bunăvoinţă, ea ierta pe vinovată şi o deplângea. Lacrimile, care îi veneau uşor în ochi, îi scăldau faţa.

Sabina se lăsă îmbrăţişată şi zise:

— N-ai îmbătrânit câtuşi de puţin, mătuşă Cassie. Pari mai zdravănă ca oricând.

Însăşi această observaţie arăta care erau legăturile între cele două femei; aceste cuvinte, în aparenţă prietenoase şi, mai degrabă măgulitoare, deveneau jignitoare când erau adresate unei femei care toată viaţa ei se complăcuse în a face caz de proasta ei sănătate. Erau jignitoare şi din pricina exactităţii lor: cu douăzeci de ani

înainte, la patruzeci şi şapte de ani, mătuşa Cassie fusese tot aşa de ofilită ca şi acum. Bătrâna răspunse:

— Draga mea copilă, sunt nenorocită… foarte nenorocită.

Ştergându-şi lacrimile care-i curgeau pe obraz, ea adăugă:

— Peste puţină vreme, mă voi duce să-l întâlnesc pe dragul meu domn Struthers.

Viziunea mătuşii Cassie, trecând pragul Paradisului, ca să-şi regăsească bărbatul, căruia îi spusese totdeauna, chiar şi în intimitatea vieţii conjugale, „domnul Struthers”, îi st arni Sabinei o poftă nebună de râs. Ea îşi spunea că „domnul Struthers” n-ar fi poate chiar atât de încântat pe cât îşi închipuia soţia lui, de această întâlnire. Ea avusese totdeauna gândul ascuns că moartea fusese pentru domnul Struthers cel mai bun mijloc de a se libera. Ea protestă:

— Ei lasă… nu spune asta.

— Nu mai dorm… nu mai închid ochii toată noaptea.

Se aşeză şi privi în juru-i, ca să însemne cele mai mici amănunte, schimbările pe care le făcuse fiorosul O’Hara şi mobila pe care o cumpărase pentru casă.

Dar Sabina o interesa mai presus de orice; aruncându-i multe priviri pe ascuns, ea cerceta, pe furiş, pe interlocutoarea ei; aceasta, care o cunoştea foarte bine, observă că bătrâna era stăpânită de o emoţie puternică: venind aci, se aşteptase s-o găsească pe Sabina zdrobită şi nenorocită; în loc de asta, avea înaintea ei o femeie liniştită, foarte stăpână pe sine, şi puţin prietenoasă, elegant îmbrăcată şi cu o înfăţişare minunată, de la părul ei roşu lucios (părul, de a cărei culoare şi asprime erau atât de descurajate mătuşile), până la pantofiorii ei din piele de şarpe; era vădit că această femeie stăpânise evenimentele şi izbutise să-şi orânduiască viaţa aşa cum voise, nelipsindu-i nimic.

— În tot timpul lipsei tale, Sabino, unchiul tău n-a

încetat o clipă să se gândească la tine. A murit, spunându-mi să am grijă de tine.

Şi lacrimile îi şiroiră din nou pe obraz. („Oh! se gândi Sabina, n-o să mă las dusă de nas. N-o să izbuteşti să mă domini. Voi şti să te împiedic să te amesteci în treburile mele”). Tare, spuse însă:

— Ce păcat că am fost totdeauna atât de departe!…

— Dar nu te-am uitat, draga mea… deloc, nu trece o noapte fără să-mi spun înainte de culcare: „Iat-o pe biata Sabina care cutreieră lumea şi ne întoarce spatele, nouă care o iubim”. (Ea oftă adânc). Gândul la tine nu m-a părăsit, m-am rugat pentru tine în nopţile nesfârşite când nu puteam dormi.

Totuşi, Sabina, în timp ce vorbea aproape mecanic, îşi dădea seama, încetul cu încetul, că cu toate cele ce se petrecuseră, mătuşa Cassie n-o mai înfricoşa. Fetiţa urâtă, sfioasă, fricoasă nu mai exista; ea fu ispitită chiar de dorinţa s-o provoace pe mătuşa ei şi se simţi cuprinsă de o înflăcărare bătăioasă, care o însufleţi toată. Îşi urma gândurile: „Nu s-a schimbat deloc. Se mai străduieşte încă să ajungă până la mine, să mă stăpânească, să-mi conducă viaţa. E o caracatiţă care-şi întinde braţele şi se agaţă de fiecare membru din familie, ca să orânduiască totul după dorinţa ei”. După atâţia ani de zile, mătuşa Cassie îi apărea sub o lumină nouă: îndărătul oftaturilor, lacrimilor, dovezilor de dragoste atât de superficiale, părea că se ascunde o asprime de o nuanţă aproape sinistră. Poate că, din toată familia, numai ea, Sabina scăpase de strânsoarea acestor tentacule subtile, care se întindeau pretutindeni. Ea fugise, departe de ele. Acum mătuşa Cassia trecuse de la descrierea amănunţită şi impresionantă a sfârşitului domnului Struthers, la înşiruirea nenorocirilor care loviseră toată familia şi pe toţi vecinii: morţii, ruperile de logodne, dezastrele financiare şi, în sfârşit, sosirea în ţinut a „fiorosului O’Hara”. Ea impută Sabinei că vânduse moşia

unui astfel de intrus. Pe măsură ce vorbea, chipul ei nu mai părea omenesc, ci semăna din ce în ce mai mult cu o forţă impersonală şi fără contur a naturii. Sabina, care aţintea asupră-i privirea pătrunzătoare a ochilor ei verzi, simţi o uşoară spaimă. îmbătrânind, mătuşa Cassie devenise mai aspră şi mai neînduplecată. Ea continuă discuţia asupra divorţurilor care surveniseră la Boston apoi se aplecă înainte şi-şi puse mina nervoasă şi slabă pe aceea a Sabinei, îngăimând cu glas întretăiat:

— Am fost din toată inima alături de tine în acea încercare. Nu ţi-am scris niciodată, căci lucrul era prea neplăcut, ca să pomenim de el, dar acum îmi dau seama că nu mi-am făcut datoria. Însă am suferit pentru tine, am încercat să simt ce-ai simţit tu şi să-mi închipui că scumpul domn Struthers îmi era necredincios… dar, fireşte, fără să izbutesc. Era un sfânt.

Ea îşi suflă nasul şi repetă cu glas pasionat, ca pentru ea – însăşi:

— Un sfânt! („Oh, da”, se gândi Sabina, „dacă a existat vreodată un sfânt, apoi fără îndoială că a fost el”).

Mătuşa Cassie întrebuinţa acum altă tactică, încerca să plângă. Înconjurând-o cu fel de fel de mângâieri, bătrâna căuta să înlăture slăbiciunile şi să-şi recapete autoritatea pe care o avea asupra ei.

Ochii verzi ai Sabinei străluciră de o licărire aspră.

— L-ai văzut vreodată pe bărbatul meu? întrebă ea.

— Nu – răspunse mătuşa Cassie – dar am auzit vorbindu-se mult despre dânsul. Ştiu cât de mult ai suferit.

Sabina o privi cu o expresie ciudată şi batjocoritoare.

— Atunci ai fost prost informată. Era un om încântător, n-am suferit deloc. Te asigur că aş fi preferat să împart această dragoste cu alte cincizeci de femei, decât să fiu iubită numai eu de unul din bărbaţii de aici.

Această declaraţie, de o vădită imoralitate, făcu pe mătuşa Cassie să-şi piardă cu totul cumpătul. Ea rămase

cu gura căscată, negăsind ce să răspundă la astfel de cuvinte. În viaţa ei n-auzise pe cineva făcând o mărturisire atât de crudă şi de sinceră şi într-atât de lipsită de pudoare.

Sabina continuă cu răceală, ducându-şi până la capăt ofensiva:

— Până la urmă am divorţat, nu pentru că el mă înşela, ci pentru că era o altă femeie care dorea, să se mărite cu dânsul – o femeie pe care o respect şi o iubesc… care a rămas prietena mea. Află că l-am iubit cu înflăcărare… că era o dragoste foarte senzuală. Nu eram singura care nu-i putea rezista. Era un fel de demon, dar un demon ademenitor.

Bătrâna rămase cam buimăcită, dar nu se socoti deloc înfrântă. Sabina văzu curând în ochii ei o privire care însemna limpede: „Iată, deci, ce a făcut lumea din biata Sabina atât de neprihănită, pe care o iubeam atât de mult”. Ea spuse, în sfârşit, cu un oftat:

— Toate aceste lucruri mă tulbură; nu ştiu încotro mergem.

— Nici eu! – răspunse Sabina, ca şi când i-ar fi împărtăşit întru totul părerea.

Îşi dădea seama că lupta încă nu se sfârşise; căci mătuşa Cassie ştia să se stabilească într-o poziţie, care nu putea fi luată cu asalt, nu mai vedeai în ea decât milă, grijă plină de emoţie, îngăduinţă şi blândeţe smerită, toate astea întovărăşite de lacrimi, aşa încât nu izbuteai niciodată să îndepărtezi aceste văluri şi să-i spui: „Ei, iată-te, în sfârşit, demascată, bătrână afurisită intrigantă”. Desigur, dacă mătuşa Cassie ar fi trăit pe vremea lui Preserved Pentland, strămoşul ei, care persecuta vrăjitoarele, ar fi fost arsă, fiind socotită şi ea vrăjitoare.

Totuşi, Sabina, dincolo de masca chipului ei fardat, continua să sufere în tăcere în străfundurile fiinţei ei, nimeni pe lume n-o bănuise vreodată; ce chin îndurase ea

în aceste ocazii: îşi simţea inima sfâşiată, când vorbea sau chiar rostea numele lui Richard Callendar. Ea reluă tare:

— Şi doamna Pentland ce face? Vorbesc de Olivia… nu de verişoara mea, ştiu că în starea ei nu mai poate exista nicio îmbunătăţire.

— Nu, niciuna… E unul din lucrurile pe care n-o să le înţeleg niciodată; de ce a supus Dumnezeu la o astfel *de* încercare pe un om atât de bun ca fratele meu?

— Dar Olivia? urmă Sabina, tăind scurt această introducere, care anunţa în mod vădit, un monolog pios.

— Oh! Olivia – răspunse mătuşa Casrie, începând cu, volubilitate, să-i dea veşti despre tânăra doamnă Pentland – Olivia e un înger… un înger, o binecuvântare trimisă de Dumnezeu bietului meu frate. Dar de câtva timp nu se simte aşa bine; mi-a răspuns destul de aprins… şi a tratat-o prost pe biata domnişoară Peavey, care e atât de sensibilă. Nu înţeleg ce i s-a întâmplat.

Se părea că frumoasa Olivia, cu toată energia ei, trecea printr-o depresiune nervoasă. Suferea, dar mătuşa – Caissie nu-şi putea explica de ce nu e fericită… ea care avea tot ce o femeie poate dori pe lume.

— Totul? – repetă Sabina.

— Poţi avea totul pe lumea asta?

— E vina ei, dacă nu e fericită. Are tot ce-i trebuie: un soţ bun… un bărbat care nici nu se uită la alte femei.

— Şi nici la a lui – întrerupse Sabina. Îl cunosc foarte bine pe Anson, am crescut împreună.

Mătuşa Cassie socoti că nu e bine să discute acest lucru. Ea continuă cu înşiruirea fericirilor Oliviei:

— E bogată…

Însă şi aici Sabina întrerupse:

— Dar ce pot face banii, mătuşă Cassie? Cei din lumea noastră suntem bogaţi, asta-i nenorocirea. Crezi că lucrul acesta ţi se cuvine. Dacă îţi pierzi averea, nu mai faci pur şi simplu parte din lume. Banii nu contribuie deloc

la fericite.

Mătuşa Cassie începea să enerveze:

— N-ai spune asta, dacă n-ai fi bogată – observă ea cu asprime – dacă tatăl şi bunicul tău nu şi-ar fi administrat bine averea.

Se stăpâni şi cu un gest de protest, spuse:

— Eu n-o condamn pe biata noastră Olivia. E ceh mai bună şi cea mai deosebită dintre femei. (Toată persoana ei exprima din nou numai milă, blândeţe şi iertare). Numai că în ultima vreme mi se pare pam ciudată.

Buzele rujate ale Sabinei, schiţară un zâmbet:

— Ar fi, într-adevăr, prea mare nenoroc, dacă în familia Pentland ar înnebuni două femei, una după alta.

Mătuşa Cassie, pierzându-şi sângele rece, fu cât pe aci să fie încă o dată înfrântă şi bombăni furioasă. Sabina îi veni în ajutor:

— Dar Anson – întrebă ea ironică – ce se aude cu iubitul Anson?

Convorbirea atinse şi marea operă întreprinsă de Anson: „Familia Pentland şi colonia Massachusetts Bay” şi se opri la valoarea ei de nepreţuit, în ce priveşte contribuţia pe care o aducea la istoria naţiunii; când epuiză acest subiect, bătrâna începu să vorbească de sănătatea şubredă a lui Jack, spunând cu glas plin de melancolie:

— Ştii că nu e decât o chestiune de timp. Cel puţin, aşa spun doctorii. Cu o inimă ca a lui, nu e decât chestiune de timp.

Şi ochii i se umplură din nou de lacrimi.

— Şi, totuşi – rosti încet Sabina – pretinzi că Olivia are tot ce trebuie ca să fie fericită.

— Dumnezeule – răspunse mătuşa Cassie – poate că n-are chiar totul!

Înainte de a pleca, ea ceru veşti despre fata Sabinei şi află că aceasta plecase până la Pentlandzi, s-o vadă pe

Sybil. Fuseseră împreună la penision în Franţa, spuse Sabina. Erau foarte bune prietene acolo.

— Da – spuse mătuşa Cassie.

— Nu voiam ca Sabina să fie trimisă la pension în străinătate. Fetele se întorc de acolo cu capul îmbâcsit de idei extraordinare, mai ales când e vorba de o şcoală unde e primit oricine. De când s-a întors aleasă, Sybil se poartă foarte ciudat. N-aş fi uimită ca acesta să-i dăuneze succesului ei la Boston. Tinerilor nu le plac fetele care se deosebesc de celelalte.

— Poate că s-ar putea mărita în altă parte decât la Boston. Ideile bărbaţilor variază de la un loc la altul. Chiar la Boston trebuie să fie câte un bărbat care să nu spună, vorbind despre o femeie. „Ce femeie de treabă e doamna cutare”. Chiar la Boston trebuie să fie bărbaţi care să iubească femeile care ştiu să se îmbrace… femeile care’s în adevărate doamne.

Mătuşa Cassie era din nou gata să se supere, când Sabina o preveni:

— Nu te simţi jignită, mătuşă Cassie. Dau acestui cuvânt sensul pe care-l avea altă dată, sensul poetic. De altfel, cu cine s-ar putea mărita dacă nu, cu un văr sau o rudă?

— Trebuie să se mărite aici, să aleagă dintre oamenii pe care i-a cunoscut totdeauna. E un Mannering care ar fi o partidă bună şi cel mai tânăr din băieţii lui James Thorne.

Sabina zâmbi:

— Deci ai şi făcut planuri pentru ea? Ai hotărât totul?

— Nu, nu-i nimic aranjat. Mă gândesc doar la asta căci îi doresc binele. Dacă s-ar mărita cu unul din aceşti băieţi, ar şti ce o aşteaptă. Ar fi totdeauna sigură că se mărită cu un gentleman.

— Se prea poate – zise Sabina… – E foarte cu putinţă.

Dar diavolul, care părea că pusese stăpânire pe ea o

îmboldi să adauge încetişor:

— Totuşi cu Horace Pentland… n-a existat niciodată o siguranţă absolută. (Hotărât lucru, Sabina asta nu uita nimic).

În clipa aceea ea zări foarte aproape de pragul uşii care dădea pe terasa ce se înălţa deasupra mlaştinilor, un om brun, bine făcut şi îndesat, în care recunoscu, cu o bucurie neaşteptată, pe O'Hara. Venise peste câmpuri, însoţit de micul şi nervosul Higgins, care se despărţi se de el, ca s-o ia pe drumul ce ducea spre Pentlanzi. Văzându-l, mătuşa Cassie avu un singur gând: să încerce s-o şteargă cât mai repede, dar Sabina o reţinu cu o drăgălăşenie neliniştitoare:

— Trebuie să faci cunoştinţa cu domnul O'Hara. Cred că nu l-ai întâlnit niciodată. E un om încântător.

Prin asta îşi crea o poziţie din care bătrâna nu putu s-o şteargă fără să fie ridicolă.

Ridicând atunci glasul, ea spuse prietenos:

— Intră, domnule O'Hara… Doamna Struthers e aici şi ţine foarte mult să-l cunoască pe noul ei vecin.

Uşa se deschise şi O'Hara intră în odaie. Era un bărbat ca de vreo treizeci şi cinci de ani, cu obrazul pârlit de soare şi statura destul de masivă; avea un cap cu linii armonioase, părul lui negru şi bogat era tuns foarte scurt; ochii-i albaştri trădau originea irlandeză, cu acea lucire răutăcioasă când văzu manevra Sabinei. Persoana lui dădea o ciudată impresie de forţă. Era fără pălărie şi obrazul îl avea foarte bronzat, dovedind, astfel, sănătatea şi vigoarea de care se bucura.

La prima privire ţi se părea comun, vulgar, în mijlocul acestei societăţi care era caracterizată prin fineţea trăsăturilor; poate că moştenise aceşti muşchi de la un cărăuş de pietre? La început Sabina împărtăşise această părere, dar după aceea fusese cucerită de forţa lui brutală, faţă de care celelalte lucruri nu mai aveau însemnătate. De

altfel, nu era dânsa o femeie e foarte inteligentă, dedicându-se cu înflăcărare studiului caracterelor, ca să descopere tendinţele lor fundamentale? Ea era sigură că un bărbat, cu o privire atât de pătrunzătoare şi batjocoritoare, nu putea fi vulgar.

El înaintă fără grabă, cu o expresie încântătoare de respect, care nu era, totuşi, lipsită de o notă ridicolă; dar nu puteai fi prea şi gur că această atitudine, care te făcea să te îndoieşti de educaţia sa, nu era ceva voit.

— Sunt încântat, zise el; o cunosc, desigur, pe doamna Struthers, din vedere, am zărit-o ades la expoziţiile hipice… la cursele de *whippets 1*).

Mătuşa Cassie se ridicase în picioare şi stătea ţeapănă ca un stâlp; ar fi avut aceeaşi atitudine de retragere instinctivă dacă s-ar fi găsit pe neaşteptate în faţa unui şarpe cu clopoţei.

— Şi eu te-am zărit – zise ea – şi, fireşte, am văzut toate îmbunătăţirile pe care le-ai făcut la fermă.

Ea rosti cuvântul „îmbunătăţirile” cu oarecare ironie.

Sabina interveni:

— Să luăm o ceaşcă de ceai. Ia loc, mătuşă Cassie.

Dar mătuşa Cassie nu se lăsă înduplecată.

— Am făgăduit Oliviei să fiu la ora ceaiului la Pentlandzi – zise ea – şi am şi întârziat.

Punându-şi mănuşile negre, se întoarse brusc spre O’Har a:

— Fără îndoială că o să ne revedem, domnule O’Hara, deoarece suntem vecini.

Apoi o sărută din nou pe Sabina şi şopti:

— Acum că te-ai întors printre noi, nădăjduiesc că vei veni să mă vezi adesea. Casa mea doresc să fie şi a ta.

Ea se adresă lui O’Hara, spunându-şi că-i putea servi în lupta împotriva Sabinei:

— Ştii, domnule O’Hara, că în felul ei e trădătoare? A fost crescută aici şi după aceea ne-a părăsit timp de

douăzeci de ani. Nu e câtuşi de puţin credincioasă.

Tot băţoasă, ea îşi ţinu micul discurs pe ton şăgalnic, ca şi când ar fi fost o simplă glumă, ceva neînsemnat. Totuşi, expresia ei era plină de subînţelesuri; era maestră în acest gen de tactică.

Sabina o însoţi până la uşă şi când se întoarse, îl găsi pe O'Hara stând în picioare lângă fereastră, urmărind din ochi şi

câine ogar, împerecheat cu terrier.

lueta mătuşii Cassie, care se îndepărta pe şoseaua ce ducea la Pentlandzi. Sabina privi o clipă pe bărbatul, al cărui trup voinic şi drept se desluşea în lumina slabă a amurgului, şi o intuiţie neaşteptată o făcu să înţeleagă duşmănia care exista între aceste două fiinţe. Ele păreau simbolurile vii a două mari forţe, una negativă, una foarte pozitivă, una veche, personificând sfârşitul lucrurilor; alta nouă, plihă de-o vitalitate minunată şi aproape covârşitoare. Erau de neconciliat; desfăşurarea firească a vieţii voia ca ele să fie necruţător de potrivnice, până la capăt. Sabina ştia în mod sigur cine avea să dobândească victoria finală, căci chiar viaţa nu respecta deloc tot ce apăra mătuşa Cassie. Aceasta era lecţia pe care o învăţase din fapte, de când fugise de la Durham şi luase contact cu realităţile viguroase, de care nu poţi scăpa în lumea aceasta mare. În cele din urmă vorbi şi ea şi spuse cu glas nepăsător:

— Doamna Struthers e o femeie deosebită.

O'Hara se întoarse şi în ochii lui albaştri străluci o licărire răutăcioasă:

— Nu mă îndoi esc că e extraordinară – zise el.

— Şi reprezintă o adevărată putere – urmă Sabina – uneşte prevederea şarpelui cu blândeţea porumbiţei. Nu e bine să subestimezi o astfel de putere. Şi acum, spune-mi te rog… cum bei ceaiul?

El nu luă ceai, ci numai o bucată de pâine prăjită, pe

care o mânca fără să se grăbească; după aceea fumă o ţigaretă, simţind în mod vădit o mulţumire naivă, jucând rolul proprietarului care vine să întrebe pe chiriaşă dacă totul e cum trebuie. O simpatiza pe această femeie inteligentă şi aspră, care azi nu mai era acasă la ea pe această moşie, pe care el o cumpărase şi în care altă dată trona ea. De câte ori se oprea acolo, gândul că el, O'Hara izbutise să aibă această fermă, chiar în inima acestei regiuni locuită numai de oameni cu stare, aparţinând celei mai bune societăţi, îl uimea prin neverosimilul lui şi-l incinta de mulţumire. Era destul să se întoarcă şi putea vedea în oglindă cicatricea mare pe care i-o lăsase la tâmplă o sticlă, spartă în cursul unei lupte, la care participase în tinereţe, în India. El, Mi chael O'Hara, fără bani, fără protecţie, care n-avea altă educaţie decât aceea pe care şi-o făcuse singur, ajunsese la această poziţie socială înainte de a împlini treizeci şi şase de ani. În toamnă îşi va pune candidatura pentru Congres, şi era sigur că va fi ales în mahalalele irlandeze. El, Michael O'Hara, era pe cale să devină unul din cei mai de seamă oameni ai Noii-Anglii, al acestui ţinut care, altă dată, era micul paradis inaccesibil al unor oameni ca Pentlandzii.

Totuşi, trebuia să se ferească de a lăsa pe cineva să bănuiască marea mulţumire pe care o încerca. Da, el se simţea atras de această femeie ciudată, care ar fi trebuit să fie duşmana lui şi care, printr-un fenomen de neînţeles, nu era. Îi plăcea sinceritatea şi înţelepciunea gândirii ei, ca şi felul ei de a-l cerceta, când el şedea în faţa ei, cum ar fi făcut cu un mic cărăbuş aşezat la microscop şi pe care l-ar fi întors pe toate părţile. Astfel ea afla tot ce voia să ştie despre dânsul. Desigur că el observa acest lucru, căci şi el era deprins cu acest joc. Îşi făcuse drum în viaţă, folosind astfel de procedee. Pe de altă parte, el era mirat că o vede atât de deosebită de mediul din care era originară. El presimţea că în cursul vieţii ei i se întâmplase ceva

îngrozitor, care îi dăduse o înţelegere vie şi o claritate extraordinară a minţii. Ştia de asemeni – el ghicise aceasta numaidecât, chiar în ziua când maşina ei se oprise în faţa uşii vilei – că ea descoperise ceea ce el ştia de multă vreme; şi anume că nicio putere nu egalează pe aceea a individului, care nu caută să „se arate altfel decât e – că nimic nu e atât de neînvins ca puterea unei sincere onestităţi şi că nimeni nu izbuteşte mai bine decât cel care contează pe propriile lui forţe. El nu şti a unde învăţase ea aceasta, dar era o femeie căreia de aici înainte nu i se mai putea întâmpla nimic.

Au vorbit în chip plăcut câtăva vreme despre felurite lucruri; având în vedere relaţiile lor recente, se înţelegeau în chip excepţional; vorbiră despre fermă, despre Pentlandzi, despre uzine şi despre polonezii din Durham, despre înfăţişarea ţinutului, atunci când Sabina era copilă. Simţea că ea nu încetează să-l examineze şi să-l observe, căutând să definească accentul imperceptibil pe care-l avea el când vorbea şi originea pronunţării lui nazale destul de aspră, consecinţa zilelor petrecute în India, sau alături de tatăl lui, irlandez superstiţios şi trândav. Cu toate că el nu ştia că ea avea printre prietenii ei bărbaţi şi femei de toate naţionalităţile şi că trăia înconjurată de oameni inteligenţi şi celebri, arhitecţi, pictori, politicieni, savanţi; cu toate că nu ştia că ea refuza, neîndurătoare, să se alăture acelora pe care-i califica „oameni desăvârşiţi”, chiar dacă nu ştia care era viaţa ei la Paris, Londra şi New York, viaţă care n-avea nimic e comun cu aceea care se ducea la Boston şi la Durham, el era, totuşi sigur… mai bine zis îşi dădea seama că deşi mediile din care făceau parte erau atât de deosebite, exista o anumită înrudire între ei, că amândoi ajunseseră să socotească lumea ca o prăjitură, din care puteai mânca toate migdalele, dacă ştiai cum să procedezi.

La rândul ei Sabina şovăia să se destăinuiască pe de-

a întregul, dar îşi dădea seama, încetul cu încetul, de această afinitate. Scânteia care ţâşnise între ei era cu totul străină de dragoste şi lipsită de orice emoţie sentimentală. Ea era cu cel puţin zece ani mai în vârstă decât O'Hara şi pentru dânsa aceste lucruri nu mai existau de multă vreme. Ei simţeau plăcerea pe care o au două personalităţi puternice când se cunosc.

O'Hara fu cel dintâi care se folosi de această înţelegere, în toiul discuţiei el începu, deodată să vorbească despre Pentlandzi.

— N-am fost niciodată şi nu ştiu ce se petrece acolo, dar observ de departe viaţa pe care o duc Pentlandzii şi mă interesează. S-ar spune că se scurge ca un vis, toţi membrii familiei par morţi, afară de doamna Pentland şi Sybil.

Sabina zâmbi:

— O cunoşti deci pe Sybil?

— Călărim în fiecare dimineaţă împreună. Ne-am întâlnit din întâmplare într-o dimineaţă pe drumul care şerpuieşte de-a lungul râului şi de atunci ne întâlnim aproape zilnic.

— E o fată adorabilă. A fost împreună cu fata mea, Thereza, la pension, în Franţa. O vedeam mult pe atunci.

În adâncul minţii ei se născu gândul că perspectiva unei căsătorii între Sybil şi O'Hara ar fi într-adevăr amuzantă. Anson şi mătuşa Cassi e, ca şi restul familiei, ar face mare tărăboi… O Pentland care s-ar mărita cu un politician irlandez!

— Seamănă cu mama ei, nu-i aşa? întrebă O'Hara, mişcându-se spre marginea scaunului şi luând o atitudine care-i

era obişnuită şi care te făcea să te gândeşti1 la veghea nepăsătoare a pisicii.

— Da, îi seamănă mult. Mama ei e o femeie deosebită… şi fermecătoare. Aş putea adăuga, că, lucru rar

întâlnit, e într-adevăr bună şi mărinimoasă.

— Aşa gândeam şi eu. Am văzut-o de cinci sau şase ori; am rugat-o să mă ajunte la plantarea grădinii, ai ci la vilă, căci ştiam că are pasiunea grădinilor. Şi ea, nu m-a refuzat… cu toate că abia mă cunoştea. A venit şi a făcut planul cu mine. Atunci am avut prilejul s-o văd şi am învăţat s-o cunosc puţin. Dar când am terminat, ea s-a întors la Pentlandzi şi de atunci n-am mai revăzut-o. S-ar spune aproape că vrea să mă ocolească. Uneori, o deplâng… Ce viaţă pentru o femeie ca ea, tânără şi frumoasă!

— Duce o viaţă foarte bogată la Pentlandzi, dar ce-i drept foarte puţin atrăgătoare. Totuşi, sunt sigură că ea ar respinge orice compătimire: e ultima dintre femei care ar vrea să inspire milă.

Lucru ciudat, O'Hara se îmbujoră şi sângele îi coloră pielea bronzată.

— Mă gândeam – zi se el, cu glas cam trist – că bărbatul ei, sau doamna Struthers, s-ar fi împotrivit. Ştiu care sunt sentimentele lor faţă de mine; e inutil să mă prefac că nu ştiu.

— Se prea poate – răspunse Sabina.

Deodată, între ei se aşternu o tăcere stânjenitoare, care îngădui Sabinei să-şi adune şi să-şi orândui ască gândurile şi impresiile care o năpădiră pe neaşteptate. Ea începea să înţeleagă, încetul, cu încetul adevăratele motive ale urii tuturor împotriva lui O'Hara, îşi dădea seama de principiile adânci, atât de întunecate şi inconştiente, ale faptului că nimeni dintre ei n-avea o idee exactă.

Apoi, deodată, glasul lui O'Hara răsună în tăcere:

— Vreau să-ţi cer ceva… ceva care, nu tăgăduiesc, *o* să ţi se pară probabil caraghios; dar totuşi, am să-ţi cer.

El şovăi o clipă, apoi se ridică brusc şi rămase în picioare, ocolind privirea Sabinei, cu ochii aţintiţi spre uşă, privind dincolo de mlaştinile albastre şi de mare. Ei i se

păru că tremură puţin, dar nu putu stabili în mod sigur aceasta, în orice caz, era convinsă că el făcea o sforţare uimitoare şi eroică; timp de câteva clipe, acest bărbat care niciodată nu se expunea la aşa ceva, avea să fie dezarmat şi pradă unei crude suferinţe; toată îndrăzneala părea că-l părăsise, făcând loc unei mâhniri de neînţeles, ca şi când l-ar fi doborât vreo înfrângere.

— Iată ce voiam să te rog… n-ai vrea să mă pofteşti uneori aici la vilă, când o să fie şi ea?

Se întoarse spre dânsa şi adăugă;

— Ţi-aş fi foarte recunoscător… ţin mult mai mult la asta, decât îţi poţi închipui.

Ea nu-i răspunse numaidecât; îl cerceta cu un interes pe care nu izbutea să şi-l ascundă. Peste puţin timp, scuturându-şi rochia de scrumul ţigaretei, ea îl întrebă cu glas nepăsător:

— Şi crezi că ar fi moral din partea mea?

El ridică din umeri şi o privi uimit, ca şi când ar fi fost ultima persoană de la care aştepta o astfel de întrebare:

— Am fi, poate, amândoi mai fericiţi.

— Poate că da… sau poate că nu. Lucrul nu e chiar atât de simplu. De altfel, fericirea nu ocupă cel dintâi loc la Pentlandzi.

— Într-adevăr… totuşi…

El avu un gest neaşteptat, energic, ca pentru a înlătura toate împotrivirile.

— Eşti un om ciudat… Voi vedea ce pot face.

El îi mulţumi şi o părăsi foarte intimidat, fără să mai spună o vorbă; gânditor, cu capul în jos – o luă peste câmpuri şi se îndreptă cu paşi mari spre coşurile lui nou-nouţe, în timp ce străbătea vechea pajişte, în amurgul albastru, atitudinea lui era aceea a unei fiinţe asuprr căreia apasă o tristă singurătate. Încrederea în el, siguranţă păreau că se risipiseră în chip misterios.

Bărbatul care trecuse uşa salonului cu un ceas înainte era acum cu totul deosebit de cel care ieşea. Sabina nu găsi altă pricină acestei schimbări decât… Olivia.

Când îl văzu dispărând, Sabina se urcă în: camera ei, care avea vedere spre mare; întinsă pe pat, ea se cufundă într-o meditaţie adâncă. Era înclinată spre trândăvie, mai ales acum când mintea ei lucra foarte repede şi era, ca în clipa de faţă, pradă unei fel de febre; mii de gânduri dezordonate, dar totuşi, lămurite, i se îngrămădeau în minte; vizita mătuşii Cassie şi a lui O'Hara' îi înflăcăraseră pasiunea, aproape morbidă, care o îmboldea să trăiască sentimentele altora. Avea senzaţia că e în ajunul unei catastrofe a cărei origine există de multă vreme în înlănţuirea cauzelor şi a efectelor şi care era gata să se dezlănţuie azi, cu o putere înzecită de forţa pe care i-o dădeau anii.

Ea începea să întrevadă de ce imbold ascultase, întorcându-se într-un loc unde o aşteptau amintiri tot atât de dureroase, ca şi acelea care o legau de Durham şi de toate împrejurimile lui. Îşi dădea seama că trebuie să fi fost îndemnată de încercarea de a se justifica, arzând de dorinţa de a le arăta că, în pofida tuturor piedicilor care erau de înfruntat, cu tot părul ei roşu, urâţenia ei, ideile caraghioase cu care-i îmbuibaseră capul şi cu toată suferiâiţa pe care i-o pricinuise bărbatul ei, ea triumfase şi-şi alcătuise o viaţă vrednică de pizmuit. Voise să le arate că poate să-i ţină la distanţă, că nu putea fi atinsă cu nimic, că zadarnic ar încerca să-i impună sau să-i facă rău. Timp de câteva clipe ea îşi dădu nelămurit seama că pricina ascunsă a întoarcerii ei era un sentiment mult mai puternic încă, probabil foarte aproape de nevoia de a se răzbuna, căci în ochii ei, lumea de la Durham era răspunzătoare de distrugerea fericirii ei. Acum, când avea patruzeci şi şase de ani, şi experienţa pe care ţi-o dă viaţa mondenă, ştia bine că dacă ar fi fost crescută altfel, arătându-i-se viaţa în

adevărata ei înfăţişare, poate că n-ar fi pierdut niciodată pe singurul bărbat care stârnise o adevărată patimă la o fiinţă atât de aspră şi rece ca a ei. Toate impresiile ei erau încă nelămurite, încâlcite şi haotice; totuşi vizita mătuşii Cassie, care lăsa să se înţeleagă atâtea lucruri, şi străduinţele ei ascunse ca s-o umilească, limpezise foarte mult situaţia.

Îndărătul pleoapelor închise, ochii ei verzi văzură în curând înşiruindu-se o serie întreagă de nenorociri pe care poate, chiar ea avea să le dezlănţuie. Începu să întrevadă posibilitatea de a face să se prăbuşească asupra capetelor lor acest univers a cărui nimicire putea s-o elibereze pe Olivia şi pe fata ei şi, să le asigure fericirea. Doar pe ele două le iubea; pe ceilalţi putea să-i ia dracu', să moară sub ochii ei, şi n-ar fi făcut niciun gest pentru a-i ajuta. Ea descoperea, încetul cu încetul, prin ce mijloace avea să-şi ajungă scopurile, ce redute va ataca pentru a începe distrugerea siguranţei neclintite, a acelei lumi familiare şi nemişcate care o înconjura din nou.

În timp ce se odihnea în penumbra amurgului, ea îşi dădea seama de felul cum avea să pregătească evenimentele şi, deodată, se simţi ameţită de un sentiment de putere: avea la dispoziţia ei toate instrumentele, avea să fie autoarea acestei catastrofe.

Îşi dădea seama că puterea şi prestigiul, care erau armătura familiei, se fărâmiţau, încetul cu încetul, şi nu mai rămăsese decât o strălucire palidă şi deşartă. Vor avea totdeauna bani care să le îngăduie să trăiască la adăpostul grijilor materiale, căci rămăseseră mereu credincioşi tradiţiilor lor de negustori economi, dar până la urmă banii nu-i vor putea salva. Va mai veni o vreme când această avere n-avea să mai fie decât un înveliş înşelător, înăuntrul cărui a nu era decât putreziciunea uscată.

Stătea încă întinsă pe pat, când Theresa intră în odaie. Era o fată brună, mică şi îndesată, destul de banală,

a cărei frunte era ascunsă de o şuviţă de păr negru şi aspru. Era plină de sudoare şi-şi murdărise rochia în noroiul mlaştinilor, cum făcea pe vremuri fetiţa cu părul roşu, atât de îndepărtată şi aproape uitată acum.

— De unde vii? întrebă Sabina cu nepăsare, căci păreau străine una de alta.

— Am fost să pescuiesc broaşte ca să le disec – răspunse ea. Blestematele vietăţi sunt foarte rare şi am alunecat, căzând în râu.

Privind-o, Sabina fu silită să constate că n-avea nicio şansă să mărite la Durham o fată atât de excentrică şi voluntară, care se sinchisea prea puţin de îmbrăcămintea ei. Nu-şi putea ascunde că avusese o idee neroadă totuşi, se felicită pentru gândul că orânduise astfel viaţa Therezei ca nimeni să n-o poată face vreodată să sufere, aşa cum suferise mama ei. În cazul ciudatei lor vieţi nomade, pe care o duseseră împreună, fiind în contact cu tot felul de bărbaţi şi femei, pe care Sabina îi caracteriza în felul ei „fiinţe desăvârşite”. Thereza ajunsese să cunoască adevăratul preţ al lucrurilor. Foarte tânără, ea clădea de pe atunci, în stâncă, aşa încât îşi putea îngădui să dispreţuiască puterile a căror victimă fusese mama ei. Ea ar putea, ca şi O’Hara, să fie robită de dragoste, dar Sabina ştia că o astfel de sclavie era un lucru divin şi merita toate jertfele.

Îşi spunea aceasta de fiecare dată când îşi privea copila şi regăsea pe chipul ei brun, ochii cenuşii şi limpezi ai tatălui fetei, a căror expresie de nepăsare trufaşă şi sigură o sedusese cu douăzeci de ani înainte. Atâta vreme cât Thereza trăia, ea nu-şi putea uita cu desăvârşire bărbatul.

— Du-te şi te pregăteşte – zise ea. Bătrânul domn Pentland, Olivia şi doamna Soames vin să ia masa la noi şi să joace bridge.

În timp ce se îmbrăca, ea nu-şi mai repeta: „Cum mi-

a trecut prin minte că Thereza ar putea găsi un bărbat aici? Ce m-a putut îmboldi să mă întorc în locul acesta, ca să mă plictisesc toată vara?”

Nu se mai gândea la asta. Avea acum multe distracţii în perspectivă. Poate chiar că jocul va deveni pasionant.

CAPITOLUL V

1.

Când Anson Pentland se întorcea seara din oraş, Silvia, credincioasă datoriei ei, era totdeauna acolo, ca să-l primească şi să-l întrebe cum îşi petrecuse ziua. Răspunsurile erau veşnic aceleaşi: „Nu, nu era nimic nou în oraş” sau: „A fost foarte cald” – sau: „Azi am pus mina pe un document care o să-mi fie foarte folositor pentru carte”.

Apoi, după ce făcea bai e, reapărea în costum sport, ca să facă gimnastică în grădină; se învârtea fără a fi prea preocupat, apropiind de ochii lui miopi mici etichete pe care scria: „General Pershing”, sau „Caroliha Testout, Poincaré, George Washington” şi le lipea cu grijă pe plantele noi, dălii, măceşi şi altele. De cele mai multe ori, a doua zi dimineaţă, grădinarul îşi petrecea jumătate din vremea lui, scoţând etichetele şi punându-le pe plantele care trebui a, căci de fapt Anson nu se interesa deloc de flori şi nici nu se prea pricepea. Această activitate nu era decât una din manifestările pasiunii lui de a eticheta, căci pentru Pentlandzi1, grădina devenea un loc unde domnea o ordine mai desăvârşită decât în orice altă parte. Uneori Olivia avea impresia că bărbatul ei îşi petrecea viaţa însemnând şi clasând tot ce-i cădea în mână: moravuri, emoţii, gânduri, absolut totul. Era o manie, care se accentua de când devenise matur.

De obicei se mânca târziu, pentru că Anson dorea să profite de lungile amurguri de vară; după masă toată familia avea obiceiul să stea în salonul victorian; se compuneau scrisorile, se ci tea sau se făceau pasienţe, în

timp ce Anson, aşezat într-un colţ, la biroul domnului Lowell, lucra la cartea lui „Familia Pentland şi colonia de la Massachusetts Bay”. Ducea o corespondenţă bogată cu bibliotecari şi oameni în vârstă, care se interesau de genealogie. Serile şi le petreceau totdeauna astfel, căci lui Anson nu-i plăcea să iasă şi Olivia prefera să nu meargă singură. Numai de la începutul verii, când Sybil devenise domnişoară şi începuse să meargă la dineuri şi baluri, iar tulburătoarea Sabina, pasionată după bridge, se instalase în apropiere, obiceiul începuse să se schimbe. Acum erau mai rare serile când Olivia şi Sybil făceau pasienţe alături de bătrânul John Pentland, care citea cu chipul luminat de lampa Longfellow, sau stătea nemişcat, cu privirea pierdută, adâncit în gândurile lui.

Uneori, în cursul serilor lungi, Olivia ridica pe neaşteptate ochii, fără să ştie de ce şi observa că Sybil, în aceeaşi atitudine ca dânsa, o privea; constatau amândouă că lăsaseră să se scurgă ceasurile, ca şi John Pentland, cu o carte în mână, fără să reţină un cuvânt din ce citiseră. S-ar fi spus că sunt stăpânite de o vrajă, că erau pe cale să aştepte evenimentul eliberator. Odată sau de două ori, tăcerea fusese tulburată de gemetele care veneau de la aripa de Nord şi le supunea la chinuri, când ea era în prada uneia din crizele ei de nervi.

Singurele distracţii erau o reflecţie a lui Anson şi vizitele Oliviei în odaia lui Jack, ca să se încredinţeze că n-avea nimic. Când făceau pasienţe în două, vorbeau totdeauna încet, ca să nu-l stingherească pe Anson de la lucrul lui.

Uneori găsea o informaţie pe care o căuta de multă vreme şi atunci se întorcea spre ei, ca să le-o comunice.

Astfel se întâmplă şi în ziua când găsi un document privitor la Sabina Pentland.

— Aveam dreptate în privinţa Sabinei Pentland, era vară bună, nu vară de gradul al doilea, cu Toby Cain.

Olivia arătă oarecare interes, întrebând:

— Despre aceasta ai scris la *Transcript*?

— Da… şi eram sigur că editorul genealogic se înşela. Iată… aici e una din scrisorile scrise de Jared Pentland, în clipa când s-a înecat. Jared era bărbatul ei… el pomeneşte de Toby Cai n, ca de singurul văr bun al nevestei lui.

— Asta o să te ajute mult, nu e aşa? întrebă Olivia.

— Desigur, aş putea să termin astfel capitolul despre originile familiei.

După câtva timp, el adaugă:

— Mult aş vrea să dau peste vreo urmă a corespondenţei dintre Savina Pentland şi Cam. Sunt sigur că aş găsi în ea o mulţime de lucruri; dar pare inexistentă… nu există decât una sau două scrisori, care nu spun nimic.

Apoi el tăcu şi începu să cerceteze cu atenţie înfrigurată documentele şi nu se mai auzi decât foşnetul filelor vechi şi al scrisorilor îngălbenite; legenda Sabinei Pentland puse stăpânire pe mintea lor.

Amintirea acestei femei li se impunea, astfel destul de des, şi fără voia lor. Era veşni e acolo, în casă, imaginea ei era mai vie decât a tuturor strămoşilor, cu înfăţişări mai serioase, poate pentru că ea era singură care avea o idee de splendoare; doar ea singură, în pofida cutezanţei ei, fusese o adevărată doamnă. Nepăsarea şi risipa ei răspândeau în juru-i o strălucire care, până la urmă, întuneca pe toate celelalte femei cu expresia solemnă, econoame şi urâte, ale căror portrete împodobeau hall-ul Pentlandzilor, aşa cum soarele, atunci când răsare, face să pălească lumina slabă a stelelor. Misterul originii ei o împodobea cu o aureolă romantică: într-adevăr, nimeni nu ştia prea bine cine-i era mama şi nici de unde venea. Poate că familia ei nu era de viţă mai modestă decât cel dintâi dintre Pentlandzi, negustoraşul care debarcase pe litoralul Capului, dar avea sânge portughez în vene şi tenul ei trăda

acest lucru; unii spuneau că ea ar fi fata unui pescar. Farmecul ei avea destulă putere ca să înfrângă chibzuinţă unui Pentland, plămădit numai din scrupule, aşa cum erau membrii acestei familii.

Portretul Savinei Pentland te uimea prin graţia şi frumuseţea lui, nu numai pentru că modelul era o încântătoare femeie brună, ci şi pentru că fusese executat de Ingres la Roma. pe vremea când acesta făcea portretele turiştilor, ca să nu moară de foame. El înfăţişa o femeie mică, dar voluptuoasă, ai cărei ochi întunecaţi aveau o expresie ironică; părul ei negru şi neted descoperea o frunte de albeaţa unei cameli-i şi era strâns într-un coc mic, a cărui culoare contrasta cu sidefiul cefei. Acest portret vechi prinsese trăsăturile unei femei cu privirea vioaie şi strălucitoare, pe care aventurile şi pasiunea n-o speriau. Purta o rochie de culoarea piersicii peste care se lăfăia celebrul colier de perle şi smaralde pe care Jared Pentland îndrăgostit de ea i-l dăruise, spre marea indignare a unei familii, care îşi măsura totdeauna cheltuielile. Când treceai pe dinaintea galeriei lungi de portrete, Savina îţi atrăgea totdeauna atenţia. Era suverana ei, tot aşa cum domnise, de bună seamă, pe vremea când trăia; îndrăzneala şi fastul ei erau atât de mari, că izbutea să pară puţin vulgar, mai ales în mijlocul unor oameni atât de serioşi, dar era atât de frumoasă şi pătimaşă, încât toţi ceilalţi nu mai stârneau decât un interes redus.

Chiar şi în moarte, ea era tot o „străină”, căci era singura din familie care nu se odihnea liniştită în vârful dealului golaş. Înconjurată de copaci piperniciţi, unde cei dintâi Pent-Jandzi îşi îngropaseră morţii. De la Pentlandzi se putea vedea locul unde, tot ce mai rămăsese din trupul ei1 rece şi gingaş zăcea sub nisipul alb de pe fundul oceanului. S-ar fi spus că soarta îi alesese, în mijlocul furtunilor, un mormânt care-i reamintea viaţa ei

furtunoasă. Nu departe de ea zăcea Toby Cain, cu care ea pornise să se plimbe pe mare în acea frumoasă zi de vară, când îi prinsese o vijelie şi schimbase excursia veselă în catastrofă.

Chiar mătuşa Cassie, care n-avea încredere în privirea unei femei atât de frumoasă şi mondenă, aşa cum o pictase Ingres, nu izbutea să răpească poezia legendei Savinei Pentland. Pentru ea, amintirii acesteia i se adăuga alta şi mai dureroasă: colierul de perle şi smaralde, ca şi toate celelalte giuvaieruri pe care Sabina le smulsese de la zgârcitul ei soţ erau pierdute, îngropate în nisip, alături de trupul ei şi al vărului său. În ochii mătuşii Cassi e, Savina nu era numai o fiinţă nesocotită şi cheltuitoare, ci era risipitoarea patrimoniului familiei Pentland şi a tuturor virtuţilor familiei.

Pentru studiul lui Anson, portretele aveau o valoare nepreţuită, căci ele alcătuiau cea mai completă colecţie de strămoşi, care exista în America. De la portretul emigrantului, al cărui cap de lemn era opera unui artist ambulant, pictor de firme pentru taverne, la portretul destul de frumos al lui John Pentland care, la maturitate, pozase în frac roşu, lui Sargent, şi la acel, mai degrabă mediocru, al lui Anson, pictat tot de domnul Sargent, nu lipseau decât două: Jared Pentland, cel slab de înger, care se însurase cu Savina, şi Pentland care ar fi trebuit să figureze între tatăl bătrânului John şi armatorul, mort la douăzeci şi trei de ani.

În hall-ul înalt, tablourile erau înşirate pe două rânduri după ordinea cronologică; nu se ţinuse deloc seama de lumină, aşa încât portretele bune – acel făcut de Ingres, şi acel al bătrânului John Pentland, făcut de Sargent, precum şi acel al lui Anson Pentland, neterminat – erau atârnate în umbră, pe când cele proaste, ca acel făcut de pictorul de firme, erau expuse în plină lumină.

Celui dintâi strămoş i se făcuse portretul la vârsta de

optzeci şi nouă de ani; chipul lui, încadrat de păr alb, care se desprindea pe un fond de culoarea lemnului, era acel al unui bărbat cu expresia îmbufnată, cu gura severă, cu ochi pătrunzători, ale căror orbite erau foarte apropiate. Se mai întâlneau astfel de fizionomii printre membrii confesiei din Gymouth, într-un sat îndepărtat din Sussex; era chipul unui om de seamă doar prin temperamentul lui rezistent şi rigiditatea minţii lui, care făcuseră ca el să se împotrivească veşnic majorităţii1.

Lângă dânsul se afla un Pentland care era o mediocritate şi nu lăsase nici cea mai neînsemnată amintire; după aceea priveai chipul antipatic al acelui Pentland, care scufunda în apă pe bătrânele originale, învinovăţite de vrăjitorie şi tăia urechile liniştiţilor *quăkers*, care locuiau acea colonie întemeiată pentru a salva libertatea cultului.

Al treilea Pentland fusese cel mai mare evanghelist din epoca lui; el străbătuse Noua Anglie, predicând. Folosea cel mai grosolan limbaj şi pricinuia emoţii atât de paternice auditoriului său, alcătuit din săteni necioplţi, încât bătrânele mureau lovite de apoplexie, iar cele tinere năşteau înainte de termen. Predicile care se păstraseră dovedeau că era un om lipsit de cultură, aproape un ignorant în ceea ce privea anumite chestiuni; totuşi, datorită energiei lui extraordinare, el întemeiase o Universitate şi renumele său de predicator şi de „sabie de foc a Domnului”, ajunsese până în cele mai îndepărtate sate engleze.

Băiatul lui, cel mai mare din cei douăzeci şi patru de copii pe care îi avusese de la cele patru soţii ale sale, nu pusese desigur, în practică sfaturile părinteşti. Era un tip bine zidit, foarte gras, căruia buzele groase şi roşii îi dădeau o expresie senzuală şi aproape binevoitoare. Acest Pentland începuse să strângă averea, care făcuse familia să urce primele trepte ce duc la respectabilitatea care dă

rasei, ca ultim vlăstar, pe acest Anson, aplecat asupra lucrării *„Familia Pentland şi colonia de la Massachusetts Bay”*. Realizase o mare avere echipând vase de corsari şi prădând, aproape ca un pirat, corăbiile de comerţ engleze. Despre el se povestea chiar un lucru tenebros, (pe care Anson avea de gând să-l treacă cu vederea) şi anume că ajunsese să câştige până la trei sute la sută, la un singur transport de negrii, practicând negoţul cu sclavi în Africa.

Pe urmă veneau portretele celor doi Pentlandzi, care luaseră parte la Revoluţie, apoi din nou, povestea îşi pierdea din interes cu cele câteva personaje neînsemnate, care încadraseră golul lăsat de Jared şi, în sfârşit, se ivea Anthony Pentland, care făcuse să crească în chip uimitor averea, datorită „cliperelor” lui. Acest portret care înfăţişase un om puternic cu obrazul ars de soare (cel dintâi dintre Pentlanzii bruni care îşi transmiseră, toţi, sângele portughez al Sabinei) era opera unui artist de mina două, îndrăgostit de realism, care îşi pusese tot talentul în execuţia ochelarilor ce urâţeau chipul distins al bătrânului gentleman, în picioare în grădină, înaintea casei lui din Durham, având în ultimul plan mlaştinile şi vasul lui premiat, *„Semiramis”* care, cu pânzele întinse se împăuna în largul oceanului.

Avusese ca urmaş pe tatăl bătrânului John Pentland, care se caracteriza prin expresia lui de cuvioşie. îmbrăcat din cap până în picioare în negru, avea o cravată neagră bufantă şi pâr des, negru, ondulat; datorită lui, familia ajunsese în rândul acelora care aveau averi mari; încheiase contracte ca să furnizeze încălţăminte şi pături soldaţilor din Gettysburg, Bull Run şi Richmond. După părerea lui, distincţia era trăsătura cea mai de seamă. Bătrânul John Pentland, pictat de Sargent, era un om care avea o haită de câini, şi ducea viaţa unui *country gentleman*, *o* personalitate de seamă care ştia să se impună; energica lui fizionomie căpătase, încetul cu încetul, expresia de

amărăciune care se observa la bătrânul ce citea la lumina lămpii lui Longfellow sau stătea nemişcat, cu ochii gânditori, pe când fiul scria povestea lungă a familiei.

Această galerie pasiona pe străini; vedeau în ea registrul unei familii care nu-şi pierduse niciodată banii (cu excepţia giuvaierurilor dăruite Savinei) şi care fusese cheia de boltă a unei comunităţi în care, atunci când se căsătoreau, bărbaţii alegeau o femeie mai degrabă pentru calităţile ei de gospodină econoamă, decât pentru frumuseţea ei, o familie bine situată, respectabilă şi care, în ce priveşte onoarea, n-a păcătuit niciodată. Era un trib minunat, a cărui virtute, putere şi, uneori intoleranţă şi ipocrizie atrăgeau admiraţia. Actualii ei reprezentanţi erau bătrânul John Pentland, Anson şi băieţelul care zăcea sus, în odaia alăturată de a Oliviei, şi care se stingea încetul cu încetul.

În fiecare seară, la ora zece, John Pentland spunea fiecăruia noapte bună şi se ducea să se culce; la ora unsprezece, Anson, după ce făcuse cu grijă ordine pe biroul său şi-şi aranjase documentele în dosarele respective, spunea Oliviei:

— În locul dumitale, n-aş veghea prea târziu, când eşti atât de obosită.

Apoi îi părăsea pe ai lui şi dispărea. Puţin după plecarea sa, Sybil îşi săruta mama şi urca scara, după ce trecea prin faţa tuturor strămoşilor ei.

Numai atunci când toţi plecau, pacea cobora asupra Oliviei. Povara ei se uşura, grijile, neliniştile, gândurile care o frământau fără răgaz păreau că se îndepărtează şi se risipesc; rămânea câteva clipe cu ochii închişi, pe jumătate întinsă în jeţul ei, ascultând zvonurile nopţii, şoapta slabă a boarei de vânt ce mişca liliacul ofilit din spatele ferestrei sale şi trosnetele care se aud noaptea în casele foarte vechi; uneori, şi mersul sinistru al domnişoarei Egan, care se îndrepta spre celălalt capăt al

casei, la aripa de Nord. Într-o zi, ea auzi iar exclamaţiile lui Higgins, care înjura iapa murgă, pe când făcea ultimul rond la grajduri.

În seara aceea, când totul se linişti, ea deschise cartea şi începu să citească: *Doamna de Clèves nu răspunse nimic şi se gândea, ruşinată, că ar fi socotit tot ce se spunea despre schimbarea acelui principe, ca dovezi ale dragostei lui, dacă n-ar fi fost dezamăgită. Simţea oarecare amărăciune împotriva soţiei Delfinului...”*

Ea se simţea învăluită de o ciudată atmosferă de pace ca şi când ar fi trăit aievea în această lume şi, în tăcerea nopţii, se refugia în ea.

La miezul nopţii ea închise cartea şi, trecând prin toate odăile de la parter, stinse luminile şi urcă scara lungă, ca să se ducă să asculte la uşa odăii băiatului ei, silindu-se să desluşească respiraţia lui slabă şi nesigură.

Olivia nu se înşela spunându-şi că Anson se ruşina de purtarea lui din seara balului, nu pentru că el şi-ar fi cerut scuze sau ar mai fi pomenit de acea convorbire, căci socoti mai nimerit să nu mai amintească de ea, dar săptămâni de zile după scena aceea el nu rosti numele lui O’Hara, fără îndoială pentru că ar fi trezit amintirea cuvintelor lui, pe cât de neaşteptate, pe atât de jignitoare. Cel puţin faptul că se simţea ruşinat îl împiedica s-o mai sâcâie pe nevasta lui în această privinţă. El nu bănui niciodată că dânsa, cu toată insulta îngrozitoare care-l atinsese pe tatăl lui, simţea o satisfacţie foarte feminină şi perversă, la gândul că el avusese un adevărat acces de furie: timp de câteva clipe, el fu cât pe aci să devină un bărbat interesant pentru soţia lui.

Dar în cele din urmă dânsul se cufundă din nou într-o nepăsare atât de adâncă, încât în pofida manevrelor mătuşii Cassie, a insinuărilor şi sugestiilor ei cu dublu înţeles, el nu se hotărî să se amestece. Bătrâna femeie făcu în aşa fel încât să rămână singură cu el, o dată sau de două

ori, şi să-i spună: „Anson, tatăl tău îmbătrâneşte şi n-o să se mai poată ocupa de toate. Trebuie să începi să-ţi iei locul de cap al familiei; o femeie nu-şi poate asuma toate răspunderile. Afară de asta, Olivia nu-i cu adevărat de-a noastră. Ea n-a înţeles niciodată ceea ce reprezentăm noi”.

Apoi, clătinând cu tristeţe capul, ea bombăni: „Dacă nu iei cu energie frânele în mină, atunci când o să-ţi moară părintele, totul o să meargă prost. Sybil o să-ţi dea de furcă, are un caracter ciudat, e foarte îndărătnică, cu toată blândeţea ei, se încăpăţânează ca şi Olivia, când a ţinut s-o trimită în pension la Paris”.

După un timp, ea trăgea concluzia că: „Sunt ultima persoană care ar vrea să se amestece în afacerile dumitale, dar e pentru binele dumitale, acel al Oliviei şi al întregii familii”.

Ca să scape de ea, Anson, întorcând privirea de la dânsa, îi făgăduia ce voia, în timp ce ea îl reţinea în vreun colţ al grădinii sau al vechii case unde izbutise, în chip viclean, să dea de el şi să-l împiedice să nugă. El se despărţea de ea foarte amărât şi tulburat, pentru că lumea şi această familie de care, fără voia lui, trebuia, totuşi, să aibă grijă, nu-i lăsa liniştea trebuincioasă ca să-şi încheie opera. O ura pe mătuşa Cassie, pentru că-l urmărea fără răgaz, încă din Copilăria lui, pe vremea când îl îmbrăca cu costume de catifea şi-i ondula părul „à la Fauntleroy” expunându-l astfel batjocurilor micuţei Sabina. Îi imputa neîncetat că nu-i bărbat şi că nu ştie să facă să i se respecte drepturile. I se părea că mătuşa Cassie, se învârteşte necontenit în jurul lui, ca să-l chinuiască cu stă

6 – cd. 620

ruinţa unei furii; totuşi, mai mult un instinct decât judecata sănătoasă îi spunea că ea era aliata lui împotriva tuturor celorlalţi, chiar împotriva nevestei, tatălui său şi copiilor săi. El şi mătuşa Cassie cinsteau aceiaşi zei.

Nu luă, deci, nicio iniţiativă, dar Olivia, ţinându-se de

cuvânt, o chestionă pe Sybil în privinţa lui O'Hara, într-o dimineaţă când luau micul dejun împreună.

Fata se întorsese tocmai dintr-o plimbare pe care o făcuse cu dânsul şi mai era îmbrăcată cu costum de călărie; obrazul i se înroşise în urma plimbării şi ea descrise mamei ei frumuseţile peisajului de dincolo de Durham.

Îi comunică şi moartea lui Smith „Cap de lemn", care era cel din urmă fermier din vechea seminţie a Noii-Anglii. Pe băiatul lui, pe jumătate idiot, îl vor interna într-un azil, O'Hara, adăugă ea, va cumpăra micul domeniu pietros.

După ce termină de povestit, mama ei îi spuse:

— Îţi place O'Hara, nu-i aşa?

Sybil te privea ţintă, cu privirea ei pătrunzătoare, ca şi când ochii ei albaştri ca viorelele se sileau să vadă dincolo de aparenţă, prin vălurile în care se înfăşură adevărul. Sinceritatea şi simplicitatea ei aveau atunci o astfel de putere asupra interlocutorului, că-l dezarma cu totul; ea răspunse, deci, privindu-şi mama cu un zâmbet nevinovat:

— Da, îmi place mult. Totuşi... totuşi... (Ea râse încetişor). Oare eşti neliniştită la gândul că m-aş putea mărita cu dânsul, că m-aş putea îndrăgosti de el? Ar fi o teamă cu totul zadarnică. îl iubesc, pentru că e singura persoană de aici căreia îi plac aceleaşi lucruri ca şi mie. Îi place foarte mult să călărească devreme dimineaţa, când iarba e încă acoperită cu rouă şi îi face plăcere să galopeze cu mine pe pajiştea de lângă cariera de nisip; şi-apoi, e un bărbat interesant. Când vorbeşte, spune lucruri pline de bun simţ. Dar nu te nelinişti, n-am să mă mărit cu el.

— Eram preocupată – zise Olivia – căci e vecinul pe care îl vezi cel mai des.

Sybil râse din nou;

— Dar e bătrân, mamă, are peste treizeci de ani. E un om matur. Ştiu cu ce fel de bărbat vreau să mă mărit, ştiu

foarte bine. Întâi trebuie să fie de vârsta mea.

— Nu poţi s-o ştii totdeauna, lucrul nu e chiar atât de simplu.

— Ba sunt sigură că ştiu.

Ea deveni serioasă.

— M-am gândit multă vreme şi am avut prilejul să observ multe lucruri în jurul meu.

Cu toate că-i venea să zâmbească, Oli via se stăpâni, căci ţinea să păstreze încrederea Sybilei şi să asculte mărturisirile ei fermecătoare şi naive.

— Şi sunt sigură că l-aş recunoaşte numaidecât, de cum l-aş vedea. Ar ţâşni ca o scânteie, ca şi prietenia mea pentru O'Haru, numai că acest sentiment ar fi mai adânc.

— Ai vorbit vreodată despre dragoste cu Theresa? întrebă Olivia.

— Nu, cu ea nu poţi discuta astfel de lucruri. Nu ar înţelege. Cu Theresa totul e ştiinţific, biologic. Când Theresa o să se mărite, cred că o să ia un bărbat pe care o să-l aleagă ştiinţifi ceşte, înzestrat cu calităţile cerute pentru a fi tatăl copiilor lor.

— Nu e o idee rea.

— Ar putea avea şi copii de la dânsul, fără să-l ia de bărbat, aşa cum creşte broaşte. Socotesc că e îngrozitor.

Olivia fu cuprinsă din nou de o poftă de neînvins de a râde, dar se stăpâni eroic. Începu să se gândească la ignoranţa şi prostia ei, atunci când şi ea avea vârsta Sybilei, căci era proastă şi neştiutoare cu toate că-şi pierduse prospeţimea de suflet în promiscuitatea coridoarelor marilor hoteluri de pe continent. În timp ce fata care şedea în faţa ei apăra, cu seriozitate şi înflăcărare, convingerile ei romantice împotriva masacrelor brunei Theresa, atât de îndrăgostită de ştiinţă, ea îşi spunea că şansele de fericire ale Sybillei erau mult mai mari decât ale ei.

— O să fie cineva în genul lui O'Hara – continuă Sybil

– cineva care va fi plin de viaţă, dar de o vârstă mai puţin respectabilă.

Pentru dânsa, O'Hara era deci un om matur; avea doar trei ani mai puţin ca Olivia, care se simţea atât de tânără şi părea însă puţin mai în vârstă ca Sybil, care tot vorbea de O'Hara, ca şi când viaţa lui ar fi fost sfârşită, dar e adevărat că ea era încă o copilă.

Olivia oftă fără să vrea:

— Nu cere prea mult vieţii, Sybil. Nimic nu e desăvârşit, nici chiar căsătoria. Eşti totdeauna silit să te mulţumeşti cu puţin.

— Ah! ştiu. M-am gândit mult la aceasta. Totuşi, sunt sigură că aş recunoaşte bărbatul pe care l-aş iubi, cum l-aş vedea.

Se plecă înainte şi spuse, cu seriozitate:

— La vârsta mea, ai ştiut-o şi tu, nu e aşa?

— Da – răspunse Olivia încetişor.

Apoi Sybil puse întrebarea de neînlăturat, pe care Olivia ar fi vrut cu orice preţ să n-o audă. Ea ghici cuvintele pe care avea să le rostească fata, chiar înainte ca ea să fi deschis gura:

— Când l-ai întâlnit pe tata, l-ai recunoscut numaidecât, nu e aşa?

Cu toate sforţările de a se reţine, un oftat uşor îi scapă Oliviei, când răspunse:

— Sigur că da.

Ea o văzu pe Sybil ridicând asupra ei ochi întrebători, dornici să ştie, apoi plecând pe neaşteptate capul şi prefăcându-se că cercetează florile de pe farfuria ei.

Schimbă pe neaşteptate convorbirea, aşa încât Olivia înţelese că ea bănuia adevărul, secretul păstrat cu grijă timp atât de îndelungat.

— De ce n-ai reîncepe să călăreşti, mamă? – întrebă ea.

— Aş fi încântată să vii cu mine. O să mergem să ne

plimbăm mâine dimineaţă cu O’Hara. Mătuşa Cassie n-o să se mai poată plânge că mă compromit cu dânsul. (Ea înălţă capul): Sunt sigură că el ţi-ar place.

Iată că Sybil încerca s-o ajute, s-o distreze şi să-i alunge tristeţea.

— Îmi este foarte simpatic chiar de pe acum – zise Olivia.

Apoi se ridică şi spuse:

— I-am făgăduit Sabinei să merg cu ea azi cu maşina. Plecăm peste zece minute.

Şi se îndepărta în grabă; era primejdios să discute mai multă vreme despre aceste lucruri, pe când Sybil o privea, strălucind de o înflăcărare nevinovată, gândindu-se la viaţa care se deschidea înaintea ei.

Olivia reţinuse două lucruri din convorbirea lor: întâi că pentru Sybil, O’Hara era un om vârstnic şi, în orice caz, prea bătrân ca să mai nădăjduiască ceva în domeniul sentimental, şi apoi că o fată, atât de convinsă că dragostea era o aventură minunată şi divină şi neîndoindu-se că va întâlni într-o zi pe bărbatul ideal, era în mare primejdie de a suferi. Ce avea să facă cu Sybil? Unde avea să descopere pe bărbatul care-i trebuia? Şi când va izbuti, de ce greutăţi se va lovi, ce luptă va trebui să susţină împotriva lui John Pentland, Anson, mătuşa Cassie şi nenumăraţi veri şi rude, care aveau să fie chemaţi în ajutor, ca s-o convingă?

Era cât se poate de limpede că tânărul acesta, aşteptat de Sybil, nu ar fi corespuns niciodată cu gândul pe care ei şi-l făceau despre o partidă potrivită. Va avea calităţile cu care era înzestrat O’Hara şi chiar Higgins rindaşul. Ea îşi dădea bine seama că Sybil iubea pe aceste două fiinţe independente; în ultima vreme, era din ce în ce mai uimită de aceasta. Îi iubea pentru că-i simţea însufleţiţi de o ciudată putere de rezistenţă care nu se putea defini, de care erau lipsiţi toţi ceilalţi Pentlanzi. Ei

erau plini de înflăcărare şi vitalitate. Nici descendenţa, nici împrejurările prielnice, nici tradiţiile, nici averea nu le atrofiaseră existenţa, făcând-o un lucru lipsit de interes, care nu cere luptă. Ei nu se risipeau în vagi digresiuni transcendentale. O'Hara, datorită carierei şi energiei sale, Higgins, datorită aventurilor lui de dragoste şi legăturilor strânse cu tot ceea ce privea pământul, dădeau impresia că ştiu să se bucure din plin de viaţă. Ei mergeau până la izvoarele lucrurilor, la rădăcinile în care circula încă o sevă rodnică.

În hali, ea începu să râdă tare, gândindu-se la titlurile celor trei cărţi pe care le-a scris familia: *Familia Pentland şi colonia din Massachusetts Bay*, *Cornişele vechilor case din Boston*, *Plimbări şi convorbiri în cimitirele Noii Anglii* ale domnului Struthers şi, pe neaşteptate, ea îşi aminti de părerea Sabinei, care spusese despre Noua-Anglie că era un loc în care ideile trebuie să se „purifice şi să se înalţe".

Dar simţea şi oarecare groază, căci în universul ei, asupra căruia apăsa un blestem, calităţile lui O'Hara şi Higgins îi păreau singurele lucruri pe lume care meritau să fie posedate.

Dorea cu înflăcărare să răspundă chemării vieţii şi ştia că tinereţea Sybilei tindea, la rândul ei, spre acelaşi scop: printre iluziile ei romantice şi aspiraţiile ei nelămurite, tânăra o presimţea, în chip nedesluşit, fără să aibă o idee limpede – toată fiinţa ei i-o spunea şi vibra în aşteptarea acestei înfloriri.

Sabina, urmărind din ochi pe O'Hara, pe când el străbătea pe înserat câmpurile, avu, deodată, o intuiţie care-i dezvălui sentimentele cele mai intime ale acestui bărbat; poate că marea lui izolare era cheia care îngăduia să descifreze tot sufletul său, cheie pe care Sabina o folosea cu multă pricepere, căci niciodată în toată viaţa ei, afară de scurtele clipe când fusese stăpânită de pasiune, pe vremea când era soţia lui Callendar, ea nu încetase să

sufere de o neplăcută impresie de izolare. Chiar şi în tovărăşia fetei ei, ciudata Theresa, ea se simţea singură. Tot observând viaţa, cu aceeaşi atenţie încordată ca în clipa când privea silueta îndepărtată a lui O'Hara, ce se profila la orizont, ea înţelesese de multă vreme că izolarea e blestemul care apasă asupra tuturor acelora care se descătuşează sau chiar asupra acelora care se ridică puţin deasupra nivelului obişnuit, Privind în jurul ei, ca vedea că bătrânul John Pentland era singur, ca şi Olivia şi propria ei fată, Theresa, care se ducea să cutreiere mlaştinile în căutarea insectelor şi plantelor ciudate. Ea observa că, dimpotrivă, Anson Pentland nu simţea niciodată această senzaţie, căci avea prieteni care-i semănau atât de mult, încât niciunul din ei n-avea, ca să spunem aşa o personalitate distinctă, pe de altă parte, el avea aceleaşi tradiţii şi îndrăgea aceiaşi idoli ca şi mătuşa Cassie. Toate aceste fiinţe asemănătoare firelor unei1 ţesături alcătuiau un colţişor al marii tapiţerii însufleţite a lumii; ei se confundau cu urzeala fondului, de care nu izbuteai să-i desparţi.

Printre toţi aceşti singuratici, O'Hara îi părea – cu cât îl vedea mai mult – cel mai singuratic. Desigur că avea mulţi prieteni, mii de prieteni care făceau parte din medii deosebite, începând cu docurile, unde el îşi petrecuse copilăria, până la societatea din împrejurimile Durhamului, dintre care unii membri ai ei se purtau cu mai puţină răceală decât familia Pentland. Avea prieteni, pentru că era înzestrat cu o putere de seducţie căreia nu i te puteai împotrivi. Erai cucerit de licărirea batjocoritoare din adâncul ochilor lui albaştri şi de tremurul care-i agita colţul buzelor pline, destul de senzuale; pe scurt, un fel de simpatie faţă de omenirea întreagă, datorită căreia el înţelegea neliniştile, nădejdea, ambiţiile şi greşelile semenilor. Această trăsătură de caracter, atât de preţioasă în politică, îi îndemna pe duşmanii lui să spună, pe

nedrept, lucruri îngrozitoare despre dânsul primului venit. Avea, de bună seamă, darul prieteniei căci în anumite cartiere ale Bostonului toată populaţia l-ar fi urmat oriunde; totuşi, aceste prietenii, uşoare şi cordiale, nu izbuteau niciodată să destrame vălul care-l despărţea de toţi. Se simţea la largul lui într-un bar, ca şi printre comesenii unui ospăţ vânătoresc, pătrundea pretutindeni cu aceeaşi uşurinţă, dar o latură a firii lui – adevăratul O'Hara, pe care lumea nu-l vedea niciodată, irlandezul ciudat de mărinimos şi romantic, visătorul plin de avânt şi îndrăzneală, îndeajuns de lipsit, de altfel, de scrupule – îţi rămânea totdeauna tăinuit; nimeni nu pătrundea în acest domeniu misterios. Sabina îl cunoştea pe acest O'Hara, îşi dăduse îndată seama de existenţa lui, când rostise numele Oliviei Pentland. Mai târziu, amintindu-şi de această întâmplare, ea – de obicei atât de rece, de aspră şi de sceptică – simţise, ca atâţia alţii, cum rezistenţa lui cedează.

Pe când se afla acolo, în picioare, înaintea ei, puternic şi plin de încredere în sine, el îi făcuse, deodată, impresia unui băieţaş, cu totul asemănător aceluia pe care îl găsise stând nemişcat într-o seară, pe marginea trotuarului, în faţa casei ei de pe strada Tilsit. Ea se oprise o clipă ca să-l privească, apoi apropiindu-se, îl întrebase: „Ce faci aici pe trotuar noaptea, la ora asta?" Şi băieţaşul, ridicând ochii, îi răspunse serios: „Mă distrez".

Ea ştia că O'Hara semăna cu acel băieţel, era mihri.it şi se simţea cam stingher, ca şi când în mijlocul tuturor succeselor lui, în timp ce se bucura de cariera-i triumfală, de casa lui nouă, de câini, de caii lui şi de toată pompa strălucitoare care e apanajul unui gentleman, el ar fi ridicat ochii spre dânsa, ca să-i răspundă cu seriozitate: „Mă distrez".

Sabina îşi dăduse de multă vreme seama că viaţa nu devenea plăcută decât când dădeai deoparte toate micile

reguli care ţi-o complică, toate obligaţiile, credinţele şi tradiţiile, care, din pricina severităţii educatoarelor ei, îi otrăviseră atât de mult copilăria încât ajunseră să o revolte. Cu toată nepăsarea ei aparentă şi agerimea inteligenţei ei, fondul foarte simplu al firii ei o îmboldi.se să meargă drept la ţintă, ca o săgeată, să caute numai societatea persoanelor pe care le socotea „fiinţe desăvârşite”. Nici nu-şi dădea osteneala să explice cuiva acest epitet, socotind, poate, că ceilalţi ar putea să nu găsească niciun interes într-însul; de altminteri, nu-şi precizase nici pentru ea însăşi această definiţie. Ea numea astfel, în chip nelămurit, pe oamenii destul de puternici în faţa vieţii ca să se împotrivească asalturilor sau prăbuşirii lumii exterioare, ştiind să trăiască fără să se supună unei lumi concrete, dându-şi seama de individualitatea lor şi fiind mândri şi în stare să înfrunte viaţa şi să-şi facă un destin „strălucitor”, chiar dacă soarta nu-i favoriza. Ea constatase că asemenea oameni erau rari, dar că, totuşi, existau pretutindeni fiinţe ca John Pentland, O’Hara, Olivia şi Higgins.

Aşa că, în cele din urmă, ea se refugie printre dânşii, adunându-i în jurul ei fără să pară că o face cu tot dinadinsul, în toate locurile lumii, unde poposea câtăva vreme. Toate acestea le făcea fără osteneală, fără să pretindă, în gura mare: „Libertate”. „Dragoste liberă” şi „Dreptul de a-ţi trăi viaţa”, căci era destul de civilizată ca să înţeleagă cât e de caraghios ca într-o piaţă publică, să atragi atenţia asupra persoanei tale, iar pe altă parte, era mult prea individualistă, ca să dorească să-şi convertească aproapele. Iată, de bună seamă, de unde îşi trăgea ea forţa ei liniştită şi de ce prezenţa ei făcea să se nască acel sentiment de neîncredere şi nelinişte, la oameni ca Anson şi mătuşa Cassie. Gândul că Sabina se silea să provoace tulburare numai ca să-şi bată joc de dânsa, o scotea din fire pe mătuşa Cassie; bătrâna, care-şi petrecuse viaţa

orânduind-o pe-a altora, era jignită când constata că o gâsculiţă ca Sabina făcea haz pe socoteala ei sau o compătimea.

Era îngrozitor să n-o poţi face pe Sabina să-şi piardă cumpătul sau să-şi iasă din nepăsarea ei, senină şi agasantă, să simţi că ochii ei verzi erau totdeauna aţintiţi asupra ta, cercetându-te pe toate feţele, ca pe o simplă insectă, părând că ajunge la încheierea că eşti un specimen de speţă inferioară. Aceia care făcuseră aceeaşi descoperire ca Sabina, o îndrăgeau; ceilalţi, dimpotrivă, îi purtau pică. Totuşi, această taină nu era deloc complicată, ea observase pur şi simplu că e de-ajuns să fii sincer, binevoitor, uman şi „om întreg”. Ei nu-i plăcea nici sensibilitatea exagerată, nici afectarea, nici falsa cuvioşie.

Prezenţa Sabinei începu, deci, să sape, încetul cu încetul, o fisură, încă nesigură, într-un univers neclintit până atunci, mulţumit, ca să nu spunem mândru, de el însuşi. Întâlnind privirea ochilor ei verzi, atât de reci, auzind glasul ei metalic şi ascultând părerile ei neaşteptate – foarte juste – şi blazate, care te luau totdeauna prin surprindere, mătuşa Cassie şi acei care-i semănau, aveau un sentiment de nelinişte, câtă vreme cei ca Olivia se simţeau cuprinşi de o agitaţie înăbuşită şi aveau dorinţe de revoltă. Chiar Olivia vedea că această schimbare se accentua din zi în zi, uneori, ea avea impresia că şi socrul ei, bătrânul acela atât de reţinut, îşi dădea de asemeni seama de acest lucru. Criticile Sabinei produceau efect, pentru că nu era o străină; dacă n-ar fi fost aşa, glumele ei ar fi trecut pe deasupra societăţii din Durham ca nişte săgeţi care nu pot atinge pielea unui tatu 1). Dar Sabina era dintre ai lor şi tocmai asta-i durea.

*) mamifer cu solzi din America de Sud.

Într-o seară de iunie, pe o căldură înăbuşitoare, Sabina căutând să iasă din toropeala mohorâtă în care se complăcea, regăsi destul energie ca să dea un dineu la

Broock Cottage – mâncăruri minunate, ospăţ bine servit, pe care ea părea că nu-l oferă, ci-l azvârle ca o pomană oaspeţilor de la capătul celălalt al mesei, unde ea trona cu minunata ei nepăsare, fardată, urâtă, elegant îmbrăcată, făcându-şi o plăcere perversă din a observa gesturile fiecăruia. Recepţia propriu-zisă, era nereuşită; într-adevăr, erau ani de zile de când Sabina nu mai strânsese în jurul mesei sale oaspeţi care să fie destul de inteligenţi ca să anime chiar ei convorbirea; deşi se înapoiase într-o lume unde erau poftiţi pentru o mie şi una de pricini afară de aceea de a se buteura de tovărăşia lor, ea nu voia să facă niciun efort. Recepţia mai era nereuşită şi pentru că Theresa, pentru care se dăduse acest dineu, se purta întocmai ca şi în seara balului.

Tinerii, încă novici, îşi dădeau seama de stângăcia lor, aveau un sentiment de stinghereală şi constrângere. Olivia şi Sabina erau obosite şi chiar O'Hara, care se afla acolo pentru că Sabina îşi ţinuse făgăduiala, nu era nici el prea vioi; toată îndrăzneala şi verva lui făcuseră loc unei sfieli de adolescent. Asupra întregii asistenţe părea că apasă amorţeala şi blestemul de care te simţeai învăluit în casa cea veche de pe malul celălalt al râului.

Olivia venise aproape fără voia ei, foarte obosită, în urma unei vizite lungi a mătuşii Cassie, motivată de bârfelile care circulau în legătură cu Sybil şi vecinul lor irlandez. Când se ridicară de la masă, ea ieşi fără să atragă atenţia cuiva şi merse în grădină, făcui perspectiva de a fi silită să vorbească, fără să spună nimic, îi era nesuferită. Simţea nevoia neapărată de a fi lăsată în pace.

Noaptea era minunată, caldă, cum trebuie să fie nopţile de vară şi, totuşi, senină; cerul părea o imensă boltă de safir presărată teu diamante. În faţa vilei, dincolo de grădiniţa în terase, se întindeau mlaştinile, ca un covor întunecat, până la dunele îndepărtate.

La atingerea ierbii dese şi umede, pe care o călcau

pantofiorii ei de lame de argint, ea se opri o clipă şi răsuflă adânc; fu cuprinsă de o dorinţă nelămurită, aproape mistică, de a se topi în frumuseţea universală de care era înconjurată, de a se amesteca cu umezeala fecundă a aerului, cu mireasma pe care o răspândeau florile care îmbdboceau şi lujerele verzi care creşteau, ca ianba, marea, mlaştinile mirositoare, ca să se cufunde într-o toropeală, tot atât de apropiată de nimicnicie şi de infinit, şi să plutească în eternitate. Deodată avu o intuiţie nehotărâtă şi nelămurită, de durata nemuritoare a tuturor acestor forţe, a tuturor acestor senzaţii, a mării, mlaştinilor, a firelor de iarbă în plină creştere şi a boitei albastre, presărată cu diamante, de deasupra creştetului ei. Pentru întâia oară în viaţa ei simţea puterea unui lucru care continua la nesfârşit, neţinând seama de nimicnicia fiinţelor ca ea şi de toţi acei care se aflau în vilă – o putere în faţa căreia nu existau oraşe, oştiri şi naţiuni şi care avea să dăinuie multă vreme după ce iarba avea să acopere, cu mantia ei, ruinele vechii case a Pentlandzilor.

Această putere trecea pe lângă ea şi o părăsea într-o lume mohorâtă, stagnantă. În faţa priveliştii veşnicei rodnicii, ea dori cu patimă să ia parte la dânsa; această misterioasă dorinţă era mai puternică decât oricare dintre ei şi mai puternică decât toţi laolaltă, ea avea să nimicească, într-o zi, micile lor vanităţi, credinţele şi tradiţiile lor trecătoare. Ea îşi spuse atunci, ca şi când observa aceasta pentru întâia oară: „Sunt obosită, obosită de moarte şi am început să cam bat Câmpii”.

Păşi în iarba umedă şi se aşeză pe banca de piatră pe care O’Hara o pusese sub unul din bătrânii meri, ultimele vestigii ale livezii care se întindea jur-împrejurai Brook Cottage-ului, pe vremea când trăia Savina Pentland. Ea rămase multă vreme cu gândurile aiurea, într-una din acele stări de semiconştienţă, când fiinţa nici nu doarme, nici nu e trează, ci se află în regiunea intermediară, de

unde gândurile, preocupările şi grijile sunt alungate.

Apoi, trezindu-se încetul cu încetul la realitate, observă că cineva stătea foarte aproape de dânsa, sub bătrânul copac noduros. S-ar fi spus că e un personaj de vis, Care se materializa cu încetul; întâi îi atrase atenţia mirosul fumului de ţigară care se amesteca cu parfumul florilor în plină înflorire din grădina Sabinei; după aceea, întorcându-se, ea desluşi o siluetă neagră, în care recunoscu numaidecât pe O'Hara. Nu era deloc uimită că-l vede acolo; ba, lucru ciudat, i se părea chiar că-l aştepta.

Când ea se mişcă, el se apropia şi spuse:

— Grădina noastră s-a făcut frumoasă, nu e aşa? Nici n-ai crede că n-are decât un an.

— Da, totul a crescut în chip uimitor.

După câteva clipe, ea continuă:

— De cât timp eşti aici1?

— Doar de o clipă. Te-am văzut ieşind din ea sa.

Ascultară câteva clipe vuietul valurilor care izbeau pietrişul de pe ţărm, apoi el spuse eu glas încet, puţin impresionat:

— Ce noapte minunată… încântătoare!

Ea vru să-i răspundă, dar nu-i veni nimic în gân'd. Această reflecţie, rostită atât de meditativ, o uimi, căci nu-şi închipuise niciodată că O'Hara ar putea admira o noapte frumoasă. Era prea întuneric ca ea să-i vadă desluşit chipul, dar avea înaintea o chilot acea imagine a personajului pe care memoria i-o păstrase; ca şi celorlalţi, el i se părea puternic şi primitiv, dar cam comun, cu cicatricea lui la tâmplă, cu ochii lui albaştri cu privirea inteligentă şi mersul elastic, atât de neobişnuit la un bărbat de statura lui. Initr-adevăr, ar fi fost tot atât de uluită, auzindu-l pe Higgins, rândaşul, exclamând: „Ce noapte încântătoare!" Bărbaţii pe tare-i cunoştea, prietenii lui Anson, nu spuneau niciodată astfel de lucruri, ea nu şi-i închipuia uimiţi de frumuseţea nopţii şi dacă, totuşi, asta s-

ar fi întâmplat, ar fi fost puţin cam stânjeniţi că făcuseră o observaţie atât de neobişnuită.

— Serata e lipsită de veselie – zise el.

— Într-adevăr.

— Fiecare stă în colţul lui. Doamna Callendar n-ar fi trebuit să mă poftească; o credeam mai prevăzătoare.

Olivia tise încetişor:

— Poate că a făcut-o dintr-adins. Nu ştii niciodată pentru ce face ea un lucru.

El nu răspunse, ba şi rând se gândea la ceea ce auzise, apoi o întrebă:

— Nu ţi-e frig afară?

— Nu… noaptea e foarte caldă!

Tăcerea care urmă fu atât de îndelungată, şi ea simţea atât de puternic că o pândeşte o primejdie ascunsă, încât crezu că e neapărată nevoie să spună frazele politicoase şi banale pe care le-ar fi schimbat, dacă ar fi fost doi străini, ce ar fustat într-un salon, după masă, şi nu sub vechiul măr al grădinii, pe care o creaseră împreună.

— Mă întreb – zise ea – câtă vreme va trebui bungalowurilor din Durham ca să năpădească şi partea de jos a «colinei şi apoi tot ţinutul.

— Câtă vreme eu voi avea teren între Durham şi mare, asta n-o să se întâmple.

Ea zâmbi, în întuneric, la gândul că un arivist irlandez romano-catolic, se înfăţişa ca apărător al acestei bătrâne câmpii din Noua-Anglie; şi răspunse:

— Până la urmă, ajungi la fel ca şi ceilalţi. Vrei să opreşti lumea să se schimbe.

— Da, admit că asta trebuie să ţi se pară caraghios.

Elspuse asta fără amărăciune, dar după sunetul glasului, ea înţelese oă-l jignise. Olivia fu din nou uimită, căci i se părea cu neputinţă că un O’Hara ar putea fi vulnerabil.

— Casa Pentlandzilor o să fie totdeauna aici, dar,

vădit lucru, într-o zi o să – murim cu toţii; ce se va întâmpla atunci?

— Rămân copiii noştri.

Ea îşi dădu seama că în curând se va regăsi în atmosfera de griji, care era gata s-o cuprindă din nou, şi din care evadase cu o clipă înainte. Şi şopti:

— Priveşti tare departe în viitor.

— Poate, dar socotesc că într-o zi o să am copii; şi printre Pentlandzi, Sybil va fi totdeauna aci ca să apere moşia, petet cu petec. N-o s-o părăsesc niciodată.

— Dar Jack e acela care o s-o moştenească şi nu sunt prea sigură de el.

Ea oftă. Îşi dădea seama că reîncepea să înşele, să nu mai fie sinceră. Vorbea ca şi când Jack avea să trăiască, să devină stăpânul Pentlanzilor şi să aibă copii care să-i continue familia. Îşi repetă: „Numai adevărul ne poate salva”. Ştia că O’Hara înţelegea biata ei sforţare ca să se amăgească; el rămase acolo, fără să spună nimic, ca şi când Jack ar fi murit, ca şi când ar fi ghicit ce însemna acel oftalt amar şi-i respecta durerea.

— Te vezi des cu Sybil, nir e aşa? – întrebă ea.

— Da, e o fată de treabă. Te poţi încrede în ea.

— Poate că dabă ar semăna cu Theresa sau doamna Callendar, ar fi mai puţin în primejdie să sufere.

El nu-i răspunse imediat, dar cu tot întunericul, simţea că ochii lui sunt aţintiţi asupra ei.

— Am fost stupidă, că am spus acest lucru. Cred că nu ştii ce vreau să spun.

El răspunse grăbit:

— Am înţeles, am înţeles foarte bine şi doamna Callendar ar fi înţeles de asemenea. Amândoi am fost nevoiţi să luptăm împotriva vieţii – nu în acelaşi chip – dar am tras amândoi aceeaşi învăţătură. În ce o priveşte pe Sybil, totul va depinde de bărbatul cu care o să se căsătorească.

„A, va să zică asta e”, se gândi Olivia, „o iubeşte pe Sybil. Vrea să se însoare cu ea. De aceea a venit după mine”.

Viaţa cotidiană pusese stăpânire pe dânsa şi o strângea puternic în reţeaua încâlcită a ochiurilor ei. Deodată, ea tresări, din pricina ghimpelui unui sentiment urât de gelozie, o invidia pe Sybil, care era tot atât de tânără şi care o zvârlise în trecut, alături de toţi ceilalţi Pentlandzi.

— Mă întrebam dacă n-o vezi prea des, dacă nu te stinghereşte.

— Nu, asta n-o să se întâmple niciodată.

Apoi adăugă, uşor amuzat:

— Ghicesc că în curând ai să mă întrebi care sunt intenţiile mele.

— Nu, ba nu! protestă ea.

După aceea nu mai ştiu ce să spună. Deveni deodată sfioasă, neîndemânatică şi cam prostuţă, o fată la primul ei bal.

— Am să-ţi spun care sunt intenţiile mele – începu el, apoi îşi întrerupse pe neaşteptate fraza: – De ce e cu neputinţă să fii sincer în lumea asta, când viaţa e atât de scurtă? înfăţişarea lucrurilor ar fi schimbată „dacă am fi sinceri, nu e aşa?

El şovăi, aşteptând răspunsul şi ea spuse aproape mecanic:

— Da, lumea ar fi cu totul altfel.

Când el îndrăzni din nou să vorbească, glasul îi trăda o uşoară tulburare. Ea nu-l vedea, dar îşi dădea foarte bine seama de schimbarea atitudinii lui.

— Am să-ţi spun, deci – urmă el – că am văzut-o adeseori pe Sybil, în nădejdea de a o vedea puţin şi pe mama ei.

Ea tăcea ca o fată în prezenţa primului ei iulbit. Sunetul glasului lui o ameţea chiar puţin.

— Te-am jignit. Îmi pare rău. Am spus numai adevărul. Nu e niciun rău în a sta.

Făcând o sforţare eroică spre a spune ceva chibzuit, ea rosti:

— Nu, nu sunt jignită.

Nu-şi putea stăpâni emoţia, o emoţie caraghioasă şi încântătoare în acelaşi timp.

— Dar nu, nu sunt jignită… Nu ştiu…

De un singur lucru era sigur: că nu simţise niciodată ceva asemănător; această ciudată şi tulburătoare beţie avea ceva jalnic şi apăsător, o savoare care îţi strângea inima.

Ea se gândea: „Încep să înţeleg cum se poate lăsa sedusă o fată, cum poate pierde noţiunea lucrurilor pe care le face”.

— Îmi închipui că mă socoteşti îndrăzneţ.

— Nu, numai că totul mi se pare nesăbuit şi necugetat.

— Îţi spun că sunt un fel de bandit, un derbedeu, un irlandez, un romano-catoli e şi că nu se ştie de unde mă trag.

Tăcu o clipă, apoi adăugă:

— De fapt, dacă priveşti lucrurile dintr-un anumit punct de vedere, sunt toate astea la un loc.

— Nu, te înşeli, nu as: ta-i gândul meu.

Foarte stăpân pe sine, dânsul se aşeză pe banca de piatră, alături de Olivia.

— Ai, totuşi, dreptul – continuă el, blând.

— Ai cu adevărat dreptul, şi, totuşi, astfel de lucruri nu au însemnătate, nimic n-are însemnătate.

Ea şopti:

— Tatăl meu era un irlandez care-ţi semăna mult. Duşmanii lui îl socoteau un „Shanty Iri sh”.

Olivia ştia prea bine că ar fi trebuit să se scoale şi să intre revoltată în casă, că era poate caraghioasă… dar,

totuşi, şedea acolo liniştită. Era atât de obosită, aştepta de atâta vreme (fu o descoperire neaşteptată) ca cineva să-i vorbească astfel, s-o trateze ca pe o femeie… Avea atâta nevoie să găsească un sprijin!

— Cum mă poţi cunoaşte – întrebă ea, stăpânită de sentimentul slăbiciunii ei.

— Ce poţi ştii debpre mine?

El n-o atinse, dar puterea ciudată care izvora din întreaga-i fiinţă, pe când stătea acolo în întuneric, fără să facă o mişcare, o sili să se pleece în faţa acestor adevăruri de temut.

— Te cunosc foarte bine, te-am observat şi nu mi-a stăpat nimic. Te-am înţeles mai bine ca oricine. Un bărbat care a avut o viaţă ca a mea, observă şi înţelege multe lucruri care le scapă celorlalţi; toată existenţa lui depinde de putinţa de a pătrunde aceste lucruri. Asta e singura armă, arma cea mai de seamă a oportunistului.

După o clipă de tăcere, el o întrebă:

— Încerci să înţelegi? Ţi-e greu, căci ai avut o viaţă atât de deosebită!

— Nu atât pe cât crezi; numai că eu am irosit-o degeaba.

Apoi, sculându-se, ea şopti1:

— Ce nebunie să te las să vorbeşti astfel!…

El o întrerupse cu vioiciune, cuprins de un avut aproape tineresc:

— Dar spune-mi: eşti mulţumită? Eşti, totuşi, mulţumită, oricare ar fi sentimentele dumitale faţă de mine. Ai dreptul de atâta vreme la acest omagiu!

Ea începu să plângă încetişor, în tăcere, fără nicio stăpânire şi în timp ce lacrimile îi şiroiau pe obraji, se gândea: „acum’s în caraghioasă de-a binelea. Mă înduioşez de propria mi soartă”.

El ghicise că ea plângea, şi aşteptă să-şi regăsească calmul. Rămaseră astfel multă vreme, fără să spună un

cuvânt. Olivia fiind tulburată de frumuseţea acelei nopţi care-i făcea rău neştiind ce avea să se mai întâmple.

— Aş vrea să ştii – zise el liniştit – că lângă dumneata e cineva care te iubeşte, care n-ar da îndărăt de la nicio jertfă pentru dumneata…

Şi, după câteva clipe, adăugă:

— Poate că am face mai bine să intrăm în casă acum. Ai putea să treci prin verandă şi să te pudrezi puţin. Eu am să intru prin uşa cu geamlâc.

În timp ce treceau pe pajiştea acoperită de rouă, el sugeră:

— Ar fi o plăcere da! că ai veni şi dumneata cu Sybil în plimbările noastre de dimineaţă.

— Dar sunt ani de zile de când n-am mai călărit, *s*

Tot restul serii, în timp ce Olivia juca bridge cu Sabina. O'Hara, şi băiatul lui Mannering, ea fu distrată şi mintea ei hoinări pe drumuri necunoscute. Îşi repeta mereu că nu era câtuşi de puţin îndrăgostită de O'Hara, ci numai fericită că cineva – şi acel bărbat avea o personalitate ciudat de cuceritoare – îşi exprimase admiraţia pentru ea; se simţea tânără, puţin ameţită şi îmbătată de această declaraţie. De fapt, era stupid… şi, totuşi, judecând bine nu era deloc caraghios. Ea îşi amintea şi de reflecţiile lui Anson despre doamna Soames: „E cu desăvârşire caraghios”!; de acelea ale Sybilei, care spunea cu toată seriozitatea: „Numai nu un om de v vârsta lui O'Hara”; şi, în acelaşi timp, îi trecu prin minte gândul că pentru întâia oară în viaţa ei se simţea cu adevărat tânără; când se duse pe banca de piatră de sub mărul cel bătrân, tinereţea ei înflorise, triumfând asupra tuturor piedicilor.

Totuşi, spuse tare:

— Patru pici – şi numaidecât îşi dădu seama că n-ar fi trebuit să facă această supralicităţie.

Era de asemeni, descumpănită la gândul că erau tot

timpul două perechi de ac hi preocupaţi mai mult de dânsa decât de jocul de bridge, ochii verzi ai Sabinei şi ochii de un albastrudeschis ai lui O'Hara. Nu putea înălţa capul, fără să întâlnească privirea unuia sau altuia; ca să scape de această examinare, ea răspundea printr-un zârmbet silit şi banal, pe care şi-l aşternea ca o mască pe obrazul ei, în mod mecanic, aşa cum făcea domnişoara Egan. Zâmbind astfel, simţea că trăsăturile i se întind la nişte resorturi şi, în timp de o clipită, ea se gândi, cu o compătimire amuzată, la nursa, al cărei chip desigur că părea uneori îngrozitor de ofilit.

Când se aşeză lângă Sybil, iar maşina le ducea pe şoseaua care mergea de la Brook Cottage la Pentland, şosea care făcea parte dintr-o reţea de drumuri desfundate, mărginite de garduri vii şi copaci bătrâni, ce legau între ele proprietăţile din împrejurimi, Olivia nu-şi recăpătase încă toată luciditatea. Seara, drumurile slujeau ca loc de plimbare şi întâlnire servitorilor de la casele boiereşti. Dădeai peste miti grupuri de trei sau patru, care flecăreau, râzând înăbuşit, povestindu-şi reciproc ce se întâmpla în casele unde slujeau, împărtăşindu-şi „ceea ce făcuse bătrânul stăpân în ajun" sau că „doamna cutare nu făcea decât o baie pe săptămână". Îndărătul acestui decor plăcut totuşi, şi monoton, la adăpostul căruia se desfăşura viaţa celor bogaţi, exista o întreagă lume, lume care avea tainele ei întunecate, miile ei de clevetiri şi în care adevărul apărea, poate, mai des, căci era o lume care se ferea atât de mult de toate privirile încât nimeni (afarăpoate de mătuşa Cassie, care ştia ce multe secrete interesante au servitorii), nu se ducea acolo şi rareori avea nevoie să joace comedia aparenţelor, pe care Olivia o socotea atât de tragică. După ce se termina cu masa în casele din împrejurimi, această lume se împrăştia pe drumurile întunecate ale serii; uneori ecourile glumelor nesărate ajungeau până la tine, când râsul vreunui

irlandez se restrângea pe pajiştile învăluite în ceaţă.

Aceleaşi drumuri erau bătute şi de îndrăgostiţi; aceştia, în loc să stea în grupuri, o porneau doi câte doi şi, din când în când, se auzeau accentele de o veselie cu totul deosebită, când se dezlănţuiau hohotele de râs ale vreunei bucătărese ascunsă într-un ungher întunecat şi curtată de unul din rândaşi sau servitori. Lumea aceasta nu începea să se însufleţească decât când se înnopta. Uneori, când stăpânii se întorceau cu maşina de la un bal sau un dineu, lumina farurilor scălda, brusc, o pereche de îndrăgostiţi înlănţuiţi, care stăteau rezemaţi de copaci sau întinşi în desişuri de păducei şi soc.

În seara aceea, în timp ce Olivia şi Sybil şedeau tăcute în maşina care înainta spre Pentlandzi, păduceii înfloriţi împrăştiau în aerul călduţ mireasma lor pătrunzătoare, iar răsuflarea sărată a mlaştinilor le aducea valuri de miros acru şi înţepător, trădând prezenţa cirezilor.

Se înnoptase de-a binelea şi farurile nu descoperiseră încă îndrăgostiţi întârziaţi, când, la poalele colinei, lângă podul cel vechi, ele luminară deodată silueta unui bărbat şi aceea a cinei femei, rezemaţi unul lângă altul de zidul de piatră.

La apropierea maşinii, femeia sări repede peste zid şi bărbatul se luă după ea, sprinten ca o căprioară, ca să dispară la rândul lui, pe câmp. Sybil râse şi şopti:

— Tot Higgins era.

Era Higgins, nu mai încăpea nicio îndoială; se putea desluşi silueta lui scundă, scoasă în relief de pantalonii de călărie şi cămaşă de bumbac, fără mâneci, când sări zidul. Olimpia avu o impresie asemănătoare celeia produsă de o amintire redeşteptată. Ea se gândi că o căprioară surprinsă trebuie să fugă la fel printre tufişuri. Olivia fu cuprinsă de o nelinişte ciudată, întocmai ca aceea pe care o simţise Sabina în seara când îl zărise pe rândaş ascuns

printre tufele de liliac, privind balul. Ea se înfioară şi Sybil o întrebă:

— Nu ţi-e frig?

— Nu.

Se gândea la Higgins şi nădăjduia că el nu se încurcase; într-o nouă aventură supărătoare. Mai venise o dată o servitoare să-i mărturisească deznădejdea ei; era o poloneză pe care ea o ajută să poată părăsi ţinutul, căci a-l sili ¡pe Higgins s-o ia de nevastă, însemna să-i nenoroceşti pe amândoi. Olivia era totdeauna uimită la gândul că jumătate din fetele de prin împrejurimi alergau după un bărbat atât de urât şi pipernicit, după un omuleţ păros şi brutal cum era Higgins.

Ajungând în odaia ei, ascultă în întuneric până ce auzi respiraţia liniştită a lui Jack, apoi dezbrăcându-se, se aşeză la fereastră şi rămase multă vreme tu privirea pierdută spre mlaştinile îndepărtate. Era cuprinsă de o tulburare nelămurită, care o împiedica să doarmă. Nu mai simţea oboseala sufletească de care suferise în ultimele luni, când fusese cât pe-aci să cadă într-o letargie spirituală. Niciodată nu se simţise al cât de plină de viaţă, nici când era tânără de tot; sângele îi năvălea în obrajii aprinşi; încercă să găsească răcoarea pe care noaptea i-o refuza, punându-şi mâinile albe pe obraji, dar şi mâinile îi ardeau.

În curând nu mai auzi nicio mişcare în odaia Sybilei de partea cealaltă a hall-ului, şi tăcerea se aşternu în sfârşit asupra tuturor lucrurilor; ea nu mai desluşea decât respiraţia slabă şi regulată a băiatului ei şi trosnetele familiare ale vechii clădiri. Era singură acum, numai ea veghea în toată casa şi rătăcea cu privirea peste pajiştile învăluite în ceaţă, simţind cum se linişteşte. Prin fereastra deschisă intra suflarea caldă şi roditoare a nopţii, care i se părea pătrunsă de o moliciune voluptuoasă, ca în urmă cu câteva ceasuri, când şezuse pe terasa Sabinei, de unde se

vedea în depărtare marea. Mai simţise odată această senzaţie, întâi când maşina le ducea printre păşunile mlăştinoase care se întindeau de-a lungul râului, apoi când îl văzuse pe Higgins sărind zidul; în clipa aceea, sensibilitatea ei pătrunzătoare, din pricina încordării, primise o adevărată lovitură, care aproape o îngrozise. Această impresie ciudată nu se ştersese încă cu totul. Mai era încă obsedată de această forţă uimitoare, prezentă pretutindeni şi veşnic în mişcare, forţă care înainta cu o viteză domoală, nimicind pe toţi acei care i se împotriveau.

Pentru a doua oară ea îşi spuse: „Îmi cam pierd minţile. Ce se petrece oare cu mine?” Fu cuprinsă de o spaimă care nu semăna cu neliniştea ce punea stăpânire pe ea în clipele când se credea înconjurată de morţi care, la Pentlandzi, continuau să trăiască la nesfârşit. Nu morţii îi trezeau spaima, ci viaţa fremătând de pasiune. Ea se gândea: „Iată ce trebuie să se fi întâmplat celorlalţi. Iată ce trebuie să fi simţit înainte de a muri”.

Ea nu se gândea la moartea trupului, ci la o moarte care atacă sufletul şi usucă fiinţele pe care le atinge. Aceea care o atinsese pe mătuşa Cassie, Anson, pe bătrâna femeie care trăia în aripa de Nord şi chiar pe John Pentland care, cu energia lui de neînfrânt, luptase mult mai înverşunat decât ceilalţi. Două puteri, dezlănţuite una împotriva celeilalte, şi dând o luptă titanică, păreau că puseseră stăpânire pe fiinţa ei; toate aceste impresii, deşi rămăseseră nelămurite şi încâlcite, o făceau, până la urmă, să isimtă o adevărată suferinţă fizică. Tulburarea şi viaţa ei febrilă, care fremăta în ea, erau înlocuite de răceala destinderii; deodată, o cuprinse o oboseală plăcută, în timp ce nu-şi putea lua ochii de la priveliştea morţii şi respira parfumul păduceilor amestecat cu duhoarea a cră a vitelor.

Nu ştia niciodată dacă adormise în fotoliu, lângă fereastră, dar era sigură că fusese trezită pe neaşteptate de un zgomot de paşi. Nu departe de odaia ei, pe coridorul

cel lung, cineva mergea foarte încet, cu băgare de seamă. Acum nu casa cea veche trosnea, ci paşii aceia regulaţi făceau să trosnească podeaua de sub ei. Ea ciuli urechea: infect, cu prevedere, ca şi când persoana era oarbă şi înainta nesigur în întuneric, paşii se apropiară şi peste câtva timp ea îi auzi îndărătul uşii ei, în timp ce razele pale de lumină îi desenau silueta în dreptul pervazului. Olivia se sculă şi fără să-şi piardă cumpătul, dar cu mintea încă puţin tulbure, ca în prada unui vis urât, se duse la uşă şi o deschise. La capătul coridorului lung, înaintea uşii care dădea pe scara ce ducea sus, se decupa o fâşie rotundă de lumină, provenită de la o lampă electrică de buzunar, a cărei lumină scotea în relief Silueta neagră a unei bătrâne cu părul alb. Olivia o recunoscu numaidecât – era bolnava, care fugise din aripa de Nord. În timp ce ea o privea, bătrâna, care încerca să deschidă uşa, izbuti în cele din urmă şi dispăru repede pe scară.

Nu mai era nicio clipă de pierdut: ca să se ducă s-o caute pe domnişoara Eganj, ar fi durat prea mult şi bătrâna dementă s-ar fi putut’t arunca pe fereastră. De aceea, fără să mai piardă vremea ca să-şi mai pună măcar o rochie pe ea, Olivia urcă scara luându-se după fantastica apariţie în halat înflorat.

Podul casei era o încăpere enormă, cu pereţii tencuiţi doar pe jumătate, care se întindea de-a lungul întregii case – peşteră enormă şi goală, afară de cele câteva mobile vechi care nu mai erau folosite. Era mai mult de un veac de când Pentlandzii aruncau în pod toate vechiturile şi obiectele scoase din uz, care zăceau a colo, uitate de toţi. Nimeni nu călca vreodată prin locul acela, de când Sybil şi Jack erau mari, uitaseră aproape de existenţa lui. Când fuseseră mici, se jucaseră acolo în zilele de ploaie, şi înaintea lor, Sabina şi Anson se distraseră în aceleaşi colţuri întunecate şi misterioase, printre valizele stricate, divanurile şi fotoliile rupte.

Întunericul stăruia pretutindeni, afară de locurile unde lumina albastră a nopţii pătrundea prin ferestruici, şi în fund, lângă mormanul de valize vechi, unde se mişca cercul luminos al lămpii electrice, ca şi când bătrâna doamnă Pentland căuta ceva. În timpul evadării şi fugii, părul ei rar se desfăcuse şi-i flutura pe umeri. Răspândea un miros neplăcut de medicamente. Olivia îi atinse încetişor braţul şi-i spuse:

— Ce-ai pierdut, doamnă Pentland, pot să-ţi ajut?

Bătrâna se întoarse şi, îndreptând lumina în plin spre obrazul Oliviei, o privi cu ochi holbaţi şi şopti.

— Oh! dumneata eşti, Olivia! Atunci totul e în regulă. Poate că ai fi în măsură să mă ajuţi.

— Ce-ai pierdut? Am putea încerca să găsim mâine dimineaţă.

— Am uitat ce e. M-ai înfricoşat şi ştii că chiar în clipele cele mai bune, bietul meu creier nu e prea zdravăn. Aşa e de când m-am căsătorit. (O privi pe Olivia cu stăruinţă). Asta nu-ţi face aceeaşi impresie, nu-i aşa? Nu ţi se întâmplă să simţi că mintea ţi se rătăceşte şi că ideile îţi devin din ce în ce mai încâlcite? Poate că nu era acelaşi lucru cu bărbatul dumitale.

Olivia văzu că bătrâna era într-una din acele clipe când îşi recăpăta luciditatea, clipe mai groaznice decât nebunia ei obişnuită, căci atunci îţi dădeai seama că la urma urmei era om ca şi tine, şi spunea ceea ce gândea cu adevărat. În momentele acelea, nora ei avea impresia că asistă la o înviere din morţi.

— Nu – zise Olivia – poate că dacă te duci să te culci acum, mâine dimineaţă ai să-ţi aminteşti.

Bătrâna doamnă Pentland scutură cu putere capul.

— Nu, trebuie să le găsesc acum. Până mâine dimineaţă, totul se poate schimba. N-am să mai ştiu nimic şi irlandeza n-o să mă mai lase să ies. Spune-mi numele unor lucruri ca „prună”, „prismă”, „*persimnon*” *i*). Aşa

făcea domnul Dickens copiilor lui, când nu-şi aminteau un cuvânt.

Copac din America.

— Dă-mi mie lanterna, poate că voi găsi eu ce cauţi.

Cu supunerea unui copil, bătrâna dădu lampa electrică

Oliviei, care îndreptă lumina în toate direcţiile, luminând pe rând valizele şi celelalte vechituri, prefăcându-se că scotoceşte printre casele de păpuşi, micile gospodării risipite prin colţurile podului, unde copiii se jucaseră pentru ultima oară de-a „masa de copii”.

În timpul acesta, bătrâna tot bombănea într-una: „E ceva care doresc foarte mult să regăsesc. Asta poate aduce mari schimbări în viaţa noastră a tuturor. Credeam că o să fie aici Sabina, ca să mă ajute. A fost aici azi dimineaţă, se juca cu Anson. A plouat toată ziua şi n-am putut ieşi. L-am ascuns, atunci când m-am urcat eu să-i văd”.

Olivia încercă a doua oară s-o ia de acolo, prefăcându-se că-i satisface capriciul:

— E târziu, doamnă Pentland; ar trebui să fim culcate amândouă. Încearcă să-ţi aminteşti ce voiai şi dimineaţă o să mă duc eu să caut.

O clipă bătrâna se gândi la această propunere, apoi sfârşi prin a spune:

— Sunt sigură că n-o să mi-l dai, dacă o să-l găseşti; eşti prea mult înfricoşată de toţi.

— Îţi făgăduiesc solemn. Poţi avea încredere în mine, nu-i aşa?

— Da, eşti singura care nu te porţi cu mine ca şi când n-aş fi în deplinătatea facultăţilor mintale. Da, cred că pot avea încredere în dumneata.

Deodată îi veni o altă idee:

— Dar n-am să-mi mai amintesc. Aş putea să nu mă mai gândesc la asta. De altfel, nu cred că domnişoara Egan m-ar lăsa s-o fac.

Olivia luă în mâinile ei una din mâinile uscate ale bătrânei şi spuse, ca şi când se adresa unui copilaş:

— Ştiu ce o să facem: mâine o să scrii acel lucru pe o bucăţică de hârtie şi atunci o să ţi-l aduc.

— Săpt sigură că mica Sabina ar şti să-l descopere. Are un adevărat dar pentru asta. E un copil atât de deştept!

— Ei bine, am s-o iau pe Sabina să mă ajute.

— Îmi făgăduieşti cu adevărat?

— Da, îţi făgăduiesc.

— Pentru că ceilalţi mă înşală totdeauna.

Ea se lăsă condusă, fără cea mai slabă împotrivire, trecură prin odaia unde, pe podeaua plină de praf, se decupau geamurile ferestrelor luminate de lună şi coborâră scările, ca să ajungă în odaie. În vestibulul aripii de Nord, dădură peste domnişoara Egan; rigiditatea şi siguranţa de sine o părăsiseră, neliniştea îi învineţise obrazul roşcovan.

— Am căutat-o pretutindeni, doamnă Pentland – zise ea Oliviei-Nu ştiu cum a putut să fugă. Dormea când am părăsit-o ca să iau din bucătărie sucul de portocale; în lipsa mea, a dispărut.

Bătrâna fu aceea care răspunse. Privind cu seriozitate pe Olivia, îi făcu această mărturisire:

— Ştii, nu-i vorbesc niciodată. E comună; nu e decât o vulgară servitoare irlandeză. N-au decât să mă închidă cu dânsa cât or vrea, dar n-o să mă silească să-i vorbesc.

Apoi începu din nou să bată câmpii şi recăzu în starea ei obişnuită.

Olivia şi domnişoara Egan n-o mai luară în seamă, ca şi când fiinţa în care mai exista o licărire de judecată dispăruse, ca să fie înlocuită cu o biată creatură care le era cu totul străină. Olivia lămuri unde o găsise şi de ce se urcase în pod.

— Zile de-a rândul de când tot vorbeşte despre asta –

zise d-omnişoara Egan.

— Cred că e în căutarea unor scrisori; dar poate să nu fie nimic. În mintea ei toate capătă proporţii.

În cămaşa ei de noapte, Olivia tremura mai mult de oboseală şi de enervare decât de frig.

— În locul dumitale n-aş pomeni nimănui despre asta. N-ar face decât să-i neliniştească pe ceilalţi. Dar de aci înainte va trebui să fim şi mai atenţi.

Bătrâna le părăsise, ca să intre în odaia întunecată, unde îşi petrecea toată viaţa. Sora avu un zâmbet aspru care ar fi putut să însemne: „Orice s-ar întâmpla, nu vă puteţi lipsi de mine”.

Ea spuse tare:

— Nu ştiu ce i s-a putut întâmpla, doamnă Pentland.

— E un accident, să nu mai vorbim despre a sta. Noapte bună… Cred însă că e mai bine să nu pomenim nimic. Ar însemna să-i neliniştim zadarnic pe ceilalţi.

Totuşi, Olivia era intrigată, căci văzuse că sub capotul pe care domnişoara Egan şi-l aruncase pe umeri, sora n-avea cămaşă de noapte, sau uniforma ei, ci costumul bleu pe care-l îmbrăca în rarele prilejuri când ieşea în oraş.

Olivia nu vorbi nimănui de cele întâmplate, nici de ceea ce se petrecuse pe terasă şi în fundul podului vechi, tot aşa cum nu pomeni de ceea ce văzuse pe marginea drumului. Zilele îşi reluară cursul lor monoton, ca şi când noaptea aceea tulburătoare n-ar fi fost decât un vis. Ea nu-l vedea pe O’Hara, dar o auzea vorbind despre el pe Sybil, pe Sabina şi chiar pe Jack, care părea că-şi recăpătase puterile ca înainte şi care, câtva timp se simţi destul de bine ca să se ducă împreună cu bunicul lui, să se plimbe, pe pământurile fermei, în docarul englezesc, tras de un cal alb. Uneori Olivia avea impresia că sănătatea băiatului ar pu’tea să se îmbunătăţească, totuşi, bucuria ei nu era fără gând ascuns, căci adevărul rămânea mereu întipărit în

mintea ei. Ştia că lucrul nu e cu putinţă, cu toată lupta grea pe care o susţinea fără răgaz, împreună cu bătrânul, împotriva bolii care era mai tare decât ei. Într-adevăr, spectacolul copilului palid care pleca în docar cu bunicul, a cărui privire se lumina (el se lăsa înşelat de această nădejde amăgitoare), era ¡pentru dânsa un nou izvor de mâhnire. Era mai mult decât putea îndura, căci pentru întâia oară, de ani de zile, aproape din ziua când venise pe lume Jack, copilaş care n-avea puterea să strige „chipul bătrânului îşi pierduse expresia de resemnare mută.

Uneori, când îi privea pe amândoi, unul lângă altul, se simţea cuprinsă de o puternică dorinţă de a merge la John Pentland să-i spună că nu era din vina ei dacă n-avea mai mulţi topii, dacă nu erau alţi moştenitori care să-i ia locul lui Jack. Ea voia să-i spună că ar fi avut şi zece copii, dacă ar fi fost cu putinţă, că şi acum chiar era în că destul de tânără ca să aibă copii. Ar mai fi vrut să-i mărturisească ce sete de viaţă simţise în seara aceea în grădină, sub măr, în locul acela unde avusese revelaţia fecundităţii universale. Dar îşi dădea în a acelaşi timp seama că era cu neputinţă să discute cu bătrânul John Pentland un subiect care, în adâncul sufletului lui, îl socotea „împotriva pudorii”. Toate aceste lucruri erau acoperite de un văl, care împiedica adevărul să pătrundă în viaţa lor. Totuşi, ea se gândea că el ghicise, din felul în care îi luă mâna ca să i-o sărute drăgăstos; îşi închipuia că el o înţelegea şi asta era una din cauzele dispreţului tăcut faţă de băiatul lui.

Dar ea îşi dădea foarte bine seama de drama care era cea dintâi pricină a acestor stări de lucruri. Toţi se lăsaseră prinşi în angrenajul unei forţe, mai puternică decât ei, forţă care cu o crudă nedreptate, îi silea să ducă această viaţă stearpă, monotonă şi fără folos, şi în timp ce ea ardea de dorinţa de a răspunde chemării vieţii, o silea să asiste, neputincioasă, la moartea înceată a băiatului ei.

În cele din urmă îi revenea mereu gândul că băiatul

trebuia să trăiască până la moartea bunicului său; uneori, când era pe terasă şi ¡privea câmpurile, Olivia o vedea în docarul englezesc, pe doamna Soames, îmbrăcată cu o caraghioasă toaletă, purtând pe cap o pălărie cu pene, alături de bă trân şi nepot, ca şi când ea ar fi fost în realitate bunica lui Jack, iar nu bătrâna nebună de la etajul întâi.

Zilele îşi reluară, deci, cursul lor monoton, dar eu toate astea era o mică schimbare nelămurită, ca şi cum soarele strălucea mai viu ca înainte, ca şi cum trecuse timpul când, chiar în zilele cele mai frumoase, casa păstra o înfăţişare întunecată şi tri stă. Olivia nu se putea uita spre coşurile noi, frumoase, ale casei lui O'Hara, fără ea respiraţia să i se accelereze brusc şi fără ca să nu se simtă plăcut îmbărbătată; atunci avea senzaţia că nu era cu totul singură.

Plictisitoarele vizite zilnice ale mătuşii Cassie nici n-ornai enervau; bătrâna putea să-şi satisfacă nestingherită, pasiunea şi s-o plângă pe Olivia, sau să răspândească mii de calomnii în legătură cu Sybil şi O'Hara şi să se plângă de plimbările lor matinale. Atunci Olivia putea sta liniştită pe un scaun, ascultând politicoasă, ca şi altă dată, nesfârşitele ei trăncăneli, numai că nu mai asculta cu atenţie. Uneori i se părea că mătuşa Cassie era una din acele insecte care se luptă la o fereastră, încercând eu o stăruinţă zadarnică, să intre acolo unde nu le este cu putinţă.

Sabina a ajutat-o să-şi precizeze această impresie nelămurită. Într-adevăr, Sabina îşi petrecea tot timpul studiind caracterele. Într-o dimineaţă cei doi nori de praf se întâlniră tocmai jos, pe aleea care ducea la Pentlandzi, şi cele două femei, una în hainele ei jerpelite, de un negru auster, fără pic de pudră pe nas, iar cealaltă într-una din costisitoarele toalete pe care o croitoreasă din Paris le-a calificat drept *„costum sport"* şi fardată ca o pariziană,

sosiră împreună, ca să ia loc în aceeaşi clipă pe verandă şi să schimbe, timp de un ceas, înţepături subtile. Sabina izbuti să rămână cea din urmă acolo (ele luptau totdeauna casă rămână ultima, căci ştiau că cealaltă, cum se va depărta, n-o va cruţa), se întorsese spre Olivia şi-i spuse pe neaşteptate:

— M-am gândit bine şi acum sunt sigură de un lucru: mătuşa Cassie şi-a păstrat fecioria.

Această părere avea ceva atât de pozitiv şi de neaşteptat „că Olivia începu să râdă.

— Sunt sigură – stărui Sabina cu mare seriozitate- priveşte-o. Vorbeşte totdeauna despre deznădejdea ei, pentru că era prea plăpândă ca să aibă copii. Ea n-a încercat niciodată, de aceea n-a avut.

Aruncă restul ţigaretei, pe care o aprinsese, ca s-o supere pe mătuşa Cassie, şi continuă:

— Nu l-ai cunoscut pe unchiul meu Struthers când era tânăr. Nu l-ai cunoscut decât când era în vârstă şi pierduse gustul de a trăi. Dar n-a fost totdeauna astfel; nevasta lui l-a schimbat, l-a distrus. Era un om de viaţă, căruia îi plăceau vinurile şi caii; probabil că iubea şi femeile, dar ea a ştiut să-l lecuiască. Lui i-ar fi plătut să aibă copii, dar – cum s-a căsătorit, se găsi în faţa unei femei care, cu toate că nu se putuse hotărî să rămână fată, refuza dragostea conjugală. I se făcea rău, avea crize de plâns şi petrecea zile întregi întinsă pe şezlong; ea învinsese, căci avea de-a face cu un om de treabă, prost, şi cavaler.

Sabina se pornise acum pe povestit cu toată înflăcărarea care o cuprindea când’s tudia o frântură de viaţă, după ce ridicase vălul care o acoperea.

— El n-a îndrăznit nici s-o înşele. Dacă se uita la altă femeie, ea leşina şi ajungea – în câteva clipe – într-un hal fără de hal, îi făcea scene îngrozitoare, dintre care unele mi-au rămas în memorie; îmi amintesc că într-o zi s-a dus

s-o vadă pe doamna Soames, pe vremea când era tânără şi frumoasă. Când s-a întors al casă, mătuşa Cassie, care-l aştepta, avu o criză de nervi şi-i spuse că dacă va mai fafce vreodată aşa ceva, ea o „să săvârşească un adulter, cu toată slăbiciunea şi chinurile deznădejdii ei”. Îmi amintesc de această poveste, căci l-am auzit pe tatăl meu povestind-o când eram copilă şi n-am avut linişte până ce n-am descoperit ce însemna „a săvârşi un adulter”. Sunt sigură că ea l-a făcut să se stingă încetul cu încetul.

Sabina rămase nemişcată şi trăsăturile ei părură înţepenite, în timp ce urmărea din ochi norul de praf care înainta pe şosea, dovedind că mătuşa Cassie îşi continua turneul vizitelor de dimineaţă; bătrâna i se păru simbolul tuturor puterilor care-i distruseseră viaţa.

— Se poate – şopti Olivia.

Sabina se întoarse spre d însa cu o mişcare vioaie:

— Iată de ce se preocupă dânsa atâta de viaţa altora. N-a trăit niciodată ea însăşi. I-a fost totdeauna teamă de viaţă; dacă găseşte plăcere. În suferinţele altora, e pentru că ea n-a avut niciodată. Moartea bărbatului ei n-a fost o încercare pentru dânsa. Ea s-a simţit’s căpată, cu totul eliberată de orice grijă, cum dorise totdeauna.

Olivia avu atunci o viziune ciudată: crezu că vede născându-se o altă mătuşă, cea veche, atât de plângăcioasă şi risipitoare în cuvinte drăgăstoase, care se ivea totdeauna în chip miraculos, cum simţea că pluteşte o nenorocire în aer; mătuşa Cassie, care era renumită pentru operele ei pioase, pentru lacrimile şi cuvintele ei înălţătoare. I se părea că acum coboară drumul pentru ultima oară, depărtându-se, ca să nu se mai întoarcă niciodată. Mâine dimineaţă o să vină altă mătuşă Cassie; în aparenţă, n-o să fie schimbată.

Sabina vorbea din nou, continuând cu glas rece şi necruţător:

— Ea şi-a petrecut toţi anii aceştia întinsă pe divanul

ei, învelită în şalul ei, încercând să orânduiască viaţa acelora care o înconjurau. A înăbuşit sentimentul de independenţă al lui Anson şi a distrus fericirea mea. L-a terorizat pe bărbatul ei până în ziua când a murit, ca să scape de dânsa, căci avea o fire binevoitoare şi-i era groază de scene.

Sabina aprinse o ţigaretă, apoi, cu un gest violent, aruncă departe chibritul.

— Şi acum trece pretutindeni drept un înger al milei, zău aşa, înger foarte sprinten, scorpie sub înfăţişarea unui înger. Şi-a jucat foarte bine rolul. Toată lumea e încredinţată că e o femeie nenorocită şi bună şi care e în zodia morţii.

Ea se ridică, îşi legă eşarfa de muselină în jurul gâtului şi deschise umbrela galbenă, spunând:

— Sunt sigură că nu mă înşel, a rămas fecioară. Cel puţin în sensul propriu al cuvântului, a rămas fecioară. Din punct de vedere moral, nu ştiu cum se prezintă.

Apoi schimbând pe neaşteptate vorba, ea întrebă:

— Vrei să vii mâine cu mine la Boston? Vreau să-mi aranjez părul; începe să încărunţească.

Olivia nu-i răspunse imediat, dar când se hotărî, spuse:

— Da, am să reîncep călăria şi vreau să-mi comand un costum. Cel vechi ar fi acum caraghios; sunt ani de zile de când n-am mai călărit.

Sabina o privi cu atenţie, şi apoi, întorcându-şi privirea de la ea, zise:

— Vin să te iau pe la zece.

CAPITOLUL VI

La Durham, zilele începură să fie călduroase; o căldură umedă, copleşitoare, şi mai neplăcută încă, din pricina izului de fân cosit şi a duhorii pe care o răspândeau mlaştinile sărate, apăsa asupra vitelor şi oamenilor, care se lăsau cuprinşi de o toropeală tropicală. Chiar dimineaţă, la

ora când Sybil călărea cu O'Hara, nu era nici răcoare, nici rouă pe imaşuri. Numai mătuşa Cassie, slabă şi nervoasă, şi Anson, veşnic călăuzit de un sentiment al datoriei care nu ţinea seama de împrejurări, rezistau acestui soare de plumb. Mătuşa Cassie pentru care căldura şi frigul, furtuna sau vremea frumoasă nu existau, îşi continua neobosită turneele; Sabina, după ce spuse că a constatat totdeauna că, după împărăţia lui Pluto, Noua Anglie e locul cel mai călduros, se lăsa cuprinsă de oamorţeală desăvârşită, neclintindu-se de acasă până ce nu apunea soarele. Chiar şi atunci, singura ei sforţare era să vină la Pentlandzi şi să se aşeze în salonul de lectură, ca să joace bridge cu John Pentland, Olivia şi bătrâna doamnă Soames.

Bătrâna – care era a patra la bridge – a cărei luciditate şi memorie slăbeau pe zi ce trecea, era din ce în ce mai enervantă. John Pentland stăruia totdeauna să fie partenerul ei, sub pretext că jucau la fel, dar nimeni nu se lăsa înşelat, afară de doamna Soames, ale cărei idei, chiar în clipele ei cele mai bune, nu mai erau prea clare; ceilalţi ştiau că o făcea pentru ca s-o ocrotească şi-l vedeau păstrându-şi calmul, fără să-şi piardă niciodată răbdarea, pe când ea făcea supralicitaţii imposibile şi tăia levatele.

Doamna Soames fusese altă dată o frumuseţe remarcabilă, dar o femeie superficială, după cum dovedeau fardurile şi pudra, pe care le mai întrebuinţa încă. Nu voia să-şi pună ochelari şi la joc, se folosea de un lornion, ceea ce încetinea ritmul jocului. Uneori, când bătrâna făcea prea multe greşeli, ochii Sabinei licăreau de o lumină ucigaşă, dar Olivia aranja aşa fel lucrurile, ca să înlăture orice scandal; izbuti chiar să obţină din partea Sabinei ca să joace în fiecare seară. Răbdarea şi dragostea bătrânului faţă de doamna Soames o impresionau adânc şi-şi închipuia că Sabina – aspra, cinica şi puţin răbdătoarea Sabina – era mişcată. Sabina se simţea înduioşată în chip cu totul neaşteptat, s-ar fi spus că înţelegea dragostea ce

exista între John Pentland şi bătrâna lui prietenă; ea, care nu se lăsa niciodată tulburată, îşi impuse, de bunăvoie, această corvoadă şi venea să se plictisească în fiecare seară, fără să protesteze.

Odată Olivia îi spusese:

— O să îmbătrânim şi noi într-o zi. Poate că o să fim smai rele decât bătrâna doamnă Soames.

Sabina răspunse, cu amărăciune, dând din umeri:

— Bătrâneţea e grozav de plictisitoare. Pentru noi, Olivia, nenorocirea e că nu vrem să consimţim a fi doamne bătrâne, Altă dată, numai cele frumoase se încăpăţânau să rămână tinere, pe când acum toate suntem aşa. O să ajungem probabil şi noi, nişte tablouri vechi… ca şi ea.

— Poate! – răspunse Olivia, şi simţi un fel de groază la gândul că împlinea patruzeci de ani şi că n-avea nimic de aşteptat de la viaţă: chiar viitorul cel mai apropiat nu-i rezerva decât seri ca aceasta, când avea să joace bridge cu bătrânii, fără să iasă niciodată din atmosfera deprimantă, care apăsa asupra casei, până în ziua, foarte puţin depărtată, când o să fie şi ea bătrână.

— Dar eu n-am să iau stupefiante – zise Sabina.

— N-am să fac niciodată asta.

Olivia o privi, intrigată.

— Dar cine ia? – întrebă dânsa.

— Păi ea… bătrâna doamnă Soames. Sunt ani de zile de când ia; credeam că toată lumea ştie.

— Nu, zise Olivia, tristă – nu ştiam.

Sabina râse:

— Eşti de o nevinovăţie… ce să zic!

Când Sabina plecă acasă, Olivia rămase câteva ceasuri pradă unei adânci melancolii; deodată, i se păru că Anson şi mătuşa Cassie aveau, poate dreptate, la urma urmei. O femeie ca Sabina care sfâşia toate vălurile, care jertfea totul pentru pasiunea ei de adevăr, era o persoană primejdioasă. Miile ei împunsături de ace distrugeau o

lume care, chiar sub aspectul ei cel mai frumos, nu era deloc prea veselă.

În unele zile, doamna Soames trimitea vorbă că se simţea prea suferindă ca să vină să joace; atunci John Pentland se ducea s-o vadă şi se adunau la Brook Cottage; jucau cu O'Hara şi cu un al patrulea partener, pe care Sabina îl recruta, la întâmplare, de prin vecini; puţin o interesa persoana, numai să joace bine.

În serile acelea, O'Hara şi Olivia ajungeau, până la sfârşit, să joace împreună şi alcătuiau un fel de echipă care făcea minuni. El juca întocmai aşa cum se aştepta dânsa; îşi concentra, sălbatic, toate gândurile, foarte hotărât să câştige. Ea simţea o adevărată plăcere văzând cât de bine se pricepe la acest joc complicat, un bărbat care îşi petrecuse cea mai mare parte din viaţă în medii unde n-avea habar de bridge. Ea şi-l închipuia luând lecţii şi dându-şi silinţa, cu aceeaşi energie ca atunci când era vorba de cariera lui. El nu-i mai vorbi de lucruri la care făcuse aluzie când fuseseră numai ei doi, pe terasă şi ea avu mare grijă să nu fie niciodată singură cu dânsul. Oliviei îi era ruşine de jocul la care se preta, de a-l vedea totdeauna în tovărăşia Sabinei, sau când călărea cu Sybil, ca să nu-i îngăduie niciodată o mărturisire; i se părea că această purtare e josnică şi nesinceră. Totuşi nu se putea hotărî să rupă legăturile lor, pentru că, făcând aceasta, ar fi trezit bănuielile Sabinei, care şi aşa avea atenţia trează, dar mai ales pentru că dorea să-l vadă. Se bucura când simţea că el o priveşte, se bucura de înţelegerea lor desăvârşită când jucau, şi, în sfârşit, cu toate că nu erau niciodată singuri, el avea mii de idei ingenioase ca s-o facă să înţeleagă că o iubea, că o adora.

Ea îşi repeta că se purta ca o fată de pension, dar nu se putea hotărî să renunţe cu totul la el. Toată fiinţa ei se revolta când se gândea să se lipsească de aceste puţine clipe de fericire.

După ce au trecut cele dintâi zile de vară, în iulie bătrâna doamnă Soames veni din ce în ce mai rar să-şi facă partida şi în unele seri, când Sabina mânca în oraş, sau se culca devreme, nu mai jucau bridge; salonul Pentlandzilor era cuprins iarăşi de tăcerea obişnuită. Olivia şi Sybil făceau din nou pasienţe, în timp ce Anson, la biroul domnului Lowel, lucra la lămurirea unor puncte obscure din istoria familiei Pentland.

În cursul uneia din acele seri, când Olivia avea ochii obosiţi de atâta citit, închise cartea şi se întoarse spre bărbatul ei pe care-l strigă. Cum el nu răspunse numaidecât, ea îi repetă numele şi aşteptă ca el să ridice ochii. Apoi spuse:

— Anson, am început din nou să călăresc. Cred că asta îmi face bine.

Dar Anson, cufundat într-un text în legătură cu prietenia Savinei Pentland cu Ingres, nu se arată câtuşi de puţin interesat de această ştire şi nu răspunse nimic.

Ea stărui:

— Ies dimineaţă cu Sybil, înainte de micul dejun.

La care Anson zise:

— Ah, da!

Apoi peste o clipă, adăugă:

— Cred că e o idee minunată. Ai tenul mai luminos.

Şi se cufundă iar în lucrul lui.

Ea găsi astfel mijlocul să-i spună că n-avea de ce să se neliniştească în legătură cu ¡Sybil şi O’Hara. Fără să-l înştiinţeze de-a dreptul, ea lăsă să se înţeleagă că-i întovărăşea, ca să înlăture orice complicaţie, abţinându-se să facă cea mai neînsemnată, aluzie la scena pe care o regreta. Acum, de altfel, ştia că Sybil nu risca nimic.

Olivia rămase nemişcată, fără să deschidă din nou cartea pe care o avea pe genunchi şi, câtva timp, ea privi la bărbatul ei, care stătea cu spatele la ea; vedea părul lui rar şi cărunt, muşchii lipsiţi de vlagă şi urechile prea mici

şi lipite de cap, dar, în realitate, ea vedea părul bogat, tăiat foarte scurt, care aparţinea unui alt cap, aşezat pe un gât puternic şi muşchiulos, a cărui piele bronzată era dovada unei sănătăţi viguroase; atunci se simţea cuprinsă de o nelămurită dorinţă de a plânge şi-şi spunea: „Sunt o femeie pierdută; trebuie să fiu, într-adevăr, vicioasă” căci până atunci, ea nu ştiuse niciodată ce înseamnă să iubeşti. Erau aproape douăzeci de ani de când trăia în sânul unei familii în care dragostea era dată la o parte, pe vreun biet altar lăsat în părăsire.

Când, în cele din urmă se ivi John Pentland, ea nu se clinti. Nu-l mai văzuse de multă vreme atât de galben şi cu ochii atât de rătăciţi. Vorbind încet, ca să nu-l stingherească pe Anson, ea îl întrebă dacă doamna Soames era într-adevăr bolnavă.

— Nu – zise bătrânul – nu cred… nu pare bolnavă, ci numai obosită, asta-i tot. Îmbătrânim cu toţii.

El se aşeză şi-şi luă cartea, ca şi ceilalţi, prefăcându-se că e interesat de lectură, dar în realitate gândul lui era aiurea; Olivia îl surprinse privind în gol, pe deasupra paginilor; îşi dădu bine seama că nu citeşte şi era obsedată de cele câteva cuvinte care-i reveneau neîncetat: „… puţin obosită, asta-i tot, îmbătrânim cu toţii”. Îşi dădu seama că şi ea privea cu ochi rătăciţi, lăsându-se pradă aceleiaşi vrăji ca şi socrul ei. Deodată, ea se trezi la realitate la prezenţa cuiva, care îi făcea semn din pragul uşii; întorcându-şi privirea, o recunoscu pe Nannie, care era îmbrăcată cu un capot şi al cărei obraz stafidit era crispat de nelinişte. Desigur că pentru vreo pricină oarecare, ea nu voia să-i deranjeze pe ceilalţi, căci nu rostea niciun cuvânt; stând în picioare, în umbră, ea se mulţumea să-i facă semn Oliviei, care se ridică liniştită şi se îndreptă spre hol, închizând uşa în urma ei.

Ajungând acolo ea văzu, cu tot întunericul că bătrâna nursă plânsese şi tremura de frică. Ea o înştiinţă că „se

întâmplase ceva lui Jack, ceva îngrozitor”.

Înainte ca Nannie să deschidă gura, Olivia a şi înţeles despre ce e vorba. I se părea că se aşteptase dintotdeauna la aceasta, şi nu simţea niciun fel de emoţie în faţa faptului împlinit, ci un soi de amorţeală.

— Telefonează doctorului Jenkins să vină, zise ea cu un calm impresionant şi depărtându-se, urcă repede scara cea lungă.

Ajungând în odaia ei, ea nu se mai opri de astă dată în întuneric, ca să pândească respiraţia copilului. În sfârşit, venise clipa când intrând în odaie şi ciulind urechea, nu mai desluşea niciun zgomot; totul era învăluit în tăcerea nopţii. În camera alăturată, pe care el o ocupa când era copilaş, lampa de noapte ardea într-un colţ şi datorită luminii ei slabe putu să desluşească, în penumbră, patul îngust, în care el era întins ca totdeauna când dormea. „Desigur că doarme – se gândi ea – căci e cu neputinţă să fi murit aşa liniştit, fără să mişte”. Dar dânsa ştia că murise; moartea fusese totdeauna foarte aproape de el şi nu făcuse altceva decât să alunece în moarte, simplu, uşor.

Izbutise să le scape amândurora, bunicului lui şi ei însăşi, profitând de clipa când nu vegheau la căpătâiul lui; jos, în salon, John Pentland şedea în jilţ, lângă lampa lui Longfellow, uitându-şi cartea şi privind în gol, neştiind încă nimic. Peniţa lui Anson scârţâia pe hârtie, ca să scrie povestea familiei Pentland şi a coloniei Massachusetts Bay, pe când aici, în odaia în care se afla ea, familia Pentland se stinsese…

Nu plânse; va plânge mai târziu, după vizita fără rost a doctorului, când avea s-o înştiinţeze despre ceea ce ştia deja. Acum, că se întâmplase catastrofa împotriva căreia lupta de multă vreme, era cuprinsă de o pace adâncă. I se părea chiar că băiatul ei, propriul ei băiat, era mai fericit, căci <se temea – ba avea chiar remuşcări – că-l silise să

trăiască împotriva dorinţei lui. Părea calm şi netulburat, nimic în înfăţişarea lui nu părea să evoce acele nopţi groaznice şi nesfârşite, pe care ea le petrecuse stând pe acel scaun, la piciorul patului lui, în timp ce sprijinit în perne, pentru că întins se sufoca, el se silea să respire şi să continue să trăiască, mai degrabă pentru a face plăcere mamei şi bunicului, decât pentru că voia el. Moartea i se păru în clipa aceea minunat de frumoasă; el nu murise în singurătate, ci adormise pur şi simplu.

Impresia pe care o avea de a se găsi în faţa realităţii îi pricinuia o ciudată uşurare, ca şi când aerul din jurul ei s-ar fi împrospătat şi s-ar fi răcorit. Moartea nu era un lucru care, făcând ca şi când n-ai şti de existenţa lui, se putea tăgădui; era un fenomen care se putea pipăi. Cu ea, lucrurile se terminau într-un chip limpede şi hotărât, pentru totdeauna. În faţa morţii, orice comedie înceta.

Ei îi părea rău că nu-i spusese lui Nannie să nu înştiinţeze pe nimeni. Ar fi vrut să rămână singură, în odaia slab luminată, până ce, dincolo de mlaştini, se vor ivi zorile albicioase.

N-o lăsară să vegheze liniştită lângă băiatul ei. Întâi bătu Nannie la uşă şi intră, scăldată în lacrimi şi tremurând încă, urmată de priceputa domnişoară Egan, în bluza ei scrobită, şi abordând nepăsarea ei profesională; apoi se auzi zgomotul „Ford”-ului doctorului Jenkins, când sosi din sat şi, în sfârşit, în depărtare, un sunet cunoscut de claxon, pe când farurile orbitoare ale unei maşini mari, luminau cotitura, jos, pe alee, îndreptându-se apoi spre Brook Cottage. Holul păru că se umple deodată de oameni care vorbeau încet între ei, una din servitoare, cuprinsă de teamă, începu să hohotească nervos. Moartea, care trebuia să se petreacă în frumuseţea liniştită a singurătăţii, era despuiată de toată demnitatea ei. Lumea aceasta avea să se agite astfel câteva zile. Abia acum, în mijlocul acestei zarve, Olivia îşi pierdea băiatul. Nu-i fusese răpit în timp

ce era acolo, singură, în odaie.

Deodată, îşi aminti că trebuia să se gândească la alţii, la Sybil, care venise la ea şi, în picioare alături de dânsa, îi împărtăşea emoţia, strângându-i în tăcere mâna, la Anson, care, într-un colţ al odăii, nu ştia ce să facă, mai neîndemânatic şi mai şovăielnic ca oricând în faţa morţii; şi, mai ales, la John Pentland, care nu era acolo.

Ea plecă să-l caute, căci era sigură că nu va veni niciodată să-l vadă toată lumea ci, dimpotrivă, se va ascunde, ca un animal rănit. Ştia că nu ar suporta să vadă decât o singură persoană. Ei luptaseră împreună ca să-l facă să trăiască pe băiat, aşa că şi în ceasul morţii trebuiau să înfrunte împreună acel brutal şi crud eveniment.

Îl găsi pe terasă, în faţa ferestrelor înalte care dădeau în salon; în clipa când se apropia de dânsul, era atât de cufundat în durerea lui, că nici n-o văzuse măcar. S-ar fi spus că era vrăjit. Stătea acolo, fără să se mişte, înfruntând durerea, sever, privind marea dincolo de mlaştini, singur, cum nu încetase niciodată să fie, închis în tragica lui armură care-l izola de toţi şi pe care nimeni, nici chiar dânsa, nu izbutise s-o forţeze. Durerea asta era mai grozavă decât a ei. Ea îşi pierduse băiatul, dar pentru John Pentland era sfârşitul tuturor lucrurilor, universul se prăbuşise în jurul lui, suferinţa sa era o adevărată agonie.

La început, ea rămase lângă dânsul, mulţumindu-se să strângă în mâinile ei mâna lui mare osoasă, fără să spună un cuvânt; tăcut, privirea îi rătăcea în direcţia oceanului.

În cele din urmă, ea spuse încetişor:

Ceea ce aşteptam de atâta vreme, s-a întâmplat.

El nu întoarse capul, dar răspunse în şoaptă:

— Mă aşteptam la asta.

Lacrimi picurau pe obrajii lui zbârciţi. El se adăpostise în întunericul grădinii înmiresmate, ca să plângă. Ea nu văzuse niciodată lacrimi care să-i întunece

flacăra mistuitoare a ochilor lui negri.

Abia târziu, după miezul nopţii, se potoliră zgomotele înăbuşite, agitaţia vulgară care însoţesc de obicei moartea;

tăcerea doţnnea din nou şi Olivia se regăsi singură în odaie cu Sybil. Ele tăceau, căci ştiau că vorbele n-au nicio putere şi n-aveau nevoie de ele ca să se înţeleagă.

Olivia zise, în cele din urmă:

— Ai face mai bine să te duci la culcare, draga mea; mâine va fi o zi grea.

Sybil se apropie atunci de dânsa şi, aşezându-se ca o fetiţă pe genunchii mamei sale, îi puse braţele în jurul gâtului şi o sărută. Apoi şopti foarte încet:

— Eşti minunată, mamă. Niciodată n-o să fiu o femeie atât de remarcabilă ca tine. Noi toţi ar fi trebuit să te cruţăm şi în loc de asta, tu te-ai ocupat de toate.

Olivia o sărută şi încercă chiar să-i zâmbească, spunându-i:

— Cred că el e mai fericit. Era atât de des obosit, acum n-o să mai fie niciodată.

Se ridicase şi voia tocmai să iasă din odaie, când amândouă auziră muzică în depărtare, Briza mării le aducea câteva frânturi; era o muzică cu ritm năvalnic şi barbar, fremătând de viaţă. Olivia avu impresia că aceste sunete melodioase, scoteau vechea casă din liniştea ei, făcând să pătrundă în ea o putere misterioasă risipind tăcerea impresionantă care o învăluise din clipa când intrase Moartea. S-ar fi spus că viaţa, ameţită de triumful ei şi de o bucurie neînfrânată cânta, ca să sărbătorească victoria ei asupra morţii.

Accentele ei pasionate aveau sunete ciudate în aerul limpede şi uşor al nopţilor transparente din Noua Anglie; niciodată vreuna din ele nu auzise o muzică atât de melodioasă; încetul cu încetul, Olivia recunoscu muzica înfocată şi barbară a dansurilor triburilor, din *Prinţul Igor*, cântată cu brio de cineva care se lăsa târât de bucurie. În

aceeaşi clipă, Sybil spuse, privind-o pe mama ei:

— E Jean de Cvon… Uitasem că soseşte azi.

Apoi adăugă cu mâhnire:

— Desigur că el nu ştie.

Ochii fetei se luminară pe neaşteptate – slabă scânteie care se stinse foarte repede şi care părea să aibă o misterioasă legătură cu această muzică pătimaşă. Din nou, viaţa învingea moartea. Multă vreme după aceea Olivia îşi aminti în chip desluşit de ea; această flacără era manifestarea veşnicei deveniri.

CAPITOLUL VII

Mătuşa Cassie află vestea a doua zi dimineaţă, la ora zece. Ea sosi plângând, ca să-i copleşească cu imputări. Era jignită că nu fusese înştiinţat imediat.

— M-aş fi sculat şi aş fi venit numaidecât, zice ea. Oricum dormeam foarte prost. Aş fi putut să mă ocup de toate, ar fi trebuit să trimiteţi imediat după mătuşa voastră Cassie.

Olivia nu putea să-i spună că tocmai de asta nu i se comunicase nimic, pentru că erau siguri că s-ar scula şi s-ar grăbi să vină. Mătuşa Cassie, fu aceea care luă povara durerii familiei pe umerii ei plăpânzi. Ea vărsa lacrimi îmbelşugate, ca o bocitoare de profesie. Trase perdelele din salon, căci pentru dânsa moartea n-avea toată demnitatea ei dacă odăile erau întunecate – apoi se aşeză într-un colţ, ca să primească vizitele ca şi când ea era persoana cea mai lovită şi chiar singura care suferea din pricina acestei grele încercări. Nu se înapoia la casa ei cu cupole decât seara, foarte târziu şi lua toate mesele la Pentlandzi, scoţând din fire pe fratele ei, care a doua zi, în toiul mesei, se întoarse brusc spre ea şi-i şopti:

— Cassie, dacă nu poţi pune capăt necurmatelor tale plânsete, prefer să mănânci acasă la tine. Asta nu ajută la nimic.

Atunci ea se ridică de la masă, neputând să-şi

stăpânească durerea şi, fugind de persecutorul ei, părăsi în grabă odaia, jignită. Totuşi, nu se simţise chiar atât de jignită încât să ia masa acasă. Rămase la Pentlandzi, căci aveau nevoie de o persoană ca ea, ca să poată face faţă situaţiei. Ea mărturisi uimirea pe care i-o pricinuia nepăsarea fratelui ei şi a Oliviei, tremurândei domnişoare Peavey, care mergea de colo, până colo, ca un iepure fricos, ca să-i facă comisioanele. Ei nu plângeau; nu arătau durere. Ea era sigură că erau lipsiţi de sensibilitate; această groaznică nenorocire îi lăsa reci. Ea începu din nou să plângă, evocând zilele când băiatul venea să se aşeze pe jos în salonul ei mare şi frunzărea Biblia lui Gustav Doré.

— Asta-i clipa când îţi dai seama de educaţia oamenilor – spuse ea d-nei Peavey. Pentru întâia oară Olivia n-a fost la înălţime. Habar n-are ce trebuie să facă în astfel de împrejurări. Dacă ar fi fost crescută cum se cuvine, aici printre noi…

Într-adevăr, pentru mătuşa Cassie moartea era un fel de ceremonie oficială, care cerea o serie întreagă de rituri tradiţionale. O şansă extraordinară, de care ea se felicita era că monseniorul Smalwood (predicatorul oamenilor distinşi, cum spunea Sabina) se afla încă în vecinătate, oficiind înmormântările. Se cuvenea ca o rudă a Pentlandzilor să îngroape un Pentland (ca şi când nimeni altul n-ar fi fost vrednic de o astfel de cinste). Ea se duse deci să-l vadă pe preot ca să aranjeze toate amănuntele ceremoniei. Îşi luă misiunea grozav de ingrată de a stabili locul în biserică al tuturor rudelor şi verilor – toţi Câinii. Strutherşii, Manneringii, Sutherlanzii şi Pentlandzii. O vizită pe Sabina, ca să-i spună că oricare ar fi sentimentele ei în privinţa înmormântărilor, avea datoria să ia parte la aceasta. Sabina nu trebuia să uite că trăieşte în mijlocul oamenilor civilizaţi, care se poartă ca nişte *gentlemani* şi *ladies*. Ea repeta, în chip tainic, fiecărui vizitator pe care-l

primea în salonul întunecat, că Sabina era o fire nepăsătoare şi neumană, căci nici nu venise măcar o dată să-i vadă pe Pentlandzi. Dar ea nu aflase ceea ce ştiau Olivia şi bătrânul, că Sabina scrisese câteva rânduri scurte, dezlânate, în care nu figura niciuna din vechile formule pioase şi prea des repetate – rânduri care îi mângâiaseră mult mai mult decât toate exclamaţiile înduioşate, şoaptele şi celelalte, care umpleau parterul în care toţi vecinii se perindau la nesfârşit.

Când mătuşa Cassie n-o avea pe domnişoara Peavey la îndemână să-i facă comisioanele, îl însărcina cu asta pe Anson. Anson care se învârtea de colo până colo ca un suflet chinuit, foarte dezorientat; pentru că moartea tulburase cursul liniştit şi monoton al vieţii lui obişnuite, în care faptele şi gesturile fiecăruia erau orânduite dinainte. Moartea îndurerase toată casa. Era cu neputinţă să ştii dacă Anson era îndurerat de moartea băiatului său. El nu deschidea gura: Acum când *Familia Pentland şi colonia de la Mssachusetts Bay* fusese pusă cu totul deoparte în mijlocul agitaţiei generale, şi când biroul domnului Lowel dispărea sub grămada de flori trimise, el nu ştia ce să facă şi rătăcea la întâmplare, stânjenind pe toată lumea şi atrăgându-şi imputările severe ale mătuşii Cassie.

Amândoi deschiseră cutia mare cu trandafiri trimisă de O’Hara. Mâna subţire a mătuşii Cassie rupse plicul, pe care scria, cu litere mari, numele doamnei Pentland; ea îl sili pe Anson să-i citească cuprinsul:

Dragă doamnă Pentland, ştii ce simt. Cred că e zadarnic să spun mai mult.

Michael O’Hara

Mătuşa Cassie se revoltă:

— Ce neobrăzare! Cum îşi îngăduie să trimită flori?

Şi ea citi şi reciti scrisoarea, ca şi când se gândea că va descoperi un înţeles ascuns în aceste două fraze enigmatice. Aduse ea însăşi Oliviei scrisoarea şi n-o părăsi

din ochi în timp ce aceasta o citea, după care o pusese liniştit pe măsuţa de toaletă.

Atitudinea Oliviei nedescoperindu-i nimic, mătuşa Cassie riscă să facă această reflecţie:

— Mi se pare că e o neobrăzare din partea lui să trimită flori şi să scrie astfel!

Olivia o privi obosită şi răspunse:

— Ce importanţă are dacă e obraznic sau nu! De altfel era un bun prieten de-al lui Jack.

Apoi, cu toată oboseala, se ridică şi rosti încet:

— E de asemeni şi un prieten de-al meu.

Pentru întâia oară, vreme de o clipă, diviziunea puterilor se arătase în chip deschis; pentru întâia oară, Olivia îl apărase pe O'Hara şi hotărârea calmă a cuvintelor ei neaşteptate nu putea produce nelinişte. Ea puse capăt discuţiei, părăsind odaia, ca să meargă să-l caute pe Anson. Mătuşa Cassie, foarte tulburată, rămase singură, pradă unei nelinişti care o cuprindea când se găsea deodată în faţa calmului ameninţător şi misterios, de care dădea uneori dovadă Olivia. Ea luă din nou scrisoarea de pe toaletă şi o citi pentru a douăzecea oară. Nu era nimic care să-i poată trezi, şi îndreptăţi cea mai neînsemnată bănuială.

Astfel, în atmosfera de doliu, în care plutea mirosul tuberozelor, bătrâna renăştea triumfătoare, ca pasărea Phoenix din cenuşă. Acest eveniment dramatic îi îngăduia să joace rolul care i se potrivea; aranja astfel lucrurile ca să treacă drept vedetă şi să-i umbrească pe ceilalţi actori. Ea ştia că plecând, oamenii îşi vor spune: „Cassie e, într-adevăr, la înălţime în aceste prilejuri. Şi-a asumat toate răspunderile”. Adevărul e că ea izbutea să se convingă ea însăşi că, pe de o parte, ea suferea mai mult ca ceilalţi, iar pe de altă parte că niciunul din ei n-ar fi putut s-o scoată la capăt fără dânsa.

Dar iată că în toiul triumfului interveni cea mai

grozavă dezamăgire: Olivia, căreia John Pentland îi împărtăşea totdeauna noutăţile, înaintea celorlalţi, află cea dintâi despre catastrofă; nimeni n-ar fi bănuit înainte de a fi trecut aceste zile grele, dacă n-ar fi fost curiozitatea de nepotolit a mătuşii Cassie. A doua zi, Olivia, pe care socrul ei o rugase să vină în bibliotecă, îl găsi ca de multe ori înainte, dârz şi tăcut; dar niciodată chipul lui nu oglindise o oboseală şi o tristeţe atât – de complete. Ea aşteptă ca el să ridice ochii spre dânsa şi atunci îl auzi spunând încet:

— Trupul lui Horace Pentland e la gara din Durham.

Ea întrevăzu în privirea lui expresia de neputinţă dureroasă a bărbatului puternic, care se simte deodată bătrân şi slab. Energia lui părea că secătuise şi acum se adresa norei lui. Pentru întâia oară ea îşi dădu seama că, de fapt, era prizonieră şi că de aici înainte, pe măsură ce timpul va trece, ea va trebui să-şi ia din ce în ce mai mult rolul de conducătoare în casa Pentland. Nimeni nu era în stare să ia locul bătrânului… nimeni, afară de ea.

— Ce-o să facem? întrebă el, tot fără să ridice glasul. Nu ştiu nimic. Sunt aproape la capătul puterilor.

— I-am putea îngropa împreună – zise Olivia încet. Să facem două înmormântări.

El o privi foarte mirat:

— Asta nu te-ar supăra?

Şi când ea clătină negativ capul, el adăugă:

— Dar nu putem face aceasta. Mi-ar părea rău să facem aşa ceva. Nu ştiu cum să-ţi explic… Nu trebuie să se întâmple una ca asta. Un copil ca Jack şi un bătrân hulit ca Horace…

Dacă ar fi fost amândoi, ar fi luat liniştiţi o hotărâre, cum făcuseră de nenumărate ori în ultimii ani, când John Pentland, lovindu-se de vreo dificultate, îi cerea ajutorul, dar în clipa aceasta uşa se deschise şi mătuşa Cassie năvăli în odaie, fără să bată. cu ochii aprinşi de furie, cu părul răvăşit.

— Ce este? întrebă ea. Ce s-a întâmplat? Sunt sigură că s-a întâmplat ceva şi n-aveţi dreptul să-mi ascundeţi.

Tonul ei era violent şi poruncitor, şi părea gata să-şi iasă din fire.

Olivia şi John Pentland, cuprinşi de spaimă, tresăriră; lovitura le zdruncinase nervii şi-i obosise peste măsură.

Glasul subţire şi piţigăiat continuă:

— Mi-am pierdut tot timpul luând măsurile necesare. N-am închis ochii. Mă jertfesc pentru voi zi şi noapte fără încetare; am dreptul s-o ştiu.

S-ar fi spus că un instinct o înştiinţase că puterile bătrânului slăbeau şi că acum încerca să-i răstoarne autoritatea şi să-l înlăture, printr-o unică şi magistrală *lovitură de Stat*, din poziţia lui de şef de familie, îngăduind astfel persoanei ei firave să se ridice în locul lui, ca să exercite o tiranie sălbatică şi de neîndurat; ea părea că renunţase la vechea ei tactică rafinată, care consta în a face intrigi pe lângă bărbaţii din familie, ca să-şi atingă scopul. Acum era gata să instaureze un matriarhat; ultima resursă a unei familii, care-şi pierduse vigoarea. Olivia îşi amintea că o mai văzuse odată recăpătându-şi astfel vitalitatea, în timpul lunilor îndelungate când domnul Struthers, stingându-se încetul cu încetul, o lăsase să izbândească.

John Pentland oftă adânc, şi şopti:

— Nu-i nimic, Cassie. Asta n-ar face decât să te neliniştească. Olivia şi cu mine suntem pe cale să hotărâm ce trebuie făcut.

Dar ea se ţinu tare. Stând în picioare înaintea lor, fără să dea un singur pas înapoi, îşi sfârşi tirada, gata de a izbucni într-o criză de nervi:

— Nu vreau să fiu lăsată deoparte. Nimeni nu-mi spune niciodată nimic. Sunt ani de zile de când sunt exclusă, ca şi cum n-aş fi cu mintea întreagă. Aşa slabă cum sunt, mă trudesc până ce nu mai pot, pentru familie şi

nu primesc un cuvânt de mulţumire… De ce îţi deschizi totdeauna inima Oliviei, în loc s-o faci faţă de propria ta soră?

Lacrimi, lacrimi amare, triste pe care le vărsa gândindu-se la propria ei soartă, începură să-i şiroiască pe obrazul răvăşit. Peste puţin timp, ea începu să se bâlbâie, rostind cuvinte fără înţeles.

Olivia, care o observa fără să fie impresionată, îşi dădu seama că aici nu era ceva obişnuit. Noua mătuşă Cassie, a cărei existenţă i-o dezvăluise Sabina cu câteva zile înainte… fecioara arţăgoasă care se ivise pe terasă ca să ia locul vechii mătuşi Cassie făcută doar din lacrimi, opere caritabile şi compătimiri, se arăta cu adevărat. Olivia constata un fapt care până acum nu-i reţinuse atenţia: mătuşa Cassie nu era doar o neuroastenică incapabilă să judece, o biată fiinţă neprimejdioasă, ci o forţă necruţătoare şi lipsită de scrupule. Ea îşi dădea seama că această neînfrânare a emoţiei ascundea vreun plan drăcesc; ea bănuia, în chip nelămurit, că această manevră avea drept scop s-o supună pe dânsa şi s-o pună sub jugul bătrânei. Şi atunci avu din nou viziunea insectei care se izbea frenetic de geamurile unei lumi. În care nu putea pătrunde.

Cu blândeţe, ea îi făcu această imputare:

— Mătuşă Cassie, zău că e inutil să faci scene, mătuşă Cassie. Apari vulgară într-o astfel de clipă.

Bătrâna răspunse uimită şi-şi privi fratele, dar el nu păru dispus să-i vină în ajutor; ea trebui să constate că era de partea Oliviei… străina care îndrăznise să învinovăţească o Pentland de vulgaritate.

— Ai auzit ce-a spus, John?… Ai auzit ce-a spus? O socoteşte pe sora ta vulgară…

Dar deodată exaltarea ei începu să slăbească; îşi dăduse seama că, la urma urmei, alesese o tactică greşită. Olivia nu-i răspundea nimic; palidă şi frumoasă în

veşmintele ei de doliu, se mulţumea să aştepte cu un aer resemnat. În clipa aceasta, soarta era împotriva mătuşii Cassie. Niciun bărbat, nici chiar Anson, n-ar fi fost împotriva Oliviei.

— Dacă ţii să ştii cu orice preţ, Cassie – rosti încet bătrânul – e vorba despre un lucru, despre care nici n-ai să vrei să auzi pomenindu-se. Dar dacă vrei, iată: e vorba pur şi simplu de cadavrul lui Horace Pentland, care e la gara Durham.

Olivia avu impresia că orizontul înălbit începea să se fărâmiţeze. Întâi, mătuşa Cassie îi privi ţintă, smiorcăind şi ştergându-şi ochii roşii, apoi declară, cu glas foarte liniştit:

— Vedeţi… nu-mi spuneţi niciodată nimic. Nici nu ştiam că murise.

— Era zadarnic să ţi-o spun – răspunse bătrânul.

— Sunt ani de zile de când nu vrei ca să i se rostească numele în familie. Tu, tu şi Anson aţi cerut să-i comunic să trăiască în străinătate. Ce vă interesează dacă a murit?

Mătuşa Cassie era gata să izbucnească din nou în hohote.

— Eram sigură, totul e totdeauna din vina mea. Tot timpul eu m-am gândit la familie. Nu-l puteam lăsa pe Horace să-şi fac-a de cap la Boston.

Deodată, ea se întrerupse şi cu un gest de compătimire dispreţuitoare încheie, ca şi când ar fi vrut să se spele pe mâini de toate astea:

— Eu aş fi scos-o mai bine la capăt. N-ar fi trebuit să fie adus niciodată aici… ca lumea să-şi amintească iarăşi de toate acele vechi poveşti.

Olivia tăcea mereu şi bătrânul fu acela care răspunse mătuşii Cassie:

— Dorea să fie îngropat aici… Când era pe moarte mi-a scris, ca să-mi ceară acest lucru.

N-avea dreptul s-o facă. Purtarea lui îi făcuse să-şi

piardă toate aceste privilegii. O repet şi o s-o repet mereu. Niciodată n-ar fi trebuit să fie adus aici… când oamenii uitaseră aproape şi de existenţa lui.

Olivia era acum primejdios de liniştită… în timpul acestor replici ea privise orizontul îndepărtat, dincolo de mlaştini; se întoarse şi rosti câteva cuvinte, cu mult sânge rece;

— Poţi face ce vrei cu trupul lui Horace Pentland… asta te priveşte mai mult pe dumneata, căci eu nu l-am văzut în viaţa mea. Dar băiatul meu e acela care a murit… băiatul meu, care e al meu mai mult ca al oricăruia dintre voi; îl puteţi îngropa pe Horace Pentland în aceeaşi zi, în timpul aceleiaşi ceremonii şi chiar în aceeaşi groapă. După moarte, astfel de lucruri nu trebuie să aibă însemnătate. Nu poţi să păcăleşti veşnic… Moartea e prea puternică pentru ca acest lucru să fie cu putinţă. E mai puternică decât oricare din fiinţele plăpânde care suntem noi, căci e singurul adevăr care ne închide gura. În faţa ei nu mai există prejudecăţi, mândrie şi cinste. Peste o sută de ani, peste un an, peste o lună chiar, n-o să mai aibă nici cea mai mică însemnătate ce am făcut cu trupul lui Horace Pentland.

Ea se ridică şi, fără să-şi iasă din calmul ei. adăugă:

— Vă las pe amândoi să aranjaţi soarta lui Horace Pentland. În venele mele nu curge nicio picătură din sângele lui.

Orice aţi face, eu nu mă împotrivesc… numai că în locul dumitale nu m-aş arăta prea josnică faţă de un mort.

Ea ieşi; mătuşa Cassie era într-adevăr obosită. În ceea ce priveşte înmormântarea lui Horace Pentland. bătrâna câştigase bătălia, dar suferise o serioasă în frângere. Ea trebuia să-şi dea seama că, în realitate, pierduse totul, căci Olivia izbutise să mă el însuşi atât de aproape de ultima zi. Olivia îndrăznise să meargă până în adâncul lucrurilor faţă de John Pentland, care era el însuşi

atât de aproape de ultima zi, Olivia îndrăznise să spună cu trufie, ca şi când într-adevăr nu făcea niciun caz de numele Pentlandzilor.

„În venele mele nu curge nicio picătură din sângele vostru”. Olivia ştia că bătrâna n-avea să recunoască niciodată această înfrângere… Aceasta era una din trăsăturile caracterului ei, care făcea cu neputinţă orice luptă cu dânsa. Poate că în timp ce-şi ştergea ochii, ea era pe cale de a-şi alege noi arme pentru lupta pe care avea s-o dea, în sfârşit, pe faţă, căci nu putea continua lupta prin intermediul unui aliat atât de slab şi nestatornic ca Anson.

Mătuşa Cassie se născuse martiră. Martirajul era puternica armă feminină care se întrebuinţa ¡pe vremea ei, în epoca victoriană, şi ea o folosea cu îndemânare. Cu trecerea anilor, ea devenise de o dibăcie desăvârşită când, fără să-şi părăsească divanul şi şalul, îl subjugase pe puternicul domn Struthers.

Când ea părăsi odaia, Olivia ştia că de aci înainte o să aibă de-a face cu o biată mătuşa bolnavă şi bruftuluită întruna, care se dedica un trup şi suflet pentru aproapele ei şi nu căpăta, în schimb, decât suferinţă pentru procedeele crude ale unei străine fără inimă, a unei intruse, a unei aventuriere care izbutise să se introducă în sânul familiei Pentland.

Căldura nu slăbea deloc. Ea plutea asupra întregului ţinut şi un nor alburiu învăluia convoiul negru care după ce bătuse cărările, apucase pe şoseaua mare şi înainta acum între grupurile de hidoase bungalow-uri de stuf, locuite de lucrătorii uzinei, trecea prin faţa templului părăsit unde, odinioară, Preserved Pentland îşi dojenea enoriaşii şi de unde a plecat reverendul John Milford şi turma lui spre deserturile din Apus… Aburul cald învăluia procesiunea care se îndrepta încet, spre porţile bisericii noi, cu pietrele de culoarea iederii, zidită ca un decor de teatru, ca să amintească o biserică a câmpiei engleze, în care

Pentlandzii îşi adorau zeii civilizaţi şi împăciuitori care dispreţuiau şi care acopereau de ruşine pe cel care arsese vrăjitoare pe rug.

În cursul drumului, sub ulmii Străzii Mari. femei şi copii polonezi se opreau ca să privească şi-şi făceau cruce la trecerea impunătorului cortegiu.

După căldura şi agitaţia de pe strada din Durham, bisericuţa părea liniştită, regăseai calmul şi liniştea, cu toate că era ticsită de rude şi prieteni ai familiei. Chiar şi pe băncile din urmă se înghesuiau bieţii veri, pe jumătate uitaţi, care nu mai aveau avere.

Bătrâna doamnă Featherstone, care spăla rufe, era acolo cu obrazul şiroind de lacrimi; ea hohotea la toate înmormântările, ca şi doamna Haddon, vara Pentlandzilor, care avea educaţie şi se înfăşură, chiar în toiul verii. În inevitabila ci mantilă groasă de stofă neagră; doamna Macson, jerpelită, dar distinsă, cu fularul şi pălăria cocoţată pe vârful capului şi, în sfârşit, domnişoara Murgatroyd, a cărei căsuţă de păpuşi se numea acum: „Mătura vrăjitoarei”.

Monseniorul Smallwood şi mătuşa Cassie organizaseră împreună o ceremonie, în care totul era cu îndemânare aranjat, ca să sfâş e inimile şi să îngăduie emoţiilor prea puternice, să se dezlănţuie în voie. Aleseseră imnurile cele mai mişcătoare şi preotul, vestit prin efectele elocinţei lui asupra doamnelor evlavioase şi sentimentale, rosti câteva cuvinte umflate, pline de falsă compătimire, care stârniră noi explozii de deznădejde ale mătuşii Cassie şi ale bietei doamne Fatherstone. Slujba celebrată pentru băiat, deveni o solemnitate barbară consacrată nu vieţii lui scurte şi triste, ci glorificării numelui pe care îl purta şi tuturor trăsăturilor lui caracteristice: îngustime de gândire, snobism şi respectul clasei mijlocii pentru proprietate, care se accentuară, ca să ajungă la tragedia lentă a existenţei lui bolnave. Pe băncile

lor respective. Anson şi mătuşa Cassie se umflau de mândrie auzind cum se pomeneşte de genealogia Pentlandzilor. Ei evocau chiar, pe servitoarele de treabă poloneze, voinice şi îndesate, care cu puţin înainte când trecuse cortegiul căscaseră ochii mari. Aceeaşi emoţie cuprinsese toată asistenţa; de la amvon, unde monseniorul Smallwood (care căpătase premii la seminar din pricina glasului lui sfâşietor), prezida în mijlocul jerbelor, ea cuprindea pe toate rudele, şi cele prin alianţă, ca să ajungă, în sfârşit, până în fundul bisericii sau la verii bbscuri şi îndepărtaţi, unde nu mai era decât mulţumirea de a te fi născut în Noua Anglie şi a aparţine vechiului sat care murea şi dispărea repede, victima încălcării unei lumi mai puternice. Blestemul care apăsa asupra Pentlandzilor părea să-i fi lovit pe toţi, chiar şi pe bătrâna doamnă Featherstone, al cărei biet spate se încovoiase tot spărind la rufe, ca să-şi hrănească cei patru copii plăpânzi, care mai bine nu s-ar fi născut niciodată. Lacrimile pe care le vărsa uşor (plângea, căci era singura plăcere care îi rămăsese), îi întunecau privirea ce strălucea de mândrie, căci ea simţea că e din acelaşi neam ca şi oamenii aceia, care persecutaseră pe vrăjitoare, concepuseră transcendentalismul şi-l vizitaseră pe domnul Lowell, doctorul Holmes şi încântătorul şi hunul domn Longfellow; aceasta o înălţa într-un anume fel deasupra nivelului străinilor neobrăzaţi care veneraseră „Femeia roşie a Romei” şi o îmbrânceau pe trotuarele Străzii Mari.

În bisericuţă, doar două sau trei persoane scăpau acelui val de înfumurare neaşteptat şi mistic. O’Hara, care n-avea să facă parte niciodată din această castă, Olivia şi bătrânul Pentland, aşezaţi alături, erau cuprinşi de o astfel de durere, încât năzdrăvăniile monseniorului Smallwood nici nu-i enervau. Sabina, care se hotărâse, totuşi, să asiste la ceremonie, ghicea cât de mult erau stăpâniţi toţi de această emoţie. Ea se simţi cuprinsă de o furie

neputincioasă.

Când părăsiră cu toţii biserica, ştergându-şi ochii şi şoptind cu intonaţii lugubre, norii care se adunaseră de puţină vreme la orizont, începură să întunece cerul. Apoi se auziră în depărtare, bubuiturile surde ale tunetului, care deveniră din ce în ce mai ameninţătoare. Neliniştiţi, oamenii din cortegiu se adunară în mici grupuri, lângă trepte, privind când cerul acoperit, când dricul care aştepta; apoi cei mai temători începură să plece, iar ceilalţi îi urmară şi în clipa când dricul trecea poarta bisericii, o şterseră toţi, afară de rudele apropiate şi una sau două persoane. Sabina rămăsese, ca şi O'Hara şi bătrâna doamnă Soames (care se sprijinea pe braţul lui John Pentland, ea şi când cel pe care-l îngropau ar fi fost nepotul ei), şi bătrâna doamnă Haddon cu mantila ei neagră, cei care ţineau panglicele şi, fireşte, episcopul şi preotul de ţară; acesta din urmă, în faţa măreţului stâlp al bisericii, nu era decât un personaj neînsemnat. Mai puteau fi văzuţi doi sau trei veri, ca Struthers Pentland, un omuleţ chel şi agitat (vărul lui John Pentland şi al acelui Horace Pentland, ruşineafamiliei), care nu se căsătorise niciodată, dar se consacra cu un devotament părintesc studenţilor cărora le ţinea cursuri la Haward. Ca să urmeze dricul, toţi aceştia se urcară în maşini care porniră, în viteză, să se ia la întrecere cu furtuna.

Cimitirul oraşului se afla în vârful unei coline înalte şi sterpe, pe care o aleseseră primii colonişti din Durham, ca să-şi îngroape acolo morţii; şoseaua care urca spre ea, era mult prea râpoasă şi pietroasă, pentru ca să poată trece maşinile; la jumătatea drumului fură siliţi deci, cu toţii, să coboare şi să facă restul drumului pe jos. Când se adunară cu toţii, în tăcere, dar în grabă, în jurul mormântului deschis, bubuiturile tunetului, însoţite de astă dată de fulgere puternice, se apropiară din ce în ce mai mult şi frunzele copacilor şi tufişurilor amorţite atât de nemişcate

cu o clipă înainte, începură să dănţuiască o sarabandă nebună în penumbra verzuie care preceda furtuna. Monseniorul Smallwood, bărbat cu o fire temătoare, în picioare în faţa mormântului gata pregătit, îşi deschise cartea de rugăciuni încrustată cu pietre scumpe şi începu s-o frunzărească cu nervozitate, privind când paginile, când pe voinicii gropari polonezi care aşteptau lângă dânsul ca să îngroape pe ultimul dintre Pentlandzi. După câteva enervante clipe de întârziere, totul în gata şi episcopul citind, pe cât îndrăznea de repede, începu slujba cu glas mai puţin sonor şi mai puţin teatral ca de obicei:

„*Eu sunt învierea şi viaţa, zice Domnul*”.

Urmarea se pierdu într-un bubuit puternic de tunet, aşa încât episcopul putu sări un rând sau două. fără ca cineva să bage de seamă. Cei câţiva copaci care se înălţau pe colina stearpă începură să se legene, aplecându-se până atingeau pământul, în timp ce vălurile de doliu ale femeilor fluturau şi se răsuceau în spirale negre. În vuietul vântului şi bubuitul tunetului nu se mai auzea decât unul sau două versete, din când în când…

„O *mie* de *ani stau în faţa ochilor voştri ca ziua de ieri care a trecut şi ca durata unei vegheri de-o noapte*”.

Apoi, din nou accentele sălbatice ale Naturii dezlănţuite luară locul celor din biserică şi acoperiră glasul episcopului şi hohotele dramatice ale mătuşii Cassie. Urmă iar o clipă de linişte şi în mijlocul furtunii, glasul episcopului, atât de jalnic şi de un efect atât de slab, se înălţă din nou:

„*Învaţă-ne să ne numărăm zilele, aşa încât inimile noastre să fie învăţate cu cumineţenia*

Apoi:

„*Căci aşa* a fost voia *Celui Atotputernic în înţelepciunea Lui, să ia de pe lumea asta sufletul fratelui nostru răposat*”.

În sfârşit, cu uşurare, glasul slab, slab ca o trestie,

repetă ceva mai puţin monoton ca de obicei:

„În *numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin*! – „Sabina, a cărei fire închisă tăinuia în adâncurile ei o putere care exalta în timpul furtunii, abia auzi rugăciunile. Ea admira frumuseţea cerului, a oceanului îndepărtat şi a mlaştinilor şi se gândea cât de deosebită trebuia să fi fost înmormântarea celui dintâi dintre Pentlandzi, de solemnitatea sfioasă şi grăbită, care se desfăşurase la dispariţia celui din urmă…

Era hărţuită de viziunea celor dintâi puritani, oameni neciopliţi şi fanatici, cu trăsături aspre; toţi i se păreau că se înalţă ca nişte fantome deasupra mormintelor lor, ca să privească batjocoritor, silueta pretenţioasă a „Apostolului oamenilor distinşi” şi cartea de rugăciuni împodobită cu pietre preţioase.

Groparii polonezi se puseră pe lucru, fără să le pese de furtună; şi înainte ca primul automobil să fi pornit pentru a coborî şoseaua râpoasă, ploaia a început să se reverse în torente de o violenţă neobişnuită, gonită dinspre mare şi înaintând ca un zid de apă. Sabina, în faţa uşii maşinii ei, înălţă capul şi respiră adânc, ca şi când forţa vijelioasă a furtunii o ameţea.

În ziua următoare, pe o vreme răcoroasă, strălucitoare şi luminoasă, un al doilea cortegiu urcă drumul pietros care ducea în vârful colinei sterpe; numai că de astă dată, nici monseniorul Smallwood, nici vărul Struthers Pentland nu se mai aflau printre cei care urmau cortegiul, căci amândoi fuseseră chemaţi pe neaşteptate şi în chip misterios în altă parte. Nici Anson nu era printre cei de faţă, pentru că nu voia să audă vorbindu-se de un desfrânat ca Horace Pentland, chiar când era vorba să-l îngroape. În micul grup care înconjura mormântul deschis se aflau Olivia şi John Pentland, ca şi mătuşa Cassie, care venise deoarece, la urma urmei, răposatul purta numele Pentlandzilor, precum şi, domnişoara Haddon (în mantila ei

groasă de lână neagră), care nu lipsea niciodată de la o înmormântare şi ştia că aceasta trebuie să aibă loc, mulţumită antreprenorului de pompe funebre care o ţinea totdeauna la curent. Nu erau nici măcar prieteni care să poarte coşciugul până la mormânt, cei de la pompele funebre şi groparii trebuind să se însărcineze ei cu treaba aceasta.

Apoi slujba reîncepu, citită de data asta de preot care, după plecarea episcopului, părea că se înălţase cu o treaptă...

Eu sunt învierea şipiaţa, zise Domnul...”

„O mie de ani stau în faţa ochilor voştri ca ziua de ieri care a trecut şi ca durata unei vegheri de o noapte”.

„Învaţă-ne să ne numărăm zilele, aşa încât inimile noastre să fie învăţate cu cumineţenia”.

Mătuşa Cassie plânse iar, cu toate că ceremonia era mai puţin mişcătoare ca în ajun; Olivia şi John Pentland tăceau în timp ce Horace Pentland era îngropat în mijlocul acestei mici colonii de morţi vrednici de stimă.

Sabina era şi ea acolo, stând puţin mai la distanţă, vrând parcă să-şi arate dispreţul faţă de înmormântări. Ea îl cunoscuse pe Horace Pentland şi fusese să-l vadă în timpul lungului său exil, de câte ori pribegiile ei o aduseseră în sudul Franţei nu atât din dragoste, cât pentru acel lucru care-i enerva pe ceilalţi membri ai familiei.

Acolo, în ţara aceea caldă şi rodnică, el trebuie să fi fost mai fericit decât ar fi fost vreodată în mijlocul ţinutului rece şi stâncos de aici. Azi, ea ascultase de pricini mai puţin sentimentale – ea găsise prilejul să repurteze o victorie asupra mătuşii Cassie; o străpungea cu privirea aspră a ochilor ei verzi pe bătrână, în timp ce toţi erau adunaţi acolo ca să îngroape oaia râioasă a familiei. Sabina, care nu mai fusese la o înmormântare de douăzeci şi cinci de ani. adică de la moartea tatălui ei, urcase în timp foarte scurt, de două ori dealul stâncos, ca să se ducă

la cimitirul din Durham.

Glasul preotului se înălţă din nou:

„În numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin!”

Micul grup se retrase în tăcere şi dispăru îndărătul muchiei dealului, înşiruindu-se pe drumul râpos. Înmormântarea secretă era terminată şi Horace Pentland, întors în sfârşit printre ai săi, rămase singur cu groparii polonezi.

Pacea care coborâse în sufletul Oliviei, pe când stătea singură la căpătâiul copilului ei mort, îi reveni încetul cu încetul, după ce se potoli zarva pricinuită de înmormântare.

De data asta ea se felicita cu adevărat de vraja care cufunda vechea lume liniştită într-un fel de toropeală. Într-o clipă când viaţa, nemaiavând niciun interes pentru ea, dânsa dorea pur şi simplu să fie lăsată în pace, liniştea aceasta era binecuvântată. În curând ea fu convinsă că moartea băiatului ei nu era un lucru cumplit; era dureros numai faptul că el trăise, ca să ducă această viaţă de suferinţe până la sfârşit, în care era lipsit de orice bucurie. Pacea, destinderea care urmau acum, după atâţia ani de chin, i se păreau ciudate şi-i pricinuiau chiar o anumită bucurie.

Uneori, întinsă pe *şezlongul* ei de lângă fereastră, ea ceda înrâuririi binefăcătoare a singurătăţii desăvârşite. Chiar vizitele mătuşii Cassie, care izbutea să pătrundă, cu voie sau fără voie, în odaia ei. ca să „îndeplinească o datorie”, nu-i lăsau decât impresii nelămurite, ca acelea dintr-un vis. Bătrâna i se părea din ce în ce mai asemănătoare unei insecte zgomotoase, al cărei bâzâit slăbeşte tot mai mult.

De la fereastra ei, ea zărea uneori prin livezi docarul englezesc în care bătrânul se plimba acum singur; sau zărea silueta lui slabă pe focoasa iapă murgă care galopa

pe cărări. El nu mai ieşea singur cu iapa. Cedase rugăminţilor stăruitoare ale lui Higgins, care n-avea încredere în firea capricioasă a animalului, şi-i îngăduia rândaşului să-l întovărăşească. Acesta, care veghea totdeauna asupra stăpânului său, călărind când alături de el, când puţin mai în urmă, încălecase pe un poney de polo, cu o uşurinţă şi o graţie care păreau că fac din om şi din cal o singură fiinţă… un fel de centaur. S-ar fi spus că atunci când călărea, urâţenia omuleţului puternic şi bestial dispărea. Părea născut cu atitudinea călăreţului şi era stângaci şi se simţea prost când era pe pământ, pe propriile lui picioare.

Olivia ştia bine care era gândul care-l chinuia pe socrul ei, în timp ce străbătea câmpiile sterile şi pietroase. Îşi spunea neîncetat că toate aceste pământuri, toată această avere, totul, până şi averea personală a mătuşii Cassie, asupra căreia ea veghea cu o grijă statornică, vor aparţine într-o zi unor familii care vor purta alt nume, un nume pe care el nu-l va fi auzit poate niciodată.

Familia Pentland nu mai exista. Sybil şi bărbatul ei vor fi bogaţi, peste măsură de bogaţi, datorită banilor Pentlandzilor şi ai Oliviei… Dar n-o să mai existe niciun Pentland. Totul se sfârşise… totul avea să fie cufundat în uitare. Încă o sută de ani şi numele lor, dacă avea să mai existe încă, nu va mai dăinui, decât ca o amintire îmbălsămată în paginile cărţii lui Anson.

9 – cd. 620

Ca o neghină distrugătoare, noua mâhnire care apăsa asupra casei, sfârşi prin a atinge şi vitalitatea Sybilei, totuşi atât de tânără şi de doritoare de a trăi. Olivia observă, mai întâi, că fata îndeplinea toate actele vieţii zilnice cu o oarecare apatie distrată, apoi că, din când în când, îi scăpa un oftat uşor de oboseală şi că venea deseori s-o viziteze în odaia ei, că în sfârşit, de mai multe ori, ea renunţă de bunăvoie să petreacă seara la Brook Cottage,

ca să rămână cu mama ei. Ea văzu că Sybil, care fusese totdeauna plină de vioiciune, îşi repeta acum acel „La ce bun?”, împotriva căruia Olivia lupta de atâta vreme. Şi Sybil era singura dintre ei care mai putea fi salvată.

Ea se gândi: „Nu trebuie să mă sprijin pe dânsa. Nu trebuie să fiu din acele mame care distrug viaţa copiilor lor”.

Când John Pentland revenea să se aşeze lângă dânsa, fie fără să spună nimic, fie silindu-se să înjghebe o convorbire fără interes ca să-şi ascundă deznădejdea, ea îşi dădea seama că şi el venea la dânsa să soarbă tăria pe care ea i-o putea da.

Chiar şi bătrâna doamnă Soames îl părăsise, căci era din nou suferindă şi el n-o putea vedea decât puţine clipe pe zi. (Sabina, după una din vizitele ei matinale, îşi exprimă părerea în această chestiune, spunând că aceste indispoziţii neaşteptate şi de neexplicat se datorau abuzului de morfină).

Olivia ajunse, deci, la părerea că, într-o astfel de clipă, e o laşitate să renunţi la luptă şi se sculă aproape în zori, ca să-şi îmbrace costumul de călărie şi să plece cu Sybil să-l întâlnească pe O’Hara în livezile acoperite de rouă. Ea se întorcea mai puţin palidă, cu o expresie aproape veselă; aerul curat, tovărăşia lui O’Hara şi sentimentul că reluase lupta, îi treziseră energia. Sabina, care avea darul observaţiei, fu uimită de această schimbare şi o atribui prezenţei lui O’Hara. În privinţa asta nu se înşela deloc, căci instalat acolo, la Durham. bărbatul acesta, pentru oare trecutul nu exista, care nu aştepta nimic decât de la viitor, o interesa peste măsură de mult pe Olivia. Cu el ea putea vorbi de zilele următoare, de viitorul Sybilei, de îmbunătăţirile pe care plănuia să le aducă fermei pe care o cumpărase, de cariera lui îndrăzneaţă şi triumfătoare.

Şi O’Hara se găsea într-o stare de spirit primejdioasă.

Era dintre acei oameni care caută gloria şi succesul mai puţin pentru satisfacţiile tangibile care le procură, decât pentru plăcerea luptei, pentru bucuria ameţitoare de a învinge, având toate şansele, împotriva sa. El repurtase multe izbânzi. Avea casa lui, caii lui, maşina lui; hainele sale erau lucrate la un croitor bun şi el cunoştea valoarea acestor lucruri, nu numai în lumea de la Durham, ci şi în mahalalele şi docurile din Boston. El nu-şi făcea iluzii asupra slăbiciunilor regimului democratic. Ştia (poate pentru că pornind de jos izbutise, prin luptă, să ajungă până la culme), că proletarul cere politicianului să fie un personaj strălucitor, mai ales dacă acest politician e un om din popor care a intrat în carieră fără avere şi fără şcoală. O'Hara nu se arunca în aventură prosteşte şi la întâmplare. Când vizita mahalalele sau lua parte la întruniri politice, el rămânea omul popular, accesibil tuturor, fratele. Când trebuia să vorbească în faţa unei mulţimi numeroase, sau să prezideze o adunare, cobora dintr-o maşină strălucitoare, într-o ţinută elegantă, care se potrivea unui reprezentant al guvernului şi al autorităţii; astfel că făcea cinste acelor care se jucaseră cu el când erau copii, şi satisfăcea acea nevoie universală a oamenilor, care aspiră la ceva mai strălucitor decât pompa sobră a unei democraţii desăvârşite.

Se pricepea de minune la acest joc şi nu săvârşea niciodată greşeli, căci fusese pregătit cât se poate de bine, fiind în legătură cu oameni de tot felul, de toate condiţiile. Toţi se încarnau în el, afară de oamenii simpli, buni în fond şi cinstiţi, căci în realitate el nu era nici simplu, nici desăvârşit de cinstit şi era prea necruţător ca să fie bun. Dar îi înţelegea pe toţi acei care-l apropiau (cum îl ghicise Sabina), înţelegea micile vanităţi, înfumurarea, cusururile şi ambiţiile semenului său.

Mătuşa Cassie şi Anson, care aveau vederi înguste, îl judecaseră greşit, socotind că ambiţia lui era să pătrundă

în lumea lor. Neputând găsi o justificare existenţei lor decât în anturajul în care trăiau ei, îi atribuiau, acestui anturaj, cum se întâmplă în asemenea caz, o valoare cu totul nemăsurată când era vorba de un bărbat ca O'Hara. Pentru ei această lume era totul; să-şi croiască drum, era pentru ei lucrul cel mai de seamă pe care-l doreau pe acest pământ; ei îşi închipuiau că acestea erau aspiraţiile lui O'Hara. Ar fi refuzat să creadă că pentru el nu era decât o parte secundară a vastului program pe care şi-l făcuse, şi că-şi continua asediul mai ales din pricina plăcerii pe care i-o dădea lupta, deşi era adevărat că după ce-ar fi triumfal, O'Hara n-ar mai fi ştiut ce să facă cu roadele victoriei lui.

Începea să observe el însuşi asta. Când izbânda era atât de uşoară, bătălia nu-i dădea niciun fel de bucurie. Erau din ce în ce mai rare clipele când simţea mulţumirea pe care o avusese stând de vorbă cu Sabina în timpul vizitei lui la Brook Cottage şi tăcea, din când în când, gândindu-se: „Iată-mă pe mine aici, Michael O'Hara. un om de nimic, băiatul unui mecanic şi al unei servitoare, printre proprietarii agricoli din Durham şi primit de o femeie ca doamna Cain Callendar".

Nu. Încetul cu încetul ardoarea luptei slăbea, nu-l mai înflăcăra. Începu să se plictisească şi, plictisindu-se, fu în curând neliniştit şi nenorocit.

Născut romano-catolic, el nu era nici prea religios, nici prea superstiţios. Era destul de sceptic ca să nu accepte toate credinţele pe care biserica se silea să i le vâre în cap, şi totuşi, nu era de-ajuns ca să găsească pacea sufletească într-o religie voluntară şi artificială. Şi obişnuise de multă vreme să nu se bizuie decât t pe el însuşi, încât gândul de a căuta un sprijin în Dumnezeu sau într-o credinţă oarecare, nu i-ar fi trecut niciodată prin minte, chiar când se simţea singur şi amărât. În aparenţă, el rămăsese romano-catolic, pentru că renegându-şi credinţa, s-ar fi expus la uşa bisericii şi a miilor de

irlandezi şi italieni foarte evlavioşi. Această chestiune îi lăsa destul de nepăsător, din toate punctele de vedere.

Deocamdată, deci, cum nimic nu-i aţâţa înflăcărarea, era în prada nesiguranţei şi plictiselii. Chiar tovarăşii săi politici din Boston observară această schimbare şi se plânseră de lipsa de interes pe care el o arăta în campania care trebuia să facă să fie ales în congres. Uneori, atitudinea lui dădea de bănuit că-i era aproape totuna dacă va fi ales sau nu – el, Michael O'Hara, un om atât de valoros pentru partidul lui, atât de seducător şi de dibaci, care putea obţine aproape tot ce voia pentru partidul său.

Cu toate că avea grijă ca nimeni să nu bănuiască ceva, el era mai adânc tulburat decât toţi prietenii lui de această ciudată stare de spirit. Era frământat de convingerea că-i lipsea ceva, un lucru care era – ca să spunem aşa – temelia vieţii. Inactiv şi trândav. a început pentru întâia oară, să se gândească la el însuşi. Trecuseră frumosul avânt, entuziasmul încântător al celei dintâi tinereţi, în timpul căreia totul ţi se părea un joc minunat. Ele n-aveau să se mai întoarcă; se simţea pe povârnişul maturităţii. Bărbat energic şi înflăcărat, iubind viaţa, această impresie îl îndurera nespus. Simţea un fel de groază la gândul că ritmul vieţii lui se va încetini; această teamă îi dădea atunci accese puternice de melancolie, în care se complăcea temperamentul lui galic.

În astfel de clipe, el făcuse un inventar scrupulos a tot ce avea şi constatase că rezultatele obţinute îi pricinuiau o amară dezamăgire. Se putea socoti mulţumit de trecutul său, de opera înfăptuită. Era, fără îndoială, mai cinstit decât cei mai mulţi oameni prinşi în uneltirile murdare ale politicii… Dar, el era mult mai cinstit şi se apăra împotriva pizmei şi celorlalte patimi urâte, decât mulţi oameni care se născuseră în această lume sacrosanctă a Durhamului. În decursul carierei sale, agonisise o avere frumoasă şi era pe cale să aibă succes la

Durham. Totuşi, iată că la treizeci şi cinci de ani viaţa începea să-i pară mai puţin frumoasă, să piardă puţin din acea dăruire care-l făcea altă dată să se scoale în fiecare dimineaţă cu o voioşie neînfrânată, în timp ce mii de planuri încântătoare clocoteau în mintea lui.

Dar în mijlocul acestei crize primejdioase, el simţi într-o dimineaţă, cum renaşte vechea senzaţe de mulţumire pe care o încerca atunci când se trezea; dar nu fiindcă avea mintea plină de planuri încântătoare. Viaţa avea farmec, fiindcă ştia că în curând o va vedea pe Olivia Pentland. Se scula, nerăbdător să călărească şi să galopeze peste câmpuri până la cariera părăsită de nisip, unde va pândi sosirea ei şi avea s-o vodă venind pe pajiştile acoperite de rouă, tot atât de încântătoare – i se părea lui – ca însăşi dimineaţa aceea feerică. În zilele când nu venea, s-ar fi spus că dispare însăşi raţiunea existenţei lui…

Desigur, nu fiindcă se gândea pentru întâia oară la o femeie. În viaţa lui existaseră totdeauna femei, începând cu acea micuţă italiancă în zdrenţe, pe care o întâlnise când era tânăr şi hoinărea printre stivele de lemne de construcţie îngrămădite de-a lungul cheiului; şi asta pentru că în primul rând, era cu neputinţă ca un bărbat atât de voinic, şi cu un temperament atât de înflăcărat, să trăiască treizeci şi cinci de ani fără femei, şi apoi pentru că el le plăcea şi avea, când voia, o artă de a cuceri şi un farmec, cărora femeile le rezistau cu greu. Fuseseră multe în viaţa lui, dar jucaseră numai un rol şters; pentru el erau doar accesorii trebuincioase, dar ştiuse totdeauna să facă în aşa fel, încât să le împiedice să dăuneze carierei lui care era cel mai însemnat lucru.

Întâlnirea cu Olivia Pentland fusese o descoperire tulburătoare… Personalitatea ei exercita asupra lui un farmec de neînvins, care-l ameţea, pe el, care era dornic să cunoască totul, să se bucure de viaţă în toată plinătatea ei. Ea n-avea să fie aşezată printre numeroasele femei pe care

le Iubise. Nu semăna cu niciuna din ele… Ajunsese în plină înflorire, era cumpătată şi plină de farmec, şi afară de asta, avea nişte ochi strălucitori; aceeaşi frăgezime ca faţa ei, dar puţin învăluită de tristeţe.

La început, când stăteau de vorbă, împreună, în timp ce ca făcea planul grădinii din Brook Cottage, el o privea stăpânit de un fel de vrajă, încât abia putea înţelege ceea ce ea îi explica. Pe atunci îşi spunea: „Iată o femeie deosebită… cum n-am văzut până acum şi nu voi vedea niciodată; cu o astfel de femeie chiar viaţa s-ar schimba, dragostea ar fi acea bucurie nespusă care e descrisă în cărţi”. Lângă dânsa. noţiunea de femele, era purificată de orice element vulgar şi cinic, pe care-l resimte de obicei bărbatul care n-a avut decât aventuri. Până atunci, femeile i se păruseră destinate pentru plăcerea bărbaţilor, sau pentru a le dărui acestora copii; acum descoperea că, exista ceva în sentimentele pe care dragostea le trezea în suflet.

Multă vreme el căută un cuvânt care s-o poată caracteriza pe Olivia şi, în cele din urmă, se mulţumi cu acel termen vechi, la care te gândeai totdeauna când o vedeai: era „doamnă” şi, ca atare, producea un efect extraordinar asupra imaginaţiei lui.

O astfel de femeie l-ar putea înţelege, fireşte, nu în felul inteligentei Sabina Callendar, care-l studiase, fără să-şi iasă din rezerva ei. Ar avea încredere şi i-ar spune: „Sunt aşa şi aşa. Iată cum a fost viaţa mea” – şi ea ar înţelege răul ca şi binele. Ar fi singura persoană pe lume în faţa căreia el ar putea să-şi destăinuiască secretele, singura femeie care i-ar putea alunga, pentru totdeauna, acea senzaţie neplăcută de izolare, care-l copleşea uneori. Acea impresie că era departe de a o egala în cuminţenie, cu toată iscusinţa şi combinaţiile lui ingenioase; că n-ar fi alături de dânsa decât un băieţaş, care ar putea veni să se refugieze lângă ea şi să pună capul în poala ei şi ea să-i

mângâie părul lui des şi negru. Ea ar ghici că sunt clipe când un bărbat are nevoie de această dragoste întăritoare. Cu tot caracterul ei moale, era totuşi o femeie energică, afară de asta, ştia să se uite pe ea însăşi, nu cerea să fie înconjurată necontenit de atenţii măgulitoare: ar fi o colaboratoare preţioasă pentru un bărbat care dorea să parvină.

Gândindu-se la dânsa, el simţea o tristeţe sfâşietoare, dar când gândurile lui căpătau un contur mai puţin romantic, vedea că ea are puterea să-l scoată din acea plictiseală mohorâtă, în care se afunda din ce în ce mai mult. I-ar fi foarte folositoare, da, ăsta era adevărul. Deci, Sabina văzuse bine când el îi reamintise de băieţaşul şezând pe marginea trotuarului, care răspunsese, privind-o serios: „Mă distrez”. Uneori.

O’Hara semănă în chip uluitor cu acel băieţaş.

Dar până la urmă reveriile lui erau totdeauna întrerupte, pe neaşteptate, de realitatea aspră; ea era măritată şi bărbatul ei, cu toate că n-o dorea, nu i-ar fi redat niciodată libertatea, şi cu siguranţă că n-ar fi cruţat nicio jertfă ca să înlăture un scandal în familia lui. Dincolo de piedicile, intangibile şi de netrecut, el desluşea plasa întunecată care fusese ţesută în jurul ei şi de această putere funestă de distrugere, mai puţin vizibilă, dar tot atât de puternică.

Dar tocmai aceste greutăţi alcătuiau o atracţie mai mult pentru o minte atât de complexă şi practică, căci singurătatea morală şi amărăciunea luptei pe care trebuise s-o susţină îl făcuseră să nu mai respecte nimic şi el nu vedea de ce n-ar lua, din lumea Durhamului, ce ar avea poftă. Ar fi pentru dânsul prilejul să dea o nouă luptă, ar fi un nou izvor de interes, care ar stimula cursul existenţei sale năvalnice, numai că de data asta era o deosebire… Scopul i se părea mai ispititor decât lupta. Lucru ciudat: o voia pe Olivia Pentland, dar nu pentru un ceas, pentru o

lună, ci pentru totdeauna.

El aştepta, căci spiritul de pătrundere pe care şi-l însuşise în urma unei îndelungate experienţe, îl înştiin + ci că stăruind pe lângă o astfel de femeie, n-ar izbuti decât s-o sperie şi ar pierde-o pentru totdeauna; afară de asta, nu ştia cum să facă pentru a înlătura piedicile care-i despărţeau. El aştepta – cum făcuse adesea – ca situaţia să se limpezească de la sine; totuşi, de câte ori o vedea o dorea mai aprig şi neînvinsul lui instinct de prevedere slăbea din ce în ce mai mult.

În timpul acestor lungi zile, pe care Olivia le petrecuse în odaia ei, noul oaspete de la Broock Cottage sfârşi prin a-i atrage, încetul cu încetul, atenţia. Întâi, în seara morţii lui Jack, când sunetele muzicii ajunseseră până la dânsa odată cu briza dinspre mlaştini; apoi, după înmormântare, Sabina îi vorbise despre acel bărbat cu un ciudat entuziasm, care la ea nu era ceva obişnuit. Odată, sau de două ori, ea îl zărise străbătând livezile şi îndreptându-se spre casa lui O'Hara, sau coborând şoseaua şerpuitoare dintre mlaştini, ca să ajungă la mare.

Era un bărbat tânăr, înalt, cu părul roşu şi care şchiopăta puţin. Ea observa că Sybil era rezervată faţă de el, dar când o întreba pe fată ce avea de gând să facă în timpul zilei, afla, de cele mai multe ori, că în toate planurile ei, exista şi el. Vorbind despre el, Sybil roşea totdeauna şi spunea: „E foarte drăguţ, mamă, am să-l aduc într-o zi când ai să primeşti iar… îl vedeam la Paris". Chibzuită, Olivia nu stăruia cu întrebările. De altfel ştia, prin Sabina, aproape totul despre el: poate că ştia chiar mai mult decât Sybil. Sabina îi spusese: „E de familie foarte bună… în care toţi sunt îndârjiţi, îndrăzneţi şi de o vitalitate extraordinară. Mama lui e, probabil, înzestrată cu cea mai puternică personalitate. E o femeie încântătoare, la Paris a trăit aproape tot timpul în chip somptuos… Nu face parte din colonia americană. Ea nu imită pe nimeni şi

nu e în stare să se prefacă. A trăit acolo mai mult singură, bucurându-se de averea ei – avere foarte mare, care pare că provenea de la turnătoriile de oţel ale nu ştiu cărui oraş posomorât din Middle West. E una din bunele mele prietene… îi e lene să gândească, dar e foarte frumoasă şi înzestrată cu un farmec de temut. E una din acele femei create anume pentru bărbaţi. Nimeni nu-i poate rezista şi-mi închipui că în viaţa ei au existat totdeauna bărbaţi. A fost creată pentru asta, dar are un tact desăvârşit; aşa că, puţin interesează obiceiurile ei!

Această femeie… şi toată familia lui Jean de Cyon păreau că o interesează grozav de mult pe Sabina, căci în timp ce lua ceaiul cu Olivia, vorbea necontenit şi era mult mai guralivă ca de obicei, descriind locuinţa mamei lui Jean, oamenii pe care-i întâlneai la dineurile pe care le dădea dânsa, prietenii pe care-i avea, într-un cuvânt: îi făcea un portret complet.

— E un tip de femeie care există de când lumea. Tinereţea ei e cam misterioasă, şi asta trebuie să fie în legăturg cu tatăl lui Jean. Nu cred să fi fost fericită cu dânsul. Nu se vorbeşte niciodată despre acest lucru. E de la sine înţeles că s-a remăritat acum, cu un francez… mult mai în vârstă decât dânsa… un bărbat foarte distins, care a făcut parte din trei guverne. De aici vine şi numele francez al tânărului. Bătrânul l-a adoptat şi se poartă cu dânsul ca şi când ar fi propriul lui fiu. De Cyon e un nume preţuit în Franţa, e unul din cele mai de seamă nume; dar, fireşte, Jean n-are pic de sânge francez. E de neam pur american, însă până acum nu şi-a văzut niciodată ţara.

Sabina îşi sfârşi ceaiul şi, punând ceaşca pe masa Régence (care era moştenire de la mama Oliviei şi a cărei graţie armonioasă putuse pătrunde, astfel, într-o casă în care tronau mobile americane din prima epocă), adăugă:

— E o familie excepţională cu temperament năvalnic şi neliniştit. Jean avea o mătuşă care a murit la mănăstirea

Carmelitelor din Lisieux, iar Lili Barr e verişoara lui, e într-adevăr, o mare muziciană.

Ea privi prin fereastră şi peste un timp spuse încetişor:

— Lili e femeia cu care s-a însurat bărbatul meu… dar şi ea a divorţat şi acum suntem amândouă foarte bune prietene.

Se auzi din nou răsunând râsul aspru şi metalic iar ea urmă.

— Îmi închipui că faptul de a fi trăit amândouă cu el ne-a apropiat… Vezi, eu îi cunosc foarte bine pe toţi; sunt din rasa oamenilor care ştiu în chip minunat să se bucure de viaţă… să trăiască în prezent.

Ea nu mărturisi că Jean şi mama lui, ca şi nemiloasa Lili Barr, o fermecau prin faptul că dânşii înfăţişau, în ochii ei, acea libertate spre care tinseseră toate sforţările ei, de când părăsise Durhamul.

Ei nu erau nici prizonierii ţării lor, nici ai oraşului lor, nici ai legilor, nici ai prejudecăţilor, nici chiar ai naţionalităţii lor. Sabina nădăjduise o clipă că Jean se va interesa de fata ei, de deşteaptă Theresa cu fruntea încăpăţânată şi cu apucături de independenţă; dar cunoscând bine viaţa, ea renunţase de multă vreme la această nădejde, ştiind că un băiat atât de impetuos şi romantic, care purta săpată atât de adânc pecetea educaţiei lui franceze – că un băiat atât de masculin se va îndrepta desigur, spre o fată mai blândă, mai drăgăstoasă şi mai feminină decât Theresa. Ea ştia că era de aşteptat să se îndrăgostească de o fată în genul Sybilei, dar, cu toate astea, simţea oarecare mulţumire, căci aceasta se potrivea de minune ou planurile ei de răzbunare leneşă. Pentlandzii l-ar socoti pe Jean de Cyon un fel de boem şi când ar afla adevărul…

Era încântată să-şi lase liberă imaginaţia. Vara la Durham, chiar întristată de moartea lui Jack, nu era chiar

atât de groaznică pe cât se temuse şi întorsătura neaşteptată pe care o luau evenimentele aveau s-o facă să asiste la ceva la care nu mai fusese martoră până atunci… la o dragoste idilică între două fiinţe tinere care credeau una despre alta că sunt desăvârşite şi încântătoare.

Acest roman începuse în urmă cu vreun an, la Paris, în ziua când se celebra aniversarea armistiţiului; dimineaţa, Sybil ieşise cu Theresa şi Sabina ca să depună o coroană lângă flacăra Arcului de Triumf (căci războiul făcea parte din acele lucruri, faţă de care, nu se ştia de ce Sabina socotea că e bine să se lase în voia imboldurilor sentimentale). Sybil se jucase apoi cu câinii, pe care nu avea voie să-i ţie la pensionul din Saint-Cloud; apoi, când se întorsese acasă se găsise în prezenţa unei femei nespus de frumoase şi seducătoare, în vârstă cam de cincizeci de ani, care venise să ia masa cu băiatul ei, un tânăr de douăzeci de ani, înalt şi zvelt, cu părul roşu, ochii albaştri şi un glas grav şi simpatic. În cinstea acelei zile el se îmbrăcase cu uniforma lui neagră şi argintie de cuirasier; şchiopăta puţin din pricina unei răni vechi. Aproape numaidecât (îşi aducea aminte ori de câte ori se gândea la dânsul) el o privise cu un aer sincer şi plin de admiraţie, care trezi în ea o emoţie plăcută, cum nu mai simţise niciodată.

Vederea acestei uniforme, sau poate aerul pe care-l respirau, acordurile muzicii militare, ecourile *Marseillciisei* şi ale zecilor de glasuri, ca şi spectacolul soldaţilor pe stradă, lângă maiestuosul Arc de Triumf, unde ardea flacăra veşnică, atmosfera Parisului, toate astea, în care ea găsise ceva ce iubea cu patimă, îi provocaseră tulburarea de care se simţea cuprinsă. Toate năzuinţele ei luară chip în clipa aceea şi se întrupară în persoana tânărului necunoscut ai cărui ochi exprimau admiraţie. Ea îşi dăduse nelămurit seama că începuse să-l iubească în clipa când o saluta pe Lili de Cyon în salonul Sabinei

Caliendar. Această impresie se întărise din nou, când după masă ea îl duse pe oaspete în grădină, ca să-i arate câinii, şi el scărpina urechile dobermanului *Didblotin*, mângâindu-l într-un fel, care-i dovedea că şi el iubea animalele ca şi ea. Părea că se simte atât de bine şi se arătase atât de blând, cu toată statura lui înaltă, vorbiseră împreună în mod atât de degajat, că s-ar fi spus că fuseseră totdeauna prieteni.

Apoi, fără ca măcar să-l revadă, el plecase în Argentina, ca să viziteze ţinutul şi să se documenteze în creşterea vitelor, căci se gândea că într-o zi ar putea avea un „*remeh*”. Dar amintirea lui îi rămăsese foarte vie şi pe măsură ce timpul trecea se întipărea din ce în ce mai adânc în sufletul ei de adolescentă romantică, ce se revolta la gândul de a o vedea pe Theresa alegându-şi „ştiinţificeşte” un tată pentru copiii oi. Ea ajunsese, în chip inconştient, să judece bărbaţii comparându-i cu imaginea pe care o păstra despre Jean, oprindu-se la amănunte neînsemnate, cum era lăţimea umerilor, felul în care se slujeau de mâinile lor şi sunetul glasului lor. Iată ce a vrut să-i spună mamei ei când declarase: „Ştiu cu ce bărbat vreau să mă mărit. O ştiu foarte bine”. Fără să-şi dea seama, ea voia să spună că trebuia să semene cu Jean de Cyon, să fie romantic şi puţin bizar.

Ea nu-l uitase, cu toate că fuseseră clipe la Saint-Cloud când credea că n-o să-l mai revadă niciodată. Atunci deznădăjduită, lăsându-se pradă unei plăcute melancolii, închipuindu-şi că întreaga ei viaţă era distrusă, îşi scria mereu părerile de rău, în jurnalul pe care-l ţinea ascuns sub salteaua ei.

Pe măsură ce nădejdea ei scădea, imaginaţia i-l arăta în culorile cele mai fermecătoare. Deveni atât de palidă incit domnişoara Verneuil îi dădu tonice, Theresa o învinovăţi pe neaşteptate că e îndrăgostită, lucru de care ea se apără destul de slab, luând o înfăţişare sentimentală

şi misterioasă.

Când se întoarse printre Pentlandzi (lucru la care o sfătuise mama ei, din pricina sănătăţii lui Jack), imaginea lui se şterse puţin, căci chiar dacă făcea tot felul de presupuneri, n-avea nicio şansă să-l revadă. Pasiunea ei deveni fără nădejde; se pregăti să-l uite şi datorită judecăţii ei precoce, sfârşi prin a se obişnui cu gândul de a se mărita cu unul din acei tineri fricoşi, care erau partide mult mai de dorit şi pe care familia ei îi cunoştea de multă vreme. Cercetase cu atenţie pe toţi admiratorii ei, comparându-i neîncetat cu tânărul cu părul roşu, falnic în uniforma lui neagră, brodată cu argint; pe lângă el, toţi, chiar băiatul lui Mannering, blond şi voinic, îi făceau impresia unor băieţaşi nesuferiţi, care erau departe de a avea vârsta şi maturitatea lui. În chip tainic, ea se împăcase cu gândul de a se căsători, după obiceiul lumii ei, întemeindu-şi alegerea pe convenienţe şi pe faptul că logodnicul ei va fi „cineva foarte bine”.

una din iluziile în care se complace tinereţea şi care descrie mai mult decât o părticică de trist adevăr. Apoi, pe neaşteptate, ea află că el va veni la Brook Cottage. Sybil îşi păstra încă taina, dar nu destul de bine ca mama ei şi Sabina să n-o fi aflat. Se trădase pentru întâia oară, chiar în seara morţii lui Jack, când spusese, cu o licărire neaşteptată în privire: „E Jean de Cyon… Uitasem că soseşte astă seară”. Olivia observase această flacără, care era o manifestare a veşnicei prefaceri.

La Brook Cottage, tânărul de Cyon, foarte supărat pe aşteptarea pe care i-o impusese înmormântarea şi obligaţia de a respecta doliul Pentlandzilor, se purtase într-un fel care-l făcea nesuferit în ochii oricărei persoane pe care spectacolul nerăbdării lui nu l-ar fi amuzat ca pe Sabina. Obişnuit să se avânte cu capul înainte spre tot ce dorea (cum făcuse când se angajase în grabă în armata franceză la şaptesprezece ani şi când se îmbarcase pentru

Argentina cu nouă luni înainte), devenise nervos şi-şi petrecea zilele în aer liber, vâslind pe râu şi făcând baie pe plaja întinsă şi pustie. Se certa cu Theresa, pe care o cunoscuse când era mică, şi se silea să se arate atât de curtenitor pe cât era cu putinţă faţă de Sabina, pe care atitudinea lui o amuza grozav. Dânsa era încredinţată acum că nici ea, nici Theresa nu-l atrăseseră la Durham. Se felicita de buna ei inspiraţie, prielnică izbânzii planului ei, care o făcuse să-i scrie: „Sybil Pentland locuieşte pe moşia vecină cu a noastră. Poate că-ţi aminteşti de ea: a luat masa cu noi, anul trecut, la aniversarea armistiţiului”.

Ea observă că el se credea un bărbat de lume desăvârşit, care ştia să-şi păstreze cu dibăcie taina. Se informa de Sybil Pentland cu un aer nepăsător care însă n-o putea înşela, o consulta pe Sabina în legătură cu termenul cerut de convenienţe ca să se poată prezenta la casa îndoliată, întrebând, în cele din urmă, dacă domnişoara Pentland arătase vreo admiraţie pentru tinerii din împrejurimile Durhamului. Dacă n-ar fi fost atât de nerăbdător şi de încântător de naiv, Sabina l-ar fi socotit groaznic de plictisitor.

El nu se temea decât de un lucru: ca Sybil să nu se fi schimbat sau că nu mai este tot atât de fermecătoare pe cât îşi închipuise în timpul lungilor luni de absenţă. El nu era lipsit de experienţă (de fapt, Sabina se gândea că plecase în Argentina ca să scape de vreo legătură pariziană) şi ştia că pot exista şi dezamăgiri amare. Poate că atunci când o va cunoaşte mai bine, farmecul va pieri, sau ea nu-şi va aminti deloc de dânsul Dar după luni întregi de visări romantice, ea i se părea femeia cea mai de dorit din câte întâlnise vreodată.

Lumea care-l înconjura era cu totul nouă, mult mai nouă şi mai deosebită, într-un anumit sens, decât câmpiile pline de iarbă pe care le părăsise. În curând află că oamenii de la Durham aveau obiceiul să spună că Boston şi

Durham semănau cu Anglia, dar fără să se tulbure, el atribui aceasta unui fel de snobism, căci Boston şi Durham, pe cât putea judeca, nu semănau deloc cu Anglia; în unele locuri, ele păreau bătrâne, dar lipsea acea atmosferă sugestivă şi poetică. Totul era searbăd, sec” îşi repeta el, găsind că acest cuvânt franţuzesc e cel mai potrivit, datorită rezonanţei lui.

De altfel, ceea ce-l interesa, nu era analogia, ci contrastul cu Anglia, chipul aspru şi posomorât al câmpiei şi spectacolul adevăratelor colonii de oameni, cu o înfăţişare tot atât de ciudată şi bizară ca cehii şi polonezii care alcătuiau în ultimul plan un fundal heteroclit.

El începuse să facă cunoştinţă cu ţara lui şi se dăruia în întregime acestei misiuni; cât de mult îl mişca universul supus simţurilor, cât de mult îi plăceau sunetele şi culorile şi diversele ipostaze sub care se înfăţişează viaţa!

El îi spunea Sabinei:

— Vezi, ceea ce e caraghios, e că mi se pare că mă întorc acasă. Cred că sunt în elementul meu în America… nu la Durham, ci la New York sau într-unul din acele oraşe mari, pline de viaţă, pe care le-am străbătut.

Aşa cum era de aşteptat, el nu avea deloc accentul american, ci vorba întretăiată a englezului, mâncându-şi cuvintele şi, din când în când, avea în intonaţie o pronunţie franceză. Glasul lui era mai grav şi mai sonor decât al celor din Noua-Anglie, care au obiceiul să rostească „Chall’s Street” în loc de „Charles Street” şi blestematul nume Harvard îl pronunţă „Havard”. Spectacolul New Yorkului îl pasionase mai mult ca orice, pentru că atracţia lui de nemăsurat, splendoarea lui barbară din varietatea de necrezut a limbilor şi popoarelor depăşeau toate visurile şi toate descrierile care i se făcuseră: New York, îi spusese Sabina cu sentimentul că săvârşeşte o trădare, reprezenta America: New York, mai mult decât ceea ce vedea la Durham, îi va da o idee exactă despre ea.

Când îi vorbea Sabinei despre New York, făcea asta cu însufleţire, cu entuziasmul care caracterizează pe oamenii înzestraţi cu o puternică sensibilitate. El îi mărturisi chiar că părăsise Europa cu gândul de a nu se stabili niciodată acolo.

— E o lume veche declară el: şi când ai fost crescut ca mine astfel nu văd de ce m-aş întoarce să trăiesc acolo. Într-un fel, această lume a murit… nu mai încape nicio îndoială… când o compari cu America. Viitorul mă interesează… şi nu trecutul. Vreau să mă găsesc în locul unde se duce viaţa cea mai activă… în miezul lucrurilor.

După ce cânta la pian cu impetuozitate, vorbea cu Sabină sau se întreţinea cu Theresa despre broaştele şi insectele din laboratorul pe care îl instalase pe terasa cu geamuri, ori se plimba în grădină, cuprins de o tainică tulburare, şi întorcea pe toate feţele, în mintea lui tânără, problema destinului şi planurile sale de a se adapta ritmului de viaţă din această ţară puternică. Descoperind-o acum, la vârsta de douăzeci şi cinci de ani, trăia o aventură palpitantă. Începea să înţeleagă pe acei tineri americani pe care îi întâlnise uneori în Europa (cum era vărul său Fergus Tolliver, care murise în război), a căror vitalitate şi spirit de întreprindere îl uimeau… Nimic nu îi se împotrivea în această lume învechită şi obosită, căci însăşi Natura era aliata lor.

Ca să-şi înşele nerăbdarea, s-a refugiat într-o bogată activitate fizică, vâslea, înota, cerceta câmpul înconjurător, mergând cu maşina împreună cu Sabina. Nu putea merge prea departe pe jos, din pricina anchilozei provocată de rană, dar se duse până la casa lui O’Hara şi făcu cunoştinţă cu irlandezul, cu care se împrieteni. O’IIara îi împrumută o barcă cu vâsle şi se oferi să-i împrumute şi un cal din grajdurile lui, în zilele când n-o să-l doară piciorul.

Într-o dimineaţă când trăgea barca pe malul mocirlos al râului, auzi tropotul unor copite de cal pe noroiul întărit

de lângă el şi, întorcându-se, văzu ivindu-se din tufişurile apropiate pe Sybil Pentland, pe iapa ei *Andvomaca*. Dimineaţa era minunată – răcoroasă pentru jumătatea lunii august la Durham; pe râul care şerpuia leneş, nuferii îşi întindeau florile de ceară albă, aşezate ca nişte stele pe un covor de perniţe verzi. Era o dimineaţă încântătoare, plină de făgăduieli, razele lungi ale soarelui care răsărea argintau pânzeie de păianjen strălucind de rouă, întinse între lujerii de viţă sălbatică; în picioare, la marginea drumului, tânărul de Cyon, care după acest exerciţiu se îmbujorase la obraji, iar păru-i des, roşu, era zburlit, simţi o senzaţie de plăcere fizică şi putere. Avea în faţa lui o lume întreagă de cucerit, iar Sybil Pentland se ivea dintre tufişurile dese, ca să-şi ia locul în această lume; prezenţa ei era şi mai încântătoare decât imaginea pe care o evocase în timpul lungilor nopţi luminoase în pampas „când amintirea ei îl ţinea treaz.

O clipă, niciunul, nici altul nu rostiră un cuvânt. Tânăra roşi uşor, stăpânindu-se în acelaşi timp pentru a-şi domina un tremur uşor, ea îşi reţinu iapa şi Jean, ridicând ochii spre dânsa, îi spuse cu o falsă nepăsare (căci emoţia făcea să-i bată inima):

— Oh! Hello! Dumneata eşti domnişoară Pentalnd?

— Da.

Însă ea luă numaidecât o înfăţişare dezamăgită, ca şi când credea într-adevăr că dânsul o uitase aproape.

El era îmbrăcat cu şort şi o cămaşă sport, îşi privi costumul şi zise cu o strâmbătură:

— Nu sunt îmbrăcat ca să primesc vizite.

Această reflecţie izbuti să risipească stânjeneala care-i cuprinsese pe amândoi şi începură să vorbească, schimbând câteva observaţii banale despre vremea minunată, apoi Jean, apropiindu-se de *Andromaca*, începu să-i mângâie nările cu aceeaşi dragoste, ca atunci când alinta câinii Sybilei la Paris; ochii lui albaştri aveau o

privire sinceră, aţintită asupra Sybilei; el spuse:

— Aş fi venit să te văd mai curând, numai că nu ştiam? dacă o să fiu binevenit.

Glasul lui avea un ton cald.

— N-ar fi fost nimic dacă veneai – răspunse ea – şi acum va trebui să vii des… cât de des vei pofti. Cât timp rămâi la Brook Cottage?

El şovăi o clipă:

— Vreo cincisprezece zile… poate… mai mult.

Ea îşi spuse privindu-l: „Trebuie să-l reţin. Dacă îl pierd şi acum… Trebuie să-l reţin; niciodată nu mi-a plăcut cineva atât de mult ca dânsul. Acum nu mai vreau să renunţ la el”. Ea încerca să se convingă că Destinul era favorabil dorinţelor ei, că soarta i-l dăruise din nou. Era un lucru prestabilit şi, viaţa alături de dânsul ar fi fost palpitant de interesantă. Încăpăţânarea rece pe care o moştenise de la Olivia se trezea într-însa şi în curând îi cuprinse toată fiinţa. Era foarte hotărâtă să nu-l piardă.

Ei se depărtară, urcând de-a lungul râului şi continuară să vorbească cu oarecare stângăcie; Jean mergea alături de *Andronaca*, şchiopătând puţin. Un cuvânt spus la întâmplare urma altuia, în timp ce inimile lor se căutau; fiecare din ei era mândru şi se temea să-şi trădeze sentimentele, fremătând de înfiorare şi nerăbdare, dar totuşi, rămâneau sfioşi. Numai emoţia pe care o simţeau mergând unul lângă altul, dădea însemnătate convorbirii lor. În realitate, niciunul, nici celălalt nu ştia prea bine ce spunea. Fiecare era foarte interesat de misterul personalităţii celuilalt şi, cu toate astea, nu se simţeau deloc străini, căci li se părea, ca altă dată (şi Sybil avu exact aceeaşi impresie ca în grădina din strada Tilsit), că se cunoscuseră dintotdeauna.

Cerul era încântător; mirosul care-l răspândeau râul nămolos şi vegetaţia plină de sevă parcă te ameţeau. Amândoi tremurau, stăpâniţi de încântare, care-i izola cu

totul de lumea din afară. O vrajă îi ţinea prizonieri, o vrajă care se deosebea cu totul de aceea care plutea în casa moartă a Pentlanzilor.

De fiecare dată când Olivia se scula în zori ca să călărească cu Sybil şi să-l întâlnească pe O'Hara lângă vechea carieră de nisip, această simplă plimbare avea un farmec deosebit. Lângă Sybil şi irlandez ea se cufunda din nou într-o atmosferă de tinereţe şi putere pe care n-o mai cunoştea, care-i lipsea de multă vreme. Descoperise în aceasta un minunat fel de a-şi începe ziua, de a profita de răcoarea dimineţii, galopând pe iarba acoperită de rouă; aceste ceasuri creau o distracţie binefăcătoare, fiind cu totul deosebite de cele consacrate, aproape în întregime, unor oameni bătrâni ca socrul ei, Anson (care era într-adevăr un bătrân), bătrâna care locuia în aripa de Nord şi mătuşa Cassie, care îşi reînnoia mereu asalturile. Olivia, care nu era lipsită de o tainică vanitate, începu în curând să se cerceteze în oglindă şi observă că ochii ei erau mai strălucitori, iar tenul mai luminos. I se părea chiar că era frumoasă şi că în costumul de călărie avea farmecul unei eroine de roman.

Afară de asta ştia că atunci când călărea, între Sybil şi O'Hara, ochii albaştri ai acestuia din urmă aveau uneori o strălucire ciudată, în timp ce o priveau. Totuşi, el nu spunea nimic, atitudinea lui nu lăsa deloc să se bănuiască pasiunea care-i dictase acea declaraţie neaşteptată, făcută cu atâta stăpânire de sine pe terasa de la Brook Cottage.

Ea începu să-şi dea în curând seama (lucru pe care Sabina îl descoperise aproape numaidecât), că era un bărbat foarte îndemânaţie şi foarte primejdios. Era temut, nu numai din pricina înrâuririi ciudate, aproape fizice pe care o avea asupra oamenilor, dar şi pentru că era răbdător şi ştia să tacă. Dacă s-ar fi avântat fără grijă, fără să mai reziste înflăcărării lui, ar fi pierdut imediat totul, grăbind evenimentele. Ar fi jignit-o pe Olivia, care l-ar fi

alungat şi s-ar fi simţit eliberată; dar el n-o atinsese niciodată. Se mulţumea să fie totdeauna acolo şi s-o facă să înţeleagă că sentimentele lui nu se schimbaseră şi că o dorea mereu, mai mult ca orice pe lume. O femeie cu firea romantică, lipsită de orice viaţă sentimentală, cum fusese ea, risca să se lase prinsă de o astfel de tactică.

Într-o dimineaţă, pe când O'Hara era postat lângă cariera de nisip, văzu, privind înspre Pentlandzi, o singură călăreaţă care se îndrepta spre el peste câmpie. La început crezu că era Sybil, care venea fără mama ei, şi fu cuprins numaidecât de plictiseală şi deznădejde. N-o recunoscu pe Olivia decât când fu destul de aproape ca să poată desluşi steaua albă pe care o avea calul în frunte. Faptul că venea singură după mărturisirea pe care el i-o făcuse, i se păru de mare însemnătate.

De data asta el nu aşteptă; nu merse liniştit în întâmpinarea ei, ci, cu nerăbdarea unui tânăr, porni în galop peste imaşurile umede, ca s-o ajungă.

I se păru atât de încântătoare, dar o oarecare sfială o făcu să pară la început cam distantă şi reţinută. Ea îi spuse liniştit:

— Sybil nu m-a întovărăşit azi. A plecat dis de dimineaţă la pescuit ou Jean de Cyon. Au apărut scrumbiile în largul mlaştinilor.

Amândoi tăcură, puţin stânjeniţi, apoi O'Hara spuse:

— Cyon ăsta e un băiat de treabă…

Silindu-se eroic să-şi stăpânească stânjeneala pe care o simţea totdeaunea în faţa ei, adăugă cu glas slab:

— Dar sunt mulţumit că n-a venit. Iată ce-am dorit totdeauna.

Ea nu-i răspunse că ar trebui să se ferească de astfel de cuvinte. Era prea cinstită şi prea deşteaptă ca să se preteze la asemenea tertipuri şi aceasta constituia unul din farmecele ei. Femeile uşuratice întrebuinţaseră faţă de dânsul toată cochetăria lor şi el se săturase de multă

vreme de aşa ceva.

De altfel, dorise să se întâmple astfel şi ştia că faţă de O'Hara era o prostie să simuleze contrariul, căci mai curând sau mai târziu, el avea să descopere ce gândea ea. Niciunul, nici altul nu erau copii. Amândoi ştiau ce făceau, ştiau că se jucau cu focul şi că treceau chiar prin mari riscuri, dar atracţia primejdiei făcea aventura tot atât de ispititoare pentru unul, ca şi pentru celălalt.

Câtva timp ei călăriră în tăcere, cu ochii ţintă la copitele negre ale cailor, care se înfundau până la genunchi în iarbă şi trifoi şi făceau să ţâşnească rouă strălucitoare; în clipa când părăsiră câmpurile şi o luară pe drumul care ducea spre pădurea de mesteceni, el râse, spunând:

— Ofer un ban pentru gândurile dumitale.

Zâmbind, ea răspunse:

— Nu le-aş da nici pentru milioane.

— Sunt aşa de preţioase?

— Poate… sunt ale mele şi numai ale mele.

— Numai ale dumitale?

— Desigur că da… Nu cred că ar interesa pe cineva. Nu sunt prea vesele.

Apoi el tăcu din nou şi chipul lui luă o expresie posomorâtă şi dezamăgită. După ce-l cercetă o clipă, ea continuă:

— Nu trebuie să fii morocănos, când dimineaţa e atât de frumoasă.

— Nu sunt morocănos… mă gândeam doar.

La rândul ei, ea râse:

— Un ban pentru gândurile dumitale?

El nu-şi descreţi fruntea; spuse cu o vigoare neaşteptată:

— Şi gândurile mele preţuiesc un milion… şi chiar mai mult, dar am să ţi le destăinuiesc; şi nu le-aş încredinţa nimănui altcuiva.

Aceste cuvinte umplură pe Olivia de o bucurie copilărească. Ea se gândi: „Mă las în voia tinereţii şi mă bucur de viaţă”.

Cu glas tare, spuse:

— N-am niciun ban la mine, dar dacă vrei să-mi faci credit până mâine…

El se întoarse pe neaşteptate spre dânsa, sfiala îi dispăruse, fiind înlocuită de o emoţie care se apropia de enervare şi furie.

— De ce spui că vrei să le cumperi? – întrebă el. Le cunoşti foarte bine. N-ai uitat ce ţi-am spus pe terasa de la Brook Cottage. Timpul n-a făcut decât să întărească asta… toate astea.

Când văzu că ea luă pe neaşteptate o înfăţişare serioasă, întrebă:

— Ştii cât e de cu neputinţă acest lucru.

— Nimic nu e cu neputinţă… nimic. De altfel nu vorbesc de greutăţi. Vor apărea mai târziu… Vreau să vorbesc de sentimentele dumitale.

— Nu vezi că am multă prietenie pentru dumneata?

Altfel aş fi venit singură azi dimineaţă?

— Prietenie – repetă el cu amărăciune – puţin îmi pasă de prietenia dumitale.

Şi cum ea nu răspundea, el adăugă, enervându-se aproape:

— De ce mă ţii la distanţă? De ce te refugiezi totdeauna îndărătul unui mic zid?

— Aşa fac eu? – întrebă ea, cu inima strânsă.

— Eşti rece şi distantă, chiar când râzi.

— Nu urmăresc asta. Nu pot suferi oamenii reci.

Timp de o clipită, ea îşi dădu seama de violenţa caracterului lui, care-l trăda uneori.

— Pentru că eşti atât de grozav de „doamnă”. Sunt clipe când aş vrea să fii o servitoare, o jupânească.

— Dar atunci n-aş mai fi eu însămi!

El ridică repede ochii, gata să dea răspunsul; totuşi, îşi reţinu cuvintele care-i veneau pe buze şi-şi urmă drumul în tăcere.

Olivia aruncă o privire pe furiş spre dânsul şi zări capul lui brun, cu pielea bronzată, care-i amintea pe acela al unui taur frumos; văzând acest cap plecat, gânditor, cu expresia aproape tristă, ea simţi din nou o uşoară nelinişte, o senzaţie asemănătoare cu aceea care o copleşise în seara morţii băiatului ei, când şedea în salon şi privea fără să vadă capul lui Anson, care-i întorcea spatele. Ea îşi spunea: „De ce acest bărbat, care e un străin, mi se pare mai aproape de mine decât Anson? De ce îi vorbesc cum nu i-am vorbit niciodată lui Anson?” Văzând acest cap brun, ea se simţi cuprinsă de o milă ciudată. O intuiţie neaşteptată i-l arăta ca pe un copil care ar face sforţări neîndemânatice ca să dezlege o problemă pe care n-o înţelege; ar fi vrut să-i mângâie părul des, negru, cu tandreţe.

El începu din nou să vorbească:

— Nu ştii nimic despre mine. Şi uneori mi se pare că ar trebui să ştii totul. Ai avea răbdare să-mi asculţi povestea… să asculţi o parte din ea?

Ea îi zâmbi, sigură că printr-o artă ciudată de a ghici, îi desluşise cele mai neînsemnate nuanţe ale stării sufleteşti şi se gândi: „Cât sunt de sentimentală… e dezgustător!” Totuşi, întreaga ei fiinţă se destindea şi se scălda într-o atmosferă minunată şi aţâţătoare. Şi iar se gândi: „De ce să mă lipsesc de asta? Toată viaţa am fost prevăzătoare”.

Îmbărbătat de acest zâmbet, el îşi începu povestirea. În timp ce se îndreptau spre soarele care răsărea, ea află originea lui umilă şi el îi descrie amărăciunea tinereţii lui, zilele grele trăite pe debarcaderul din India; din când în când, ea spunea: „Înţeleg. Nici copilăria mea n-a fost fericită” sau: „Continuă, te rog. Mă interesează mai mult

decât îţi poţi închipui”.

El urmă, deci, şi-i istorisi povestea cicatricii care-i brăzda tâmpla, apoi ascensiunea şi izbânda lui; îi mărturisea totul, chiar faptele de care se ruşina acum şi, uneori, lăsa să străbată ura care-i înăcreşte pe toţi acei care, croindu-şi singuri drumul, au învins greutăţi mari. Omul dârz, dur regăsea o naivitate de băieţaş şi aşa cum se aşteptase, ea îl înţelegea. Era uimitor cât de mult ştiuse Olivia să citească în sufletul lui.

Cu mintea astfel preocupată ei se îndepărtară din ce în ce mai mult, înconjuraţi de miresmele vegetaţiei luxuriante care creştea sub arborii pădurii şi de mirosul acru al ferigilor mlăştinilor, în timp ce lumina şi căldura zilei alungau zorile, până în clipa când Olivia, privind la ceas, spuse:

— E foarte târziu. Am întârziat la micul dejun familial.

În realitate, ea voia să spună că acum Anson trebuie să fii plecat la Boston şi că se simţea foarte bine… numai că era cu neputinţă să mărturisească un astfel de gând.

Ea îşi luă rămas bun lângă cariera de nisip şi cum iapa ei o lua înspre Pentlandzi, simţea că pe măsură ce înainta, se şterge impresia ciudată pe care i-o pricinuia prezenţa lui; i se păru că această dimineaţă caldă devenise de gheaţă. Când ajunse în preajma casei de cărămizi roşii, cu înfăţişare solidă printre bătrânii ulmi, ea se gândi: „Nu trebuie niciodată să mai reîncep aşa ceva”. Apoi îşi spuse: „De ce n-aş face-o? De ce n-aş fi fericită? N-am nicio obligaţie faţă de ei. Dânşii n-au niciun drept asupra mea”.

Ea ştia totuşi, că e cineva care are un drept asupra ei: Sybil. Din pricina Sybilei nu trebuia să se facă ridicolă. Nu trebuia să facă nimic care putea să tulbure fericirea ce începuse să înflorească chiar în dimineaţa aceea, în mica barcă de pescari, în largul mării, în mlaştini, nu departe de locul unde se înecase Savina Pentland. Ea ştia bine de ce

Sybil preferase să meargă la pescuit, în loc să călărească; când o priveai pe fată şi pe tânărul de Cyon, era atât de simplu să ghiceşti ce se petrecea între ei! Ea nu trebuia să zădărnicească cursul acelui sentiment, care era mult mai tineresc, mai proaspăt, mai aproape de desăvârşire.

Sărind cu iapa zidul scund de lângă grajduri ea înălţă capul şi ochii ei se opriră asupra unei siluete familiare, îmbrăcată în negru, stând nemişcată, în grădină. Cum Olivia se apropia, mătuşa Cassie înaintă cu o expresie îngrijorată şi zise:

— Credeam că n-ai să te mai întorci niciodată, draga mea Olivia. Te-am căutat pretutindeni.

Văzând-o că are o înfăţişare atât de misterioasă, Olivia presimţi o nouă nenorocire; ea răspunse:

— Mă plimbam călare cu O'Hara. Ne-am dus prea departe şi era prea cald ca să grăbim caii.

— Ştiu – zise mătuşa Cassie – v-am văzut. (Fireşte, era sigur, se gândi Olivia, nimic nu-i scapă!) E vorba despre ea. A avut iarăşi o criză violentă azi dimineaţă şi domnişoara Egan spune că poate ai putea face ceva. Aiurează mereu despre pod şi Sabina.

— Da, ştiu ce este. Urc numaidecât la ea.

Higgins apăru şi el, cu un zâmbet schimonosit, iar ochii lui pătrunzători străluceau plini de vioiciune, ca şi când ştia tot ce se petrecuse şi avea poftă să spună: „Ah, ai ieşit azi dimineaţă singură cu O'Hara… Ei da, nu poţi face ceva mai bun, doamnă. Nădăjduiesc că asta te face fericită. Ţi-ar trebui un astfel de bărbat".

El spuse, luând frâul calului:

— Domnul O'Hara călăreşte un animal frumos. Aş vrea să-l avem în grajdurile noastre.

Ea dădu un răspuns oarecare şi, fără să se mai ducă să mănânce, urcă repede scara întunecată, care ducea la aripa de Nord. Trecând prin faţa ferestrelor înalte, cu firide adânci, o întrezări o clipă pe Sabina, care, elegant

îmbrăcată şi ţinând deasupra capului o umbrelă galbenă, înainta cu mers leneş pe aleea lungă care ducea spre casa ei; avu din nou, fără să ştie de ce, sentimentul că-i va fi dat să cunoască ceasuri melancolice, poate chiar tragice. Fu cuprinsă de un val de deznădejde şi se gândi: „Acum sunt deznădăjduită, pentru că am fost prea fericită înainte cu un ceas”.

Îşi reveni numaidecât: „Am început să judec ca mătuşa Cassie. Trebuie să bag de seamă, sau altfel o să ajung să devin o adevărată Pentland… închipuindu-mi că dacă sunt fericită, trebuie să se întâmple neapărat o catastrofă”.

În ultimul timp, ea avea impresia că ceva în aer, o tainică putere, ascunsă chiar în casa cea veche, o transforma, încetul, pe nesimţite, fără voia ei.

O găsi pe domnişoara Egan în faţa uşii, cu veşnicul ei zâmbet pe buze, care i se păru în acea clipă că e chiar zâmbetul care se putea vedea pe însăşi fizionomia Destinului.

— Bătrâna e mai liniştită – zise infirmiera.

— Higgins m-a ajutat şi am izbutit s-o legăm în pat, ca să nu-şi facă vreun rău. E extraordinar să vezi ce putere zace în bietul ei trup slab.

Ea îi explică apoi Oliviei că bătrâna doamnă Pentland striga neîncetat, cu glas pătrunzător: „Sabina, Sabina”, chemând-o pe doamna Callendar şi cerea cu stăruinţă să fie lăsată să se ducă în pod.

— E stăpânită din nou de vechiul ei gând că acolo sus a pierdut un obiect, dar de bună seamă nu-i decât o fantezie a imaginaţiei ei.

Olivia se gândi o clipă:

— Am să mă duc să cercetez – zise ea.

— Poate că e ceva şi dacă izbutesc să găsesc ce vrea dânsa, crizele nu se vor reînnoi.

Acum, când lumina zilei pătrundea în valuri prin

ferestruicile podului mare, Olivia le descoperi fără greutate, aproape numaidecât. Fuseseră strecurate sub una din grinzile mari… Ea găsi un teanc mic de scrisori îngălbenite, care fuseseră legate altă dată cu o bucată de panglică mov, ruptă mai târziu de cineva care le vârâse în această ascunzătoare. Fuseseră deschise fără băgare de seamă şi în grabă, căci hârtia mucegăită avea multe crăpături şi era sfâşiată pe margini.

În picioare, în mijlocul jucăriilor împrăştiate de Sybil şi Jack, când se jucaseră ultima oară de-a „Casa”, Olivia luă scrisorile, una după alta şi le privi la lumină. Erau unsprezece cu totul şi erau adresate doamnei J. Pentland, la Pentland. Opt fuseseră expediate prin poşta din Boston şi trei n-aveau niciun fel de marcă, ca şi când ar fi fost aduse de un comisionar, sau trimise într-un buchet ori în paginile unei cărţi. Scrisul era cel al unui bărbat dezordonat, literele care tindeau să se încalece fuseseră aşternute de o mână nerăbdătoare, trădând o fire impulsivă.

Olivia îşi spuse numaidecât: „Sunt adresate doamnei J. Pentland, ceea ce înseamnă doamna Jared Pentland. Anson va fi încântat, căci aceste scrisori trebuie să fie acele ale Savinei Pentland şi ale vărului ei Toby Cain. Anson avea nevoie de ele, ca să sfârşească cartea”. Apoi ea fu deodată izbită de ciudăţenia faptului că teancul fusese ascuns şi, probabil, găsit de bătrâna doamnă, care-l ascunsese a doua oară. Ea trebuie să-l fi descoperit acolo cu patruzeci de ani înainte, când îi îngăduiau încă să umble prin casă; poate că într-una din zilele ploioase, când Anson şi Sabina se duceau să se joace în pod în acelaşi colţ, cu aceste jucării vechi. După atâţia ani, bătrâna îşi amintea azi descoperirea ei, pentru că întoarcerea Sabinei şi numele ei treziseră în ea o serie întreagă de amintiri, uitate de multă vreme.

Aşezându-se pe o valiză veche stricată, ea desfăcu

prima scrisoare cu grijă, aşa fel încât să nu sară micile părticele de ceară violetă, care se mai aflau încă pe margini; aproape de la cea dintâi privire, desluşi conţinutul şi se simţi cuprinsă de tulburare:

Carrisima.

Te-am aşteptat toată noaptea trecută la Cottage până la unsprezece şi când am văzut că nu vii, am tras concluzia că în cele din urmă el n-a plecat la Salem şi că era încă acolo cu tine la Pentland...

Ea se întrerupse din citit. Înţelegea totul... Ştrengarul acela de Toby Cain fusese mai mult decât un simplu văr pentru Savina Pentland, fusese amantul ei şi iată de ce ea ascunsese scrisorile sub grinda podului neterminat – poate cu gândul de a le distruge într-o zi. Apoi ea se înecase, înainte de a avea timpul s-o facă, şi scrisorile rămăseseră în ascunzătoarea lor, până ce într-o zi, soţia lui John Pentland le descoperise, din întâmplare, ca să le ascundă numaidecât; apoi biata ei minte, uitase despre ce era vorba şi locul unde le pusese.

Olivia era acum sigură că Anson nu s-ar folosi de aceste scrisori pentru cartea lui, căci niciodată n-ar dezvălui un scandal care ar privi familia Pentland, chiar dacă ar socoti că acest lucru s-a sfârşit în chip tragic cu vreun veac înainte şi că în ceasul de faţă ar produce doar efectul unui simplu roman. Era vădit că o aventură de dragoste între o fiinţă atât de strălucitoare ca Savina Pentland şi o lichea ca Toby Cain ar fi părut cam nepotrivită într-o carte intitulată: *Familia Pentland şi colonia de la Massachusetts Bay*. Poate că era mai bine să nu pomenească deloc de aceste scrisori. Anson ar aranja astfel lucrurile, ca să le distrugă orice valoare; ar jertfi adevărul, zeilor Cinstei şi Aparenţelor.

Vârând scrisorile în buzunar ea coborî scara întunecată; în aripa de Nord, domnişoara Egan îi ieşi în întâmpinare şi-o întrebă, cu glas aproape nerăbdător:

— Îmi închipui că n-aţi găsit nimic?

— Nu – zise Olivia, repede – nimic care ar putea s-o intereseze.

— Atunci, şi-a vârât în cap vreo idee sucită – replică domnişoara Egan, privind-o pe Olivia, ca şi când, punea la îndoială exactitatea cuvintelor ei.

Olivia nu coborî numaidecât. Dimpotrivă, ea se duse în odaia ei şi după ce făcu baie, se aşeză pe şezlong, lângă fereastra deschisă, deasupra terasei şi se pregăti să citească scrisorile, una câte una. De jos se auzea murmurul a două glasuri – unul metalic şi aspru, celălalt nervos şi ascuţit – glasul Sabinei şi al mătuşii Cassie, care şedeau pe terasă şi schimbau „înţepături”. Auzindu-le, Olivia se gândi că se săturase în dimineaţa asta şi de una şi de cealaltă; pentru întâia oară îi trecu prin minte că cele două femei, atât de deosebite între ele, semănau totuşi în chip uimitor dintr-un punct de vedere: aceste fiinţe ciudate, care se urau fără să ştie de ce, aveau amândouă obiceiul să-şi vâre nasul în treburile ei.

Niciuna din scrisori n-avea dată, de aceea ea începu să le citească în ordinea în care le găsise, începând cu aceea care spunea:

Carissima.

Te-am aşteptat noaptea trecută la Cottage până la unsprezece şi când am văzut că nu vii, am tras concluzia că în cele din urmă el n-a plecat la Salem şi că era încă acolo cu tine la Pentland.

Şi mai departe: – *Gândul că el e alături de tine, că uneori te posedă, iată lucruri ce nu le pot îndura. Îl văd acolo, stând în salon, privindu-te, pierzându-te din ochi, prefăcându-se că e deasupra poftelor cărnii. Carnea*! *Carnea*! *Tu şi cu mine, mult iubita mea, cunoaştem fericirea desăvârşită a trupului. Uneori mă gândesc că sunt un laş că nu-l ucid pe dată*.

În numele Cerului, încearcă să te descotoroseşti de el

astă seară. Nu pot rămâne şi azi singur să veghez în acest Cottage întunecat şi jalnic, ca să te aştept zadarnic. E peste puterile mele să rămân aici şi să pândesc în fiecare minut, în fiecare clipă zgomotul paşilor tăi. Ai milă de mine. Încearcă să scapi de el. N-am pus gura pe băutură de la ultima noastră întâlnire. Asta te mulţumeşte?

Îţi trimit această scrisoare într-o carte încredinţată Negresei Hannah. Ea o să aştepte răspunsul tău.

Pe măsură ce citea, descifrând literele încurcate ale acelui scris avântat şi pasionat, glasurile de pe terasă – unul din ele mai puternic şi mai supărat acum, celălalt tot metalic, aspru şi nepăsător – se auziră din ce în ce mai îndepărtate până în clipa când se stinseră cu totul şi o altă senzaţie înlocui zgomotul; o febră puternică îi ardea venele, îi cuprindea încetul cu încetul trupul. S-ar fi spus că sub cenuşa acestui scris decolorat mocneşte încă o flacără, care nu se stinsese niciodată cu totul şi care n-ar fi înăbuşită decât în ziua când focul ar mistui paginile vechi.

Cuvânt cu cuvânt, linie cu linie, filă cu filă, se reconstitui toată povestea acestei pasiuni tragice; pe la sfârşit ei i se păru că vede înaintea ochilor pe cei trei actori principali, în carne şi oase, ca şi când ei ar fi continuat să trăiască în această casă veche, poate în aceeaşi odaie unde se afla ea… odaie care trebuie să fi fost a Savinei Pentland.

Ea şi-l închipui pe bărbatul, pe acel Jared Pentland, de la care nu rămăsese niciun portret, căci el refuza să cheltuiască bani pentru un lucru atât de inutil, şi-l închipuia aşa cum trebuie să fi fost în viaţă; prefăcut, viclean şi pios, avar – afară de cazul când tulburătoarea pasiune pe care i-o inspira soţia lui, făcea din el o fiinţă dezechilibrată. Şi Savina Pentland îi apărea în faţa ochilor, aşa cum o pictase Ingres, brună, voluptuoasă, impulsivă, cu ochii ei perfizi de seducătoare; era, într-adevăr, o femeie care putea să ducă uşor la pierzanie pe

*

un bărbat ca Jared Pentland. Ea izbuti, de asemenea, să-şi facă o imagine foarte limpede şi vie despre al treilea personaj, autorul acelor scrisori înflăcărate, a amantului, acel ticălos frumos, brun, ca şi verişoara lui Savina, omul care avea patima jocului şi băuturii. Dar mai ales, ea simţea fiorul pasiunii, a acelei dragoste spontane, impudice şi mistuitoare, care nu se născuse, desigur pe solul pietros al Noii Anglii, sol care se întindea sub ferestrele Pentlanzilor. Un om care ridica în slavă dragostea trupească! Un risipitor! Un seducător! Şi, totuşi acest bărbat era în stare să fie mistuit de acel foc minunat care putea fi bănuit, din filele îngălbenite şi a cărui căldură o învăluia toată. Pentru întâia oară, ea îşi dădu seama ce eroism, ce nobleţe şi frumuseţe erau conţinute într-o pasiune atât de puternică. O clipă, ea avu impresia că această lectură era un fel de pângărire. Această corespondenţă dădea pe faţă că şi Jared Pentland îşi socotea nevasta drăguţă ca un obiect de valoare, al cărui preţ era frumuseţea, iar dragostea îi dădea satisfacţii senzuale şi împodobea cu strălucire casa şi masa lui. (Era una din manifestările pe care Sabina o numea „instinct de proprietate al micii burghezii 1).

El o iubise, desigur, urând-o în acelaşi timp, în felul cum iubea şi ura Higgins pe frumoasa iapă murgă. Fusese mândru de ea şi o urâse, pentru că ştia că are o astfel de putere asupra lui, încât făcea din el ce voia. De-a lungul acestei întregi poveşti se simţea, neîncetat, prezenţa familiei pe al doilea plan… familia Pentland. Existau mereu observaţii în privinţa verilor, unchilor şi mătuşilor, ale căror bănuieli şi intervenţii erau de temut.

„Şi pe vremea aceea era aşa!” se gândi Olivia.

Pe de altă parte, află că această legătură începuse la \Roma, când Savina Pentland poza pentru portretul pe care-l picta Ingres. Toby Cain asista la şedinţe şi după

aceea ea îl însoţea acasă; când se întoarseră în casa de la Durham, care atunci era aproape nouă şi cea mai mare dintre toate reşedinţele de vară din Noua-Anglie, ei se întâlneau la Brook Cottage, pe care Olivia îl putea zări totdeauna de la ferestrele ei, la Brook Cottage care, după catastrofă, fusese cumpărat de bunicul Sabinei şi după aceea se părăginise şi fusese restaurat, luând o înfăţişare prea nouă, prea strălucitoare şi vulgară, datorită gustului lui O'Hara. Era o poveste uluitor de complicată şi încâlcită, care îşi avea originea cu mult în urmă, departe în trecut şi părea că interesează pe toţi cei din Pentland.

„La Pentland – îşi spuse Olivia – arborele vieţii are rădăcini care se afundă adânc în trecut; nu sunt ramuri noi, nici vlăstare tinere şi puternice".

Ea ajunse în sfârşit la ultima scrisoare în care descoperi aceste rânduri, uluitor de revelatorii:

Dacă ai şti ce bucurie simt când îmi scrii că e al nostru copilul, că e absolut sigur, că nu încape nicio îndoială! *Copilul e al nostru – numai al nostru*: *el n-are nicio legătură cu dânsul. N-aş putea îndura gândul ca el să creadă că e al lui copilul, dacă această convingere greşită nu ţi-ar asigura liniştea ţie. Acest gând mă chinuie, dar am puterea să-l îndur, căci astfel n-ai de ce să te temi, eşti la adăpostul oricărei bănuieli*.

Încet, concentrându-şi atenţia, ca şi când nu-şi putea crede ochilor, ea reciti aceste rânduri de la un capăt la altul, apoi îşi duse mâinile la frunte, ca cineva căruia i se face rău şi care simte că-şi pierde minţile.

Încercă să vadă limpede în zăpăceala gândurilor ei: „. Savina Pentland, după cât ştiu, n-a avut decât un copil, unul singur. Şi acest copil e băiatul lui Toby Cain".

Nu încăpea îndoială, era scris acolo, negru pe alb. Copilul era băiatul lui Toby Cain şi al unei femei născută Savina Dalgado. Nu era un Pentland şi niciunul din descendenţii ei nu era un Pentland… niciunul. Ei nu erau

deci Pentlandzi, decât doar dacă urmaşii Savinei şi ai amantului ei s-ar fi căsătorit cu Brahmanii care aveau în toate ramurile, sângele Pentlandezilor. Ei nu erau din această rasă şi, totuşi, prin purtarea lor, felul lor de a vedea şi tradiţiile lor, erau. În mod vădit, Pentlandzi. Niciodată Olivia nu fusese uimită de influenţa peste măsură de mare a acestei atmosfere, influenţă pe care o sufereau cu toţii – de această mulţime de prejudecăţi, convingeri, vanităţi şi mici nelinişti. Era o lume de neclintit, atât de puternică, de rigidă, încât făcuse din familia Pentland, oameni ca Anson şi mătuşa Cassie şi chiar ca socrul ei. Oameni, care nu erau câtuşi de puţin Pentlandzi, deveneau. Acum i se părea că o putere năprasnică, de neînvins, domnea în această casă veche şi era întipărită chiar în însuşi pământul acesta vast, care se întindea dincolo de ferestre.

În mijlocul acestei viziuni, ea fu cuprinsă de o poftă nebună de a râde, căci deodată îi veni în minte imaginea lui Anson, care îşi punea tot sufletul în acel panegiric grandios care se numea *Familia Pentland şi colonia de la Massachusetts Baij*.

După aceea, pe măsură ce se risipea emoţia primei lovituri, ea se încredinţă, în curând, că aceste petice de hârtie îngălbenită erau un fel de maşină infernală, în stare să determine prăbuşirea unei lumi întregi. Ce avea să facă cu acest mic teanc? – ciudat simbol al unei puteri care izbutea să triumfe în toate luptele, fie direct, ca în cazul Savinei şi amantului ei, fie răzbunându-se asupra sufletului sau trupului cum o dovedea biata minte scormonitoare şi intrigantă a mătuşii Cassie… Povestea întunecată a lui Horace Pentland, nebunia bătrânei din aripa de Nord şi chiar acele groaznice slăbiciuni în timpul cărora beţia îl reducea aproape la starea de brută pe un bărbat cu un caracter atât de ales ca John Pentland, erau tot atâtea dovezi a existenţei acelei forţe.

S-ar fi spus că o rază foarte strălucitoare de lumină, fusese proiectată spre şirul lung de strămoşi. Ea socotea acum că, pentru a avea valoare, sub raportul adevărului, opera lui Anson trebuia să fie scrisă din nou la lumina acestei lupte care punea faţă în faţă forţele pe care le proslăvea Toby Cain, acel ticălos beţiv – cu cealaltă putere de temut pe care ea credea că o vede peste tot la lucru în jurul ei, şi care, încetul, cu încetul, punea şi asupra ei pecetea, cu toată împotrivirea pe care o arăta. Era vechea luptă care angaja pe acei care voiau să-şi găsească plăcerea în lumea asta, cu acei care nădăjduiau totul de la făgăduiala fericirilor unei alte lumi.

Ea îl vedea pe Anson scriind în cartea lui: „Generaţia actuală e înfăţişată de Cassandra Pentland Struthers (doamna Edward Cain Struthers), văduvă care s-a distins prin credinţa ei faţă de biserica episcopală şi prin înfăptuirea binelui şi a operelor caritabile. Ea locuieşte iarna la Boston, iar vara în casa ei de la ţară din împrejurimile Durhamului, în mijlocul pământurile smulse deşertului de cel dintâi Pentland, eminentul întemeietor al familiei americane”.

Da, Anson se va sluji de aceste cuvinte. Iată portretul pe care îl va face bătrânei care era jos şi aştepta, nădăjduind în fiecare clipă, că Olivia o să coboare ca să-i anunţe o nouă nenorocire… a acestei bătrâne virginale, care distrusese viaţa bărbatului ei şi ţinea prizonieră, de peste treizeci de ani, pe acea biată nevinovată, domnişoara Peavev.

Şoaptele glasului se stinseră curând şi, privind pe fereastră, Olivia văzu că de data asta învinsese mătuşa Cassie. Era în grădină şi avea ochii aţintiţi asupra aleii de la intrare, cu obrazul înăsprit de expresia de răutate pe care o lua uneori, când se credea singură. În depărtare, la capătul aleii cufundate în umbră, silueta Sabinei se îndepărta alene în direcţia lui Brook Cottage.

Sabina făcea mai mult sau mai puţin parte din familie, crescuse în această atmosferă, în care tradiţia era atât de puternică încât transforma în Pentlandzi pe oameni care nu erau câtuşi de puţin Pentlandzi. „Poate – se gândi Olivia – şi existenţa frământată şi nenorocită a Sabinei s-ar explica prin acest antagonism. S-ar putea ca întorcându-te în trecut, în istoria acestei familii, să izbuteşti să descoperi cauzele urii Sabinei pentru această lume din Durham şi ce pricini au îndemnat-o să se întoarcă printre oamenii pe care-i urăşte cu înverşunare, aproape cu fanatism, după imboldul firii ei pasionate căci, de fapt, ea nu e lipsită de oarecare cruzime rece”.

Văzând-o pe Olivia coborând treptele scării, mătuşa Cassie se întoarse şi se apropie repede de ea, s-o întrebe, prevenitoare:

— Ei bine, ce face biata fiinţă?

Când Olivia îi răspunse: „Acum e liniştită… doarme”, ea păru dezamăgită.

Zise, cu un oftat adânc:

— Ah! o să trăiască veşnic. O să supravieţuiască multă vreme după ce eu mă voi fi dus după iubitul meu Struthers.

— Aşa se întâmplă cu bolnavii – răspunse Olivia, ca să spună ceva – dau atâtea măsuri de prevedere!

Aproape numaidecât, ea se gândi: „Ia te uită, îmi joc şi eu rolul în comedia familiei, vorbesc ca şi când ea n-ar fi nebună, ci numai bolnavă”.

Ea nu avea nicio pică împotriva bătrânei veşnic agitată; într-adevăr, uneori i se părea că are oarecare dragoste pentru mătuşa Cassie, asemănătoare aceleia pe care ţi-o inspiră un animal, sau o mobilă, de care îţi aminteşti că l-ai văzut sau ai văzut-o aproape totdeauna acolo. De altfel, în această clipă, persoana mătuşii Cassie, micul punct care o înfăţişa pe Sabina, grădina însorită plină de flori… toate aceste lucruri i se păreau

melodramatice şi ireale, căci era încă înconjurată de Pentlanzii de pe vremea Savinei şi a lui Toby Cain. Îi era cu neputinţă să-şi fixeze atenţia asupra mătuşii Cassie şi a emoţiilor ei.

Bătrâna spuse:

— Se pare că v-aţi împrietenit toţi cu O'Hara. (Unde voia ea să ajungă acum?).

— E foarte firesc – răspuase Olivia. E simpatic, deştept şi, în felul lui, e chiar o personalitate însemnată.

— Da, vorbeam adineauri cu Sabina şi am sfârşit prin a admite că poate mă înşelasem în privinţa lui. Ea socoteşte că e un om foarte înzestrat, care are un mare viitor.

După câtva timp, ea adăugă, cu ton nepăsător, ca şi când ar fi fost vorba de vreo observaţie oarecare:

— Dar trecutul lui? Vreau să spun, de unde vine?

— Ştiu. Mi-a povestit totul. Iată de ce am întârziat azi dimineaţă.

Mătuşa Cassie tăcu o clipă, ca şi când era cufundată într-o problemă serioasă. În sfârşit, se hotărî:

— Mă întrebam dacă e bine să-l vezi atât de des. Are o reputaţie proastă în privinţa legăturilor lui cu femeile... Cel puţin aşa mi s-a spus.

Olivia râse:

— Dumnezeule, mătuşa Cassie, sunt destul de matură. Ştiu bine ce am de făcut.

— Desigur, nici nu mă îndoiesc.

Ea îşi privi nepoata cu un zâmbet dezarmant, plin de o suavitate creştinească.

— Pentru nimic în lume, n-aş vrea să-ţi închipui că mă amestec în chestii care nu mă privesc. Ar fi ultimul lucru care mi-ar trece prin minte. Dar e interesul dumitale, sunt sigură că această distracţie e foarte nevinovată; toţi acei care te cunosc, draga mea, n-ar îndrăzni să gândească altfel. Dar ce o să se spună? A fost un scandal cu dânsul,

cred că acum opt ani… un scandal într-o casă cu renume prost. (Ea rosti aceste cuvinte: „Într-o casă cu renume prost”, ca şi când i-ar fi pricinuit o suferinţă de neîndurat, ca şi când iar îi ars buzele).

— Se prea poate. Cei mai mulţi oameni… oameni politici „îşi văd de multe ori numele amestecat în clevetiri supărătoare. Asta face parte din cariera lor, mătuşă Cassie.

Ea rămase uimită de activitatea desfăşurată de bătrână, văzând că-şi dăduse osteneala să scormonească în trecutul îndepărtat al lui O’Hara, ca să găsească vreo pată oarecare. Nu se îndoia că învinovăţirea adusă de mătuşa Cassie era întemeiată* căci ca nu minţea niciodată cu intenţie; era totdeauna un grăunte de adevăr în spusele ei, cu toate că, uneori, exagerărileei izbuteau atât de bine să ascundă acel grăunte, încât era cu neputinţă să-l descoperi. În ce-l priveşte pe O’Hara, un asemenea fapt putea fi foarte adevărat. Nu te puteai aştepta ca femeile să joace pe lângă dânsul rolul pe care-l jucau când era vorba de Anson.

— Spun asta numai ţinând seamă de ceea ce va zice lumea – repetă bătrâna.

— Am ajuns să gândesc că părerea oamenilor nu mai arenicio însemnătate…

Mătuşa Cassie începu deodată să culeagă un buchet de pe aleea care era lângă dânsa:

— Oh! nu sunt preocupată din pricina dumitale, draga mea Olivia, dar uneori trebuie să te gândeşti şi la alţii. E vorba despre Sybil, Anson şi chiar numele Pentlandzilor. Niciodată n-a apăsat asupra lor cea mai neînsemnată bănuială.

„Este de necrezut”, se gândi Olivia, „să auzi pe cineva făcând o astfel de afirmaţie”. Pretutindeni, în altă parte, ar fi fost de necrezut. Îi venea poftă s-o întrebe: „Ei bine, şi fratele dumitale şi bătrâna doamnă Soames?” Şi la asta se adăuga mărturia scrisorilor, pe care le încuiase în

toaleta ei.

În clipa aceea, Peters se ivi în pragul uşii ca să anunţeprânzul. Olivia se întoarse spre mătuşa Cassie.

— E de la sine înţeles, că rămâi.

— Nu, trebuie să plec. Nu mă aşteptaţi.

Olivia reluă atunci replicile vechii scene pe care o juca de atâţia ani, stăruind ca mătuşa Cassie să rămână la masă.

— Nu ne supără deloc – zise ea. – un tacâm în plus şi asta-i tot.

Urma o serie întreagă de argumente, pe care ea le ştia pe de rost de multă vreme. În cele din urmă mătuşa Cassie se lăsa convinsă, ca şi când şi-ar fi consumat toată împotrivirea şi Olivia îi spunea lui Peters, care juca şi el de ani de zile rolul de figurant:

— Adaugă un tacâm pentru doamna Struthers!

Mătuşa Cassie avea totdeauna de gând să rămână. Să mănânce în altă parte însemna economie de bani şi de osteneală, căci domnişoara Peavey nu mânca mai mult decât o pasăre, cel puţin pe faţă, afară de asta bătrâna avea multe lucruri de lămurit la Pentland şi să ia noi măsuri. În realitate, ea n-ar fi putut fi smulsă de acolo decât cu forţa.

Intrând în casă, mă, tuşa Cassie, care ţinea în mină un buchet, spuse, aşa, într-o doară:

— L-am întâlnit azi dimineaţă pe şosea pe băiatul lui Mannering şi i-am spus să vină astă seară. M-am gândit că asta nu te-ar supăra. Ştii că o iubeşte mult pe Sybil.

— Nu, într-adevăr – răspunse Olivia – nu mă supără deloc; dar mă tem că Sybilei nu-i prea pasă de el.

CAPITOLUL VIII

Moartea lui Horace Pentland nu era un eveniment care se putea trece sub tăcere, cu ajutorul unui mijloc atât de simplu ca o înmormântare aproape secretă; vestea se răspândi şi fu împărtăşită aproape pretutindeni de

doamnele, dornice de a reaminti toate amănuntele acestui scandal din familia Pentland, ca să se răzbune pe mătuşa Cassie. Căci ea era totdeauna cea dintâi ca să răspândească veştile proaste în obşte. Ştirea ajunse chiar până în biroul redacţiei ziarului *Transcript*; se cerură informaţii pentru un necrolog asupra răposatului care în definitiv făcea parte din cele mai renumite familii din Boston. Apoi, fantoma lui Horaoe Pantland apăru deodată, în locul cel mai neaşteptat – la Brook Cottage.

Într-o dimineaţă caldă, această fantomă o urmă pe Sabina, când ea urca aleea lungă, ca s-o găsească pe Olivia ascultând-o pe mătuşa Cassie. Olivia observă că Sabina înainta cu paşi sprinteni, neobişnuiţi la ea, şi nimic în atitudinea ei nu evoca nepăsarea ce o caracteriza. Când ajunse pe treptele terasei strigă, cu ochi strălucitori: „Am veşti… de la vărul Horace”.

Ea savura această clipă şi văzându-i mulţumirea, mătuşa Cassie, care o cunoştea bine, trebuia să fie stăpânită de teamă. Nu se grăbi să le împărtăşească ceea ce ştia; întâi se interesă de sănătatea mătuşii Cassie, apoi se aşeză comod într-unul din fotoliile de răchită. Devenise maestră în arta de a chinui pe bătrână, ţinând-o încordată, ea să se bucure, fără să piardă nicio fărâmitură, din efectul destăinuirii ei. Ea nici nu se grăbi, cu toată expresia fizionomiei mătuşii Cassie, care luase înfăţişarea cuiva care simte un miros neplăcut în apropierea lui.

În sfârşit, după ce aprinse o ţigară şi mişcă scaunul, spre a se adăposti de soare, Sabina spuse cu glas nepăsător:

— Vărul Horace mi-a salvat averea.

O expresie de mare uşurare destinse trăsăturile mătuşii Cassie, expresie ce însemna: „Ei, doar atâta?”. Ea râse – şi râsul ei era aproape un rânjet batjocoritor – şi spuse:

— Asta-i tot? îmi închipui că moştenirea e mică.

Olivia se gândi numaidecât că bătrâna ar fi trebuit să se ferească să dea astfel de răspuns potrivnicei ei; spusese, într-adevăr, ceea ce aceasta voia s-o facă să spună.

Sabina răspunse:

— Dar te înşeli, mătuşă Cassie. N-a lăsat bani ci mobilier… mobilier şi bibelouri; e o colecţie minunată. Am admirat-o chiar eu, când m-am dus să-l văd pe Menton

— N-ar fi trebuit să te duci niciodată… Desigur că ai pierdut orice simţ moral, Sabino. Ai uitat ce te-am învăţat când erai fetiţă.

Sabina nu-i răspunse nimic la asta.

— El avea o pasiune pentru lucrurile acestea şi i-au trebuit douăzeci de ani ca să le adune.

— Nu cred să aibă mare valoare, ţinând seama de banii de care dispunea… n-avea decât ceea ce îi dădeam noi ca să trăiască.

Sabina zâmbi din nou, batjocoritor, poate fiindcă triumfa uşor în lupta cu mătuşa Cassie.

— Şi aici te înşeli, mătuşă, aceste obiecte au o mare valoare… care depăşeşte cu mult ce a plătit el, căci în colecţie sunt piese pe care nu le-ai putea cumpăra nicăieri, la niciun preţ. Ea se opri o clipă, ca să lase să sângereze rana.

— E o colecţie de o valoare nepreţuită, o ştiu bine, căci, obişnuiam să-l vizitez pe unchiul Horace când mergeam la Roma. L-am văzut mai des decât oricare din voi. Avea un gust desăvârşit în materia asta. Se pricepea bine.

Olivia nu lăsa să-i scape nimic din scenă şi în adâncul sufletului ei se distra. Era vădit că Sabina triumfa în această împrejurare şi-şi dădea bine seama de acest lucru. Se bucura din plin de izbândă şi n-o slăbea din ochi pe mătuşa Cassie, care trecea prin toate chinurile iadului, la gândul că o asemenea moştenire scăpa rudelor apropiate,

ca să cadă în mina uneia atât de îndepărtate şi atât de duşmănoase. Era, într-adevăr, un Dumnezeu cu nimic mai prejos decât pierderea istorică a colierului de perle şi smaralde al Savinei Pentland, care zăcea în fundul oceanului Atlantic. Averea aceasta, care ar fi trebuit să se adauge la aceea a familiei, era pierdută pentru totdeauna.

Sabina desfăcu încet scrisoarea, bucurându-se de foşnetul hârtiei, ca şi cum ghicea că de fiecare dată un fior dureros trecea de-a lungul şirei spinării bătrânei.

— E avizul de expediţie al vămii – zise ea, arătându-le pe rând cele cinci pagini lungi. Sunt cinci pagini… totul poate fi evaluat cam la şaptezeci şi cinci de mii de dolari… Fireşte, nu sunt niciun fel de drepturi de plătit, pentru că toate obiectele sunt antice.

Mătuşa Cassic tresări, ca şi când ar fi simţit un junghi neaşteptat, iar Sabina continuă.

— A lăsat chiar o sumă pentru cheltuielile de transport, care sunt în întregime plătite, afară de patru sau cinci bucăţi de dimensiuni mari, care aşteaptă la Menton. Sunt optsprezece lăzi în total.

Ea începu să citească unul câte unul articolele… scrinuri, dulapuri, scaune, mese, lustre şi tablouri, bibelouri de bronz, cristaluri de jad… care alcătuiau lista lungă a obiectelor, pe care Horaee Pentland le adunase, în anii exilului, cu dragostea şi stăruinţa unui amator. Tocmai în mijlocul lecturii, mătuşa Cassie, neputându-se stăpâni, mai multă vreme, exclamă:

— Socot că-i un nerecunoscător, un nerecunoscător josnic. Moştenirea revenea, de drept, iubitului meu frate, care l-a ajutat în toţi anii ăştia. Nu văd de ce a lăsat-o unei verişoare atât de îndepărtate ca dumneata.

Sabina scotoci din nou în plic:

— Aşteaptă – zise ea – îşi motivează actul… chiar în testament.

Ea despături un exemplar din acest document şi după

ce căută o clipă, citi:

— Verişoarei mele Sabina Callendar (Doamna Cain Calendar) domiciliată în strada Tilsit la Paris, Franţa, şi la Newport, Rhode-Island, las moştenire toate colecţiile mele de mobile, tapiţerii, bibelouri etc., drept recunoştinţă a bunătăţii pe care a arătat-o faţă de mine mulţi ani de zile şi ca să-i mulţumesc pentru dovezile de credinţă şi simpatie, într-o vreme. când restul familiei se purta cu mine ca şi când aş fi fost un proscris.

Mătuşa Cassie îşi ieşi din fire:

— Cum ne-am fi putut purta altfel cu el decât cum te porţi cu un proscris? Era un ticălos, un ingrat. A trăit toată viaţa lui jalnică din banii Pentlandzilor.

Ea se opri, ca să-şi tragă răsuflarea.

— I-am spus totdeauna iubitului meu frate că două mii cinci sute de dolari era mult mai mult decât îi trebuia lui Horace Pentland. Şi iată ce întrebuinţare le-a dat; s-a folosit de ei ca să jignească oamenii care au fost buni cu dânsul.

Sabina puse din nou hârtiile în plic şi, ridicând ochii, zise, cu glasul ei aspru şi metalic:

— Nu banii sunt totul, ţi-am mai spus odată, mătuşă Cassie. Am repetat totdeauna, că asta-i ceea ce strică Pentlandzilor… şi, deci, aproape tuturor oamenilor din Boston… întâi e originea lor de negustori din mica burghezie şi după aceea faptul că n-au pierdut niciodată vreuna din virtuţile acestei clase, mai ales în ce priveşte banii. Ei se mândresc că trăiesc din ceea ce le aduc veniturile lor. Nu, banii nu sunt ceea ce dorea Horace Pentland; el cerea puţină consideraţie, simpatie şi înţelegere. Socotesc că aţi fost plătiţi cu dărnicie pentru nenorociţii aceia de două mii cinci sute de dolari pe care îi trimiteaţi în fiecare an. Taina şi uitarea preţuiau mult mai mult.

Vorbele ei fură urmate de o lungă tăcere şi Olivia,

întorcându-se spre Sabina, încercă să-i impute cu privirea că vorbise în astfel de termeni cu bătrâna. Mătuşa Cassie era învinsă în chip jalnic, nu numai de Sabina, ci şi de Horace Pentland, care ştiuse să se răzbune atât de abil, multă vreme după moartea sa, lovind Pentlandzii în dragostea lor pentru bunurile pământene şi în instinctul lor de proprietate.

Ochii verzi ai Sabinei străluceau de izbândă. Ea o făcea pe mătuşa Cassie să ispăşească, una câte una, toate suferinţele îndurate în cursul copilăriei ei nenorocite – şi încă nu sfârşise!

Olivia, care urmărea conflictul ca martor dezinteresat, se simţi cuprinsă, deodată, de milă faţă de bătrână. Ea puse capăt acestei tăceri, rugând pe cele două adversare să rămână la masă, dar de data asta mătuşa Cassie refuză, cu toată sinceritatea şi Olivia nu stărui. Mătuşa Cassie nu putea îndura să vadă chipul ironic al Sabinei înainte de a se odihni, pentru ca să recapete tăria de a se ţine bine. În dimineaţa aceea părea deodată obosită şi bătrână. Nestăvilitul ei spirit de intrigă, care o însufleţea de obicei, părea că o părăsise şi nu mai era pregătită să pornească la luptă.

Vechea maşină cocoţată pe roţi apăru pe alei; pe bancheta din fund se lăfăiau rotunjimile domnişoarei Peavey, înconjurată de patru pechinezi care schelălăiau. Vălurile în care se înfăşură în asemenea ocazii, fluturau în urma ei. Mătuşa Cassie se ridică şi o sărută ostentativ pe Olivie, apoi se întoarse şi se adresă Sabinei, pornind de la punctul esenţial al întrebării:

— Am spus totdeauna iubitului meu frate, că două mii cinci sute de dolari erau mult prea mult pentru Horace Pentland.

Maşina o porni într-un zgomot de fierărie veche şi Sabina, punând scrisoarea pe masă lângă dânsa, zise:

— E de la sine înţeles că nu vreau lucrurile vărului

Horace, dar sunt foarte hotărâtă ca nici ea să nu le aibă, căci altfel bietul bătrân s-ar răsuci în mormânt. De altminteri, într-o casă plină de franjuri, scufiţe şi amintiri de-ale unchiului Ned, ea nici n-ar şti ce să facă cu ele. Le-ar vinde pur şi simplu şi ar investi banii în acţiuni sigure.

— Nu se simte bine… biata mătuşă – zise Olivia. Dacă s-ar fi simţit bine, n-ar fi chemat maşina s-o ia. S-a prefăcut toată viaţa că e bolnavă şi acum când e într-adevăr, e îngrozită la gândul morţii. Nu e în stare s-o înfrunte cu seninătate.

Acelaşi zâmbet crud şi necruţător lumină chipul Sabinei:

— Acum că a sosit clipa, ea nu crede de loc în paradis» în doctrina pe care a predicat-o toată viaţa.

Urmă o scurtă pauză, apoi Sabina adăugă cu ciudă:

— O să-l piseze cu siguranţă şi pe Sfântul Petru.

Dar ochii negri ai Oliviei nu exprimau decât tristeţe, tristeţe faţă de existenţa neînsemnată şi zadarnică a mătuşii Cassie. care întorsese de la început spatele vieţii, chiar măritându-se: nu se căsătorise cu Struthers decât din comoditate. Olivia se gândea cât de meschină şi pustie îi fusese viaţa ei; acum că se apropia de sfârşit, se gândea cât era de lipsită de amintiri, de bogăţii sufleteşti.

Sabina vorbi din nou:

— Ştiu că-ţi spui că sunt lipsită de inimă; dar nu ştii cât de crudă s-a arătat ea faţă de mine… ce mi-a făcut când eram copilă.

— Din cauza ei am plecat în lume – continuă glasul aspru al Sabinei – hrănită numai cu idei greşite, adorând, cu puţina credinţă pe care am avut-o vreodată, zei falşi, încredinţată că măritişul nu era decât un contract de afaceri încheiat între două fiinţe care aveau avere. Ea făcea să treacă neştiinţa drept nevinovăţie şi cita Biblia şi pe filosoful acela cu meditaţii muiate în apă de trandafiri – iubitul domn Emerson – de câte ori îi puneam o întrebare

directă şi cu bun simţ.

Patima care făcu să răsune glasul metalic, îi dădu o căldură şi o armonie neobişnuite.

— Nici nu ştii cât este de răspunzătoare ea de viaţa pe care am dus-o. Ea şi toţi cei de-o seamă cu ea au distrus singura mea şansă de fericire, de mulţumire. Ea m-a făcut să-mi pierd soţul… Ce puteam face în faţa unui bărbat care venea dintr-o lume mai veche, mai cuminte… dintr-o lume unde se priveau lucrurile în faţă, cinstit, aşa cum sunt privite adevărurile faţă de un bărbat care cerea femeilor să fie femei şi nu nişte iceberguri? Nu, n-am să-i iert niciodată.

Ea se gândi câteva clipe, apoi adăugă:

— Şi tot ce făcea, toate cruzimile de care era vinovată, toate neroziile pe care le predica, erau totdeauna în numele datoriei şi „pentru binele tău, draga mea”.

Deodată, cu un zâmbet amar, îşi schimbă cu totul atitudinea şi-şi reluă aerul de nepăsare şi plictiseală aproape deznădăjduită.

— Nu pot să încep să-ţi povestesc totul, draga mea… E prea multă vreme de atunci. Ne-am născut aici dintr-o ramură putredă… sau mai degrabă uscată, căci n-aveam niciodată destul sânge în vene ca să intre în descompunere… Suntem prea departe de izvoare… Îţi făgăduiesc că n-am să te mai plictisesc niciodată cu poveştile astea.

Olivia, care o asculta, ar fi vrut să răspundă: „Nu ştii ce sânge arzător a dat naştere Pentlanzilor… nu ştii că nu sunt de loc Pentlandzi, ci copiii Savinei Dalgade şi ai lui Toby Cain… dar acest fapt n-a schimbat nimic… aerul, chiar pământul Noii Anglii i-a transformat cu totul, le-a uscat sufletele”. Dar era nevoită să tacă, fiindcă, instinctul ei o înştiinţa că nu trebuia ca puţin scrupuloasa Sabina să afle ceva de lucrul acesta.

— Asta nu mă plictiseşte, răspunse Olivia, cu glas

potolit Nu mă plictiseşte, căci înţeleg prea bine.

— În orice caz, tot vorbind despre trecut, ne-am stricat o zi frumoasă.

Sabina aprinse altă ţigară şi spuse, deodată eu alt ton:

— A! fiindcă veni vorba de mobilele acelea. Olivia, eu nu le vreau. Am o casă plină de mobile la Paris. N-aş şti ce să fac cu ele şi nu cred că aş avea dreptul să distrug ansamblul sau să le vând. Aş vrea ca tu să le ai aici. Horace Pentland ar fi fost mulţumit să-ţi revină ţie şi lui John, vărul lui vârstnic. Ai avea un pretext foarte bun să te descotoroseşti de aceşti mastodonţi victorieni şi de mobilele astea groaznice americane din prima epocă. Mulţi oameni cumpără astfel de lucruri. Cele mai frumoase nu sunt decât imitaţii proaste ale adevăratelor antichităţi pe care le Golecţiona Horace Pentland; aşa că mai bine să le ai pe cele adevărate.

Olivia protestă, dar Sabina stărui, abia lăsându-i răgaz să vorbească:

— Aşa vreau eu să fie. Ai să primeşti, ca să-mi faci plăcere… şi la urma urmei, locul mobilelor lui Horace Pentland e aici… în casa Pentlandzilor. Am să aleg unul sau două bibelouri pentru Theresa şi tu ai să păstrezi restul, cu condiţia expresă, ca nimic, nici măcar un medalion sau o tabacheră, să nu ajungă la mătuşa Cassie. L-a urât atâta cât a trăit! Ar fi nedrept ca după moartea lui, ea să aibă ceva care i-a aparţinut. De altfel – adăugă ea – câteva mobile ar contribui mult să înveselească locuinţa, care a păstrat un aspect rece şi pustiu. I-ar trebui o notă de eleganţă, de lux – Familia Pentland n-a cunoscut niciodată fastul, ca şi întreaga Nouă Anglie, din cauza acestui principiu de economie.

Aproape în aceeaşi clipă când Olivia şi Sabina treceau pragul vechii case, ca să se ducă să mănânce, siluetele Sybilei şi a lui Jean se profilau în zare, pe creasta

colinei mari şi golaşe, ce străjuia cimitirul oraşului. Scăpând, în sfârşit, de privirile curioase ale stăruitoarei Theresa, ei se urcaseră pe colină ca să mănânce în aer liber.

Ajungând pe marginea colinei, ei se opriseră tulburaţi în faţa acestei mari întinderi. Ziua era caldă, bătea din largul mării şi o briză înviorătoare şi răcoroasă. Sybil îşi scoase pălăria şi o aruncă pe iarbă, lăsând briza să-i ciufulească părul negru, care-i acoperi obrazul; în aceeaşi clipă, Jean, cuprins de un imbold neaşteptat, îi luă cu blândeţe mina. Ea nu încercă să şi-o retragă; rămase nemişcată, sensibilă doar la frumuseţea sălbatică a universului ce se întindea la picioarele lor şi la prezenţa tânărului de lângă ea. Impresia chinuitoare de singurătate şi descurajare, se risipise; acolo, pe creasta aceea roşcată de deal, văzând desfăşurându-se acel spaţiu imens la picioarele lor, ea avu sentimentul că erau cu totul singuri… cea dintâi şi cea din urmă pereche din lume. Ştia că i se întâmplase un lucru minunat, simţea o fericire atât de desăvârşită şi care depăşea atât de mult visele cele mai romantice ale imaginaţiei ei, încât i se părea aproape ireală.

Un stol de pescăruşi albi, strălucitori, venind dinspre mare, se înălţară spre ei, scoţând ţipete ascuţite; ea spuse atunci:

— Am face bine să căutăm un loc unde să ne aşezăm.

Luând locul Sabinei, ea se însărcinase să-i arate lui Jean acel mic colţ al patriei ei; şi în ziua aceea, ei veniseră să admire priveliştea ce se vedea de la cimitir şi să descifreze vechile inscripţii roase de vreme de pe pietrele funerare. Intrând în cimitir, ei se găsiră imediat înaintea locului atribuit, cu veacuri înainte, emigranţilor care purtau numele de Pentland – loc aproape în întregime ocupat acum de şirurile de morminte bine aliniate. Se oprise la ultimele două, cu înfăţişare încă nouă şi acoperite

de pământ proaspăt răscolit, şi ea începu să facă în tăcere două buchete mari de flori, pe care le adusese din grădina mamei sale.

— Iată-l pe al lui – zise ea arătând mormântul de la picioare. E al fratelui meu, Jack.

Celălalt e al vărului Horace, pe care nu l-am văzut niciodată. A murit la Menton… era văr bun cu bunicul meu.

Jean o ajută să umple cu apă cele două vase şi să aranjeze florile. După ce sfârşi, ea se ridică, oftând şi, stând în picioare lângă el, foarte zveltă, îi mărturisi:

— Aş fi vrut să-l fi cunoscut şi tu, Jean. L-ai fi iubit. Era totdeauna bine dispus, totul îi făcea plăcere… numai că puterile lui nu-i îngăduiau să facă mare lucru; stătea întins pe pat sau se aşeza pe terasă, la soare.

Ochii i se umplură de lacrimi; nu plângea moartea fratelui ei, ci nenorocirea existenţei pe care o dusese.

Jean, cuprins de milă, îi luă din nou mina şi de astă dată i-o sărută; cu acea eleganţă, care trăda educaţia lui străină, când făcea astfel de gesturi. Se cunoşteau mai bine acum, mult mai bine decât când se întâlniseră pe malul râului în dimineaţa aceea strălucitoare; uneori, ca în această clipă, cuvintele erau de prisos, ar fi rupt vraja nespusă care-i învăluia. Erau mai puţin intimidaţi decât impresionaţi de acest sentiment care-icuprinsese. În clipa aceea, Jean ar fi vrut s-o păstreze totdeauna astfel, să rămână cu dânsa pe colina aceea înaltă şi stearpă, ca s-o ocrotească şi s-o simtă totdeauna aşa, alături de dânsulr braţul ei atingându-l pe al lui. În acest loc părăsit, ei ar fi la adăpostul chinurilor şi grijilor de care bănuia, în chip nedesluşit, că nu poţi scăpa în viaţă.

Pe când mergeau pe aleea îngustă ce şerpuia între două şiruri de morminte vechi, cu pietre roase şi ciuntite, se opreau uneori să citească vreun epitaf pe jumătate şters de vremuri, scris în limba aceea viguroasă, de o savoare biblică, de care se slujeau cei dintâi colonişti cutezători;

erau când amuzaţi, când întristaţi de sentimentele care se găseau exprimate pe ele. Trecură prin faţa a numeroşi Sulherland, Featherstone, Cain şi Mannering, toţi deveniţi de multă vreme pulbere, toţi aparţinând familiilor bune din Noua Anglie, care se stabiliseră în acest colţişor de lume. În cele din urmă, ajunseră ia un mic grup de morminte, pe care era săpat numele Milford. Nu erau altele mai proaspete, căci familia dispăruse de multă vreme din Durham.

Jean se opri deodată în mijlocul lor şi, aplecându-se asupra unei lespezi de piatră, zise:

— Milford… Milford, e ciudat că pe unul din străbunicii mei îl chema astfel şi era originar din această regiune.

— Altă dată erau mulţi Milforzi aici, dar nu-mi amintesc să fi cunoscut vreunul.

— Străbunicul meu era un predicator – zise Jean – ura congregaţionist. A dus pe toţi enoriaşii în Middle West. Au întemeiat oraşul unde s-a născut mama mea.

Sybil se gândi o clipă.

— Nu cumva îl chema Josiah Milford? întrebă ea.

— Da, ăsta-i era numele.

— Păi atunci venea din Durham. După plecarea lui, biserica îşi pierdu, încetul cu încetul, credincioşii. Mai există încă… e biserica cea mare, albă, cu o săgeată, pe Strada Mare, dar acum nu mai e decât un muzeu.

Jean râse:

— Atunci nu suntem chiar atât de depărtaţi unul de altul-E ca şi cum am fi rude.

— Da, căci un Pentland s-a căsătorit odinioară cu o Milford; e multă vreme de atunci, cred că mai bine de o sută de ani.

Deodată ea se simţi fericită de această descoperire; poate şi fiindcă Jean va fi socotit mai puţin un „nou venit” printre Pentlandzi. Ar fi mai puţin greu să-i spună tatălui

ei: „Doresc să mă mărit cu Jean de Cyon. Ştii că strămoşii lui erau din Durham?”

Cu siguranţă că numele Milford l-ar impresiona, căci el – avea cultul numelor… dar, de fapt, Jean nici n-o ceruse de nevastă. Pentru vreo pricină oarecare, el nu pomenise nimic de căsătorie; această tăcere arunca o umbră asupra fericirii pe care o gusta fiind lângă dânsul.

— E caraghios – zisa Jean, îndreptându-şi deodată, aşa cum se întâmplă bărbaţilor, toată atenţia asupra acestei probleme.

— Unii dintre aceşti Milforzi trebuie să fie strămoşii mei în linie directă şi eu habar n-am care sunt.

— Când o să coborâm dealul – zise ea – o să te duc la templul cel vechi şi am să-ţi arăt inscripţia în care se pomeneşte de plecarea pastorului Josiah Milford şi a enoriaşilor săi.

Ea îi răspunsese, aproape fără să se gândească la ce spunea, dezamăgită că această descoperire stricase perfecţiunea. Înţelegerii care-i unise cu câteva clipe înainte.

Găsiră un mic povârniş acoperit de o pajişte, unde frunzişul unui cireş sălbatic, pipernicit şi strâmbat de vânturile marine îi adăpostea de arşiţa arzătoare a soarelui de vară. Sybil se aşeză ca să deschidă coşul şi să scoată din el tot ce – adusese de mâncare: sandvişuri gustoase, pui şi fructe. Acest *picnic* avea farmecul unei aventuri, se puteau crede într-o insulă pustie; simpla sarcină pe care ea o îndeplinea îi procura o plăcere cu totul nouă, simţea un fel de bucurie stranie de a se jertfi pentru el, în timp ce dânsul o privea, având pe buze un zâmbet de admiraţie, pe care n-o tăinuia.

Când ea pregătise totul, el se întinse pe iarbă, alături de dânsa, ca să mănânce cu pofta unui bărbat înalt şi puternic, deprins cu exerciţiile fizice violente. Masa fu tăcută; nu schimbară decât puţine cuvinte, contemplând în

acelaşi timp mlaştinile şi marea. Din când în când ea observa că el o privea şi că ochii lui albaştri se luminau de o licărire ciudată. Când sfârşiră, dânsul se ridică, apoi se aşeză iar, turceşte, ca să fumeze; peste puţin timp îi spuse, fără s-o privească:

— Adineauri, când am ajuns pe deal, m-ai lăsat să-ţi iau mâna fără să te împotriveşti.

— Da – răspunse cu aprindere Sybil, cu inima palpitând, speriată, dar plină de fericire.

— Oare pentru că… pentru că… – el îşi căută o clipă cuvintele şi când le găsi, urmă repede: pentru că sentimentele tale sunt aceleaşi ca ale mele?

Ea şopti încet: „Nu ştiu” şi deodată fu cuprinsă de o dorinţă neînvinsă de a plânge.

— Vreau să spun – urmă el liniştit – că simt că noi suntem făcuţi unul pentru altul… cu desăvârşire.

— Da, Jean…

El nu-i dădu răgaz să termine, ci continuă grăbit, târât de focul pasiunii lui tinereşti:

— Aş vrea să n-avem nevoie să vorbim… cuvintele strică totul… Nu sunt destul de frumoase. Nu, trebuie să mă iei aşa cum sunt, Sybil. Uneori sunt antipatic, nerăbdător, egoist… dar trebuie să mă accepţi aşa cum sunt. Am să încerc să mă îndrept.

O să te fac fericită, aş face totul pentru dumneata. Şi am putea pleca amândoi oriunde în lume, o să fim totdeauna împreună, niciodată singuri… ca în această clipă, pe creasta asta!

Fără să-i mai aştepte răspunsul, el o sărută cu patimă, cu *e* dragoste plină de căldură, ceea ce o făcu să plângă iar. Ea repeta, fără să se sature:

— Sunt atât de fericită, Jean, atât de fericită!

Apoi, ruşinată, adăugă:

— Trebuie să-ţi mărturisesc ceva… mi-era teamă că n-o să te mai revăd niciodată şi din cea dintâi clipă n-am

încetat să mă gândesc la tine. De la început, de la prima întâlnire a noastră la Paris, am dorit ca inima ta să-mi aparţină.

El pusese capiii pe genunchii ei şi ea mângâia în tăcere părul lui des, roşu. În cimitirul acela care străjuia marea, ei se lăsară în voia iluziei cu care se leagănă tinerii îndrăgostiţi… credeau că au atins ţinta finală a vieţii… şi că în loc să înceapă, ea ajunsese în toată plenitudinea ei.

— Te aşteptam mereu, Jean… După sosirea ta, când n-ai venit să mă vezi… am hotărât să merg să te caut… de teamă să nu-mi scapi din nou. Nu mi-a mai fost ruşine… şi afară de asta, m-am folosit şi de o înşelătorie… în dimineaţa aceea, lângă râu… nu te-am întâlnit din întâmplare. Ştiam că stai acolo tot timpul. M-am ascuns în desiş ca să te aştept.

— Asta n-a schimbat cu nimic lucrurile. Şi eu te doream.

El încruntă deodată sprâncenele, cu nerăbdare, şi chipul

I se întunecă.

— Nimic nu te-ar putea face să te schimbi, nu-i aşa *T* Nici ce ţi s-ar putea spune… nici evenimentele… absolut nimic?

— Nimic – repetă ea – nimic pe lume nu m-ar putea schimba.

— Şi ai părăsi ţara aceasta fără părere de rău, ca să pleci cu mine?

— Da. Bucuroasă chiar; asta am dorit totdeauna. Aş fi mulţumită să plec.

— Chiar în Argentina?

— Te-aş urma oriunde.

— Ne-am putea căsători foarte curând… înainte de plecarea mea… şi după aceea am pleca la Paris, s-o vedem pe mama.

El se ridică pe neaşteptate şi chipul lui luă o expresie

ciudată, îngrijorată.

— E o femeie extraordinară, draga mea, frumoasă, bună şi încântătoare.

— Mi s-a părut încântătoare… la Paris în ziua când… efemeia cea mai fermecătoare pe care am văzut-o vreodată, dragul meu Jean.

Ea avu impresia că el n-o mai ascultă. Vântul se potolise „odată cu căldura după-amiezii; în depărtare, pe marea de culoarea ametistului, cele două veliere, întrerupându-şi cursa, stăteau nemişcate. Frunzele cireşului noduros păreau amorţite de aerul înăbuşitor. În jurul lor, universul întreg părea tăcut şi neînsufleţit.

Întorcându-se spre dânsa, el îi luă mâinile şi o privi:

— Am să-ţi spun ceva, Sybil… ceva care poate o să-ţi displacă. Dar aceasta nu trebuie să influenţeze hotărârea ta. La urma urmei, aceste lucruri interesează prea puţin.

Ea îl întrerupse:

— Dacă e vorba despre femei… mi-e totuna. Ştiu cât preţuieşti, Jean. N-am s-o ştiu niciodată mai bine ca acum… mi-e tot una.

— Nu… ce vreau să spun n-are nimic de a face cu femeile. E vorba de mama mea. (El îi aruncă o privire pătrunzătoare). Vezi… mama şi tata n-au fost niciodată căsătoriţi. Domnul de Cyon, un bătrân de treabă, m-a adoptat doar… În realitate, n-am dreptul să port acest nume. Adevăratul meu nume e Johrr

Shane. Părinţii mei n-au fost niciodată căsătoriţi, dar faptele nu sunt chiar aşa cum par. Mama e o adevărată doamnă şi ea, a refuzat să-l ia de bărbat pe tata pentru că… spunea ea… pentru că a băgat de seamă că nu era aşa cum îl credea dânsa. El o imploră să se mărite cu el, spunând că altfel viaţa lui o să fie distrusă… dar ea nu voia… nu pentru că era slabă, ci, dimpotrivă, pentru că era puternică. Când o vei cunoaşte, ai să înţelegi.

Sybil ar fi fost mai adânc tulburată de această

destăinuire, dacă nu s-ar fi lăsat târâtă de un imbold puternic de răzvrătire împotriva universului care o înconjura, împotriva prejudecăţilor şi neînţelegerii care nu vor întârzia (cuminţenia ei precoce o înştiinţa de aceasta), să se unească împotriva lor. Datorită acestei stări de spirit, mama lui Jean devenea în ochii ei un fel de simbol eroic, o femeie vrednică de admiraţie.

— Nu e nimic, Jean, chiar nimic… de fapt aceste lucruri n-au nicio însemnătate… Viitorul e totul!…

Întoarse ochii şi adăugă, cu glas încet:

— De altfel, ce am să-ţi spun eu e mult mai rău. (Ea îi strânse mâna cu pasiune).

— Aceasta n-o să te schimbe. N-ai să mă părăseşti. Poate că şi ştii… că am o bunică care e nebună. De ani de zile e aşa. A fost aproape toată viaţa aşa.

El o sărută şi o linişti.

— Nimic nu m-ar putea face să renunţ la tine… nimic pe lume.

— Sunt atât de fericită, Jean… simt o astfel de pace… ca şi când m-ai fi salvat, ca şi când mi-ai fi schimbat toată viaţa. Uneori mi-era teamă…

Dar o umbră apăru pe neaşteptate şi-i întunecă fericirea… umbra care plutea totdeauna asupra Pentlandzilor.

— N-o să laşi pe tatăl tău să ne despartă, Sybil… îi sunt antipatic… Se vede câte de colo.

— Nu; am să-i rezist.

Ea se întrerupse pe neaşteptate:

— Poate că ce am să-ţi spun o să-ţi pară îngrozitor… n-o să mă potrivesc în nicio privinţă tatii. N-am să mă las influenţată de el; şi-a distrus viaţa lui, ca şi pe a mamei… îl deplâng. E atât de orb., se ocupă de o mulţime de lucruri care nu merită osteneală.

Ei rămaseră multă vreme unul lângă altul, fără să-şi vorbească. Sybil, cu ochii închişi, stătea sprijinită de el

când îl auzi, deodată, exclamând furios printre dinţi: „Blestemata de

Theresa!” şi deschizând ochii, zări pe creasta colinei, dincolo de mormintele care se părăgineau, silueta bondoacă a Theresei, înarmată cu o plasă pentru fluturi şi o tolbă plină de provizii. Ea stătea acolo, bine înfiptă pe picioarele ei îndepărtate şi-i privea, în timp ce expresia batjocoritoare şi amuzată îi lumina ochii cenuşii. Îndărătul ei se grupa, în semicerc, o ceată mică de copii polonezi pe care ea îi recrutase, ca s-o ajute să vâneze cărăbuşi. Amândoi ştiau că ea îi urmase, într-adins, ca să-i spioneze şi că va susţine, cu un aer nevinovat, că se găsise din întâmplare în drumul lor.

— Să-i spunem? – întrebă Jean încet, dar tot furios.

— Nu… la Durham nu trebuie să spui niciodată nimic.

Farmecul se destrămase şi Jean era furios. Ridicându-se»

Îi strigă Theresei:

— Du-te şi caută-ţi de jivinele murdare şi la: să ne în pace!

El simţea că Theresa, după pilda mamei ei, îi cerceta ştiinţific, cum ar fi făcut cu nişte insecte.

Anson Pentland nu era rău de fire, nici chiar cu adevărat antipatic; dacă se zbătea şi se agita pentru sprijinul moralei, nu-l îndemna la aceasta niciun instinct vicios, pe care l-ar fi înfrânt. Într-adevăr, era un om lipsit de avânt, spontaneitate, un om şters, fără vlagă şi care îmbrăţişa cauza moralei pentru că aceasta făcea parte din tradiţiile familiei şi, în consecinţă, trebuia să fie susţinută. După părerea Sabinei, el era mai rău decât un desfrânat neruşinat, era un pisălog, şi un pisălog nu prea deştept, care nu vedea mai departe decât lungul nasului şi nu ieşea din micul sector al universului în care îşi plasase averea. După ce, timp de patruzeci şi cinci de ani privise acelaşi orizont, ajunsese să fie atins de o miopie care-l îndemna să

socotească obiectele materiale înconjurătoare – casa lui, biroul lui, masa, tocul lui – ca obiecte rare, cărora numai titlul de accesorii ale vieţii sociale din Durham le dădea strălucire. Dacă nimeni nu putea rivaliza cu dânsul în ce priveşte acel *savoir vivre*), era în schimb lipsit de *savoir faire l*), de aceea tradiţia, obişnuinţa, convenţiile făcuseră din viaţa lui ceva sărăcăcios, care excludea orice iniţiativă şi personalitate şi

În franţuzeşte în text care se scurgea fără să se depărteze de necontenita rutină plictisitoare a faptelor şi gesturilor zilnice. Aceasta era, probabil, originea milei care i-o inspira Sybilei.

Datorită cultului pentru datinile şi obiceiurile lumii lui învechite, el îşi păstra seninătatea şi se arăta chiar prietenos, atâta vreme cât nu era atacat în demnitatea lui, idol sfânt şi complex care cuprindea casa sa, prietenii, cluburile, strămoşii şi chiar modestele bunuri pe care i le lăsase tatăl lui. Totuşi, această demnitate era un lucru fragil, care se distrugea uşor… ca şi învelişul care o ocrotea. El o apăra cu o necurmată şi neclintită vigilenţă.

El avea necaz pe O'Hara pentru că, îşi închipuia, probabil, că irlandezul îl privea, pe el şi lumea lui, cu cinism; O'Hara şi cei de-un neam cu dânsul – democraţi deci, socotea Anson, lepădăturile pământului erau aceia care distruseseră organizaţia perfectă, neschimbată şi rigidă a vieţii din Boston. Din aceeaşi pricină n-o putea suferi nici pe Sabina; şi numaidecât prinsese antipatie pentru tânărul de Cyon, pentru că acesta nu părea să se bizuie decât pe el însuşi, se lipsea de demnităţi şi renunţa uşor la ele. Afară de asta, avea afinităţi adânci cu Sabina, O'Hara şi Theresa, străina.

Olivia credea că bărbatul ei nu devenea aspru şi nervos decât când se credea expus ironiilor. În clipele acelea nu mai era răspunzător de cuvintele şi actele lui… îşi pierdea orice stăpânire de sine, ca în seara balului. Ea

îşi dădea seama că el devenea din zi în zi mai supărăcios când era vorba de demnitatea lui, căci la cele mai neînsemnate cuvinte începea să devină bănuitor.

După ce observase asta, ea începu să se poarte cu el cum te porţi cu un copil; măgulindu-l şi dezmierdându-l, ea îşi atingea totdeauna scopul, fără discuţie şi fără luptă. Ea folosi acest procedeu în ziua când a trebuit să mobilieze din nou casa. Ştiind că el era preocupat cu redactarea ultimelor capitole ale cărţii *Familia Pentland şi colonia Massachusetts Bay*, ea îi sugeră ideea să-şi transporte masa în salonul de lectură, la celălalt capăt al locuinţei, unde n-ar fi atât de deranjat de tot acel du-te-vino al celor din familie; încredinţat că Olivia era, în sfârşit, impresionată de însemnătatea şi măreţia operei lui, el găsi această idee minunată şi-i mulţumi chiar cu un zâmbet.

Apoi, după ce îl consultă pe bătrânul John Pentland şi căpătă siguranţa că acest proiect are încuviinţarea lui, ea începu să introducă, încetul cu încetul, mobilierul lui Horace Pentland în casă.

Sabina venea să vadă în fiecare zi schimbările, le preţuia, îşi dădea părerea şi admira. După ce despachetau şi frumoasele obiecte ieşeau, pe rând, din crisalida lor de hârtie era cuprinsă de o ciudată tulburare; mesele şi dulapurile cele mai preţioase, bibelourile chinezeşti, cărţile vechi şi gravurile ieşeau din hârtiile vechi. Unul câte unul, biroul urât de care se servise domnul Lowel, lampa îngrozitoare, oferită de domnul Longfellow, acuarelele şterse ale domnişoarei Maria Pentland… tot ceea ce mobilase muzeul, fu transportat în podul cel mare; în cele din urmă, apăru un salon nou, strălucitor şi frumos, cu o notă caldă şi civilizată, puţin exotică, chiar, împodobit cu toate comorile pe care Horace Pentland îşi trecuse viaţa să le adune, dedicându-se cu totul acestei misiuni. Fără zgomot şi aproape fără să se observe, „oaia râioasă” a familiei pusese stăpânire pe casă, transformând-o în

întregime.

Această schimbare trezi în mătuşa Cassie o mulţime de emoţii nelămurite şi contradictorii. I se părea o nelegiuire ca să fie înlăturate vechile mobile familiare şi simple, amintiri ale „iubiţilor prieteni” ai tatălui ei şi, mai ales, ca aceasta să se întâmple în urma îndemnului lui Horace Pentland; totuşi, îi era cu neputinţă să nu ţină seama de valoarea reală a acestei colecţii. Pentru ea, bibelourile acelea erau mai puţin obiecte de o rară frumuseţe, decât obiecte de preţ, care reprezentau sute şi sute de dolari.

Cum ea declarase că „lucrurile care aparţineau unui Pentland trebuiau să aibă loc într-o casă ai cărei proprietari purtau acest nume”, ea o bănuia pe Sabina că se pretase unor manevre machiavelice şi se întreba dacă, în ultima instanţă, Sabina şi Horace Pentland n-o învinseseră pe ea, ca şi pe iubitul domn Lowell şi prietenosul şi binevoitorul domn Longfellow.

Lucru ciudat: Anson, cu oarecare rezerve se arătă mulţumit de această schimbare. De multă vreme îşi dăduse seama că salonul şi multe încăperi din casă aveau o înfăţişare sărăcăcioasă şi învechită şi erau nevrednice de marele nume al Pentlandzilor.

El se opri în pragul salonului, ca să privească ansamblul şi zise:

— Efectul mi se pare încântător… puţin cam ţipător poate şi în dezacord cu nobleţea sobră a casei; dar totuşi, încântător… foarte încântător, cu toate că, în ce mă priveşte, prefer simplicitatea mobilierului american din prima epocă.

Sabina răspunse cu bruscheţe:

— Dar scaunele sunt foarte tari…

Până acum nu se făcuse niciodată muzică în casa Pentland, căci pentru cei care o locuiau, muzica era ceva care se asculta în toaletă de seară în sălile de concert. Ani

de zile mătuşa Cassie se dusese regulat, fără pălărie, cu o eşarfă pe cap, întovărăşită de domnişoara Peavey – în fiecare vineri după masă – să se instaleze într-unul din fotoliile de la „Simphony Hall”, ca să asculte orchestra „iubitului colonel Higginson” (care din păcate, nu mai era atât de apreciată după moartea lui), dar nu izbutise niciodată să desluşească diferitele melodii.

În casa Pentland muzica fusese totdeauna o datorie rituală, o obligaţie, ca aceea de a asista la slujbe. Muzica nu-i făcea nicio impresie mătuşii Cassie şi nu o emoţiona mai mult decât rarele ei călătorii în Europa, în timpul cărora, ducând cu dânsa micul ei univers, descindea totdeauna în hotelurile unde ştia că va întâlni prieteni din Boston şi va scăpa de contactul neplăcut şi convorbirea oamenilor barbari şi antipatici.

Dar, deodată, muzica deveni în casa Pentland, ceva viu, colorat şi omenesc. Vechiul pian, cu sunete dogite, dispăru şi locul lui îl luă un pian cu coadă, nou-nouţ, pe care Olivia îl cumpără cu propriii ei bani. Seara, armoniile lui Chopin, Brahms şi Beethoven şi chiar ai ultimilor maeştri barbari, ca Straviński şi Ravel, răsunau în vechea casă. Când se simţea destul de bine, bătrâna doamnă Soames venea să se aşeze într-unul din fotoliile Régence, lângă John Pentland, şi în timp ce asculta, ochii ei bătrâni, aproape orbi, îşi recăpătau licărirea din tinereţe. Uneori, muzica lui Jean se auzea până în odaia bătrânei nebune din aripa de Nord şi până în salonul de lectură, unde tulbura lucrul lui Anson, aplecat asupra manuscrisului: *Familia Pentland şi colonia Massachusetts Bay*.

În sfârşit, într-o după-amiază, îşi făcu apariţia şi O’Hara, foarte elegant, într-un costum a cărui croială era fără cusur. Era întâia oară când punea piciorul pe moşia Pentlandzilor.

Acum erau clipe când mătuşa Cassie îşi spunea că Olivia nu mai era cuprinsă de crize de dispoziţie ciudată,

clipe în care recunoştea pe Olivia de altă dată, blândă şi prietenoasă» care ştiuse să înlăture toate greutăţile din casa Pentland. Când stăteau de vorbă, nu se mai închidea într-o nepăsare neliniştitoare şi mătuşa Cassie îi dădea sincer părerea „pentru binele lor, al tuturor”, fără frică. Olivia o asculta liniştit şi, într-adevăr, într-un anume fel, se simţea mai fericită, căci viaţa părea că-şi reia cursul în casa Pentland, dar în adâncul fiinţei ei continua să sufere, singură şi în tăcere, căci nu îndrăznea să adauge povara durerii ei la aceea a bătrânului John Pentland. Chiar Sabina, observatoare mai pătrunzătoare decât mătuşa Cassie, trebuia să-şi spună că Olivia nu lăsa să se observe nimic din sentimentele ei intime.

Sybil, care, dintr-o copilă se transformase în femeie, eu se mai sprijinea pe mama ei; era chiar reţinută şi misterioasă faţă de tot ce-l privea pe Jean, răspunzând în doi peri la întrebările ei, pe câtă vreme altă dată îi mărturisea totul.

Cu toată buna armonie care domnea între toţi, Oliviei i se părea, uneori, că niciodată nu fusese atât de extraordinar de izolată. Casa cea veche i se păru alcătuită dintr-o serie de mici celule, fiecare dintre ele fiind ocupată de o fiinţă închisă, acolo, departe de orice semn al ei. Pentru întâia oară în viaţa ei începu să se gândească mult la ea însăşi.

La începutul toamnei împlinea patruzeci de ani… se apropia de maturitate deci, şi va avea poate o fată măritată. Cu siguranţă că, la patruzeci şi doi de ani, atunci când ar mai fi putut trece drept o femeie cu zece ani mai tânără, cu păr frumos negru, cu ochi care-şi păstrează toată strălucirea şi un chip fără zbârcituri, avea să fie bunică. O bunică, oricât ar fi părut de tânără, era tot o bunică şi ca atare nu-şi putea îngădui să fie caraghioasă.

Ar putea încerca s-o convingă pe Sybil să aştepte un an sau doi şi să amâne ziua fatală, dar gândul acesta îi era

şi mai nesuferit. Spaima care o cuprindea spunându-i că, încet va deveni o femeie bătrână, o îndemna, în acelaşi timp, să nu vrea să întârzie căsătoria Sybilei. Ceea ce i se întâmpla Sybilei nu i se întâmplase niciodată ei şi nu i s-ar fi putut întâmpla acum; era prea bătrână şi inima îi era prea împietrită, chiar prea cinică. Atunci când eşti tânăr, ca Jean şi

Sybil, ai rezerve nesecate de credinţă şi nădejde. Viaţa ţi se pare încă împodobită de o aureolă fermecătoare: trebuia să începi cu astfel de iluzii. Cei dintâi ani – orice s-ar întâmpla după aceea – vor fi cei mai preţioşi din viaţa lor. Gândindu-se la cei din jurul ei, ea îşi spunea: „Sunt atât de puţine fiinţe cărora li-e dată această fericire, sunt atât de puţini acei care ştiu să zidească pe temelii atât de puternice!”

Uneori, simţea ghimpele geloziei, pe care îl trezise în ea tinereţea Sybilei, în noaptea înăbuşitoare când venise pe terasa care străjuia marea. Ea avea ciudata impresie că lenta înflorire a verii începuse în noaptea aceea.

Dar, în definitiv, ea revenea mereu la aceeaşi hotărâre: să jertfească totul pentru ca nicio umbră să nu întunece dragostea minunată a Sybilei şi a nerăbdătorului tânăr cu părul roşu.

Când era sinceră cu ea însăşi, recunoştea că dacă n-ar fi existat O’Hara, ei nu i-ar fi fost nici groază, nici frică, nu s-ar fi temui să îmbătrânească, s-o vadă pe Sybil măritată şi ea să devină bunică. Se rugase ca să fie aşa, dorind chiar ca destinul să trimită Sybilei un astfel de îndrăgostit – şi, acum, când dorinţa îi fusese împlinită, ea se surprindea regretând, în chip egoist, că dorinţa i se înfăptuise, sau că cel puţin se realizase atât de repede. Când se întreba sincer, răspunsul era totdeauna acelaşi… Scopul principal al vieţii ei devenise O’Hara.

În tainiţele inimii ei, nu-şi ascundea că sentimentul pe care-l nutrea faţă de el era altceva decât prietenie. 11

iubea. În fiecare dimineaţă, ea se scula plină de voioşie, ca să se ducă să călărească cu el prin livezi, mulţumită că Sybil îi însoţea din ce în ce mai rar, iar în zilele când el era reţinut la Boston, un nor părea că întunecă toate gândurile şi actele ei. Ea îi vorbea de viitorul lui, de planurile lui. de mersul campaniei electorale, ca şi cum ar fi fost nevasta sau amanta lui. Simţea că-şi înşală tot anturajul, în care siguranţa averilor depindea de succesul şi puterea duşmanilor politici ai irlandezului. Ea se simţea înţeleasă de acea puternică sensibilitate galică, ce sesiza toate nuanţele melancoliilor ei trecătoare, cum nu fusese niciodată înţeleasă în lumea flegmatică şi nepăfeătoare din casa Pentland.

Din dimineaţa aceea, când el îi oprise, deodată, calul, pe când călăreau amândoi pe cărările umede şi misterioase ale păduricii de mesteacăn, ca să-i spună, cu un accent de adâncă nelinişte, că nu mai putea continua astfel, ea nu mai încercă să se amăgească.

El exclamă:

— Ce pot face? Nu mai sunt bun de nimic. Nu fac altceva decât să mă gândesc la dumneata… zi şi noapte. Când plec la Boston şi încerc să lucrez, imaginea dumitale mă urmăreşte neîncetat… mă gândesc totdeauna la ce-am putea face. Ar trebui să-ţi dai seama de iadul în care trăiesc… fiind atât de aproape de dumneata, dar redus la rolul de prieten.

Când ea se întoarse spre dânsul şi-i citi suferinţa în ochi, nesiguranţa ei încetă pe neaşteptate. Ea îl întrebă, oftând:

— Ce vrei să fac? Ce pot să fac? Am impresia că mă port cu dumneata ca cea mai proastă şi mai de dispreţuit dintre femei.

Cu glas încet, adăugă:

— N-am deloc această intenţie, Michael, te iubesc… Şi acum, ţi-am spus-o: eşti singurul bărbat pe care l-am

iubit vreodată… şi chiar singurul bărbat care mă face să mă gândesc la dragoste.

El se simţi cuprins de o bucurie asemănătoare extazului. Se aplecă spre dânsa şi când o sărută, chipul bronzat păstra urmele lacrimilor, pe care ea nu şi le putuse stăpâni.

— Sunt atât de fericită – zise dânsa – şi în acelaşi timp atât de tristă…

— De vreme ce mă iubeşti… vom face tot ce vrem. N-avem de ce să ne pese de ceilalţi.

— Oh! lucrul nu e chiar atât de simplu, dragul meu.

Niciodată ea nu fusese atât de tulburată de prezenţa lui, de farmecul şi de strălucirea care se desprindeau din persoana lui.

— Nu trebuie să-i uit pe ceilalţi – zise ea.

— Nu vorbesc de bărbatul meu. Nici nu cred că ar putea fi impresionat de ceva, atâta vreme cât lumea nu ştie nimic. Dar e vorba de Sybil… Din cauza ei, nu pot să mă fac caraghioasă.

Ea îşi dădu numaidecât seama că vorbele ei fuseseră lipsite de tact, că-l jignise, fără să aibă intenţia, trezind în el teama care-l cuprindea, uneori, că ea îl socoate drept un politician irlandez, comun şi lipsit de educaţie.

— Socoteşti că ceea ce simţim unul faţă de altul s-ar putea defini astfel? – întrebă el cu o uşoară amărăciune.

— Nu… mă cunoşti prea mult ca să crezi asta… ştii bine că nu mai vedeam în mine decât femeia care se apropie de maturitate şi mama unei fete bună de măritat.

— Lucru care se va petrece foarte curând… e sigur. Tânărul de Cyon nu e dintre acei care aşteaptă.

— Da… e adevărat… totuşi…

Ea ridică repede capul:

— Ce vrei să fac… vrei să-ţi devin amantă?

— Te vreau numai pentru mine… Vreau să te măriţi cu mine.

— Atât de mult mă iubeşti?

— Da, atât de mult. Nu pot îndura gândul că te împart… ideea că eşti a altuia.

— Oh! Sunt ani de zile de când nu mai sunt a nimănui… de la naşterea lui Jack.

El continuă repede, cu un accent pasionat:

— Viaţa mea ar fi schimbată. Aş avea un temei pentru care să perseverez. Fără dumneata… aş da totul dracului… sunt sătul până peste cap.

— Şi mă doreşti numai pentru mine însămi… şi nu pentru că aş ajuta carierei dumitale şi că ai preţui mai bine viaţa?

— Nu mă gândesc decât la dumneata, Olivia… numai la dumneata.

— Vezi, te întreb pentru că m-am gândit îndelung. Sunt mai în vârstă decât dumneata, Michael. Acum par tânără… dar la patruzeci de ani – în toamnă împlinesc patruzeci de ani – trebuie să ţii seama de diferenţa de vârstă. Nu e ca şi când ai avea douăzeci de ani… Te mai întreb şi pentru că eşti un om deştept şi trebuie să vezi lucrurile aşa cum sunt.

— Ce însemnătate au toate astea?

El părea atât de adânc încredinţat, o flacără atât de vie strălucea în ochii lui albaştri, încât ea simţi că toate temerile şi îndoielile îi dispar.

— Dar n-o să ne putem căsători niciodată… niciodată, câtă vreme bărbatul meu trăieşte. El n-o să ceară niciodată divorţul, şi nici pe mine n-o să mă lase să-l cer. Una din credinţele de care el e foarte legat e că… divorţul e un sacrilegiu. S-au întâmplat lucruri mai rele – adăugă ea cu amărăciune – dar divorţ n-a existat şi desigur că nu Anson va fi cel care să rupă tradiţia.

— Vrei să încerci să-i vorbeşti?

— În clipa aceasta, Michael, aş fi gata la orice… chiar la asta. Dar nu ne-ar folosi la nimic.

Ei rămaseră tăcuţi câteva clipe, chinuiţi de sentimentul neputinţei lor; peste puţin timp, ea spuse:

— N-am mai putea răbda puţin… până ce Sybil ne părăseşte?

— Niciunul nu mai avea douăzeci de ani. Nu mai putem aştepta prea multă vreme.

— Nu pot încă s-o părăsesc. Nu ştii ce înseamnă să trăieşti în casa Pentland. Trebuie s-o salvez… chiar dacă ar fi să mă prăpădesc. Cred că ei o să se căsătorească înainte de venirea iernii, poate chiar înaintea toamnei, înainte ca el să plece. Şi atunci o să fiu liberă. N-aş putea, Michael… n-aş putea să fiu amanta dumitale acum… Am aerul că mă joc cu cuvintele… poate părea caraghios… dar după aceea n-o să mai fie acelaşi lucru. Gândesc aşa, poate din cauză că am trăit prea multă vreme printre ei.

— Îmi făgăduieşti că atunci când ea o să plece, te socoteşti liberă?

— Îţi făgăduiesc, Michael. Îţi spun că te iubesc, că eşti singurul bărbat pe care l-am iubit vreodată… oricât de puţin ar însemna asta.

— Doamna Callendar o să ne ajute… ea doreşte s-o facă.

— Oh! Sabina! (Ea păru cuprinsă de spaimă). Cred că nu i-ai vorbit? Nu i-ai spus nimic?

— Nu… dar ei n-ai nevoie să-i spui astfel de lucruri; ştie să le ghicească… Chiar şi Higgins o doreşte. Îmi repetă neîncetat, cu un ton nepăsător, ca şi când ar fi vorba de o reflecţie oarecare: „Doamna Pentland e o femeie deosebită, domnule. O cunosc de ani de zile şi chiar foarte bine; m-a scos chiar de multe ori din încurcătură. Dar ce păcat că e închisă în mausoleul acela cu toţi oamenii aceia care deşi sunt în viaţă, sunt ca şi morţi. I-ar trebui un soţ, care să fie un bărbat adevărat. E nevasta unui cadavru viu”.

Olivia se roşi.

— N-are dreptul să vorbească astfel.

— Dacă l-ai putea auzi, ţi-ai da seama că nu e lipsit de respect faţă de dumneata; dimpotrivă, cultul pe care îl are pentru dumneata îi dictează aceste cuvinte. Ţi-ar săruta urma paşilor.

Plecându-şi ochii, el adăugă:

— Higgins spune că e o nenorocire să vezi un cal de rasă ca dumneata închis în casa Pentland. Să nu te jignească această expresie! Vorbeşte în el crescătorul de cai şi dânsul vede lucrurile sub adevăratul lor aspect.

Ea înţelese, atunci, ceea ce lui O'Hara îi scăpase poate… că Higgins făcea aluzie la drama bolii acelui copil, care ar fi trebuit să fie voinic şi plin de viaţă ca Jean. Un gând nebunesc îi trecu prin minte: ea îşi spuse că ar mai putea avea un băiat voinic, al cărui tată ar fi O'Hara şi care ar fi moştenitorul Pentlandzilor, scăpând, în acelaşi timp de sângele lor slab; ar putea face ceea ce făcuse Savina. Dar ea îşi dădu seama numaidecât cât de nebunesc era gândul acesta; Anson ar fi ştiut că băiatul nu-i copilul lui.

Îşi urmară drumul în tăcere. Olivia obosea, gândindu-se mereu la aceleaşi lucruri, încercând să iasă din labirintul întunecat şi complicat în care se găsea şi din care se părea că n-are nicio ieşire. Era prizonieră, închisă într-o închisoare, tocmai în clipa când era gata să atingă fericirea.

Ieşiră din pădurice pe drumul care ducea de la casa cu turle a mătuşii Cassie la aceea a Pentlandzilor; trecând bariera, ei văzură maşina demodată a bătrânei stând pe marginea drumului. Mătuşa nu se vedea nicăieri, dar la zgomotul copitelor cailor apăru din tufişurile din dreapta trupul grăsun şi obrazul cu expresia prostească a domnişoarei Peavey, care strângea în braţele ei enorme, mănunchiuri de ierburi. Ea dădu Oliviei şi tovarăşului ei bună ziua şi spuse:

— Am cules plante pentru a-i mei; se găsesc multe şi

frumoase în terenul umed de lângă izvor.

Olivia zâmbi… iar zâmbetul acela îi făcu rău; ei îşi urmară drumul, simţind că ochii albaştri ca de porţelan ai domnişoarei Peavey erau aţintiţi asupra lor. Olivia ştia că buna domnişoară era prea proastă şi nevinovată ca să aibă cea mai neînsemnată bănuială, dar asta n-o s-o împiedice să se ducă numaidecât la mătuşa Cassie şi să-i descrie această întâlnixe, fără să uite niciun amănunt. Viaţa domnişoarei Peavey era foarte monotonă, de aceea acest lucru va căpăta proporţiile unui eveniment şi mătuşa Cassie va şti să-i scoată cele mai mici detalii, cum ar fi de pildă că Olivia părea că plânsese.

Olivia se întoarse spre O'Hara.

— Biata domnişoară Peavey – spuse ea – nu-i deloc spirituală, ci dimpotrivă proastă, ceea ce e mult mai primejdios.

CAPITOLUL IX

Spre sfârşitul lui August nimeni nu se mai îndoi de „slăbiciunea" mătuşii Cassie; exactitatea acestui fapt era întărită de tăcerea pe care ea o păstra în legătură cu sănătatea ei. Timp de patruzeci de ani se vorbise despre aceasta, cum se vorbea de vremea de afară – nu puteau face nimic, însă reveneau mereu la subiectul acesta; dar acum mătuşa Cassie nu sufla o vorbă. Renunţă chiar la cursele ei pe jos şi, în curând începu să-şi facă vizitele în maşina veche, de care spunea că se teme şi n-o poate suferi; căuta, din ce în ce mai mult, tovărăşia şi sprijinul voinicei domnişoare Peavey. Sub motiv că se teme de hoţi, ea aduse patul acesteia în camera de alături de-a ei şi lăsă uşa dintre odăi deschisă. Olivia observă că ei îi era acum o teamă aproape bolnăvicioasă de singurătate. Tristeţea unei alte boli veni, deci, să mărească mai mult povara Oliviei, adăugându-se morţii lui Jack şi durerii lui John Pentland. Lupta împotriva norului de melancolie care plutea asupra

vechii case apăsa din ce în ce mai greu pe umerii ei tineri. Ca de obicei, Anson nu se lăsă tulburat de schimbările petrecute în jurul lui, nu trăia decât în trecut, printre teancurile de hârtii mucegăite; era mai puţin lipsă de sensibilitate, decât lipsa de temperament; căci nu era nici activ, nici calculat din fire, ci de o inerţie grozavă şi cu totul lipsit de pasiune. Nici Sabina nu-i era de vreun ajutor, căci în felul ei, ea era tot atât de rece şi nepăsătoare ca şi Anson, părea că stă puţin deoparte şi aşteaptă evenimentele, observând faptele şi gesturile fiecăruia, chiar şi ale Oliviei. Iar ca să tulbure fericirea Sybilei, cerându-i ajutor, ea nici nu se gândea măcar.

Cel puţin, O'Hara, venea din ce în ce mai des în casa Pentland, acum că cea dintâi vizită fusese făcută şi gheaţa ruptă. Anson îl întâlni într-o zi în vestibul şi-l salută cu răceală; în schimb el se împrieteni cu bătrânul John Pentland. Pe amândoi îi interesau caii, câinii şi animalele cornute; O'Hara, care se născuse în cartierele sărăcăcioase ale Bostonului şi nu se pricepea deloc la lucrările acestea, socotea, poate, că bătrânul gentleman îi dă informaţii de preţ. El îi spuse Oliviei: „Dacă n-ai fi dumneata, n-aş călca pragul casei. Dar gândul că eşti acolo, mereu singură, copleşită de griji, mi-e de nesuferit”.

Seara, în timp ce jucau bridge sau Jean le cânta, ea surprindea uneori privirea lui aţintită asupra ei şi exprimându-i aceeaşi admiraţie, spunându-i că se poate bizui pe el, orice s-ar întâmpla.

Trecuse o săptămână de la întâlnirea cu domnişoara Peavey, când Peters veni la sfârşitul după amiezii în odaia Oliviei să-i spună, cu ton ciudat, în acelaşi timp tainic şi respectuos:

— E din nou suferind, doamnă Pentland.

Ea ştia ce voia să spună Peters; era expresia convenţională de care se slujeau amândoi… cuvintele de care se mai slujiseră de atâtea ori.

Ea se duse repede în biblioteca îngustă şi înaltă, care mirosea a câini, mere şi lemn afumat, ştiind bine ce va găsi acolo. Deschizând uşa, îl zări numaidecât, dormind în fotoliul mare de piele. Un miros uşor de whisky, miros care de multă vreme o îngrozea, plutea în aer iar pe biroul de mahon erau aşezate trei sticle, toate aproape goale. El dormea liniştit cu un braţ pe piept, cu celălalt atârnând în jos, iar degetele lui osoase se odihneau nemişcate pe covorul turcesc. Somnul acesta avea ceva liniştit, ca cel al unui copil. Olivia avu impresia că el scăpase de grijile care altă dată îi săpară zbârcituri, care dădeau chipului lui acea expresie de amărăciune şi asprime. Chiar şi zbârciturile se şterseseră, dispăruseră, într-un anume fel, în destindere, în odihna adâncă a acestei morţi artificiale. Poate că numai în starea aceasta dormea liniştit şi fără coşmaruri, era singurul lui mijloc de a evada.

Stând în picioare, în pragul uşii, îl privi o clipă, fără emoţie vizibilă, apoi se întoarse şi-i spuse lui Peters: „Vrei să-l înştiinţezi pe Higgins?” şi intrând în odaie, trase perdelele de pluş roşu care ascunseră lumina soarelui ce apunea.

Higgins veni, ca de atâtea alte ori altă dată, să se instaleze în odaia pe care o zăvora şi unde petrecea noaptea, dormind pe vechiul divan de piele şi aşteptând ca John Pentland să se trezească încet; acesta, plimbându-şi privirile în jurul lui, cu un aer rătăcit, îşi zărea totdeauna rândaşul stând nu departe de el, lustruind hamuri sau o pereche de cizme de călărie.

Omuleţul nu stătea niciodată degeaba. Un instinct tainic îl îmboldea la acţiune; totdeauna avea nevoie să se îndeletnicească cu ceva. Iată de ce, în aceste triste împrejurări, un nou miros plutise câteva zile în bibliotecă… mirosul proaspăt, curat şi sănătos de piele şi cremă de lustruit.

Higgins rămase două zile în bibliotecă, nepărăsindu-

şi postul decât ca să se ducă la masă, şi timp de două zile bătrâna din aripa de Nord fu lipsită de vizitatorul ei obişnuit. În afara acestei odăi, în casa Pentland, viaţa părea că-şi urmează cursul normal. Jean nu ştia ce se petrece şi venea seara să cânte; totuşi, Sabina ştia totul, ca şi mătuşa Cassie, care nu punea niciodată întrebări asupra lipsei misterioase a fratelui ei de teamă să nu i se spună adevărul. Anson, ca de obicei, nu observă nimic. Singura tulburare mai însemnată venea din partea domnişoarei Egan, care se arăta prost dispusă şi nervoasă. Nebiruita infirmieră se certă chiar cu bucătăreasa şi răspunse obraznic Oliviei, care îşi spuse: „Ce o să se mai întâmpipe iar? O să fiu silită să caut altă infirmieră”.

În seara celei de a treia zi, îndată după masă, Higgins trase zăvorul uşii şi porni în căutarea Oliviei.

— Bătrânul domn s-a însănătoşit – zise el. S-a dus să facă baie şi vrea să vă vadă în bibliotecă, peste jumătate de ceas.

Olivia îl găsi pe socrul ei şezând în faţa biroului mare de mahon într-o ţinută desăvârşită. Făcuse baie şi-şi pusese rufe curate, dar părea foarte bătrân şi obosit; sub pielea lui ca de pergament, avea o paloare care făcea ca tenul să-i pară gălbui. Niciodată el nu făcea cea mai uşoară aluzie la aceste triste întâmplări, atitudinea lui era aceea a unui om care a lipsit o zi sau două şi doreşte să ştie ce s-a întâmplat în acest timp.

Ridicând ochii, el spuse, serios:

— Aş vrea să-ţi vorbesc, Olivia. Nădăjduiesc că nu eşti ocupată? Nu te-am deranjat?

— Nu – răspunse canu mă reţine nimic. Jean şi Theresa sunt aici cu Sybil; asta-i tot.

— Sybil… repetă el, Sybil… A fost tare fericită zilele acestea, nu-i aşa?

Olivia făcu un semn de aprobare, întovărăşit de un zâmbet de îmbărbătare, plin de înţelegere, astfel că el

adăugă:

— Ei bine, nu trebuie să-i strici fericirea. Trebuie să împiedicăm ca ceva să i-o tulbure.

Ochii Oliviei se luminară:

— Da, trebuie – încuviinţă ea.

Şi, după un timp:

— Ea e deşteaptă… Ştie ce trebuie să aştepte de la viaţă… şi asta e toată taina. Cei mai mulţi oameni nu-şi dau seama, decât când e prea târziu.

Tăcerea care urmă după această declaraţie fu atât de elocventă, exprima atâtea lucruri, încât Olivia simţi că o cuprinde neliniştea.

— Aş vrea să-ţi vorbesc de…

El şovăi o clipă, şi ea văzu mâinile lui orispându-se atât de tare de marginea mesei, încât încheieturile noduroase ieşeau în relief sub pielea cafenie:

— Aş vrea să-ţi vorbesc de multe lucruri…

Se frământă puţin pe scaun, apoi spuse brusc:

— Mai întâi, iată testamentul meu.

El deschise sertarul biroului şi scoase un teanc de hârtii pe care le despături cu grijă făcând din ele câteva teancuri, înainte de a începe să vorbească. Toate mişcările lui dovedeau o mare oboseală.

— Am făcut unele schimbări – zise el – schimbări de care trebuie să fii informată… afară de asta, mai am să-ţi mărturisesc unul sau două lucruri. (Ochii lui arzători, umbriţi de gene dese, o priviră ţintă). Uite ce este, eu nu mai am mult de trăit. Nu există niciun motiv ca să-mi închipui că voi trăi veşnic şi vreau să las lucrurile în desăvârşită ordine, cum au fost totdeauna.

Pentru Olivia, care ascultă în tăcere, convorbirea deveni pe neaşteptate apăsătoare. Pe măsură ce bătrânul vorbea, se părea că un zid se înalţă în jurul ei ca s-o închidă, în timp ce el continua cu o linişte care o tortura, părând că nu se îndoieşte că va fi ascultat după moartea

lui, aşa cum fusese ascultat în timpul vieţii.

— În primul rând, veţi fi toţi foarte bogaţi… nespus de bogaţi… o să aveţi mai mult de şase milioane de dolari şi asta-i o avere cu baze solide… care n-a fost câştigată prin speculaţii, aceşti bani sunt rodul economiei şi s-au înmulţit, pentru că noi am trăit cu chibzuială. De şaptezeci şi cinci de ani, e o tradiţie în familie să trăieşti din veniturile veniturilor. Noi am izbutit să facem asta şi rezultatul e că suntem bogaţi… foarte bogaţi.

În timp ce vorbea, el mişca nervos hârtiile, luând din maldărele care i se păreau prea mari şi făcând din ele alteteancuri.

— După cum ştii, Olivia, banii au fost astfel plasaţi „încât capitalul să nu poată fi niciodată cheltuit. Nepoţii Sybilei vor putea dispune de ei, cel puţin de o parte… adică dacă vei fi atât de necugetată să le laşi ceva cu drepturi depline.

Olivia ridică ochii brusc:

— Dar de ce eu? De ce depinde asta de mine?

— Tocmai voiam să-ţi explic, draga mea Olivia… Asta depinde de tine, pentru că las această avere în mâinile tale.

În chip impulsiv, ea refuză cu o energie sălbatică. Fu cuprinsă de o dorinţă nestăpânită de a apuca aceste hârtii, atât de bine clasate, şi să le ardă sau să le rupă în bucăţele şi să le arunce pe fereastră.

— Nu vreau, zise ea. De ce să mi-o laşi mie? Şi eu sunt bogată. Nu vreau! Nu sunt o Pentland. Aceşti bani nu-mi aparţin. N-am de ce să mă îngrijesc de ei.

Sprâncenele stufoase se ridicară, arătând o uşoară uimire.

— Cui aş putea să las moştenirea dacă nu ţie? întrebă el.

Ea se gândi o clipă:

— Dar lui Anson… cred că lui Anson.

— Acesta-i gândul tău adevărat?

— Aceşti bani sunt ai lui, ai Pentlandzilor… şi nu ai mei. Averea mea personală îmi ajunge pentru nevoile mele, ba” le depăşeşte chiar.

— Aceasta îţi revine, Olivia… zise el, privind-o cu atenţie. Tu eşti o Pentland mai curând decât Anson, cu tot sângele care-i curge în vine şi cu tot numele pe care-l poartă. Orice ai face, averea îţi revine, ai toate drepturile asupra ei. („Dar Anson nu e un Pentland şi nici dumneata”, se gândi Olivia).

— Eşti persoana pe care te poţi bizui, eşti prevăzătoare, ai sentimentul onoarei, Olivia. Numai tu ai bărbăţia necesară. Când voi muri, tu vei deveni şeful familiei. Desigur c-o ştii… (” Eu se gândi Olivia, eu care m-am purtat atât de nesocotit, care mă gândesc să vă trădez pe toţi… să fiu astfel judecată de dumneata!”).

— Dacă aş lăsa această avere lui Anson, ar fi pierdută, el airisipi-o pentru utopiile lui. E un original. Ar da toată averea asta frumoasă misionarilor, operelor ciudate, societăţilor care vor să se amestece în treburile oamenilor. Nu în acest scop a fost strânsă averea. Nu vreau să se risipească astfel banii Pentlandzilor.

— Dar – răspunse Olivia – cine-ţi spume ce întrebuinţare îi voi da eu?

El îi zâmbi cu o privire drăgăstoasă.

— Ştiu ce ai face, pentru că te cunosc, draga mea Oli-Via… Ai şti s-o păstrezi neatinsă… Tu ai spiritul Pentlandzilor. Nu l-ai avut când ai venit aci, dar acum l-ai căpătat. Vreau să spun că faci parte din ramura nobilă a vechilor Pentlandzi, ale căror portrete sunt aici, afară, în hall. Eşti singura lor moştenitoare, căci Sybil e prea tânără… e încă un copil.

Olivia nu răspunse nimic, dar această tăcere ascundea vârtejul gândurilor sugerate de revolta ei rece. Să fii o Pentland deci, nu era o chestiune de rasă, ci consta

în a trăi pentru o idee… pentru un ideal chiar. Ea îşi spuse, furioasă: „Nu sunt o Pentland. Sunt plină de viaţă. Sunt eu însămi; nu m-am lăsat despuiată de orice personalitate. Toţi aceşti ani nu m-au schimbat atât de mult. N-au făcut din mine o Pentland”. Dar din pricina afecţiunii pe care o avea pentru el, nu-i spuse nimic din toate acestea. Ea protestă:

— Cum poţi să ştii ce-aş face cu ea? Cine-ţi garantează că n-aş risipi-o în cheltuieli nesăbuite, sau chiar că n-aş pleca, ducând cu mine ce-aş putea? Nimeni nu m-ar împiedica… absolut nimeni.

El se mulţumea să repete ceea ce îi mai spusese, de data asta mai încet, apăsând asupra cuvintelor, ca pentru a o pătrunde de înţelesul lor:

— Ştiu ce ai face, pentru că te cunosc, draga mea Olivia, n-ai întrebuinţa-o niciodată în chip prostesc sau rău; ştiu asta şi de aceea am încredere în tine.

Cum ea nu răspundea, el stărui:

— Vei primi, nu e aşa, Olivia? O să ai ajutorul unui bărbat de afaceri destoinic, unul din cei mai buni, John Mannering… O să-mi facă plăcere, Olivia, şi astfel toată lumea o să ştie cât de mult te preţuiesc, ce ai însemnat pentru mine în cursul acestor ani… ceea ce n-a fost niciodată Anson, nici sora mea Cassie.

Aplecându –, se deasupra mesei, el îi atinse mâna albă.

— O să primeşti, nu e aşa, Olivia?

Îi era cu neputinţă să refuze, nici măcar să se împotrivească mai multă vreme, sau să-i spună măcar că în această clipă n-avea decât o dorinţă: să fugă, să evadeze, să-i părăsească pe toţi, pentru totdeauna, acum că soarta Sybilei era asigurată. Întorcând ochii, ea şopti foarte încet:

— Da.

Îi era imposibil să-l părăsească acum, pe el, un bătrân prăpădit. Legătura care-i unea era atât de strânsă,

dăinuia de prea multă vreme, din cea dintâi zi când ea sosise în casa Pentland, după ce se măritase cu Anson şi unde descoperise că tatăl şi nu fiul îi trezea respectul.

Într-un anume fel îi transmisese energia lui aspră de patriarh. I se părea că, în clipa aceasta, când dorea mai mult ca oricând să scape, era prizonieră: îi era şi teamă, pentru că o uimiseră cuvintele bătrânului şi se întreba dacă nu ajunsese şi ea să devină o Pentland… aspră, prevăzătoare, tunătoare şi puţin înăcrită, ca oamenii aceia cărora viaţa nu li se pare nici frumoasă, nici pasionantă şi care adoră o zeiţă nevăzută, crudă şi schimbătoare numită Datoria. Avea mereu în minte reflecţia, plină de amărăciune, a Sabinei în privinţa virtuţilor Pentlanzilor, virtuţi ale micii burghezii… şi lipsa lor de căldură, strălucire şi eleganţă. Şi, totuşi, acest bătrân sălbatic era în felul lui, cavaler, chiar şi Sabina recunoştea acest lucru. El tot mai vorbea:

— Banii n-o să fie singurul legat. Mai e şi Sybil, care e prea tânără ca să fie lăsată liberă…

— Nu – zise Olivia, cu o hotărâre liniştita – nu e prea tânără. O să facă ce vrea. Am încercat să-i insuflu o concepţie despre viaţă mai dreaptă decât aceea pe care am avut-o eu la vârsta ei; e, probabil, mai iscusită decât am fost eu… şi decât voi fi vreodată.

— Poate că ai dreptate, draga mea. Ai avut de atâtea ori dreptate… şi lucrurile nu mai sunt ca pe vremea mea… mai ales în ce priveşte fetele tinere.

El îşi reluă hârtiile, le pipăi cu nervozitate, ceea ce era în contrast cu hotărârea lui neclintită. O intuiţie neaşteptată o făcu pe Olivia să înţeleagă că se purta astfel, ca să se ferească de a o privi. Ea nu putea suferi mărturisirile şi tremura la gândul ca el să nu se pregătească să-i spună lucruri pe care ar fi preferat să nu le audă niciodată. Nu putea suferi mărturisirile şi, cu toate astea, părea totdeauna că le atrage.

— Ca să nu mai vorbesc de Sybil – urmă el – mai e şi bătrâna şi ciudata domnişoară Haddon, care locuieşte la Durham, de care ne ocupăm, după cum ştii, de ani de zile, şi apoi Cassie, care îmbătrâneşte şi care cred că e bolnavă. N-o putem lăsa în grija acelei biete nevinovate domnişoare Peavey. Ştiu că sora mea te-a plictisit neîncetat. Dar eu am fost nevoit s-o îndur toată viaţa… (El zâmbi acru). Cred câţi închipui… (Apoi, după un timp, el se hotărî). Dar mai ales e nevasta mea”.

Glasul lui avea o intonaţie ciudată, artificială, cu totul inexpresivă. S-ar fi spus că semăna cu glasul unui surd, care nu percepe niciodată sunetele pe care le scoate.

— N-o pot lăsa singură… singură, fără nimeni care să aibă grijă de ea, decât doar o infirmieră plătită. Nu pot muri, ştiind că nimeni n-o să se ocupe de ea… decât doar acea îngrozitoare domnişoară Egan, care, cu toate meritele ei, e totuşi o străină. Nu, Olivia numai dumneata eşti… Nu mă pot bizui decât pe dumneata.

El îi cercetă fizionomia cu stăruinţă.

— Îmi făgăduieşti că o s-o ţii totdeauna aici şi, n-o să le îngădui lor s-o trimită în altă parte… îmi făgăduieşti?

Din nou ea era legată:

— Dar fireşte… Vreau să-ţi făgăduiesc.

Putea oare să răspundă altfel?

— Pentru că – spuse el, întorcându-şi privirea de la ea – pentru că îi datorez asta… chiar după moartea mea. N-o să am odihnă, dacă ea o să fie închisă… printre străini. Vezi „altă dată… altă dată…

Se întrerupse pe neaşteptate, ca şi când ceea ce avea să spună îl chinuia. Olivia se simţi cuprinsă de o adevărată spaimă. Ea voia să exclame: „Opreşte-te, nu mai continua!” Dar un instinct o înştiinţă că el era hotărât să meargă până la capăt, orice s-ar fi întâmplat şi orice ar fi făcut ea.

— E ciudat – spuse el, cu glas liniştit – iată că nu ne-au mai rămas decât femei în familie… nu bărbaţi… căci

Anson nu e în realitate decât o femeie bătrână.

Liniştit, dar hotărât, cu expresia unui om care se găseşte în faţa duhovnicului său, vorbind de parcă ea ar fi fost o fiinţă nevăzută, lipsită de orice personalitate, el urmă;

— Bineînţeles Horace Pentland fiind mort. nu mai trebuie să ne gândim la dânsul… Dar mai e doamna Soames.

El tuşi şi începu să-şi frângă degetele slabe şi osoase; ceea ce avea să-i spună era smuls din adâncul sufletului lui cu un mare chin:

— Mai e doamna Soames – repetă el. Ştiu că înţelegi acest lucru, Olivia, şi-ţi sunt recunoscător că te-ai arătat atât de bună şi umană faţă de dânsa, pe când oricare alta în locul tău n-ar fi fost aşa. Îmi închipui că faptele şi gesturile noastre au întreţinut bârfelile de la Bracon Hill şi de pe Commonwealth Avenue vreme de treizeci de ani… dar nu mă sinchisesc. Am fost spionaţi; de câte ori am urcat treptele casei ei de piatră cafenie s-a ştiut… s-a ştiut până şi ceasul sosirii şi plecării mele. În lumea noastră, oamenii au ochii în spate. Trebuie să-ţi aminteşti de asta, draga mea. Eşti spionat, se ştie tot ce faci. Se ghiceşte aproape ce gândeşti şicând nu se ştie, se născoceşte. E una din caracteristicile decadenţei şi slăbiciunii unei societăţi… că nu mai trăieşti, mulţumindu-te numai cu sentimentele tale personale, ci interesându-te de acele ale aproapelui… E singurul motiv pentru care l-am plâns vreodată pe Horace Pentland… singura pricină pentru care am avut oarecare simpatie pentru dânsul. Soarta a fost crudă, făcându-l să se nască într-un astfel de loc.

Ca un acid coroziv care se infiltrează pretutindeni, amărăciunea străbătea în cuvintele lui şi-i schimba chiar timbrul glasului. Această amărăciune făcea să strălucească ochii lui grozavi negri, în care ardea încă o flacără. Olivia credea că pentru întâia oară cunoştea caracterul lui, fără

ca nimic să-i scape. În timp ce-l asculta vălul misterios care-i ascunsese totdeauna ceva din personalitatea lui, începu să se destrame, ca şi ceaţa care se ridică, în zori, din mlaştini. Ea îl vedea aşa cum era; cu adevărat masculin, sălbatic, pătrunzător şi, mai uman decât ceilalţi, hotărât până într-atât, încât nu se trădase niciodată, nici măcar o clipă.

— Cât despre doamna Soames, dimpotrivă… dacă mi s-ar întâmpla ceva, Olivia, dacă aş muri cel dintâi, îţi cer să fii bună cu ea… din consideraţie pentru mine şi pentru dânsa. Ea s-a arătat atâta timp bună şi răbdătoare faţă de mine…

Tonul lui era mai puţin amar şi devenea din ce în ce mai călduros.

— Ea a fost bună cu mine, Olivia. M-a înţeles totdeauna, chiar înainte de a sosi tu aici ca să-mi vii în ajutor. Datorită vouă două, viaţa mi-a mai fost îndulcită. Ea a fost răbdătoare… mai răbdătoare decât îţi închipui. Uneori cred că i-am făcut o existenţă de iad; dar a rămas totdeauna aceeaşi, gata să mă primească, plină de duioşie şi înţelegere. A fost aproape totdeauna bolnavă, de când o cunoşti… o vezi bătrână şi bolnavă şi nu-ţi poţi închipui cât a fost de frumoasă altă dată.

— Ştiu – şopti Olivia – îmi amintesc de ea în primele timpuri când eram în casa Pentland… şi Sabina mi-a spus-o.

Numele Sabinei îl aduse pe neaşteptate la realitate. Se îndreptă bine în jilţ şi zise:

— Nu te încrede prea mult în Sabina. Cu toate astea, e de-a noastră. Seamănă mult cu sora mea Cassie… mult mai mult decât îţi poţi închipui. Iată de ce se urăsc atât. S-ar putea spune că Sabina e mătuşa Cassie la altă vârstă. Amândouă n-ar da îndărăt în faţa niciunei jertfe ca să provoace un rău sau o nenorocire, al căror spectacol le-ar interesa. Ele trăiesc din emoţia altora.

Olivia ar fi vrut să-l întrerupă şi să ia apărarea Sabinei, explicându-i ce i se întâmplase, de fapt, acesteia din urmă… dragostea ei tragică pentru bărbatul ei; să-i repete mărturisirile incoerente, neaşteptate pe care ea i le făcuse; dar bătrânul nu-i dădu răgaz. Părea parcă stăpânit şi preocupat doar de gândul de a-i încredinţa mâhnirile pe care le păstrase atâta vreme tăinuite.

(Se gândea: „De ce trebuie să aflu eu toate aceste lucruri? şi această povară să apese asupra umorilor mei? De ce am descoperit acele scrisori, care fuseseră atâta vreme ascunse, la adăpost de orice indiscreţie?”)

El vorbea din nou liniştit, încrucişând şi descrucişând degetele lui osoase.

— Ştii, Olivia, că acum ia stupefiante… şi e zadarnic să încerci s-o vindeci. E bătrână; de aceea, în realitate, nici n-are însemnătate. Nu e ca şi când ar fi tânără şi ar avea toată viaţa înaintea ei.

Aproape fără să se gândească, Olivia răspunse:

— Da, ştiu.

! E1 ridică repede ochii:

— O ştiai? – întrebă cu asprime.

— Cum ai putut s-o afli?

— Sabina mi-a spus-o.

El lăsă capul în jos:

— Sabina! Trebuia să-mi închipui! E primejdioasă. Cunoaşte prea bine lumea. A cunoscut prea mulţi oameni ciudaţi.

Apoi el repetă, ceea ce spusese în seara balului, mai înainte cu câteva luni:

— Ea n-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici.

În mijlocul acestei convorbiri, alcătuită din cuvinte fără legătură, sunetele pianului din salonul îndepărtat ajunseră până la ei. John Pentland, puţin surd, nu auzi la început, dar peste câteva clipe se ridică şi trase cu urechea, apoi, întorcându-se spre ea, o întrebă:

— E iubitul Sybilei?

— Da.

— E un băiat drăguţ, nu-i aşa?

— Foarte drăguţ.

După o clipă, el mai întrebă:

— Cum se numeşte melodia pe care o cântă?

Olivia nu se putu opri să zâmbească:

— Se numeşte: *Iată-mă din nou îndrăgostit şi primăvara se apropie*. Jean a adus-o din Paris. E scrisă de unul din prietenii lui… dar titlurile nu înseamnă azi mare lucru în muzică. Nimeni nu mai ascultă cuvintele.

Un zâmbet uşor îi destinse trăsăturile:

— Cântecele au nume caraghioase acum.

Ea ar fi vrut să scape, să iasă fără să pară că fuge. Se pregăti să se ridice şi să plece, dar el întinse mâna cu autoritatea lui obişnuită, în faţa căreia ea se supunea ca un copil.

— Mai am să-ţi spun unul sau două lucruri, Olivia, care o să te ajute să înţelegi. Trebuie ca cineva să le ştie. Cineva…

Se opri brusc, apoi făcu o mare sforţare să continue. Venele i se umflau sub tâmple.

— E vorba mai ales de *ea* – şi el întovărăşi aceste cuvinte de gestul inevitabil în direcţia aripii nordice a casei.

— *Ea* n-a fost totdeauna astfel. Iată ce-aş vrea să-ţi explic. Când ne-am căsătorit, eram amândoi foarte tineri. Tatăl meu ţinea mult la căsătoria asta; cunoştea de multă vreme familia ei. Erau veri de-ai noştri, care erau şi veri de-ai Sabinei. Tatăl ei fusese coleg de liceu cu tatăl meu şi făceau parte din acelaşi club; era singura fată şi trebuia să moştenească o mare avere. Ştii, asta e vechea poveste, destul de obişnuită în lumea noastră. Toate lucrurile acestea aveau însemnătate… eu nu luasem niciodată în seamă femeile şi nu iubisem încă pe niciuna. Eram foarte

tânăr. Cred că au socotit că aceasta e căsătoria visată… dorită de cer, cerul acela aspru şi prosper al viselor lor. Ea era foarte drăguţă… şi azi se vede că trebuie să fi fost drăguţă… Era şi încântătoare şi nevinovată. El tuşi şi continuă, cu greutate: Avea un suflet nevinovat… nevinovat ca al unui copil. Nu ştia nimic… era o floare a nevinovăţiei – sfârşi de spus, cu amărăciune în glas.

Apoi, ca şi când sforţarea era prea mare, se opri şi lăsă să-i rătăcească privirea înspre mare. Olivia avu impresia că retrăia timpul când biata dementă era tânără şi poate de o sfială ciudată în faţa înflăcărării lui drăgăstoase. Amândoi tăceau şi de astă dată tăcerea era atât de adâncă, încât se auzea mugetul înăbuşit şi îndepărtat al talazurilor lovindu-se de stânci şi care acopereau muzica lui Jean. El cânta acum altă melodie… care nu se mai numea *Iată-mă din nou îndrăgostit şi primăvara se apropie*, *ci Ulcele Ladxi*.

— Aş vrea să înceteze muzica asta blestemată – zise John Pentland.

— Mă duc acolo – începu Olivia, sculându-se.

— Nu… nu te mişca. Nu trebuie să te duci… cel puţin deocamdată, nu.

O expresie de nelinişte, aproape de chin îi crispa chipul; poate că se temea că dacă n-o va face acum. n-avea să-i mai istorisească niciodată lunga poveste pe care trebuia s-o mărturisească cuiva:

— Nu, nu pleca, Olivia, înainte de a termina. Trebuie să termin… Vreau să ştii de ce se petrec astfel de lucruri aici în odaie, aşa cum s-au întâmplat Ieri şi alaltăieri. N-am scuză, dar ce am să-ţi spun o să te facă să înţelegi… puţin.

El se ridică şi, deschizând una din biblioteci, scoase o sticlă de whisky. Îi căută privirea şi o linişti:

— Nu te frământa. Olivia. Nu încep iar, numai pentru că mă simt slab… Ceea ce s-a întâmplat ieri n-o să se mai repete niciodată. Îţi dau cuvântul meu.

Ei îşi umplu paharul ochi, se aşeză din nou şi în timp ce-şi continua povestirea, sorbea încetul cu încetul conţinutul.

— Căsătoria noastră fu deci celebrată. Eu credeam că o iubesc, pentru că nu cunoşteam nimic din dragoste… absolut nimic. Nu era, într-adevăr, dragoste, Olivia… am să-ţi spun totul, tot adevărul; vezi, nu era dragoste, dar ea era singura femeie de care mă apropiasem în aceste condiţii… şi aveam un temperament sănătos şi viguros.

El începu să vorbească din ce în ce mai încet, ca şi când fiecare cuvânt îi cerea nespusă sforţare de voinţă:

— Şi ea nu ştia nimic… absolut nimic. Corespundea concepţiei de tânără fată – zise el cu amărăciune.

— După noaptea noastră de nuntă, ea nu mai fu niciodată aceeaşi. Înţelegi ce însemna asta? Luna noastră de miere se sfârşi pentru ea într-un fel de nebunie, de idee fixă. Fusese educată întipărindu-i-se o groază sfântă pentru acest lucru şi în familia lor erau predispuşi spre nebunie. Niciodată nu mai fu aceeaşi – repetă el, melancolic.

— Când se născu Anson, îşi pierdu cu totul judecata. Nu mai voia să mă vadă, nici să-mi vorbească, îşi închipuia că o dezonorasem pentru totdeauna… După asta fu cu neputinţă să fie lăsată singură, fără ca cineva s-o vegheze. De atunci trăi departe de societate.

Glasul lui se stinse într-o şoaptă răguşită. Băuse paharul de whisky, ca să izbutească în încercarea lui supremă de a ieşi din rezerva care-l izolase de lumea întreagă, ţinând la distanţă pe Olivia, pe care o iubea şi poate pe doamna Soames, pe care o iubise. Departe, muzica continua mereu, acompaniind de data asta glasul aspru şi puternic al Theresei, care cânta: „Iată-mă din nou îndrăgostită şi primăvara se apropie…”; bruna, cinica, neînvinsa Theresa, pentru care viaţa, începând de la broaşte până la oameni, nu mai avea taine – cânta din

toată inima.

— Dar povestea nu se sfârşeşte aici – continuă John Pentland, ajuns la capătul puterilor.

— Are o urmare… căci am înţeles ce înseamnă a iubi când am întâlnit-o pe doamna Soames. Dar atunci… oftă el, ca şi când era vorba de o dramă îndepărtată, care nu-l privea deloc.

— Dar atunci – repetă el – era prea târziu. Deoarece eram răspunzător faţă de ea, era prea târziu ca să iubesc pe cealaltă. Nu puteam s-o părăsesc, era cu neputinţă. Un astfel de lucru n-ar fi trebuit să se întâmple niciodată.

El îşi îndreptă trupul bătrân, care rezistase tuturor atacurilor şi conchise:

— Ţi-am spus toate astea, Olivia, ca să înţelegi de ce sunt uneori…

Se opri o clipă, apoi spuse hotărât:

— …de ce nu mai sunt decât o brută, ca ieri. Au fost clipe când era singurul lucru datorită căruia mai puteam trăi. Şi aceasta nu pricinuia nimănui niciun rău. Puţini au ştiut-o… M-am ascuns totdeauna. Nu m-am dat niciodată în spectacol.

Încet, mina albă a Oliviei înaintă pe deasupra biroului şi atinse mâna lui cafenie şi osoasă, care se odihnea acum pe mahonul lucios, nemişcată. Ea nu spuse nimic, dar acest simplu gest era mai grăitor decât dacă ar fi vorbit. Pentru a doua oară, ochii învăpăiaţi ai lui John Pentland se umplură de lacrimi. Până atunci, nu plânsese decât în seara morţii nepotului lui. Olivia era sigură că nu plângea din pricina nenorocirii sale; asprimea bătrânului îl împiedica să se înduioşeze asupra lui însuşi; lacrimile îi curgeau, evocând acea tragedie în care fusese amestecat.

— Aş dori, draga mea Olivia, să ştii că niciodată nu i-am fost necredincios; niciodată în cursul anilor care au urmat după căsătoria noastră. Ştiu că oamenii n-ar crede-o niciodată, dar vezi, ţineam ca tu s-o ştii, căci numai tu şi

doamna Soames aveţi însemnătate pentru mine… şi ea ştie că e adevărat.

Era limpede că povestirea se sfârşise; dar ea nu plecă, pentru că ghicea că el doreşte să rămână lângă dânsul. fără să spună nimic, cu mina aşezată pe a lui. Era dintre acei bărbaţi, ca şi Michael, se gândi ea, „care au nevoie de prezenţa femeilor”. Peste o clipă, nespus de lungă, el se întoarse pe neaşteptate spre ea şi o întrebă:

— Cine e băiatul ăsta pe care-l iubeşte Sybil? Cum e?

— Sabina îl cunoaşte.

— Asta mă şi sperie… Vine dintr-un mediu pe care-l frecventează Sabina şi asta nu-mi spune nimic bun. În lumea Sabinei te sinchiseşti prea puţin să ştii ce sunt oamenii şi de unde vin, dacă sunt deştepţi şi amuzanţi.

— L-am observat, am vorbit cu el. Cred că e tot ceea ce îşi poate dori o fată… Vreau să înţeleg o fată ca Sybil. N-aş sfătui pe o prostuţă să-l ia de bărbat… o astfel de femeie ar fi foarte nenorocită cu el. De altfel, mă îndoiesc că putem face mare lucru în această chestiune. Cred că Sybil a şi luat o hotărâre.

— A cerut-o de nevastă? Ţi-a vorbit el?

— Nu ştiu unde au ajuns. El nu mi-a spus nimic. Azi tinerii nu se mai preocupă de astfel de lucruri.

— Dar Anson n-o să fie mulţumit. Lucrurile nu vor merge de la sine… Şi mătuşa Cassie, la rândul ei…

— E adevărat, totuşi dacă Sybil ţine la el, o să izbutească. M-am străduit s-o învăţ că într-un caz ca acesta, ea… că… nu trebuie să se lase influenţată de nimic.

El se gândi multă vreme şi. În cele din urmă, spuse, fără să ridice ochii, ca şi cum şi-ar fi vorbit sieşi:

— Altă dată a fost o răpire în familie; aşa s-au căsătorit Jared Pentland şi Savina Dalgado.

— Dar această căsătorie n-a fost fericită… mai degrabă chiar nefericită – răspunse Olivia şi ea băgă numaidecât de seamă că fusese cât pe-aci să se trădeze.

Un cuvânt sau două de prisos şi el ar fi putut-o sili să vorbească. Ea simţi că era cu neputinţă să-i mai sporească prin această descoperire numărul tainelor lui neplăcute. Totuşi, el o privi cu luare-aminte şi răspunse:

— Nimeni nu ştie nimic… Se ştie numai că s-a înecat.

Ea înţelegea foarte bine eu ce gând pomenise el de răpirea Savinei, dar din nou dânsul recăzu în rezerva obişnuită; redevenise misteriosul, falsul John Pentland. care nu putea decât să sugereze lucrurile, în loc să le spună pe şleau.

Muzica încetase cu totul în salon şi nu se mai auzea decât vuietul înăbuşit şi îndepărtat al talazurilor; totuşi la un moment dat, răsună un zgomot de paşi în aripa de Nord. Peste câtva, timp, bătrânul urmă:

— Atunci ea nu era pe cale, de a se îndrăgosti de O'Hara. Temerile noastre erau zadarnice.

— Da, nici măcar o clipă nu i-a trecut acest gând prin minte… Pentru că el e prea în vârstă… Nu trebuie să uităm tinereţea ei pătimaşă.

— O'Hara are calităţi – răspunse bătrânul.

— Mi-a câştigat prietenia şi Higgins l-a lăudat. Sunt ispitit să mă iau după Higgins. El judecă oamenii cu un instinct sigur… aşa cum prevede timpul.

După ce rămase câteva clipe tăcut, bătrânul urmă:

— Totuşi, am face bine să ne arătăm prevăzători. E un irlandez deştept, care vrea să parvină… Trebuie să fii atent cu oamenii aceştia. În genere, nu urmăresc decât interesele lor.

— Poate – şopti Olivia – se poate…

Tăcerea fu întreruptă de declanşarea mecanismului orologiului din hol, care bătea de unsprezece. Seara trecuse foarte repede, oarecum ca într-o atmosferă de vis. În sfârşit, în casa Pentland, se hotărâse să se înfrunte adevărul… adevărul necruţător, gol şi grozav. Olivia, care era de atâta vreme însetată de adevăr, era tulburată. John

Pentland se ridică încet, cu greutate, căci odată cu vara, muşchii i se înţepeniseră şi cereau să fie cruţaţi.

— E unsprezece, Olivia, ar trebui să te duci să te culci şi să te odihneşti puţin.

Olivia nu se duse în odaia ei, căci n-ar fi putut dormi; pe de altă parte, nu se simţea în stare să se ducă în salon, unde avea să vadă chipurile tinere ale lui Jean, Theresei şi Sybilei. În clipa aceea, perspectiva de a se închide într-o odaie, sau chiar într-un loc acoperit care ar îndepărta-o de cer, îi era nesuferită. Avea nevoie de aer şi de liniştitoarea senzaţie de libertate şi uitare pe care i-o procura, uneori, spectacolul mlaştinilor şi mării. Voia să respire din adâncul pieptului aerul înviorător şi sărat, să fugă, să găsească un adăpost. De fapt, ea cedă câteva clipe unui sentiment de nelinişte asemănător aceluia care o cuprinsese în seara aceea înăbuşitoare, când O'Hara o urmase în grădină.

Ieşi şi străbătu terasa, mergând drept înaintea ei, fără ţintă; în curând ajunse sub copaci şi se îndreptă spre mlaştini şi mare. Această ultimă noapte de august era caldă şi străvezie, numai livezile cele mai joase erau parcă scăldate într-o ceaţă diafană şi albăstruie. Altă dată, gândul de a străbate pajiştile pustii, de a rătăci pe drumurile întunecate, o speria; dar în seara aceea, plimbarea aventuroasă, în loc s-o nelinişteasca, i se părea odihnitoare, poate pentru că era încredinţată că nu i se putea întâmpla ceva mai neplăcut decât ceasul pe care-l trăise, ascultând mărturisirile lui John Pentland. Era grozav de uimită de frumuseţea nopţii, de umbrele catifelate care scoteau în relief gardurile şi şanţurile, de strălucirea stelelor, de brâul de spumă albă care mărginea oceanul îndepărtat şi miresmele felurite şi fecundante ale păşunilor şi mlaştinilor.

Peste puţin timp, când se mai linişti, ea încercă să pună ordine în haosul din mintea şi chiar din trupul ei. Viaţa i se părea deznădăjduit de confuză şi încâlcită. Îşi

dădea nelămurit seama, fără să ştie prea bine de ce, că socrul ei o trăsese pe sfoară, obţinând fără greutate de la ea să se supună dorinţelor lui şi s-o facă să privească viitorul sub o înfăţişare cu totul deosebită. Ea observase totdeauna că el era puternic şi nimic nu-i rezista, dar înainte de seara asta nu-şi dăduse seama până unde mergea puterea lui… în ce măsură putea să se arate necruţător, lipsit chiar de scrupule, căci fusese lipsit de scrupule, profitând astfel de situaţie şi folosind toate armele care-i stăteau la îndemână… netrecând cu vederea niciun sentiment, nicio amintire care i-ar îngădui să-şi ajungă scopurile. Cele două voinţe ale lor nu se înfruntaseră deschis, lupta fusese cu mult mai subtilă. O subjugase, fără ca ea să observe, poate cu ajutorul acelei puteri tainice, care avea tăria să-i transforme pe toţi… care făcuse Pentlandzi chiar din copiii Savinei Dalgedo şi lui Toby Cain.

Evocând, cu amărăciune, ce se întâmplase, ea ajunse la concluzia că energia aceasta izvora din virtutea şi conştiinţa ei de dreptate. Se putea declara – cu aceeaşi certitudine cu care se putea afirma că soarele răsărise în ajun – că toată viaţa lui nu fusese decât o jertfă nesăbuită şi cavalerească, un devotament de neînţeles faţă de acest ideal aspru şi necruţător: a fi, ceea ce un Pentland trebuie să fie… şi totuşi… totuşi, simţeai că se purtase bine, cu eroism chiar; puterea lui neînduplecată inspira respect. El îşi distrusese fericirea şi o îmboldise pe biata doamnă Soames să caute pacea în nirvāṇa stupefiantelor. Legea de care asculta el era aspră, crudă, neomenoasă, jertfea totul pretenţiilor ei… „Va merge până acolo, se gândi Olivia că mă va jertfi împreună cu el. Dar nu vreau să fiu jertfită. Voi scăpa de acest destin! Reflecţii îndelungate o făcură să descopere, încetul cu încetul, care era izvorul înrâuririi lui irezistibile asupra oamenilor, şi puterea căreia niciunul din ei nu i se putea împotrivi. Pricina era foarte simplă, avea

credinţă, o credinţă înflăcărată şi necruţătoare: aceea a primilor Puritani.

Celelalte persoane din preajma lui n-aveau nicio însemnătate. Niciuna nu exercita vreo înrâurire asupra ei, tot aşa de puţin Anson, ca mătuşa Cassie sau Sabina, sau monseniorul Smallwood. Niciunul nu juca vreun rol în viaţa ei. Dânşii nu contau. Ea nu se temea de ei; dimpotrivă, în ochii ei nu erau decât nişte biete fantoşe, veşnic agitate. Dar John Pentlard avea credinţă. Prin aceasta se deosebea de ceilalţi.

Ea înainta mereu împleticindu-se, aproape bâjbâind, şi în curând ajunse lângă podeţul pe care trebuia să treci râul, ca să mergi de la casa Pentlandzilor, la Brook Cottage. Chiar când era mică, vederea apei, a unui fluviu, a unui lac şi a spaţiilor întinse aveau asupra ei un farmec ciudat, o astfel de privelişte o atrăgea, aşa cum un magnet atrage o bucată de fier. Când ajunse pe pod, ea se opri, deci, şi aplecată asupra parapetului de piatră, în umbra tufişurilor de pădure care creşteau la marginea apei, începu să privească băltoaca întunecată şi nemişcată de sub ea. În această oglindă neagră se răsfrângeau steluţe strălucitoare ca diamantele. Aerul era îmbibat de mirosul cald şi pătrunzător al vitelor, în care se amesteca parfumul uşor şi pătrunzător al nuferilor care mărgineau băltoaca.

În acest loc singuratic, liniştită de tăcerea şi întunericul care o înconjurau, ea începu să priceapă tâlcul celor ce se petrecuseră în odaia în care plutea un miros greu de whisky şi unsoare de piele. Ea văzu limpede că stupiditatea, neştiinţa semenilor ei erau pricina dramei căreia îi căzuse victimă John Pentland şi care-i distruseseră viaţa; era, fără îndoială, nepotul acelui Toby Cain care trimisese acele scrisori ciudate şi pline de pasiune, a omului, care ridica în slava cerului dragostea trupească; numai că se trezise prizonier al unei alte puteri grozave, a principiilor după care fusese crescut şi cărora el înţelegea

să le rămână credincios. Ea nu se mai mira acum că el încerca să scape de realitate, închizându-se ca să bea, până se cufunda în inconştienţă. El fusese prins între aceste două puteri de temut. Se credea un Pentland, când într-însul ardea focul care mocnea în scrisorile lui Toby Cain şi care aprindeau ochii care fuseseră imortalizaţi în portretul Savinei Pentland. Ea îl auzea încă spunând: „Niciodată nu i-am fost necredincios ei; niciodată în decursul anilor care au urmat după căsătoria noastră. Ţineam să ştii, căci numai dumneata şi doamna Soames aveţi însemnătate pentru mine şi ea, ea ştie că e adevărat”. Această statornicie i se părea un lucru teribil, monstruos.

În sfârşit, ea observă că în timpul convorbirii lor, gândul la Michael n-o părăsise; avea impresia că tot timpul fusese vorba de Michael şi de dânsa. De zeci de ori bătrânul făcuse aluzie, în termeni nelămuriţi, dar de care nu te puteai lăsa înşelat. Era foarte sigură că mătuşa Cassie o pusese pe domnişoara Peavey să-i povestească tot ce văzuse, când îi întâlnise lângă izvor şi era încredinţată că bătrâna îl informase; pe fratele ei. Dar ceea ce văzuse domnişoara Peavey nu însemna mare lucru şi nu-i putea trezi bănuielile. Totuşi amintindu-şi convorbirea cu bătrânul, i se păru că el îi dăduse să înţeleagă, fie prin cuvinte, fie prin intonaţie sau priviri, că-i cunoştea taina. La sfârşitul convorbirii, cu o siguranţă care părea aproape dar profetic, el trezise, în chip crud, singura teamă, singurul gând ascuns care tulbura dragostea ei pentru Michael, spunându-i cu glas nepăsător: „Totuşi, am face bine să ne arătăm prevăzători. E un irlandez deştept care vrea să parvină… trebuie să fii în gardă faţă de aceşti domni. De obicei, ei nu urmăresc decât interesele lor”.

Cel mai extraordinar gând îi trecu atunci prin minte… şi anume că toată convorbirea lor, inclusiv mărturisirea dramatică şi neplăcută ce-i ceruse o astfel de sforţare eroică, o privea pe dânsa. El făcuse toate astea –

ieşise din rezerva în care se închidea, îi umilise orgoliul ei sălbatic – făcuse toate astea, ca s-o constrângă să renunţe la Michael, ca s-o silească să se jertfească pe altarul acelui ideal fantastic hi care credea.

Ei îi era teamă, pentru că el era uluitor de puternic, pentru cănu-i ceruse nimic pe care el însuşi n-ar fi făcut-o.

Ea avea să rămână totdeauna în nesiguranţă; căci în cele din urmă, John Pentland, de care se despărţise acum câteva clipe, îşi păstra personalitatea amăgitoare, caracterul ciudat, de neînţeles şi va fi, probabil, totdeauna o enigmă pentru ea. Ea nu cunoscuse câtuşi de puţin pe adevăratul John Pentland.

Pe când stătea acolo, lângă pod, în umbra pădurilor, pierdu cu totul noţiunea spaţiului şi a timpului şi chiar a lumii înconjurătoare şi nu-şi mai dădea seama decât de un singur lucru: de suferinţa ei. Se gândea: „Poate că are dreptate. Poate că am început să semăn cu ei şi de aceea lupta aceasta continuă la nesfârşit. Poate că dacă aş fi o fiinţă obişnuită, simplă şi normală ca Higgins… nu m-aş zbate astfel, n-aş simţi nici îndoieli, nici groază în faţa actului; aş acţiona, fără să şovăi”.

Ea îşi aminti ceea ce spusese bătrânul despre această lume în care toate voinţele par paralizate, unde te mulţumeai să-i vezi pe ceilalţi acţionând, unde trăiau viaţa aproapelui. Cuvântul „normal” îi venise spontan, tot aşa de firesc ca şi termenul potrivit pentru a caracteriza o stare de spirit opusă aceleia care dăinuia veşnic la Pentland şi ea fu îngrozită la gândul că acel lucru, care se definea prin cuvintele „a fi un Pentland”, acel soi de vrajă nu era, poate, decât o boală, un fel de nebunie, ce înfrâna orice intenţie de acţiune. Până la urmă ajungeai să trăieşti în trecut, recunoscându-ţi datorii de onoare, datorii faţă de oamenii care muriseră de un veac şi mai bine.

„Altă dată – se gândi ea – trebuia să am puterea să fac ce voiam să fac, ceea ce socoteam că-i bine”.

Ea îşi aminti din nou ceea ce spusese Sabina despre Noua-Anglie, că era „un loc unde gândurile se purificau şi se limpezeau”; cea mai neînsemnată acţiune devenea un caz de conştiinţă şi o temă de meditaţie transcendentală. Această tendinţă părea că dispare acum, chiar în Noua-Anglie, cu toate că mai stăruia încă în casa Pentland aşa cum mai stăpâneau acolo amintirile iluştrilor „dragi prieteni”. Chiar faptul de a fi aruncat în pod dovezile prieteniei lor nu adusese nicio schimbare. Totuşi, în jurul familiei Pentland, această dispariţie era aproape un fapt împlinit, Noua-Anglie a lui O’Hara şi Higgins, a lucrătorilor polonezi din Durham n-avea nicio legătură cu cea veche. Chiar satul luase cu totul altă înfăţişare şi nu mai era de recunoscut.

În timp ce se lăsase cuprinsă de acest sentiment de revoltă, Olivia observă, datorită unei uimitoare pătrunderi cu care păreau înzestrate simţurile ei, că nu mai era singură pe pod, în mijlocul pajiştilor pustii, învăluite în ceaţă. Deodată ştiu, cu o siguranţă deplină că alte fiinţe se aflau nu departe de ea, în întuneric, şi o observau poate; câteva clipe fu stăpânită de acea nelinişte trecătoare, ce o cuprindea, uneori în casa Pentland, când avea impresia că e înconjurată de persoane nevăzute şi insesizabile. Peste o clipă ea desluşi, ieşind din ceaţa ce învăluia livezile, două siluete, a unui bărbat şi a unei femei care mergeau înlănţuiţi, ţinându-se îmbrăţişaţi. La început ea se întrebă: „Sunt oare nebună? Văd oare fantome?!” – şi imaginaţia ei îi şopti îndată că aceste două apariţii erau, poate Savina Pentland şi Teby Cain, care îşi părăsiseră mormântul ascuns sub valuri, ca să rătăcească pe câmpii şi mlaştini, în lumina slabă a stelelor, înaintând în ceaţă, aceste două fiinţe vaporoase, păreau că ies din sânul mării. Ea şi le închipuia ieşind din valuri, ude şi şiroind de apă, apoi străbătând plaja albă care se întindea pe malul râului ca să se îndrepte spre vechea locuinţă.

Lucru destul de ciudat, viziunea aceasta, nu-i pricinuia nicio spaimă, o uluia.

Când perechea se apropie, ea recunoscu bărbatul, izbită mai întâi de ceva care nu-i era străin în mersul lui ţeapăn şi trufaş. Ea îi recunoscu picioarele arcuite şi fu cuprinsă, deodată, de o poftă de neînvins de a râde. Nu era decât Higgins, pe cale de a face o nouă cucerire. Fără zgomot, ea se înfundă în umbra tufişurilor de pădure şi perechea trecu pe dinaintea ei atât de aproape, încât dacă ar fi întins mâna i-ar fi putat atinge. În clipa aceea, ea recunoscu femeia. De data asta nu era o poloneză din sat, ci domnişoara Egan, destoinica domnişoară Egan cu bluza ei scrobită, domnişoara Egan, pe care Higgins o sedusese. Alergând, ea se sprijinea pe el; era o domnişoară Egan cu totul nouă, umilă şi feminină, pe care Olivia n-o văzuse încă niciodată.

Ea se gândi numaidecât: „Bătrâna doamnă Pentland a rămas singură. S-ar putea întâmpla orice. Trebuie să mă întorc cât mai repede acasă”. Făţărnicia surorii de caritate trezi într-însa o adâncă nemulţumire, apoi, deodată, i se lămuriră toate incidentele care se întâmplaseră de la începutul verii, noaptea caldă, când îl văzuse pe Higgins sărind peste zid ca o căprioară ca să scape de razele orbitoare ale farurilor maşinii. Femela misterioasă care dispăruse în noaptea aceea îndărătul zidului era domnişoara Egan. De atunci, o lăsase, de bună seamă, pe bătrână singură în toate nopţile; şi de aceea, în ultimele două zile ea îşi manifestase proasta dispoziţie, când Higgins rămăsese închis cu bătrânul.

Toate evenimentele, tot ce se întâmplase de două temi încoace defilau acum în mintea ei, înlănţuindu-se în mod logic. Bătrâna fugise şi fuga ei dusese la descoperirea scrisorilor Savinei Pentland, pentru că domnişoara Egan îşi părăsise postul, ca să cutreiere câmpiile, ascultând de acea chemare misterioasă şi năvalnică ce uneori pare că

stăpâneşte câmpul la căderea nopţii. Şi în astă seară plutea în aer – Olivia o simţea pretutindeni în jurul ei… în aer, în livezi, în şoapta îndepărtată a oceanului, în mirosul pe care-l răspândeau vitele şi în miresmele plantelor în plină maturitate… ca în noaptea când Michael o urmase în grădină.

Toate faptele care urmaseră erau, într-un fel anumit, opera acestei puteri tulburătoare care până la urmă descoperise taina cuprinsă în scrisorile Savinei. Această forţă îşi bătuse joc de ei şi acum taina aceasta o înăbuşea pe Olivia, care simţea nevoia s-o mărturisească cuiva şi nu mai era în stare s-o păstreze doar pentru sine.

Când cei doi îndrăgostiţi dispărură, ea făcu drumul în sens invers, ca să ajungă la casa veche, a cărei siluetă pătrată şi intanecată se profila pe albastrul cerului. Furia pe care o stârnise în ea lipsa de conştiinţă a domnişoarei Egan părea că se risipise. Mâine sau poimâine avea să-i vorbească domnişoarei Egan; dacă stăteai şi judecai, această legătură amoroasă ţinuse toată vara şi nu se întâmplase niciun rău… nimic altceva decât descoperirea scrisorilor. Deodată, ea simţi simpatie pentru această domnişoară Egan, pentru care avusese totdeauna oarecare repulsie; viaţa ei era, la urma urmei, îngrozitoare: îşi petrecea zilele în tovărăşia unei nebune. Olivia se gândi că această existenţă putea fi asemuită ou a ei…

În acelaşi timp îi trecu prin minte că i-ar fi fost tare greu să explice unei femei atât de iscusite ca sora de caritate, de ce se găsea ea însăşi pe pod noaptea, la o astfel de oră. S-ar fi spus că totul, cel mai neînsemnat dintre gândurile ei, cea mai neînsemnată dintre acţiunile ei, punea o problemă din ce în ce mai complicată, pe măsură ce zilele treceau. Singurul mijloc de a o scoate la capăt, era să taie, cu îndrăzneală, reţeaua care o încercuia, şi să fugă.

„Nu, hotărî ea, n-o să rămân… nu vreau să mă

jertfesc. Mâine o să-i spun lui Michael că după plecarea Sybilei, voi face tot ce vrea el”.

Când ajunsese acasă, totul era învăluit de întuneric, afară de holul cel mare, unde ardea o lampă care lumina slab două şirari de portrete; numai trosnetele obişnuite tulburau tăcerea nopţii.

O

O

A doua zi dimineaţă ea se trezi devreme, după ce petrecuse o noapte proastă şi află că Michael fusese reţinut, cu o seară înainte la Boston şi n-o să poată călări, ca de obicei, ca dânsa. Când camerista se retrase, ea fu cuprinsă de descurajare, căci se bizuise că-l va vedea şi se va sfătuit cu el, ca să făurească un plan de acţiune. O clipă simţi chiar un fel de pizmă, pe care n-o putea defini şi pe care o învinse numaidecât, ca fiind nedemnă de ea. Nu-i putea imputa că o neglijează; numai că, pe măsură ce se apropia toamna, era din ce în ce mai ocupat. Fireşte, nu-i era teamă că s-ar interesa de altă femeie, era încredinţată că-i stăpânea inima. Totuşi, nu izbutea să înlăture acea mică bănuială, stăruitoare şi de nelămurit, ce se înfipsese în mintea ei, când John Pentland spusese: „E un irlandez deştept care vrea să parvină… trebuie să fii în gardă faţă de aceştia”. La urma urmei ce ştia despre el, afară de ceea ce voise dânsul să-i spună? Era un om independent, care n-avea să dea nimănui socoteală, un pirat, liber să acţioneze cum îi plăcea. De ce să-şi compromită viitorul într-un chip iremediabil?

Se sculă, totuşi, cu intenţia de a se plimba nădăjduind că răcoarea dimineţii şi promenada vor alunga această dispoziţie bolnăvicioasă, de care era stăpânită de când se despărţise, în bibliotecă, de John Pentland. În timp ce se îmbrăca, se gândea: „Poimâine împlinesc patruzeci de ani, poate că de aceea mă simt obosită şi dezamăgită. Devin, probabil, matură. Dar nu, e cu neputinţă, sunt plină

de putere şi sănătate şi împotriva tuturor acestor lucruri, am înfăţişare tânără. Sunt obosită din pricina ceasurilor neplăcute de aseară”.

Apoi îi trecu prin minte că, în cursul anilor îndelungaţi, când îl iubise pe John Pentland, doamna Soames trebuie să-şi fi repetat de multe ori aceste lucruri. „Nu, îşi spuse dânsa, orice s-ar întâmpla, niciodată n-o să duc viaţa pe care a dus-o ea. Orice, mai bine decât asta… orice”.

Era uimită să constate, trezindu-se că lumea înconjurătoare nu se schimbase deloc. După cele ce se petrecuseră în ajun în bibliotecă şi pe câmp, viaţa n-ar mai fi trebuit să fie aceeaşi în casa Pentland. Ea se aştepta să găsească toate altfel decât erau, purtând pecetea evenimentelor; dar înfăţişarea lor nu se schimbase deloc. Simţi o emoţie văzând strălucirea orbitoare a soarelui, auzind dihorii lătrând şi observând pe Higgins, în curtea grajdurilor, punând şaua pe calul pe care urma sul călărească în timp ce fluiera de zor, apoi o zări pe Sybil străbătând pajiştea, ca să se ducă să-l întâlnească pe Jean. Nimic nu se schimbase, nici măcar Higgins, pe care-l luase drept o fantomă când trecea prin livezile înecate de ceaţă. S-ar fi spus că în casa Pentland, sunt două realităţi: aceea a zilei şi aceea a nopţii; a doua, tainică şi ascunsă, ascunzându-se îndărătul decorului plăcut şi zâmbitor, în care câmpurile şi copacii înverziţi. lătrăturile clinilor, rindaşul care fluiera înşeuând un oal de rasă, în sfârşit totul, evoca o lume liniştită. O întâmplare nefericită o făcuse să cunoască aceste două lumi; lumea posomorâtă şi de nepătruns, ca şi cealaltă. Afară de bătrân, toţi ceilalţi din casa Pentland nu vedeau decât viaţa plăcută şi uşoară, a cărei activitate începea să se manifeste pretutindeni în jurul ei.

Ea îşi închipui că un străin, care ar fi stat la ei, ar fi socotit casa plăcută şi confortabilă şi şi-ar fi spus că se

ducea o viaţă îmbelşugată, chiar luxoasă, şi că bogăţia lor îi scutea, de orice griji. El i-ar găsi pe toţi ca fiind oameni simpatici, normali, primitori, aparţinând unei familii respectate, care să bucura de un oarecare prestigiu. „Iată o lume puternică, confortabilă şi bine echilibrată” – ar spune acest străin.

Da, asta ar fi părerea unui străin; cine ştie dacă cealaltă lume, grozavă şi întunecată, nu exista doar în imaginaţia ei? Poate că era chiar suferindă, puţin impresionabilă şi nervoasă, smintită, ca şi bătrâna din aripa de Nord a casei.

Totuşi, gândindu-se bine, i se părea că toate femeile trebuie să aibă o dublă existenţă, aceea pe care o vedeau şi aceea oare se ascundea de ochii tuturor.

Pe când îşi trăgea cizmele, auzi pe Higgins făcând glume drăgăstoase cu noua bucătăreasă irlandeză; îşi aruncase ochii asupra ei, ticălosul.

Ea se plimbă fără chef, lăsând iapa să meargă în voie prin pădurile de mesteacăn şi urmând cărările răcoroase şi umbroase, pe care mergea de obicei, cu Michael. Aerul proaspăt al dimineţii nu-i schimba deloc dispoziţia. O întrista să călărească singură prin acel lung ţinut verde. Când, în sfârşit, ieşi din pădure, şi ajunse aproape de locul unde îi întâlnise domnişoara Peavey, ea văzu un „Ford”, oprit pe marginea şoselei şi lângă el, în picioare, un bărbat, care fuma şi privea motorul, ca şi când ar fi fost în pană. Nimic nu-i atrase atenţia şi voia să-şi urmeze drumul, fără să se mai uite la maşină, când auzi că o întreabă cineva:

— Dumneata eşti doamna Pentland, nu-i aşa?

Ea îşi opri iapa:

— Da, eu sunt doamna Pentland.

Cel care îi vorbise era un omuleţ cu o ţinută mult preaîngrijită; purta un costum de stofă în pătrăţele, un

guler tare, înalt, ce părea că-l gâtuie şi avea ochelari. Când ea se întoarse, el îşi scoase pălăria de pai, luând o atitudine foarte ceremonioasă şi înaintă spre dânsa, cu un zâmbet amabil, spunând:

— Sunt mulţumit că nu m-am înşelat. Sunt foarte fericit să te cunosc, doamnă Pentland. Mă numesc Gavin. Sunt un prieten al lui Michael O'Hara.

— Serios? făcu Olivia.

— Nădăjduiesc că nu eşti prea grăbită? întrebă el. Aş ţine mult. să-ţi spun câteva cuvinte.

Ei nici prin gând nu-i trecea ce i-ar spune omuleţul care se agita în mijlocul şoselei. Ţinându-şi pălăria în mână, el aruncă mucul ţigaretei şi începu:

— E vorba de un lucru foarte delicat doamnă Pentland, care priveşte lupta electorală a domnului O'Hara. Îmi închipui că eşti la curent. Cred că-i porţi prietenie, nu?

— Da – zise ea cu răceală – călărim împreună.

El tuşi, şi vădit stânjenit, începu să vorbească despre lucruri secundare, ca să nu treacă direct la chestiunea principală.

— Vezi, eu sunt unul din bunii lui prieteni. Într-adevăr, am crescut împreună… am stat în acelaşi azil, ne-am bătut adesea când eram copii. Nu ţi-ai putea închipui asta văzându-ne împreună, căci el e un tip deosebit. E chemat să facă lucruri mari, dar eu nu. Eu sunt… eu nu sunt decât John Gavin, un om oarecare. Totuşi, suntem prieteni, întocmai ca înainte, ca şi când el n-ar fi un mare personaj. Aceasta e una din calităţile lui Michael: nu-şi reneagă niciodată prietenii, oricât de sus ar ajunge.

Ochii albaştri ai omuleţului străluciră de o lumină plină de adoraţie. „S-ar fi spus – se gândi Olivia – că vorbeşte de Dumnezeu, numai că era limpede că-l socoteşte pe Michael O'Hara mai presus decât pe Dumnezeu. Dacă Michael avea o astfel de înrâurire asupra

oamenilor, succesele lui se explicau uşor”. Omuleţul se întrerupea neîncetat, ca să-şi ceară iertare.

— N-am să vă reţin multă vreme, doamnă Pantland… doar o clipă. Vedeţi, am crezut că e mai bine să vă văd aici, decât să vină la dumneavoastră.

Deodată, chipul lui zâmbi tor se încreţi şi luă o înfăţişare foarte gravă:

— Iată ce este, doamnă Pentland… Ştiu că sunteţi pentru el o adevărată prietenă şi că-i doriţi binele. Vreţi să izbutească, să fie ales… cu toate că dumneavoastră, cei de aici, n-aveţi simpatie pentru partidul democrat.

— Da – zise Olivia – e adevărat.

— Ei bine – continuă el, cu o sforţare vădită – Michael e unul din bunii mei prieteni. Sunt, cum s-ar spune, paznicul lui. Fireşte, nu vin niciodată aici… Mi s-ar părea caraghios să locuiesc aici.

Olivia începu să-l privească pe omuleţ cu oarecare respect. Era atât de simplu şi sincer şi, în afară de asta, părea să aibă un adevărat cult pentru Michael.

— Vedeţi… eu îl cunosc pe Michael. Am trecut prin multe greutăţi împreună… şi acum e schimbat. E ceva care nu merge cum trebui e. Nu se mai interesează de ce face. Acţionează, ca şi cum ar vrea să dea dracului cariera lui… şi nu pot să-l las să facă lucrul acesta. Şi niciunul din prietenii săi… nu poate vedea cu ochi buni asta. Nu izbutim să-i facem să se intereseze cu adevărat de treburile sale. De obicei, el se ocupă de toate… şi mai bine decât ar putea s-o facă oricine.

Închise un ochi şi luă un ton confidenţial.

— Ştiţi ce este, după părerea mea? îl observ de câtăva vreme şi mi-a trecut prin minte…

El aşteptă ca Olivia să răspundă: „Nu, nu ştiu ce are”. Lăsă capul într-o parte şi spuse cu aerul cuiva care a făcut o mare descoperire:

— Ei bine, eu cred că la mijloc e o femeie.

Ea simţi. În ciuda sforţărilor pe care le făcea, cum sângele îi năvălfea în obraji. Când putu să vorbească, întrebă:

— Bine, şi eu ce trebuie să fac?

El se apropie puţin şi, cu aceeaşi expresie confidenţială, continuă:

— Iată care-i părerea mea. Dumneata, care eşti una din prietenele lui, vei înţelege. Vezi, nenorocirea e că este o femeie de aici, din Durham… o doamnă din înalta societate… ca dumneata. Tocmai asta strică totul. În viaţa lui au existat multe femei înainte, dar erau fete „din cărţi ei” şi asta n-avea nicio însemnătate. De data aceasta e altceva. E cu totul buimăcit…

El şovăi o clipă.

— Uite, nu-mi place să spun asta de Michael, dar cred că dânsa i-a cam sucit capul. E urât s-o spun, dar suntem cu toţii oameni, nu-i aşa?

— Da – zise Olivi a, încetişor – toţi sfârşim prin a fi oameni într-o zi… chiar doamne din înalta societate ca mine.

Flăcăruia vicleană care trecu prin ochii ei, îl tulbură o clipă.

— Ei bine – urmă el – e zăpăcit de-a binelea din pricina ei, şi nu mai e bun de nimic… Deci, m-am gândit aşa… că dumneata ai putea afla cine-i femeia aceea, să mergi la ea şi s-o convingi să stea câtăva vreme deoparte… să se îndepărteze, să plece undeva, cel puţin până la sfârşitul luptei electorale. Asta ar avea un rezultat. Înţelegi?

El îi susţinu cu îndrăzneală privirea, ca şi cinci toate acele cuvinte ar fi fost foarte sincere şi fără reticenţă, ca şi când într-adevăr, nu ştia cine era această femeie. Cu toată furia ei, Olivia era amuzată de această viclenie, inspirată de un sentiment de tact elementar.

— Nu pot face mare lucru – îl încredinţă ea – acest

plan e nesăbuit… dar am să încerc ce s-o putea. Nu pot să făgăduiesc nimic. La urma urmei, asta îl priveşte pe domnul O'Hara.

— Vezi, doamnă Pentland, dacă s-ar ivi vreun scandal, asta ar însemna pierzania lui. O femeiuşcă oarecare n-ar avea nicio însemnătate, dar o femeie de aici, e cu totul altceva. Toţi ziariştii din lume ar vorbi de dânsa, fiecare s-ar amesteca etc… Aceasta e primejdia. Întreaga biserică s-ar ridica împotriva lui, şi l-ar învinui de imoralitate.

În timp ce el vorbea, un gând ciudat trecu prin mintea Oliviei; multe din argumentele lui i se păreau a avea o ciudată asemănare cu felul de a judeca al mătuşii Cassie.

Calul devenise nerăbdător; râcâia pământul cu copitele şi-şi dădea capul pe spate; Olivia era într-adevăr enervată, acum, de aceea, înainte de a vorbi, aşteptă câteva clipe, de teama de a nu se trăda şi a face zadarnică toată comedia pe care o ticluise domnul Gavin. În sfârşit, se hotărî:

— O să fac ce pot, dar îmi ceri un lucru caraghios.

Un zâmbet înflori pe buzele omuleţului.

— Eu fac de multă vreme politică, doamnă, şi am văzut lucruri şi mai ciudate încă…

Îşi puse pălăria pe cap, ca pentru a arăta că nu mai are nimic de spus.

— Dar aş vrea să-ţi cer ceva: Michael să nu afle niciodată că ţi-am vorbit.

— De ce-aş făgădui-o? De fapt, de ce-aş făgădui ceva?

El se apropie şi zise încet:

— Îl cunoşti1 pe Michael, doamnă Pentland, îl cunoşti foarte bine şi ştii că are un caracter violent şi impulsiv. Dacă ar descoperi că ne amestecăm în treburile lui, putem să ne temem de ox-ice. Ar fi în stare să dea totul dracului şi să ne lase baltă. Nu l-am văzut niciodată într-o astfel de stare din cauza unei femei. Azi ar face-o… Atât de departe

a ajuns. Ca şi mine, nici dumneata n-ai vrea să-l vezi cum îşi distruge toată viaţa… un om atât de înzestrat ca Michael! Dar ce spun: într-una din zile ar putea ajunge preşedinte. Când îşi pune ceva în cap, izbuteşte, dar în clipa asta, doamnă, după cum se spune, el nu mai judecă.

— N-am să-i spun – făgădui Olivia – şi am să fac tot ce pot ca să te ajut. Şi acum, trebuie să plec.

Domnul Gavin îi devenise deodată simpatic, poate pentru că îi spusese tocmai cuvintele pe care dorea cel mai mult să le audă în clipa aceea. Ea se aplecă în şa şi, întinzându-i mâna, îi zise:

— La revedere, domnule Gavin.

Omuleţul îşi scoase din nou pălări a, descoperindu-şi capul rotund, chel şi lucitor:

— La revedere, doamnă Pentland.

În timp ce ea se îndepărta, el rămase ţintuit în mijlocul şoselei şi o urmări cu privirea, până ce dispăru. Ochii îi străluceau de admiraţie, dar când Olivia părăsr şoseaua şi o luă prin livezi, chipul lui se întunecă, şi înjură tare.

Înainte de această întâlnire, el nu înţelegea cum un politician de talent ca Michael putea să-şi piardă capul din pricina unei femei. Dar un instinct îi spunea că putea avea încredere în ea, că îşi va ţine făgăduiala. Avea o înfăţişare… o înfăţişare cum văzuse la puţine, care explica, poate, de ce Michael îşi pierduse capul, el care dădea de obicei femeilor însemnătatea care li se cuvenea.

Strâmbându-se şi clătinând din cap, el urcă în „Fordu, demară cu mare zgomot şi o luă spre Boston. Peste câteva sute de metri, se opri din nou şi coborî, căci în agitaţia lui uitase să lase jos capota maşinii.

Din clipa când îl părăsi pe Gavin, Olivia începu să treacă la fapte. Îşi dădea seama că nu trebuia să se mărginească la simpla constatare a adevărului ca să îndrepte haosul şi nesiguranţa situaţiei din casa Pentland,

ci trebuia să şi acţioneze. Acum era chiar foarte furioasă împotriva domnului Gavin – a cărui cutezanţă era jignitoare – şi împotriva persoanei necunoscute care-l informase. Stăruia în ea ideea că mătuşa Cassie şi Anson erau amestecaţi în această chestie. Lor le plăcea să folosească astfel de procedee, să recurgă la o tactică machiavelică, făcând să intervină mai degrabă un figurant ca Gavin, decât să i se adreseze de-a dreptul ei. Slujindu-se de personajul Gavin, ei înlăturau orice discuţie, orice dezacord mărturisit, care putea tulbura încântarea în care se complăceau cei din casa Pentland. Ei puteau continua să facă în aşa fel, ca şi când totul mergea bine, ca şi când nu ş-ar fi întâmplat nimic.

Frica birui în curând furia; se temea ca ei să nu întrebuinţeze mijloace de acelaşi fel ca să distrugă fericirea Sybilei. Ea nu se îndoi ci că dânşii ar fi gata să jertfească totul, atât de mult se încredeau în propriul lor merit.

Când ajunse acasă, Jean era acolo; ea se grăbi să închidă uşa salonului şi-i spuse:

— Jean, aş vrea să-ţi vorbesc o clipă…

— Ştiu, doamnă Pentland, e vorba de Sybil.

În glasul lui era o notă de umor, care înrâurea asupra ei şi, ca totdeauna, o dezarmă. Ea observă că el era încă destul de tânăr ca să fie convins că în viaţă totul o să se petreacă întocmai aşa cum dorea.

— Da, despre asta e vorba – zi se ea.

Se aşezară pe două din scaunele lui Horace Pentland şi ea urmă:

— Cred că e mai bine să nu te amesteci în afacerile altora, Jean, numai că sunt împrejurări…

Ea avu un mic gest.

— M-am gândit că dacă, într-adevăr… dacă, într-adevăr, dumneata…

El o întrerupse repede:

— Da, doamnă Pentland, da. Sybil şi cu mine am vorbit şi ne-am înţeles. Ne iubim. O să ne căsătorim.

Ea îi cerceta obrazul tânăr şi înflăcărat şi se gândea: „Iată un chip plăcut, care n-are nimic josnic, nici răzbunător. Buzele lui nu sunt subţiri, ca acele ale lui Anson, n-are pieliţa obrazului bolnăvicioasă şi palidă, cum a avut-o totdeauna Anson. E un chip plin de viaţă şi de farmec, care dă o impresie de forţă; e obrazul unui om care s-ar arăta bun faţă de o femeie… al unui om care e departe de a fi lipsit de temperament”.

— O iubeşti… cu adevărat? – întrebă ea.

— Eu… eu… e o chestiune la care nu pot să răspund, căci nu există cuvinte care să descrie ce simt.

— Pentru că… vezi… Jean, nu-i doar grija mamei, ci un sentiment care merge mult mai departe. Fericirea Sybilei mi-e mai de preţ decât a mea, decât viaţa mea, căci vezi dumneata, Sybil e ca o parte din mine însămi. Vreau să fie fericită. Nu e vorba de o căsătorie oarecare, o căsătorie care uneşte două fiinţe tinere. E ceva mult mai serios.

Ea tăcu câteva clipe, apoi întrebă:

— Cum o iubeşti?

El înaintă spre marginea scaunului, tremurând de însufleţire:

— Ei bine – zise dânsul, bâlbâindu-se puţin – n-aş putea trăi fără ea. Asta depăşeşte tot ce mi-am închipuit. Uite… noi am hotărât totul, ne-am organizat toată viaţa. Dacă aş pierde-o vreodată, pentru mine n-ar mai exista nimic după aceea.

Zâmbi şi adăugă:

— Dar vezi… toate astea s-au mai spus. Nu sunt cuvinte ca să explici… ca să te facă să înţelegi cât de unic e acest sentiment.

— Dar o s-o iei cu dumneata?

— Da… ea vrea să meargă unde voi merge şi eu.

— Sunt „tineri”, se gândi Olivia. „Nu s-au gândit nicio clipă la alţii, tot atât de puţin la mine, ca şi la bunicul Sybilei”.

— Bine, Jean... Doresc s-o iei. Orice s-ar întâmpla, trebuie s-o iei... („Şi atunci n-o s-o mai am nici pe Sybil”).

— Plecăm în ranchul meu din Argentina.

— Bine. Cred că asta o să-i placă Sybilei. (Ea oftă, fără să vrea; îi invidia puţin). Dar eşti atât de tânăr, cum poţi să ştii ce. vrei1?

Chipul lui se întunecă şi el zise:

— Am douăzeci şi cinci de ani, doamnă Pentland, dar vârsta n-are însemnătate. Am fost crescut în Franţa... ca un francez. Asta-i o deosebire.

El încruntă sprâncenele şi şovăi o clipă:

— Poate n-ar trebui să-ţi spun, ai1 putea să nu înţelegi... Ştiu cum e privită dragostea în această ţară... Vezi, educaţia m-a învăţat să privesc dragostea ca pe un lucru firesc – un lucru plăcut, foarte firesc şi amuzant. Mi s-a mai întâmplat să fiu îndrăgostit, ca tinerii francezi, dar de-a binelea, căci un francez nu poate să nu creeze în jurul acestui lucru o atmosferă de sentiment şi poezie. Nu poate face altfel, dacă n-ar fi pentru el... dacă n-ar fi decât o pasiune ruşinoasă şi urâtă, n-ar putea s-o îndure. Când iubeşte, nu mai judecă... nu-şi păstrează sângele rece, ca oamenii pe care i-am auzit vorbind despre aceste lucruri de când sunt aici. Dacă priveşti lucrurile sub acelaşi aspect ca în Franţa, aceasta constituie de acum o deosebire. Aici sunt toţi altfel; pe zi ce trece, îmi dau mai bine seama.

Vorbea cu un accent convins şi pătimaş şi când.se opri

O clipă, ea tăcu, nevrând să-l întrerupă, înainte de a sfârşi.

— Ceea ce încerc să-ţi explic e mult mai greu de exprimat, doamnă Pentland. Am douăzeci şi cinci de ani şi cunosc viaţa. Nu-ţi bate joc de mine! Să nu-ţi închipui că

sunt un îi cean care vrea să treacă drept pişicher. Ceea ce afirm, e exact. Ştiu ce e dragostea… şi nu-mi pare rău, căci aşa sunt sigur că Sybil e unica femeie de pe lume care există pentru mine… aceea pentru care aş jertfi totul. Aş şti s-o fac fericită, s-o înconjor cu dragoste… s-o înţeleg. Acum aş fi în stare şi e o întreagă ştiinţă, pe care trebui e s-o dobândeşti: aceea care e cea mai însemnată în viaţă. Francezii au dreptate. Ei fac din dragoste un lucru frumos, un lucru încântător.

Deodată el îşi întoarse privirea, cu un aer mâhnit:

— Poate că am greşit vorbindu-ţi de astfel de lucruri…

I le-am spus Sybilei. Ea înţelege.

— Nu – zise Olivia – cred că ai dreptate… probabil.

Se gândea la lunga şi tragica poveste a lui John Pentland, la Anson care se ruşinase totdeauna de dragoste şi o socotea ca un lucru respingător. Pentru ei dragostea era un mister ciudat şi tulburător, care era totdeauna puţin degradant. Fără să vrea, amintirea sforţărilor neplăcute şi neîndemânatice ale lui Anson în rolul îndrăgostitului o obseda şi ea roşi gândindu-se la dânsul. Anson, atât de mândru şi de trufaş, se prezenta mizerabil, era inferior chiar rândaşului lui.

— Dar de ce nu mi-ai vorbit mai curând de sentimentele dumitale pentru Sybil? – întrebă ea. – Toată lumea a băgat de seamă şi dumneata nu mi-ai vorbit niciodată.

El nu răspunse numaidecât. O expresie de suferinţă îi întunecă iar ochii albaştri; apoi se hotărî, privind-o drept în faţă:

— Motivul nu-i uşor de spus. La început mi-era teamă să-ţi vorbesc de acest lucru, pentru că mă temeam că n-ai înţelege şi cu cât şederea mea se prelungea, mă codeam, căci… vezi, aici la Durham, strămoşii, familia, par să fie începutul şi sfârşitul tuturor lucrurilor. S-ar spune că totul

depinde de familia căreia îi aparţii. Numai trecutul are însemnătate, iar viitorul nu există. Iar eu, într-un anumit sens, n-am deloc familie. Mama şi tata n-au fost niciodată căsătoriţi… prin sânge, n-am dreptul la numele de Cyon. Eu sunt, eu sunt… eu nu sunt decât un bastard… puteam să mă gândesc deci s-o cer pe Sybil unui Pentland?

El văzu că ea era emoţionată, dar nu-şi putea deloc închipui1 că tulburarea pe care i-o citise în ochi era pricinuită de mărturisirea pe care i-o făcuse; ea se gândea mai curând la arma pe care această descoperire i-ar da-o în mâna lui Anson, mătuşii Cassie şi chiar lui John Pentland.

El vorbi din nou, cu aceeaşi seriozitate şi convingere:

— N-o să mă las reţinut de asta, din moment ce Sybi-l mă vrea; dar vezi, e foarte greu de explicat, pentru că aparenţele sunt înşelătoare. Aş vrea să te fac să înţelegi că mama mea e o femeie deosebită… nu mi-aş da osteneală s-o explic altcuiva decât dumitale şi Sybilei.

— Sabina mi-a lăudat-o.

— Doamna Callendar o cunoaşte de multă. vreme… şi înţelege. Sunt bune prietene.

— Dar nu mi-a vorbit niciodată de… de asta. Spui că a cunoscut-o totdeauna?

— Nu e lucru uşor de spus… mai ales aici, la Durham, şi-mi închipui că ea s-a gândit că aceasta ar putea avea urmări supărătoare pentru mine, în clipa când a văzut că Sybil şi cu mine ne-am îndrăgostit unul de altul, j

El îi povesti repede ceea ce îi istorisise Sybilei despre mama lui, silindu-se s-o facă să vadă faptele ca şi dânsul, ca şi Sabina şi chiar cum le vedea tatăl lui vitreg, onorabilul domn de Cyon… de a îndreptăţi în ochii ei un lucru pe care-l ştia de neînţeles.

Îi spuse că mama lui refuzase să se mărite cu amantul ei1, pentru că descoperise în viaţa lui profesională – în viaţa care n-o privea întru nimic – fapte pe care nu le

putea admite. Ea socotise că era mai bine să nu-l ia de bărbat, atât pentru dânsa cât şi pentru el, Jean. Izbânda era totul pentru el… săvârşea laşităţi, mojicii, pe care ea nu i le putea ierta… Ea nu voi, deci, să-l ia de bărbat.

— Evocând acum trecutul – urmă tânărul – mă gândesc că avea dreptate. Această hotărâre nu i-a schimbat deloc viaţa. Ea a trăit în străinătate, trecând drept văduvă şi foarte puţini oameni – două sau trei persoane – au ştiut vreodată adevărul. El n-a spus niciodată nimic e, căci e un om politic şi se temea de urmările unui astfel de scandal. Ea voia să mă sustragă înrâuririi lui şi cred că avea dreptate. El a continuat să săvârşească mojicii şi acte de laşitate; mai continuă şi azi. E un om politic… şi nu preţuieşte prea mult. Acum e senator şi nu s-a schimbat. Ţi-aş putea spune numele lui…

Îmi închipui că sunt unii care l-ar califica drept om eminent, dar i-am făgăduit mamei să n-o spun niciodată. El mă crede mort. A veni t într-un rând să ceară să mă vadă, să se ocupe de educaţia şi viitorul meu. A spus că poate face mult pentru mine în America, iar ea i-a răspuns că murisem, că fusesem ucis în război.

Olivia îşi dădu seama că voinţa energică a acestei femei exista şi în fiul ei şi că nimic nu l-ar putea reţine de la intenţiile sale.

Ea zise:

— Nu pomeni nimănui de aici această poveste. Este o chestiune care nu te priveşte decât pe dumneata şi Sybil, pe nimeni altul. Dacă nu înfăptuiţi îndată ceea ce vă propuneţi, s-ar putea ca să se încerce vreo intervenţie. A mai fost odată o răpire în familia noastră.

— Şi la aceasta vă daţi consimţământul? – întrebă el.

Nu v-aţi întrista, dacă am face-o?

— Eu am s-o aflu, doar când o să fie prea târziu.

— Curios – spuse el.

— Şi noi ne-am gândit la asta. Dar Sybilei îi era

teamă că dumneavoastră doreaţi o nuntă grandioasă.

— Nu, cred că în asemenea împrejurări, ar fi mai bine să nu se facă deloc cununia.

— Doamna Callendar ne-a făcut aceeaşi propunere, ba mai mult încă, ne-a oferit, în acest scop, automobilul ei.

— Aşadar, aţi vorbit cu dânsa şi la mine n-aţi venit deloc?

— Da, aceasta trebuie s-o pricepeţi. Theresa şi cu mama ei sunt cu totul altfel, ele nu aparţin Durhamului. Doamna Callendar vorbise mai întâi de această posibilitate. Ea bănuise ce se petrecea. Ştie totul. Uneori am impresia că a presimţit totul dinainte.

Olivia îşi aruncă privirea pe fereastră şi observă pe mătuşa Cassie, în vechea ei maşină, care cotea drumul.

— Vine doamna Struthers – spuse ea. Nu trebuie să-i trezim bănuiala. Ar fi, poate, mai nimerit, să nu-mi pomeniţi nimic de planurile voastre şi în felul acesta n-aş putea interveni, chiar dacă aş voi-o. Aş putea, poate, să-mi schimb părerea – cine ştie!

El se apropia de dânsa şi-i sărută mâna.

— Nu pot să vă spun mai mult decât că n-o să regretaţi ceea ce faceţi. Vă rog să nu fiţi îngrijorată de Sybil – am s-o apăr şi am s-o fac fericită – nădăjduiesc că voi putea.

El o părăsi repede şi trecu, grăbit, prin hol, prin faţa tablourilor strămoşeşti, spre a o căuta pe Sybil. Se gândi ce minunat ar fi fost ca această tânără şi frumoasă femeie să-i fie soacră. O femeie fermecătoare şi mărinimoasă, dar atât de tristă, ca şi când n-ar fi cunoscut niciodată fericirea.

Nu izbutise să dispară destul de repede: ochii ageri ai mătuşii Cassie îl mai zăriră, pe când el se îndreptă spre grajduri. Bătrâna o găsi pe Olivia în pragul uşii şi-i spuse, sărutând-o:

— Îndrăgostitul Sybilei e cel care a plecat?

— Da – răspunse Olivia – şi am vorbit despre ea. I-am spus că nu trebuie să se gândească s-o ia de soţie.

Un zâmbet de încuviinţare lumină chipul galben al mătuşii Cassie.

— Sunt mulţumită că te dovedeşti chibzuită în privinţa ei, draga mea. Mă temeam de contrariul, dar preferam să nu mă amestec. După părerea mea, intervenţiile n-aduc nimic bun, afară de cazurile când eşti nevoit s-o faci… Acest băiat nu e partida care-i convine Sybilei. Nimeni nu ştie de unde vine. Nu poţi să laşi o fată să se mărite astfel… cu cel dintâi care îi iese în cale. De altfel, doamna Pulsifer îmi scrie că… îţi aminteşti de ea, Olivia? E mătuşa băiatului lui Mannering, care avea o casă pe Chesnut Street, acum locuieşte la Paris, la hotelul Continental, şi-mi scrie că a descoperit că e o taină în viaţa mamei acestui tânăr de Cyon. Nimeni nu pare s-o cunoască bine.

— Cum de-ţi scrie asta? – întrebă Olivia.

— Cum i-a trecut prin minte că lucrul te-ar interesa?

— Să vezi cum. Kate Pulsifer şi cu mine am fost împreună la pension şi ne mai scriem din când în când. Întâmplarea a făcut că dându-i veşti despre Sabina, am pomenit numele tânărului. De altfel, Kate mi-a spus că Sabina are prieteni ciudaţi la Paris şi că nu i-a făcut măcar o vizită şi nici n-a poftit-o la ceai. Afară de asta, iar s-a vorbitdespre bărbatul ei, în legătură cu o italiancă. Scandalul a izbucnit la Veneţia…

— Dar nu mai e bărbatul ei.

Bătrâna se aşeză într-un jilţ şi continuă să-i deşerte Oliviei sacul de noutăţi pe care-l cuprindea scrisoarea Katei Pulsifer; fiecare cuvânt părea că-i redă puterile, părea din ce în ce mai puţin galbenă şi obosită.

Olivia atribui metamorfoza asta multor nenorociri pe care le aflase din scrisoare. Vedea acum că acţionase la timp şi se felicita că minţise cu atât îndrăzneală, impulsiv,

fără vreun motiv anumit. Într-adevăr, doamna Pulsifer ar merge desigur până la capătul anchetei sale, chiar dacă n-ar fi decât ca să-i facă rău Sabinei; ea locuise odinioară o casă de pe Chesnut Street cu un *bovindou*, de unde puteau vedea toate casele de pe stradă. Era una din acele fiinţe „moarte”, despre care John Pentland spusese că trăieşte privind pe ceilalţi cum trăiesc.

Din clipa când ea îl întâlnise pe Gavin lângă barieră, în cursul celor două zile dinaintea catastrofei, Olivia trăi la Pentland ca într-un vis. Multă vreme după aceea, când ea îşi amintea de ele, aceste ceasuri i se păreau un fel de coşmar, în timpul căruia vechiul blestem încetase şi fusese înlocuit de o impresie neplăcută de luptă, între două forţe care după ce s-au exercitat asupra ei, o lăsară, în cele din urmă, istovită, dar sigură de viitor.

Căldura înăbuşitoare care punea stăpânire, din când în când, pe acel colţ al Noii Anglii, şi în timpul căreia înseşi frunzele copacilor păreau nemişcate şi zbârcite, apăsa din nou asupra pajiştilor şi mlaştinilor; dar iată că în toiul du, pă – amiezii – spectacol senzaţional – i se ivi nepăsătoarea Sabina, înaintând sub soarele arzător. Olivia o privi străbătând câmpiile, înarmată numai cu umbrela ei galbenă ca să înfrunte razele soarelui arzător. Ea venea încet, cu un aer indiferent, şi când intră în salonul întunecat şi răcoros, părea aceeaşi Sabina pe care viaţa o plictisea. Olivia nu observă schimbarea decât după ce-şi dădură bună ziua. Sabina zise brusc: „Plec poimâine” şi în loc să se aşeze, ea începu să umble agitată de colo până colo, cercetând bibelourile lui Horace Pentland şi frunzărind cărţile şi revistele, fără să le privească.

— De ce? – întrebă Olivia.

— Credeam că rămâi până în luna octombrie.

— Nu, plec Imediat.

Ea întoarse capul şi şopti:

— N-am putut suferi niciodată Durhamul. Nu mai pot

rămâne acum. Mă plictisesc de moarte. Am venit numai pentru că mă gândeam că Theresa trebuie să-şi cunoască familia. Dar îmi pierd vremea. Ea refuză categoric. Acum îmi dau seama cât de mult seamănă ou tatăl ei. În are nimic comun cu oamenii de aici şi ei n-o să însemne niciodată nimic pentru ea... Cred că n-o să mai călcăm niciodată la Durham.

Olivia zâmbi.

— Ştiu prea bine că viaţa nu e plăcută aici – zise ea.

— Oh! Bineînţeles, nu vorbesc de tine, draga mea Olivia, nici chiar de Sybil sau O'Hara, dar e atmosfera... Vreau să petrec cincisprezece zile la Newport şi după aceea voi pleca la Biaritz, unde o să rămân toată luna octombrie. Theresa doreşte să plece la Oxford. (Ea zâmbi batjocoritor). La urma urmei Theresa a moştenit totuşi, ceva de aici... dorinţa de a se instrui. Aş fi vrut să am o fată care să fie o „femeie de lume"; în loc de asta, Dumnezeu şi Noua-Anglie mi-au dăruit o savantă, căreia îi place mai degrabă să poarte tocuri joase şi să studieze la microscop. Copiii ne rezervă surprize. („Chiar Theresa şi Sabina", se gândi Olivia. „Chiar şi asupra lor şi-a întipărit pecetea Durhamul").

Ea o privea pe Sabina, atât de mondenă, de elegant îmbrăcată, atât de aspră, nomadă înrădăcinată, care nu se putea stabili nicăieri. În timp ce se uita la ea, găsi din nou că seamănă cu mătuşa Cassie, „smintita", cum spunea John Pentland.

Cu ochii aţintiţi asupra paginilor din *Nouvelle Revue*, Sabina spuse:

— Sunt mulţumită că v-aţi hotărât în privinţa Sybilei.

— Da.

— Ţi-a vorbit de mama lui.

— Da.

— Asta nu ţi-a schimbat părerea? N-ai spus nimic celorlalţi.

— Nu… toate împotrivirile pe care le-aş fi făcut, nu le-ar fi schimbat hotărârea.

— Ai ¡procedat chibzuit… Cred că Theresa are dreptate, poate… jude că mai bine decât oricare dintre noi. Ea spune că natura îşi bate joc de actele de căsătorie. Legalitatea nu poate insufla viaţă unui lucru care moare, iar Jean e plin de viaţă… Mama lui de asemeni.

— Ştiu unde vrei să ajungi.

— 1 Desigur, draga mea, ar trebui s-o ştii. Ai suferit de ajuns. De altfel, când îţi cunoşti mama, judeci altfel lucrurile. Nu e o femeie uşuratică, cum sunt atâtea, nici măcar o femeie care s-a lăsat sedusă din slăbiciune. Numai o dată în cincizeci de ani întâlneşti o femeie care poate… cum să mă exprim?… care poate înfrunta o astfel de situaţie. Dar trebuie să fii o femeie deosebită ca să-ţi îngădui acest lucru. Nu cred că aceasta a avut o prea mare înrâurire asupra vieţii ei, mai ales pentru că are tact şi un gust desăvârşit. Jean ar fi putut suferi, dacă ar fi dat de o mamă mai puţin chibzuită ca tine.

— Nu ştiu dată mă por t chibzuit sau nu. Am încredere în el şi vreau ca Sybil să evadeze.

Olivia înţelese că atingeau pentru prima oară chestiunea de care niciuna, nici alta, nu vorbiseră, căci până atunci Sabina se mărginise la aluzii. Sabina se întorsese şi privea pe fereastră, dincolo de livezi, copacii care tremurau în vibrarea aerului supraîncălzit.

— Mi-ai cam stricat vara, Olivia, răpindu-mi prietenul irlandez.

Olivia se supără brusc, cum se supăra câteodată când mătuşa Cassie se amesteca în treburile ei:

— Nu ţi l-am răpit – zise ea.

— Am făcut tot ce-am putut ca să-l ocolesc… până la sosirea ta. Tu ne-ai împins unul spre celălalt; iată de ce ne zbatem azi într-o situaţie de nedezlegat.

Totuşi, ea se gândea că Sabina Callendar era o

femeie foarte ciudată „că avea un suflet complicat şi de nepătruns. Nu cunoştea alta pe lume care să fie în stare să se exprime cu atâta stăpânire şi nepăsare.

— Mă bizuiam pe dânsul ca să mă distreze – spuse Sabina – şi în loc de asta, trebuie să mă mărginesc la rolul de confidentă. El vine să-mi ceară sfatul în legătură cu altă femeie. E un gen de convorbire lipsit de interes…

Olivia se ridicase:

— Ce-ţi spune? Cu ce drept face un astfel de lucru?

— Pentru că l-am întrebat. Când am sosit aici, i-am făgăduit să-l ajut. Vezi, eu am multă prietenie pentru amândoi. Vreau să fiţi fericiţi… iar pe de altă parte, nimic nu mi-ar face mai mare plăcere.

Cum Olivia nu răspundea, ea se întoarse ca s-o întrebe pe neaşteptate:

— Ce ai de gând să faci în privinţa lui?

Din nou Olivia socoti că e mai bine să nu răspundă, dar Sabina continuă cu o stăruinţă neclintită

— Mă ierţi că ţi-o spun sincer, dar îmi sunteţi amândoi foarte dragi; şi… şi… mă simt puţin răspunzătoare de ceea ce se întâmplă.

— Greşeşti. N-ai niciun fel de răspundere.

— În clipa asta nu eşti prea sinceră.

Olivia se lăsă stăpânită de furie:

— Ce te priveşte asta?… Nu te priveşte deloc, Sabina. Da ce nu m-aş purta cum vreau, fără ca să se amestece nimeni?

— Pentru că aici… şi tu ştii mai bine ca mine… un astfel de lucru e eu neputinţă.

În clipa aceea Olivia simţi că se teme de Sabina, poate pentru că acea sta voia cu orice preţ ca situaţia să se lămurească, pe când ea, Olivia, avea impresia că toată energia o părăseşte, că nu era în stare să acţioneze şi nu mai putea decât să aştepte, să stăruie în rolul ei, fără să ia

nicio iniţiativă.

— Afară de asta, lucrul mă interesează – rosti încet Sabina – căci mă revoltă gândul de a vedea o altă pereche ca John Pentland şi doamna Soames.

— N-o să fie alta – răspunse Olivia, la capătul puterilor

— Socrul meu nu seamănă cu Michael.

— E adevărat.

— Într-un fel e un bărbat cu un caracter mai ales.

Ea observă, cu uimire, că era ¡pe cale de a-i apăra pe Pentlanzi.

— Dar – corectă Sabina, cu o luciditate înfricoşătoare

— Nu-i nici aşa iscusit, nici aşa deştept.

— Nu. Nu s-ar putea spune că…

— O astfel de fericire nu se oferă, în genere, decât o singură dată unei femei.

(… De ce îmi repetă ea aceleaşi argumente cărora m-am silit să mă împotrivesc de la început?” se gândi Olivia).

Apoi spuse cu glas tare:

— Sabino, trebuie să mă laşi în pace, eu singură am căderea să hotărăsc.

— Nu vreau să faci un lucru de care să te căieşti apoi, amarnic, toată viaţa…

— Ce înţelegi prin asta?

— Oh! Să renunţi pur şi simplu la el.

Olivia rămase tăcută şi Sabina întrebă pe neaşteptate:

— Te-a vizitat un domn Gavin? Unul ehei, cu obrazul lucios?

Olivia o privi cu atenţie:

— Cum poţi să ştii1 acest lucru?

— Pentru că eu l-am trimis, draga mea… şi azi am venit din aceeaşi pricină… Aş vrea să ieşi din această inerţie, să acţionezi. Dacă îţi fac această mărturisire, e pentru că socotesc că trebuie să ştii „cum stai, deoarece

plec. Altfel ai putea crede că Anson şi mătuşa Cassie sunt răspunzători… şi aceasta ar putea avea urmări nefaste.

Din nou Olivia nu răspunse nimic, întristată de faptul că Sabina nu preţuia mai mult ca ceilalţi.

— Orice act cere o sforţare grozavă în casa aceasta – continuă Sabina. – ¡Nu trebuie să stai în inerţie, ca şi când totul ar merge bine, şi să stărui mereu în rolul tău, până în ziua când vine bătrâneţea şi mori. M-am purtat astfel, ca să-ţi vin în ajutor… pentru binele tău.

— Aşa spune totdeauna şi mătuşa Cassie.

Împunsătura atinse locul sensibil, căci Sabina tăcu; în timpul scurtei pauze care urmă, ea păru mai curând internarea unei forţe extraordinare şi aproape răufăcătoare, decât o femeie.

Răspunse, ridicând din umeri, cu un zâmbet dezamăgit:

— Îmi închipui că sunt ca mătuşa Cassie. Totuşi… aş fi putut să nu-i semăn… aş fi putut, pur şi simplu, să fiu o fiinţă comună, plăcută… ca Higgins sau una din servitoare.

Aceste cuvinte ciudate găsiră ecou în sufletul Oliviei; în timpul din urmă avusese, ades, acelaşi gând şi dorise să fie simplă ca Higgins sau ca bucătăreasa. Poate că această dorinţă ciudată o îndemna pe Sabina să se înconjoare de oameni pe care Durhamul îi socotea „ciudaţi” şi care la urma urmei, nu erau decât oameni mai mult sau mai puţin asemănători cu Higgins şi bucătăreasa, ocupând un rang mai înalt în societate.

— Aerul de aici – spuse Sabina – nu mai e de respirat; trebuie ea furtuna să izbucnească şi numai faptele ar dezlănţud-o… Dragostea lui Jean şi, a Sybilei o să contribuie la asta. Aici toţi suntem prizonieri, îmbâcsiţi de principii şi idei învechite. Doar tu, Olivia, poţi să cureţi de miasme atmosfera o dată pentru totdeauna.

Pentru în ti ia oară, Olivia crezu că descoperă ce mobil tainic o îndemna pe Sabina să se dedea la aceste

manevre; o clipă, ea îşi închipui că găsise ceea ce aceasta dorea mai arzător decât. orice pe lume.

Spuse, deci cu glas ¡tare:

— Aş putea s-o fac, dar asta ar însemna să distrug totul.

Sabina o privi în faţă:

— Ei şi, ai avea păreri de rău? Socoteşti că ar fi o pierdere? Ce însemnătate ar avea?

Olivia puse mina ei pe a Sabinei şi spuse, întorcând ochii:

— Sabina, ştii că îmi eşti dragă. Te rog ¡nu-mi mai vorbi de asta… te implor, căci nu vreau să renunţ la această dragoste pentru tine… şi dacă stărui, aş fi silită s-o fac. E treaba mea şi a lui Michael… şi o să iau o hotărâre îndată ce voi putea vorbi, poate chiar astă seară. Niu mai pot trăi astfel.

Luându-şi umbrela galbenă, Sabina întrebă r

— Mă aştepţi la masa de seară?

— Bineînţeles, astăzi mai mult ca oricând… Sunt deznădăjduită că te-ai hotărât să pleci atât de curând. Fără tine şi Sybil, viaţa o să fie jalnică aici.

— Şi tu poţi să pleci – răspunse repede Sabina.

— Ai mijlocul. Pentru tine, el ar renunţa la orice… înţelegi, la orice. O ştiu.

Deodată o privi pe Olivia pătrunzător:

— Ali treizeci şi opt de ani, nu-i aşa?

— Poimâine împlinesc patruzeci.

Sabina urmărea cu vârful umbrelei desenul trandafirilor de pe covorul din Savonnerie a lui Horace Pentland:

— Culege-le, când ţi se oferă – şopti ea, şi plecă în arşiţa de afară, străbătând livezile, la să ajungă la Brook Cottage.

O singură dată, Olivia îşi dădu seama că se simţea bucuroasă, g îndindu-se că peste două zile Sabina va fi

plecată. Acum înţelegea ce voise să spună John Pentland când declarase: „Sabina n-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici”.

Căldura mai dăinui multă vreme după căderea nopţii şi pătrundea, odată eu întunericul, în salonul unde erau adunaţi Sabina, John Pentland, doamna Soames şi Olivia, care jucau bridge pentru ultima oară; pe măsură ce se înnopta, partida mergea din ce nu te mai prost, bătrâna îşi uita cărţile, iar John Pentland juca cu răbdarea lui obişnuită, în timp ce, batjocoritoare, Sabina se silea să nu spună nimic, dar îşi plimba ochii cu o privire care grăia limpede: „Pot îndura astă seară acest chin pentru că mâine am să scap de el şi o să mă întorc în lumea în care viaţa nu lâncezeşite”.

Jean şi Sybil rămaseră o clipă la pian, apoi începură să privească jucătorii. Nimeni nu vorbea decât când trebuia s-o înştiinţeze sau să-i amintească doamnei Soames că mâinile ei tremurătoare urmau să dea cărţile. În tăcerea atmosferei înăbuşitoare, chiar glasul serios şi liniştit, al Oliviei părea puternic.

La nouă apăru Higgins, care fusese trimis să-i spună Oliviei că domnul OTI – ara era reţinut as tăseară în oraş şi că dacă va putea pleca înainte de zece, va veni la JJurham şi se va opri la casa Pentland, în cazul când va mai vedea lumină în salon. Dacă nu, o să vină a doua zi dimineaţă ca să călărească.

La un moment dat, între două manşe, Sabina se trezi din toropeală, ca să întrebe:

— Cum stă Anson cu cartea lui? Trebuie să fie pe terminate, nu?

— Într-adevăr – răspunse Olivia.

— Nu mai lipseşte mare lucru. Mâine vin să fotografieze portretele care o să ilustreze cartea.

La unsprezece, după un rubber, Sabina se ridică:

— Îmi pare rău, dar trebuie să mă opresc. Trebuie să

mă scol mâine devreme ca să-mi fac bagajele.

Apoi, întorcându-se spre Jean:

— Vrei să mă conduci cu maşina? Sybil o să te întovărăşească, poate, ca să ia puţin aer. Apoi poţi s-o conduci pe ea.

Auzind aceste cuvinte, Olivia ar fi vrut să strige: „Nu, nu pleca. Nu trebuie să pleci astfel… să mă laşi singură. Nu trebuie să mă părăseşti asitfel”. Dar ea izbuti să spună liniştit, cu un glas care părea îndepărtat:

— Nu întârzia, Sybil.

Şi în chip mecanic, fără să ştie prea bine ce făcea, începu să aranjeze cărţile în cutia lor.

Ea o văzu pe Sabina ieşind cea dintâi, urmată de John Pentland şi bătrâna doamnă Soames; Jean şi Sybil rămaseră ultimii şi aşteptară ca John Pentland s-o aşeze cu grijă pe bătrână în maşina ei şi s-o conducă. Ridicând atunci ochii, ea făcu o dureroasă sforţare ea să le zâmbească şi întrebă:

— Ei bine?

Atunci Sybil se apropie de dânsa, o sărută şi-i zise încet:

— La revedere, pe curând mamă dragă… Te iubesc.

Şi Jean o sărută, de asemeni, sfios, pe amândoi obrajii.

Ea nu găsi nimic de răspuns. Ştia că Sybil se va întoarce, dar avea să fie o altă Sybil, o Sybil devenită femeie şi nu copila care, chiar la optsprezece ani, îşi păstrase obiceiul de a veni uneori să se aşeze pe genunchii mamei. Ea lua cu dânsa un lucru care până atunci aparţinuse Oliviei şi care n-avea să-i fie redat niciodată. Rămase mută; nu putu să-i urmărească decât până la uşă, unde o zări pe Sabina care se aşezase liniştită în maşină ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic extraordinar; n-avea decât un singur gând: să plece cu ei, să fugă oriunde.

Ca printr-o ceaţă, ea îi văzu întorcându-se ca să-i facă

semn când porni maşina; îi spuneau la revedere, foarte fericiţi, căci erau în zorii vieţii lor. Ea rămase nemişcată, în prag, urmărind din ochi farurile maşinii care se îndepărta fără zgomot pe şoseaua ce cobora „afundându-se în noapte şi ajungând ia Brook Cottage. În atmosfera Brook Cottage-ului se sipiţea ceva care lipsea în casa Pentlandzilor; acolo avuseseră loc întâlnirile pătimaşe ale Savinei cu Toby Cain.

În liniştea acestei nopţi calde, zgomotul slab şi îndepărtat al talazurilor care se izbeau de stânci ajungea până la ea, întrecând peste mlaştini, şi-i evoca „valurile care se rostogoleau, se repezeau ia asaltul asprei coaste încercuită de stânci”. Murmurul talazurilor era însoţit de cântecul greierilor şi katydidsilor „care vesteau toamna; ea privi multă vreme orizontul, în direcţia Marbleheadului, unde se vedea clipind ochiul luminos al unui far.

Era uimită de toate lucrurile vizibile, sunetele şi miresmele nopţii. Poate că înainte ca ei să ajungă în Conecticut, se va stârni furtuna. Aveau să meargă toată noaptea cu maşina.

Farurile maşinii Sabinei îşi reluaseră cursa, se îndepărtau acum de Brook Cottage; ele străbătură moşia lui O’Hara şi înaintau mereu, neobosite, spre barieră; dispărură în scobitura adâncă a văii, lângă râu, după aceea ea le văzu mişcându-se

Insectă mare cu aripile încrucişate, de culoare verde.

În faţa colinei ce străjuia cimitirul oraşului. Apoi, pe neaşteptate, se pierdură în întuneric şi nu se mai auzea decât zgomotul talazurilor, ţârâitul greierilor, iar departe, se zărea lumina întreruptă a farului.

Ea şi-i închipuia stând alături în maşina care gonea în noapte, negândindu-se decât la fericirea lor şi uitând de tot restul lumii. Da, ea pierduse ceva, pentru totdeauna… Un sentiment sfâşietor de invidie o pătrunse până la carne şi deodată, se simţi îngrozitor de singură în întunericul din pragul vechii case.

Glasul lui Anson care o striga, o trezi la realitate:

— Dumneata eşti acolo, Olivia? o întrebă el.

— Da.

— Ce faci acolo?

— Am venit să iau puţin aer.

— Unde-i Sybil?

Ea nu răspunse numaidecât, apoi, însă, spuse cu îndrăzneală:

— A plecat cu maşina împreună cu Jean, ca s-o conducă pe Sabina.

— Ştii că nu-mi place asta.

El străbătu hall-ul şi era acum alături de dânsa.

— Nu riscă nimic.

— Aşa se spune totdeauna şi…

— De ce să arăţi atâta neîncredere faţă de copilul tău.

Anson?

Ea n-avea deloc chef să înceapă discuţia cu el N-avea decât o dorinţă: să fie lăsată în pace, ca să se poată întinde în odaia ei, în întuneric, căci ştia că Michael n-o să mai vină acum.

— Olivia – spuse Anson – vino o clipă înăuntru, aş vrea să-ţi vorbesc.

— Bine… dar te rog să nu fii nesuferit. Sunt foarte obosită.

— N-am deloc de gând… Vreau numai să punem la punct o chestiune, o dată pentru totdeauna.

Ea nu se mai îndoia că el se hotărâse să fie nesuferit şi spuse că nu-l va asculta; că se va gândi la alt lucru, în timp ce dânsul va vorbi; avea de multă vreme acest obicei.

Când ajunse în salon, ea aşteptă liniştită ca el să înceapă. Şezând în faţa căminului, dânsul părea să aibă chipul mai tras ca de obicei şi mai galben. Ştia că lucrase la cartea lui, căreia i se dăruise cu trup şi suflet, clar în timp ce-l privea, imaginaţia îi jucă iar un renghi, arătându-

i-l pe Michael în picioare, alături de bărbatul ei… cu expresia lui bătăioasă, puţin dezamăgită şi plină de forţă, de o forţă sigură, nesfârşită.

— E vorba mai cu seamă de Sybil – spuse el.

— Vreau să înegteze să-l mai vadă pe acest băiat.

— Nu fi de o autoritate atât de neînduplecată, Anson. Nimeni n-a obţinut vreodată ceva, astfel.

Ea îşi spuse: „La ora asta ei trebuie să fie lângă Salem” şi tare:

— Eşti tatăl ci, de ce nu-i interzici chiar tu?

— Mai bine s-o faci dumneata. Eu n-am înrâurire asupra ei.

— I-am vorbit răspunse ea, gândindu-se cu amărăciune că el n-o să-şi dea niciodată seama de înţelesul cuvintelor ei.

— Şi la ce-au ajutat observaţiile dumitale? Uite-o, cum pleacş la o oră atât de târzie…

Ea ridică din umeri, simţind o bucurie tainică la gândul că-şi înşelase duşmanul; în clipa aceea i se părea că Anson nu era pornit numai împotriva ei, ci şi împotriva lui Jean şi a Sybilei şi a tuturor puterilor vieţii şi tinereţii.

— De altfel – continuă el – ea n-are faţă de mine respectul care ar trebui să-l arate tatălui ei. Uneori îmi închipui că ideile acestea îi vin de la dumneata şi sunt şi rezultatul şederii ei în străinătate, la pension.

— Ce învinuire urâtă! Dar dacă vrei să-ţi spun adevărul, cred că asta e pentru că n-ai fost niciodată un tată prea bun. Uneori îmi trecea chiar prin minte că n-ai dorit deloc copii. Nu le-ai dat niciodată prea mare însemnătate. nici măcar lui Jack… când trăia; nu s-ar fi spus niciodată că sunt copiii noştri, totdeauna eu trebuia să mă ocup de ei, doar eu singură.

El răspunse, întinzându-şi puţin gâtul slab:

— Aveam motive întemeiate. Sunt un om foarte ocupat… Mi-am dedicat aproape tot timpul nu unei

profesiuni lucrative, ci încercărilor pentru îndreptarea lumii. Dacă mi-am neglijat copiii, am făcut-o pentru un motiv temeinic… puţini oameni şi-au luat asupra lor astfel de răspunderi. Şi apoi a fost cartea, care mi-a absorbit toată energia. Eşti nedreaptă, Olivia. M-ai văzut totdeauna altfel decât sunt.

— Se poate – încuviinţă Olivia. (Avea chef să-i spună: „E cineva pe lume căruia să-i pese de cartea aceasta? Cui i-ar fi părut rău dacă n-ar fi fost scrisă?”). Ea îşi aminti că trebuia să continue să-l amărască; de aceea spuse:

— N-ai nevoie să te neliniştesti, Sabina pleacă mâine şi Jean o să plece cu dânsa. (Oftă). După asta, liniştea ta nu va mai fi tulburată. Sunt multe şanse ca să nu se mai întâmple nimic neprevăzut.

— Afară de asta mă neliniştesţe neloialitatea dumitale faţă de mine şi familia mea.

— Ce vrei să spui cu asta?

— O ştii foarte bine.

Ea văzu că poza în bărbat jignit şi lua o atitudine de martir, de felul aceleia care-i izbutea atât de bine mătuşii Cassie. Voia să-şi atribuie rolul de bărbat răbdător, plin de intenţii bune şi ei să-i dea rolul de femeie nedemnă; lăsându-se în stăpânirea furiei care o cuprindea, încetul cu încetul, ea se hotărî să împiedice această manevră.

— Mi se pare că spui prostii, Anson. N-am fost neloială faţă de nimeni. Tatăl dumitale îţi poate confirma acest lucru.

— Tatăl meu a dat totdeauna dovadă de slăbiciune faţă de femei şi acum începe să scuze şi să uite totul.

— Apoi, după un timp, el adăugă:

— O’Hara ăsta… nu sunt atât de prost pe cât crezi. Olivia.

Urmă o lungă tăcere. Olivia se hotărî cea dintâi s-o rupă, atacând direct miezul chestiunii. Ea spuse:

— Anson, ai consimţi să mă laşi să divorţez?

Aceste cuvinte avură asupra lui un efect neliniştitor. Chipul îi deveni pământiu, mâinile-i lungi şi slabe, atât de nervoase, începură să tremure. Ea văzu că atinsese un punct vulnerabil, lovindu-l în sentimentul exagerat pe care-l avea despre demnitatea lui. N-ar fi putut îndura gândul că ea voia să scape de el, ca să se mărite cu alt bărbat şi tocmai cu unul faţă de care dânsul îşi arăta dispreţul şi care avea calităţile de care el însuşi era lipsit. El nu putea privi această cerere decât ca o încălcare a demnităţii sale.

Izbuti să schiţeze un zâmbet şi, silindu-se să ia lucrurile în glumă, răspunse:

— Ţi-ai pierduţ minţile?

— Nu, Anson, câtuşi de puţin. Ceea ce-ţi cer, e foarte simplu şi s-a mai făcut.

El nu-i răspunse numaidecât şi străbătu odaia, cuprins de o mare tulburare; avea un chip straniu, care contrasta puternic cu caracterul exotic şi frumuseţea tablourilor, bibelourilor şi scaunelor lui Horace Pentland; părea tot atât de puţin potrivit într-un astfel de cadru, cum ar fi fost la locul lui cu o lună sau două înainte în mijlocul muzeului de relicve al familiei Pentland.

— Nu, nu – repetă el de câteva ori – ceea ce ceri e nesăbuit. Mâine, când vei fi mai puţin obosită, o să-ţi dai seama cât e de caraghios… Nu… nu pot lua în consideraţie o astfel de cerere.

Ea făcu o sforţare ca să-şi păstreze stăpânirea de sine:

— Din pricină că nu vrei să te afli într-o astfel de situaţie?

— Nu e câtuşi de puţin vorba despre asta. De ce ai vrea să divorţezi? Ne bucurăm de o viaţă comodă, suntem bogaţi, mulţumiţi de soarta noastră, fericiţi…

Ea îl întrerupse:

— Suntem chiar?

— Ce doreşti mai mult. Olivia… Să trăieşti într-o

veşnică atmosferă de roman? Suntem mai fericiţi decât mulţi oameni.

— Nu! – rosti ea încet.

— Cred că fericirea n-a avut niciodată prea mare însemnătate pentru tine, Anson. Poate că eşti deasupra acestor lucruri, deasupra nenorocirii şi fericirii. Eşti probabil mai norocos decât majoritatea oamenilor. Din această pricină mă îndoiesc că ai ştiut vreodată ce înseamnă să fii fericit sau nenorocit. Seninătafea ta a fost tulburată, ori de câte ori ţi s-a împotrivit ceva… dar asta-i tot. N-ai cunoscut altă suferinţă. Cât despre fericire, în sensul normal al cuvântului, care constă uneori în mulţumirea de a trăi, îmi închipui că n-ai cunoscut-o niciodată.

El se întoarse spre dânsa, ca să-i spună.

— Am fost un om cinstit, temător de Dumnezeu, trăind după conştiinţa mea şi socotesc că spui prostii.

— Nu, deloc., cerul mi-e martor că ştiu ce spun.

Din nou, ei se simţiră stânjeniţi şi tăcură, neliniştiţi şi poate tulburaţi pentru că distruseseră între ei o legătură pe care n-aveau s-o poată reface niciodată; cu toate astea, Olivia păstră stăpânirea de sine şi sângele rece pe care în aceste prilejuri le avea ca prin minune. Avea impresia că luptă stând rezemată de un zid. În cele din urmă, ea propuse:

— Te-aş lăsa chiar să ceri divorţul, dacă asta ţi s-ar părea mai uşor. Mi-e totuna dacă o să mi se atribuie mie vina.

De data asta, el începu din nou să tremure:

— Pentru ca să-mi comunici că…

— Nu, nu-ţi comunic nimic. N-a fost nimic… dar… dar, dacă ai consimţi la asta ţi-aş putea furniza motive…

Chipul lui capătă o expresie de dezgust şi el se îndepărtă câţiva paşi:

— Iată o sugestie şi mai imposibilă. Un gentleman nu

cere niciodată divorţul împotriva soţiei sale.

— Lasă-i în pace pe gentlemani, Anson – zise ea – îmi sunt urechile împuiate de ceea ce fac sau nu fac gentlemanii. Doresc să nu acţionez decât consultându-te pe dumneata, Anson Pentiand, şi să nu faci ceea ce crezi că eşti obligat să faci. Să fim sinceri. Ştii că nu te-ai însurat cu mine decât pentru că trebuia să te căsătoreşti cu cineva… şi că eu… eu eram o partidă onorabilă, chiar dacă, după cum ai spus dumneata, tata era un „shanty Irish”. Şi… pentru a fi dreaptă, eu am devenit nevasta dumitale pentru că eram singură pe lume şi mă temeam, voiam să scap de viaţa îngrozitoare pe care o duceam alături de mătuşa Alice… Doream să am un cămin. Asta era, nu-i aşa? Suntem amândoi vinovaţi, dar faptele rămân totuşi aceleaşi. Nu, îmi închipui că m-ai iubit din datorie. Te-ai silţt cât ai putut de mult, să faci gesturi de dragoste, dar totdeauna cu dezgust. Oh! Ştiu ce înseamnă asta. De când sunt la Pentiand, am tot învăţat.

El o privea acum cu o expresie de groază ca şi cum ochii lui nu s-ar fi putut dezlipi de dânsa; poate că era îngrozit de sunetul glasului ei. În timp ce ea înlătura toate valurile care salvau aparenţele şi care făcuseră viaţa lor posibilă atâta vreme. El bombăni:

— Ce te-a apucat să vorbeşti astfel? Cum poţi spune asemenea lucruri?

Fără să se grăbească, neclintită, ea urmă:

— Suntem amândoi vinovaţi… şi căsătoria noastră a fost penibilă de la început. Am încercat să fac cum am putut mai bine şi poate că n-am ştiut totdeauna cum să procedez. M-am silit să fiu o mamă bună… şi acum că Sybil e mare şi că Jack a murit, vreau să mă eliberez, ca să încerc să fiu fericită. Sunt încă destul de tânără ca să doresc a trăi puţin, înainte de a fi prea târziu.

El mormăi printre dinţi:

— Nu bajte câmpii, Olivia; ai patruzeci de ani.

— Nu e nevoie să-mi aminteşti. Mâine împlinesc patruzeci de ani. O ştiu prea bine… vai! Vârsta mea te lasă cu totul nepăsător, atitudinea dumitale faţă de mine ar fi aceeaşi dacă aş avea şaptezeci de ani. Dar în ce mă priveşte, lucrul e important… foarte important.

Ea aşteptă o clipă, apoi trase concluzia:

— Asta-i adevărul, Anson, astă seară mă interesează numai adevărul. Redă-mi libertatea, Anson… Lasă-mă să plec cât mă mai pot bucura de această libertate.

Dacă s-ar fi aruncat la picioarele lui implorându-l, ca o femeie nenorocită, pe care pasiunea a rătăcit-o, el s-ar fi simţit în faţa ei eroic şi nobil, ar fi câştigat poate partida; dar era un lucru pe care ea nu-l putea face. Dânsa continuă să-şi expună revendicările cu bun simţ şi sânge rece.

— Şi ai renunţa la tot ce ai – spuse el – ai părăsi casa Pentland şi tot ceea ce reprezintă acest cămin, ca să te măriţi cu nenorocitul acela de irlandez, acel om de nimic, care e poate băiatul unui cărăuş?

— El e chiar băiatul unui cărăuş – răspunse ea, fără să-şi piardă calmul – şi mama lui era cameristă. Chiar el mi-a spus-o. Cât despre tot ce am… Dumnezeule! Anson, ţin foarte puţin la ele; nu e nimic care n-aş fi gata să jertfesc, nimic care să aibă mare însemnătate. Îl îndrăgesc pe tatăl dumitale, Anson, şi pe dumneata chiar, când eşti dumneata însuţi şi nu vorbeşti de ceea ce ar face un gentlemen. Dar aş renunţa, aş renunţa la tot pentru acel altceva.

Timp de câteva clipe buzele lui se mişcară înfrigurate, fără ca el să rostească o vorbă, ca şi când i-ar fi fost cu neputinţă să răspundă la cuvinte atât de necugetate ca acelea pe care le auzea. În sfârşit, izbuti să spună:

— Cred că ţi-ai pierdut mintea, Olivia… numai pentru că ţi-a trecut prin minte să-mi ceri un astfel de lucru. Ai

trăit destul de multă vreme aici ca să ştii că nici măcar nu trebuie să te gândeşti la aşa ceva. Trebuie ca unii din membrii unei comunităţi să se arate neclintiţi în principiile lor. Niciodată n-a fost vreun scandal, nici măcar vreun divorţ în familia Pentland. Nu poţi să treci aşa uşor cu vederea trei sute de ani de viaţă curată, conform moralei… Oamenii ne privesc cu respect. Nu înţelegi? N-ai sentimentul acestei răspunderi?

Ea rămase o clipă buimăcită de puterea de temut cu care era înzestrată, la gândul că nu depindea decât de ea ca să-l prăbuşească pe el şi tot edificiul înşelător, de mândrie şi cinste. N-avea decât să rostească cuvintele: „A fost Sabina Pentland şi amantul ei…” Această impresie se şterse repede şi ea îşi dădu numaidecât seama că era un lucru pe care nu putea să-l facă. Se mărgini să şoptească:

— Ah Anson, crezi într-adevăr că lumea ne ia câtuşi de puţin în seamă? Că se sinchiseşte de ceea ce facem sau nu facem? Cred că pu eşti chiar atât de orb.

— Nu sunt, într-adevăr… numai că cinstea şi tradiţia nu sunt cuvinte care nu spun nimic. Lumea respectă în noi multe lucruri.

Ea îl întrerupse:

— Ce anume?

— Cinstea, un trecut glorios, stabilitatea, toate lucrurile care au însemnătate într-o societate civilizată.

Era într-adevăr convins de ce spunea şi trebuia să fi fost, pentru a fi înşirat cu grijă pe hârtie miile de cuvinte plictisitoare, lăudând acest trecut.

El continuă:

— Nu, ceea ce ceri e cu neputinţă. O ştiai, înainte de a o cere… Şi ţi-aş fi nespus de recunoscător să nu-mi mai vorbeşti niciodată de asta.

Era încă palid, dar îşi recăpătase stăpânirea şi mâinile nu-i mai tremurau; pe măsură ce vorbea, dându-şi din ce în ce mai mult seama de virtutea lui, devenea chiar

elocvent şi se exprima cu accentul mieros, ce colorase totdeauna glasul Apostolului Oamenilor de Lume şi care făcuse din el un prelat celebru şi căutat. Din vremea copilăriei – când micuţa Sabina cu părul roşu îşi bătea joc de buclele şi costumele lui de catifea – şi până acum era, poate, întâia oară că simţea că are tărie; la gândul puterii pe care o avea asupra Oliviei era cuprins de o beţie sălbatică. Timp de câteva clipe, exaltarea-i virtuoasă părea că infuzase persoanei lui neînsemnate, autoritate şi prestigiu.

În cele din urmă, ea spuse, fără să se tulbure:

— Şi dacă aş pleca pur şi simplu… fără să-mi dau osteneala să divorţez?

Atunci siguranţa lui îl părăsi din nou; ea avu astfel dovada că fusese lovit în punctul cel mai vulnerabil: teama lui de un scandal:

— N-o să faci asta! exclamă el.

— Nu poţi să te porţi ca o prostituată de rând!

— Să te dăruieşti unei dragoste nu înseamnă să te porţi ca o prostituată de rând… N-am iubit niciodată alt bărbat.

— Nu vei avea inimă s-o supui unei astfel de umilinţe pe Sybil… în caz că nu te sinchiseşti de restul familiei dumitale.

(„Ştie, aşadar, că nu pot face un astfel de lucru, că n-aş avea curajul trebuincios. Ştie că am trăit prea mult în această atmosferă”). Răspunse, deci tare:

— Nu mă cunoşti, Anson… în timpul acestor ani nu ai cunoscut niciodată adevăratul meu caracter.

— De altfel, adăugă dânsul cu vioiciune, el n-ar face un astfel de lucru. E puţin probabil ca un astfel de arivist să-şi compromită toată cariera ca să plece cu o femeie. Ai să vezi, dacă o să i-o ceri.

— Dar e hotărât la asta. Mi-a şi spus-o. Poate că un astfel de sentiment e de neînţeles pentru dumneata.

Cum nu-i răspundea, ea spuse ironic:

— Afară de asta, nu cred că un gentleman ar vorbi astfel. Nu, Anson… Mă îndoiesc că ştii ce înseamnă lumea. Ai trăit totdeauna anii, fără să ieşi din colţişorul dumitale.

Ea se ridică oftând şi şopti.

— Dar la ce bun să vorbim? Mă duc să mă culc… îmi închipui că trebuie să ne continuăm lupta cum putem mai bine… dar sunt clipe… sân, t clipe când, ca astă seară, faci să-mi fie misiunea foarte grea. Într-o zi… cine ştie… acum nimic nu mă mai reţine…

Ea se îndepărtă, fără să se mai ostenească să-şi ducă până la capăt gândul, nefiind în stare să reacţioneze împotriva, moleşelii care o cuprindea în faţa inutilităţii oricărei sforţări. Ea se compară cu o idioată care gesticulează în mijlocul unui câmp pustiu.

CAPITOLUL X

Înspre dimineaţă, căldura înăbuşitoare şi tăcerea cedară brusc unei furtuni grozave, ce spinteca cerul cu fulgere orbitoare, în timp ce vuietul uraganului şi bubuitul tunetului se rostogoleau peste întregul ţinut; zorile se iviră luminând câmpiile pustiite, acoperite de crengi rupte, şi frumoasa grădină, pe care grindina o devastase. La micul dejun, Anson îşi făcu apariţia foarte elegant, ras proaspăt şi cu chipul senin, ca şi când cu câteva ceasuri înainte, n-ar fi avut loc nicio discuţie în salon, şi, ca şi când emoţiile l-ar atinge fără să lase urme pe obrazul lui blajin, cu care apărea în faţa lumii. Olivia îi servi cafeaua liniştit şi-i îngădui s-o sărute, cum făcea în fiecare zi, de douăzeci de ani – era o sărutare ciudată, rece şi distrată –, ea îl însoţi până în pragul uşii, ca să-l vadă cum se urcă în maşină spre a se duce să ia trenul. Nimic nu se schimbase şi ea avu impresia că, în casa Pentland viaţa era absolut aceeaşi.

În clipa când se înapoie în casă, Peters o înştiinţa că era chemată la telefon şi ea primi mesajul pe care i-l trimiteau Jean şi Sybil: se căsătoriseră la ora şapte, la

Hartford.

Ea porni numaidecât în căutarea lui John Pentland şi, în cele din urmă, îl găsi în curtea grajdurilor, unde stătea de vorbă eu Higgins. Alcătuiau o pereche ciudată, alături de iapă murgă care aţintea asupra lor privirea ochilor ei roşii.

Ei se întreţineau eu acea intimitate care-i apropia când era vorba de cai. Ajungând lângă ei, Olivia fu uimită, ca totdeauna, de frumuseţea animalului, de nobleţea capului lung, de palpitarea nărilor delicate când respira, şi de sălbăticia ochilor lui. Era un cal frumos şi aproape demoniac.

Olivia îl auzi pe Higgins spunând că era zadarnic să încerce să facă din ea o iapă de prăsilă… „un astfel de animal care zvârlea cu picioarele, necheza furios şi muşca, numai când. -zărea un alt cal”.

Higgins o văzu cel dintâi pe Olivia şi ducându-şi mâna la şapcă, îi dădu bună ziua; după aceea, bătrânul se întoarse şi ea îi spuse:

— Am să-ţi dau o veste, domnule Pentland.

El o întrebă numaidecât, cu o privire curioasă în care i se citea pătrunderea:

— E vorba de Sybil?

— Da, s-a făcut!

Ea observă că Higgins era nedumerit şi fu cuprinsă de dorinţa de a-i anunţa evenimentul. Desigur că Higgins trebuia să fie printre cei dintâi informaţi, şi atunci adăugă:

— E vorba de domnişoara Sybil. S-a căsătorit azi dimineaţă, la Hartford, cu tânărul domn de Cyon.

Vestea aceasta avu un efect neaşteptat asupra rândaşului; chipul lui zbârcit se înveseli de plăcere şi el se bătu pe şold cu însufleţire:

— E minunat, doamnă… Pot să vă spun că am dorit-o totdeauna. Ea nu putea face nimic mai bun… şi nici el.

Codind din nou unui imbold, ea îl întrebă:

— Deci, crezi că e un lucru bun?

— Minunat, doamnă. Nu sunt doi ca el. E singurul tânăr pe care-l cunosc, care să fie vrednic de ea. Mi-era teamă să nu se îndrăgostească de domnul O'Hara… dar ci îi trebuia pe cineva mai tânăr.

Olivia se întoarse spre socrul ei, mulţumită şi despovărată de neliniştea, ce n-o părăsise cu totul, din clipa când maşina, care duceape cei doi îndrăgostiţi, se îndepărtase în întuneric. Ea se gândea: „Higgins nu se înşală niciodată asupra oamenilor. Are darul de a pătrunde lucrurile”. Se încredea mai mult în judecata lui decât în a celorlalţi.

John Pentland o trase deoparte pentru ca Higgins, să n-audă cele ce-şi spun. Ei porniră de-a lungul gardului care mărginea grădinile; părea ciudat de uimit de această veste, căci devenise foarte palid. Nemişcat şi mut, el rămase cu privirea în zare, câtva timp, apoi întrebă:

— Când s-au căsătorit?

— Aseară… Sybil s-a dus să se plimbe în maşină cu ei şi ei nu s-au mai întors.

— Nădăjduiesc că am făcut bine – zise el – nădăjduiesc că n-am ajutat să se facă o prostie.

— Nu, sunt sigură că nu.

Strălucirea minunată a soarelui, siguranţa de a o şti pe Sybil salvată şi fericită, prospeţimea aerului, după furtună, toate astea o făceau să simtă un fel de ameţeală şi să uitepropriile ei suferinţe: uită chiar că azi era ziua ei şi că împlinise patruzeci de ani.

— Au plecat în maşina Sabinei?

— Da.

Deodată, el zâmbi şi zise:

— Poate că ea credea că ne joacă un renghi.

— Nu, ştia că procedând astfel, aveau învoirea mea. Dar ea este aceea care s-a gândit cea dintâi şi a propus acest lucru.

Când el vorbi din nou, glasul lui trăda o uşoară amărăciune:

— Nădăjduiesc că acum o să se mulţumească cu atât. Oricum, a biruit-o pe mătuşa Cassie… şi asta dorea mai mult decât orice…

El se întoarse pe neaşteptate spre dânsa, îngrijorat:

— Îmi închipui că o s-o ia cu dânsul?

— Da… pleacă întâi la Paris, apoi în Argentina.

Deodată, el puse mâna pe umărul Oliviei exprim indu-h ca totdeauna, dragostea lui cu o ciudată sfială:

— Draga mea Olivia, fără dânsa, viaţa o să ţi se pară foarte grea…

La aceste cuvinte ea se simţi gâtuită, totuşi, respinse compătimirea. Nu putea suferi să fie plânsă, crezând că dă astfel dovadă de slăbiciune.

— Oh! – zise el cu aprindere – ei o să vină din când în când… îmi închipui că vor veni poate, într-o zi, să locuiască aici.

— Da… Va veni o vreme când casa Pentland le va aparţine.

Cuvintele acestea îi amintiră pentru întâia oară că avea să-i spună ceva, ce, în ceasul de faţă, i se părea un fel de mărturisire. Trebuia să se hotărască neîntârziat, trebuia s-o facă, cu atât mai mult, cu cât Jean avea să stăpânească într-o zi toată casa Pentlandzilor împreună cu moşia sa şi întreaga avere.

— Am să-ţi fac o mărturisire – începu ea; – am păstrat această taină pentru mine, fiindcă voiam ca Sabina să nu fie lipsită de fericirea ei, în ciuda piedicilor.

— El o întrerupse:

— Ştiu ce este.

— Nu poţi să ştii despre ce anume e vorba.

— Ba da, mi-a spus-o chiar tânărul Cyon. Am avut cu el

O convorbire în legătură cu Sybil, pentru că voiam să

mă încredinţez că merita încrederea noastră… şi peste o clipă el mi-a spus acel lucru; s-a lăsat îndemnat de un sentiment de onoare. Ar fi putut să n-o facă. Sabina nu ne-ar fi spus niciodată… decât atunci când ar fi fost prea târziu.

Ea rămase descumpănită, căci se aştepta ca el să-şi exprime furia şi dezamăgirea. Se temuse ca să nu-i socotească tăcerea ca ceva neloial faţă de el şi ca această descoperire să nu aibă, drept consecinţă finală, distrugerea dragostei încrezătoare care-i unea de atâta vreme.

— Nu e vina lui – urmă socrul ei – eu un lucru pe care nu izbuteşti să-l înţelegi bine: dar el e un băiat de treabă… şi Sybil era atât de îndrăgostită… cred că deşi e tânără are o minte coaptă şi chibzuită.

El oftă şi privind-o conchise:

— N-o să spun nimic celorlalţi, nici măcar lui Anson. poată că n-o s-o afle niciodată, căci ceea ce nu ştia nu-i poate întrista.

De fiecare dată când vorbeau astfel, în mod intim, Oliviei

I se părea că enigma caracterului lui devenea tot mai de nedezlegat; poate că sufletul bătrânului ascundea în tainiţele lui comori de sensibilitate şi înţelegere, a căror existenţă ea nu le bănuise niciodată. Rezerva sălbatică a firii lui ascundea, poate, cu gelozie, o omenie cum nu mai întâlnise încă niciodată. „Şi eu, care l-am crezut aspru, rece, pornit să defăimeze totul!” Ea începea să-şi dea seama că această grozavă izolare era indiciul unei forţe uluitoare; ce putere trebuia să aibă un om, care fusese totdeauna singur!

— Iar dumneata. Olivia – întrebă el, după puţină vreme – eşti fericită?

— Da… Cel puţin sunt în dimineaţa aceasta, datorită Sy bilei

— Bine – zise el, cu o tristeţe resemnată.

— Bine. Air făcut ceea ce dumneata şi cu mine n-am putut face niciodată. Olivia. O să aibă ce noi n-am avut niciodată şi nici n-o să avem, pentru că e prea târziu. Cel puţin i-am ajutat să cucerească acest bun… E ceva… Voiam numai să ştii că înţeleg.

Apoi hotărî:

— Am face bine să dăm celorlalţi vestea. Ce ţipete o să scoată, când vor afla asta!

Ea se pregătea să plece când, deodată, avu o inspiraţie ciudată, văzu licărind o nădejde, slabă, desigur, dar care i-ar fi putut totuşi pricinui oarecare plăcere. Fusese uluită auzindu-l vorbind, ca şi când ar fi fost pe pragul morţii, sau ca şi cum ar fi murit chiar. Părea grozav de bătrân şi obosit.

Ea spuse:

— De multă vreme vreau să te întreb ceva.

Şovăi, apoi îndrăzni:

— E vorba de Savina Pentland. A avut un singur copil?

Ochii negri atât de vii, cercetară cu băgare de seamă chipul ei, apoi el întrebă:

— De ce vrei să ştii?

Ea încercă să-i înlăture bănuielile, înălţând umerii şi răspunzând, cu un aer nepăsător:

— Nu ştiu… în ultima vreme curiozitatea mi-a fost aţâţată probabil din pricina cărţii lui Anson.

— Dumneata, Olivia… dumneata te interesezi de trecut?

— Da.

— Nu, n-a avut decât un copil… şi după aceea s-a înhecat, când copilul ei avea doar un an. Copilul acela a fost bunicul meu.

Din nou, el a privi pătrunzător:

— Olivia, trebuie să-mi spui adevărul. De ce mi-ai pus

această întrebare?

De data asta ea şovăi, îngăimând:

— Nu ştiu… mi se părea că…

— Ai descoperit ceva? Oare ea – şi, cu un gest, arătă aripa de Nord – ţi-a făcut vreo destăinuire?

Ea deduse că extraordinarul bătrân cunoştea, de asemeni, existenţa scrisorilor:

— Da – răspunse încet. Am găsit ceva în pod.

El oftă şi, întorcând ochii, începu să privească pajiştile. Încă umede:

— Deci şi dumneata ştiai… Ea le-a găsit cea dintâi, apoi le-a ascuns din nou. Nu voia să mi le dea. pentru că mă ura… din noaptea nunţii noastre. Ţi-am povestit. După aceea, nu şi-a putut aminti unde le-a pus… biata de ea! Dar mi-a vorbit despre asta. Uneori mă copleşea cu batjocuri, spunând că nu eram deloc un Pentland. Cred că bezna în care se cufundase mintea ei deveni şi mai adâncă. O obseda un gând grozav, se credea nevoţtă să ispăşească păcatul de care trebuia să răspundă familia mea.

— Faptul e adevărat – zise Olivia, încetişor.

— Nu încape nicio îndoială. Chiar Savina a scris… cu propria ei mină. Am comparat scrisul cu acela din scrisorile pe care le are Anson.

Peste o clipă ea întrebă:

— Ai ştiut-o totdeauna?

— Da, totdeauna – răspunse el mâhnit.

— Asta explică, multe lucruri… Uneori îmi închipui că acei care i-au urmat, au trebuit să ispăşească această greşeală. Când te gândeşti la asta. descoperi consecinţe cumplite.

Ea îi ghici gândul şi constată, iarăşi, că el credea în păcat şi această credinţă era adânc înrădăcinată într-însul.

— Ai scrisorile acelea, Olivia? – întrebă el.

— Nu… le-am ars aseară… pentru că mi-era teamă. Mă temeam să nu le dau într-o bună zi, o întrebuinţare

urâtă; pe când odată arse, nimeni n-ar da crezare unei poveşti atât de nesăbuite, nicio dovadă n-ar mai exista. Mă temeam – adăugă ea – şi de ceea ce cuprindeau… nu de ceea ce era scris, ci mai ales de felul în care era scris.

— El îi luă mâna şi i-o sărută cu mare stângăcie:

— Ai avut dreptate, draga mea Olivia – zise dânsul.

— Asta-i tot ceea ce au… ceilalţi… această credinţă din trecut. N-o să avem inima să le-o smulgem. Cei puternici nu pot asupri pe cei slabi. O astfel de descoperire ar fi prea crudă. Ar distruge opera căreia Anson i-a consacrat toată existenţa, unica lui raţiune de a trăi. Vezi, Olivia, sunt oameni… oameni ca dumneata, care trebuie să fie destul de puternici ca să vegheze asupra altora. E o misiune grea… şi, uneori, plină de cruzime. Dar, altfel, edificiul societăţii s-ar prăbuşi şi noi am vedea ce teribilă gheenă e lumea. Iată motivul pentru care îţi las totul în pază; asta încercam să-ţi spun în seara aceea. Vezi, Olivia te cunosc… ştiu că sunt lucruri pe care oameni ca noi nu le pot face… Nu ştiu de ce; poate pentru că suntem slabi sau proşti… Dar e un fapt sigur. Eram încredinţat că eşti dintre acelea care vor proceda exact în felul acesta.

Ascultându-l, ea simţi din nou cum o părăseşte toată hotărârea. Avea o senzaţie ciudată: s-ar fi spus că înlocuia voinţa ei cu a lui şi că distrugea într-însa orice dorinţă de acţiune, închizând-o între zidurile pe care le înălţa sentimentul binelui, căruia ea i se supunea. Această putere de care ea îşi dădea seama şi care îi era familiară, o sperie şi i se părea că nu i se poate împotrivi. Era puterea fiinţei care crede.

Ea fu cuprinsă de o dorinţă nebună de a fugi şi a se avânta peste livezi, ca să-l întâlnească pe Michael şi să părăsească astfel, pentru totdeauna, casa veche care se înălţa, frumoasă şi liniştită, în umbra ulmilor.

„Sin; t lucruri – spunea bătrânul – pe care oameni ca noi nu le pot face. Olivia. Ni-e cu neputinţă să săvârşim

astfel de acte, căci ar însemna să mergem, fără doar şi poate, la pierzania noastră. N-am putea să le facem cu eleganţă”.

În clipa aceea ea înţelese la ce se referea el, aşa cum presimţea, când era singură în întuneric, înainte ca siluetele lui Higgins şi a domnişoarei Egan să se ivească în ceaţa ce se ridica din mlaştini.

— Ai face bine să-i telefonezi lui Anson acum. Îmi închipui că o să fie foarte supărat, însă am să-l liniştesc… Dar Cassie! Ea şi aranjase totul, alegându-l pe tânărul Mannering.

Toată dimineaţa nu izbutiră să obţină legătura telefonică cu Anson; secretarul lui răspunse că se dusese la o întrunire a „Societăţii de ocrotire a tinerilor lucrători fără cămin1, şi dăduse poruncă formală să nu fiederanjat. Dimpotrivă, mătuşa Cassie află vestea când sosi la casa Pentland, ca să facă vizita ei matinală Oliviei. Aceasta o înştiinţă, cu toate menajamentele cu putinţă, dar de cum înţelese ce s-a” întâmplat, bătrâna, tulburată nu mai fu stăpână pe nervii ei. Ochii îi deveniră sălbatici, începu să plângă şi rămase încremenită. După părerea ei, Sybil fusese sedusă şi era dezonorată pentru totdeauna. Subliniind cuvintele ei cu exclamaţii de simpatie, în care îşi punea tot sufletul, ca s-o susţină pe Olivia în ceasul încercării, ea repeta, că un astfel de lucru nu se întâmplase niciodată în familia Pentland; până în clipa când Olivia reluându-şi şi în această împrejurare expresia ei calmă, îi aminti căsătoria clandestină a Savinei Dalgado şi a lui Jared Pentland şi o rugă pur şi simplu să nu mai spună prostii.

Mătuşa Cassie fu foarte mâhnită de tonul acestor cuvinte şi trebuiră să-l trimită pe Peters după săruri chiar în clipa când îşi făcu şi Sabina apariţia, triumfătoare. Ea fu aceea care ţinu sărurile sub nasul bătrânei, cu înfăţişarea sălbatică a unui călău care umblă cu cărbuni aprinşi. Când

aceasta îşi reveni puţin în fire, ea reîncepu tânguielile!

— Biata Sybil… biata mea Sybil, atât de nevinovată. E cu putinţă să i se fi întâmplat o astfel de nenorocire?!

În cele din urmă, Olivia răspunse:

— Jean e un tânăr care are toate calităţile; sunt sigură că n-ar fi putut face o alegere mai bună.

Apoi, ca să mai îndulcească puţin chinul mătuşii Cassie, adăugă:

— Şi e foarte bogat, mătuşă Cassie, mult mai bogat decât cei mai mulţi dintre pretendenţii pe care i-ar fi putut găsi aici.

Efectul acestor cuvinte fu mai înviorător decât sărurile, aşa încât bătrâna îşi recăpătă în curând calmul, ca să se intereseze de amănuntele răpirii şi întrebă unde au găsit o maşină ca să plece.

— Au luat-o pe a mea – răspunse Sabina cu glas aspru – Le-am împrumutat-o.

Această declaraţie produse efectul pe care-l dorea Sabina. Victima ei se ridică pe dată, mânioasă şi strigă:

— Oh! vipero! Nu ştiu de ce mă loveşte Dumnezeu astfel! Tu ne-ai dorit totdeauna răul şi-mi închipui că acum eşti mulţumită. Dumnezeu să aibă milă de sufletul tău pervers!

Ea izbucni din nou în hohote de plâns şi reîncepu să geamă:

— Biata mea Sybil, atât de nevinovată! Ce o să se spună? Ce o să-şi închipuie oamenii?

— Nu vedea lucrurile mai rele decât sunt, mătuşă Cassie

— Zise Sabina, cu un ton aspru; apoi cu glas mai liniştit:

— Eu sunt aceea care voi suferi. Nu pot pleca la Newport până ce ei nu se întorc cu maşina.

— Tu!… Tu!… – începu mătuşa Cassie, apei glasul ei se stinse.

— Îmi închipui – continuă Sabina, necruţătoare – că trebuie să-l înştiinţăm pe băiatul lui Mannering.

— Da – exclamă mătuşa Cassie, revenindu-şi – da! Trebuie să-l înştiinţăm pe tânărul care avea s-o ia de nevastă.

— Şi pe doamna Soames – zise Sabina.

— Vestea aceasta îi va face plăcere.

Olivia, care se mulţumise să le asculte de vreo jumătate de ceas, începu să vorbească:

— E zadarnic. Domnul Pentland a fost la dânsa; dar ea n-a înţeles ce voia să spună. Era năucită… aproape inconştientă… şi de astă dată se crede că nu-şi va mai reveni.

Ea profită de o clipă, când hohotele mătuşii Cassie se înteţiseră, ca să şoptească încet Sabinei:

— E sfârşitul tuturor lucrurilor pentru el. Nu ştiu ce va face.

Pe măsură ce ziua înainta, tulburarea părea că, în loc să se slobozească, creşte. Mătuşa Cassie fu poftită la masă, dar refuză, spunând că nici nu se gândea să încerce să mănânce ceva, nici măcar o fărâmitură de pâine.

— M-aş înăbuşi!… exclamă ea cu glas tragic.

— Masa e minunată, încercă s-o îndemne Olivia.

Totuşi, puţin dornică de a părăsi teatrul evenimentelor, se întinse pe canapeaua Régence a lui Horace Pentland şi regăsi oarecare putere dormind, în timp ce ceilalţi mâncau.

În sfârşit Anson telefonă şi când i se spuse ce s-a întâmplat, aparatul răsună puternic de ameninţările lui. Va închiria o maşină, spunea el, (risipă care îngăduia să-ţi dai seama cât de mare era tulburarea lui) şi va veni imediat.

Puţin după aceea, Michael telefonă Oliviei ca s-o înştiinţeze că se înapioase şi s-o roage să facă o plimbare călare cu el.

— Trebuie să-ţi vorbesc numaidecât – adăugă el.

Ea refuză să călărească, dar promise să se întâlnească cu el la jumătatea drumului, la marginea păduricii de pini, unde Higgins găsise puii de vulpe.

— Nu mă pot îndepărta – îi spuse ea – şi cred că e mai bine să nu fii văzut acum aici.

Fără să ştie prea bine de ce îndemn asculta, ea nu-i pomeni niciun cuvânt despre răpire; poate că presimţea, în chip nelămurit, că s-ar puţea folosi de aceasta, ca să-i învingă împotrivirea. În mijlocul tulburării generale, ea nu încetase să se gândească, întorcând în mintea ei problema pe toate feţele. În cele din urmă ea izbuti să înţeleagă că John Pentland trebuie să trăiască astfel, an cu an, închizându-se într-o lume a lui proprie. Fără să mai întârzie, ea hotărî că trebuia să renunţe la Michael, pentru totdeauna.

În timp ce străbătea pajiştea, ea observă că mestecenii începeau să îngălbenească şi că terenurile care mărgineau râul, erau colorate în auriu şi violet de mari cantităţi de clopoţei şi jaleşi de câmp. La fiecare pas ea simţea că puterile o părăsesc şi când se apropie de masa de un albastru închis a pinilor, fu cuprinsă de un tremur puternic, ca şi când presimţirea prezenţei lui Michael ar exercita o înrâurire puternică asupra ei, înainte chiar de a-l zări. Ea se silea să evoce imaginea bătrânului, stând în picioare lângă dânsa, în dimineaţa aceea, în faţa gardului, dar ceva mai puternic decât voinţa ei o făcea să vadă mereu numai capul negru şi ondulat al lui Michael şi ochii lui albaştri. Începu chiar să se roage… ea, Olivia, care nu se ruga niciodată, deoarece cucernicia mătuşii c’assie, a lui Anson şi a Apostolului Oamenilor de Lume o îndepărta de credinţă.

Ridicând privirea, ea îl zări aşteptând-o, pe jumătate ascuns îndărătul unui tufiş de pini tineri. Începu să alerge ca să ajungă la el, speriată la gândul că picioarele n-o vor duce şi că va cădea înainte de a ajunge la adăpostul

copacilor.

În umbra copacilor unde soarele nu pătrundea decât rareori, el o luă în braţe şi o sărută. Era întâia oară că-i arăta astfel dragostea şi gestul acesta nu făcu decât să-i mărească groaza. Incapabilă să rostească un cuvânt, ea lăsă să-i şiroiască lacrimile; când, în sfârşit, îşi recăpătă calmul, se desprinse din îmbrăţişare şi zise:

— Nu, Michael, te rog lasă-mă!

Se aşezară pe un trunchi de copac culcat şi păstrându-i mina eiîntrale lui, el o întrebă:

— Ce este, ce s-a întâmplat?

— Nimic… sunt doar obosită.

— Consimţi să pleci acum cu mine?

Şi, cu un accent înfiorat, adăugă:

— N-o să te mai las niciodată să te oboseşti… niciodată.

Ea nu se putea hotărî să vorbească, chinuită de gândul că ceea ce va spune, va face purtarea ei trecută de neînţeles. Se simţea foarte ruşinată şi încerca să întârzie clipa când avea să vorbească.

— N-am venit aici de trei zile – spuse el – pentru că au fost greutăţi serioase la Boston care m-au împiedicat. Noaptea n-am dormit decât un ceas sau două. Au încercat să-mi întindă o cursă… câţiva dintre cei în care am avut totdeauna încredere. Au jucat mereu un joc dublu şi am rămas ca să lupt cu ei.

El îi istorisi o poveste lungă şi complicată, în care era vorba de perfidie şi de banii cu care fuseseră mituiţi oamenii pe care-i cunoştea de multă vreme şi în care avea toată încrederea. Era trist, dar însufleţit totuşi de o înflăcărare războinică şi dornic să lupte până la capăt. Ea nu izbutea să înţeleagă ceea ce-i explica; la drept vorbind, nici nu prea îl asculta, ştia numai că el îi povestea totul, împărtăşindu-i mâhnirea şi necazurile lui, ca şi când ea ar fi fost singura persoană pe lume în faţa căreia s-ar fi putut

destăinui astfel.

După ce termină, el tăcu o clipă, apoi spuse:

— Şi acum sunt dispus să las totul baltă şi să plec… să-i trimit pe toţi dracului.

Ea răspunse cu înflăcărare:

— Nu, nu trebuie să faci asta. Nu poţi s-o faci. Un om ca tine, Michael, nu poate face un astfel de lucru…

Căci ea ştia că în ziua când el nu va mai lupta, viaţa n-o să mai aibă niciun interes pentru dânsul.

— Ba da… am într-adevăr, această intenţie. Sunt gata să las totul baltă şi-ţi cer să pleci cu mine.

Olivia se gândi: „Spune aşa… totuşi a rămas trei zile şi trei nopţi la Boston ca să lupte”. Ea văzu că el n-o mai priveşte: şedea eu capul în mâini, într-o atitudine de descurajare care-ţi strângea inima. „Dacă nu l-aş fi cunoscut niciodată, n-ar fi ajuns probabil aici. Ar fi fost în stare să lupte, fără să fie preocupat de mine”. Spuse deci, cu glas tare:

— Nu pot face asta, Michael. E zadarnic, nu pot!

El ridică imediat ochii, dar ea preîntâmpină intenţia lui şi-i puse mina pe gură, implorându-l:

— Aşteaptă, Michael, lasă-mă să vorbesc întâi! L; să mă să-ţi spun ce vreau de atâta vreme… M-am gândit bine… în timpul acestor ultime trei zile n-am încetat să mă ghidase la asta, zi şi noapte. Trebuie să renunţăm Michael. Azi am împlinit patruzeci de ani; şi ce aş putea să-ţi dau în schimbul celor ce pierzi? De ce ai jertfi totul pentru mine? Nu, n-am nimic să-ţi ofer în schimb. Poţi să te întorci acolo, să-ţi continui lupta şi să izbândeşti. Asta îţi place mai mult decât orice… nicio femeie nu ţi-e atât de dragă ca lupta… ni i măcar eu. El încercă să protesteze, dar Olivia îl opri:

— Oh, ştiu că e adevărat ce spun. Dacă te-aş avea cu preţul unei astfel de jertfe, până la urmă m-ai urî. N-aş putea consimţi, Michael, pentru că… pentru că… pentru bărbaţi ca tine, munca şi cariera sunt mai presus de

orice… Viaţa ţi s-ar părea de neîndurat dacă ai renunţa: n-ai suporta o înfrângere. Şi de fapt, e bine aşa.

Uluit, el n-o părăsea din ochi şi ea simţea – era absolut sigură – că niciodată el n-o iubise atât; dar în u ştia văzând cum i se întunecă expresia (crezu chiar că-l vede tremurând de nelinişte) şi pentru că-i ghicea toate gânduri e – că el recunoştea exactitatea cuvintelor ei.

— Nu-i adevărat, Olivia… Nu mă poţi părăsi acum… tocmai în clipa când am mai multă nevoie de tine.

— Purtându-mă altfel, te-aş duce la pierzanie. Michael. Eu nu-ţi sunt nici pe jumătate atât de trebuincioasă ca acţiunea. Oh! sunt sigură că nu mă înşel. Ceea ce-ţi trebuie în ziua când ai să te însori, e o femeie tânără, o femeie care te va ajuta. Lucrul cel mai însemnat n-o să fie ca să-ţi inspire o dragoste nebună, ci să poată îndeplini rolul ei de f mele, să-ţi dăruiască copii, şi să contribuie să facă din dumneata un mare personaj cum ai dorit totdeauna să fii. Îţi trebuie cineva care să-ţi ajute să întemeiezi o familie „să umple cu copii noua ta casă… pentru ca datorită ei, tu şi copiii tăi, să izbut. Şi, să luaţi locul unor familii ca a noastră, a cărei vitalitate e sleită. Crede-mă, Michael, am dreptate… Priveşte-mă – îi porunci ea deodată – priveşte-mă şi o să ştii că nu refuz pentru că nu te iubesc!

El era îngenuncheat pe covorul înmiresmat al acelor de pin şi o ţinea înlănţuită, în timp ce ea, tulburată, îi mingi ia părul des şi negru.

— Nu ştii ce spui, Olivia. Nu-i adevărat! Nu-i adevărat!

Aş renunţa la tot… Nu ţin la această activitate politică! Mi-aş vinde ferma şi aş părăsi ţinutul pentru totdeauna.

— Da, Michael, aşa gândeşti acum, în clipa aceasta… dar mâine, totul o să fie schimbat. E unul din renghiurile pe care ni le joacă natura. Nu e chiar atât de simplu. Noi

nu suntem ea Higgins şi bucătăreasa… cel puţin în privinţa anumitor lucruri.

— Olivia… mă iubeşti de-ajuns pentru…

Ea ghicise ce voia să întrebe. Îşi spuse: „La urma urmei, ce însemnătate are? De ce să n-o fac, dacă îl iubesc atât! N-aş face rău nimănui… nimănui altcuiva decât mie însămi”.

Dar deodată, printre lacrimile care-i întunecau privirea, ea zări în depărtare, prin spărtura copacilor, un mic cortegiu, care străbătea pajiştea şi se îndrepta spre casa Pentlandzilor. Această viziune se preciză numaidecât şi căpătă o însemnătate grozavă… Cortegiul era alcătuit din grădinar şi ajutorul său, ducând împreună pe o scândură, care servea de targă, un trup ţeapăn. Higgins îi urma pe jos, ducându-şi calul de căpăstru şi legănându-se, ca un om beat. Ea ştia al cui era, trupul, al lui John Pentland. În cele din urmă, iapa murgă îl omorâse. Cuvintele pe care i le spusese îi mai răsunau în urechi: „Sunt unele lucruri, Olivia, pe care oameni ca noi nu le pot face”.

Ea nu-şi putu aminti niciodată bine de ceea ce se întâmplase îndată după aceea. Ajunsese din urmă micul cortegiu în marş; lângă dânsa era Michael şi ea nu se mai putea îndoi de groaznica nenorocire. John Pentland nu mai era; îşi spărsese capul. Întins pe năsălie, se odihnea senin şi liniştit, ca atunci când îl găsise în bibliotecă, unde mirosul de whisky se amesteca cu acel al clinilor şi al lemnului. Numai că de astă dată evadase pentru totdeauna…

Ea se revedea apoi înştiinţându-l pe Michael, când rămăseseră singuri, în hall-ul mare şi alb, că Jean şi Sybil se căsătoriseră; apoi spunându-i „Acum, Michael, e cu neputinţă. Dacă el ar fi trăit, aş fi putut s-o fac. Aş fi putut pleca. Dar acum e cu neputinţă, te rog, lasă-mă în pace!”

În picioare, sub portretul Savinei Pentland, cu

privirea voluptuoasă, ea îl urmări din ochi, în timp ce se îndepărta fără furie, poate, pentru că îşi dădea seama de dreptatea judecăţii ei.

Acest accident tragic făcu ca răpirea să treacă pe al doilea plan şi chiar să fie uitată. Medicii veniră în goană, apoi plecară şi trebuiră să suporte şi vizita indiscretă a reporterilor, dornici să afle amănunte despre moartea şi căsătoria petrecute în familia Pentland. În mijlocul acestei frământări, Olivia se bucura de oarecare linişte. Nu se mai ocupară de ea; dânsa nu mai era decât persoana care veghează la toate cu linişte; în astfel de clipe aveau nevoie de cineva care nu izbucnea în explozii de durere sau nu se mulţumea să umble de colo-colo iară ţintă. În faţa morţii, Anson nu se mai gândi la cei doi tineri şi târziu după amiază, el veni pentru întâia oară la Olivia ca s-o întrebe, foarte stânjenit:

— Oamenii care trebuie să fotografieze portretele sunt aici. Ce facem?

Ea răspunse:

— Expediază-i! O să putem fotografia portretele într-altă zi, oricând. O să le găsim tot acolo.

Sabina se oferi s-o înştiinţeze pe Sybil şi Jean. În astfel de împrejurare, nepăsarea şi sângele ei rece erau de un ajutor preţios şi Olivia era sigură că se poate bizui pe ea ca să descopere unde sunt, căci dânsa voia să intre cu orice preţ în posesia maşinii. Amintindu-şi de făgăduiala făcută bătrânului, Olivia se duse atunci la doamna Soames, dar nu-şi putu îndeplini misiunea, căci bătrâna căzuse într-o stare de completă inconştienţă. Se aşteptau ca ea să moară, fără ca să afle că John Pentland plecase înaintea ei.

Mătuşa Cassie se instală numaidecât în salonul întunecat, tronând în odaia unde plutea mirosul, acru al celor dintâi crizanteme de toamnă: cu ochii roşii şi smiorcăind, ea suportă vizitele tuturor vecinilor. Părea că renaşte încă o dată; triumfătoare şi plină de putere timp de

câteva zile, ea îşi învinse atât de mult slăbiciunea, încât putu face drumul pe jos, părăsind dis-de-dimineaţă casa cu turnuleţe, ca să nu se întoarcă decât târziu. Stărui ca să fie adus monseniorul Smaliword să oficieze slujba, dar află că el lua parte la un congres clerical în Apus. Ca răspuns la telegrama ei, primi un mesaj în care el spunea că-i era cu neputinţă să se întoarcă, chiar dacă se amina înmormântarea… Ca eminent apărător al doctrinei Imaculatei Concepţiuni, dânsul nu putea părăsi câmpul de bătaie în clipa când autoritatea partidului era ameninţată. Timp de câteva ceasuri ei avură impresia că tot edificiul familial avea să se prăbuşească în jurul lor, aşa cum nădăjduia Sabina.

Olivia şi-ar fi regăsit liniştea dacă, în două zile, nu i s-ar fi adus de trei ori scrisori de la Michael, pe care ea le trimise înapoi fără să le deschidă, pentru că îi era teamă să le citească; în cele din urmă, ea se hotărî să-i scrie pe dosul unuia din plicuri: „Nu mai avem nimic să ne spunem. Lasă-mă în pace!” Dar tăcerea care urmă o îndurcră şi mai mult decât vederea scrisului lui. Ea descoperi că două persoane fuseseră martorii dramei: Higgins care-l întovărăşea pe bătrân şi Sabina, care se plimba pe cărarea de-a lungul râului, deoarece nu se putea folosi de maşină, pe care o împrumutase lui Jean şi Sybilei. Higgins ştia numai că iapa o luase razna şi-l ucisese pe călăreţ; dar a doua zi, pe când vorbeau împreună, în odaia Oliviei, Sabina îi dădu o versiune a accidentului care se deosebea ciudat de aceasta.

— L-am văzut – zise ea venind de la capătul pajiştii. Higgins îl urma pe vărul meu John. Apoi, pe neaşteptate, iapa păru că se speriase de ceva, o luă razna… alergând drept spre cariera de nisip. Era un spectacol de la care nu-ţi puteai lua ochii – un spectacol groaznic – pentru că prevedeam… eram sigură de ceea ce avea să se întâmple. Timp de o clipă, vărul John păru că se luptă cu calul, apoi

se aplecă deodată peste gâtul lui şi-l lăsă să pornească. Higgins galopa în urma sa dar era zadarnic să încerci să-l prinzi… ca şi cum ai fi încercat să alergi după un vârtej. Ei păreau că zboară peste câmpuri, mergând drept spre tufişurile de soc, care ascundeau cariera; singura lor şansă de salvare era ca iapa să schimbe direcţia cursei. Ajungând la tufişuri, ea sări… a fost cea mai frumoasă săritură pe care am văzut-o vreodată la un cal, se năpusti deasupra tufişurilor…

O expresie de entuziasm macabru lumină chipul Sabinei. Cu glas înfiorat ea reluă:

— Ce viziune, groaznică şi măreaţă! Timp de câteva clipe ci părură că se ridică în aer, ca şi când iapa zbura, apoi, deodată, se cufundară în prăpastie.

Olivia tăcea, şi, peste câtva timp, Sabina continuă încet:

— Dar e un lucru pe care l-am văzut, de care sunt absolut sigură: la marginea prăpastiei iapa încercă să se întoarcă. Ea s-ar fi întors, dar vărul John ridică cravaşa şi o biciui sălbatic. E cu neputinţă să te îndoieşti că a silit-o să treacă peste tufişurile de soc.

După o pauză, ea sfârşi:

— Cred că şi Higgins a văzut. El i-a urmat până la marginea prăpastiei. Am să-l văd totdeauna stând drept în şa şi profilându-se pe cer. Privea în adâncul prăpastiei, calul şi călăreţ formau un tot şi aveam impresia că văd un centaur… era grozav.

Mintea ei păstra nu numai această imagine, ci şi aceea înregistrată în seara balului când rândaşul se ascunsese în boschetele de liliac ca o umbră. Ridicându-se, ea spuse:

— Jean şi Sybil se întorc mâine; şi atunci voi pleca la Newport. M-am gândit, Olivia, că ai fi vrut să ştii ceea ce ştim, Pliggins şi cu mine.

Ea se opri, nehotărâtă, lângă fereastră şi privirea ei

rătăci în direcţia mării; apoi făcu această reflecţie:

— Era un om ciudat, ultimul dintre marii Puritani. Acum nu mai există. Niciunul din noi n-avem cu adevărat credinţă; ne prefacem…

Dar Olivia abia o auzea. Acum înţelegea de ce bătrânul îi vorbise, ca şi când se simţea foarte aproape de moarte şi se gândi: „A făcut asta ca nimeni să nu poată bănui vreodată. Avea încredere în Iliggins, iar Sabina n-a fost decât un martor întâmplător. Poate… poate că a făcut asta ca să mă reţină aici… să salveze tradiţia, în care a crezut toată viaţa. Ea încercă zadarnic să alunge acel gând îngrozitor, care-i venea neîncetat şi era întărit de părerea de rău că nu izbutise niciodată să termine ceea ce începuse să-i spună, când erau amândoi lângă gard, vorbind despre scrisori, că într-o zi Jean ar putea să ia numele de John Pentland. Avea să-l poarte, tot aşa de legitim, ca şi pe acel de Cyon; n-ar fi fost decât o schimbare neînsemnată, care va îngădui numelui Pentland să se perpetueze. Toate acareturile, banii, tradiţiile vor trece asupra copiilor Pentlandzilor şi astfel el şi ea vor avea un motiv pentru a trăi; numele o să sfârşească prin a fi altceva decât un cuvânt mort în Familia Pentland şi colonia Massaehusetts Bay. La urma urmei, descendenţii vor fi din ramura Pentlandzilor sau, cel puţin, sângele Savinei Pentland şi a lui Toby Cain care devenise de multă vreme acel al Pentlandzilor, va curge în venele lor.

Ea conchise cu înflăcărare:

— La urma urmei, a avut dreptate. M-am împotrivit mult şi bine… în cele din urmă am devenit a lor. Acum, eu sunt aceea care îi continui.

În dimineaţa înmormântării, pe când Olivia pândea pe terasă sosirea lui Jean şi a Sybilei, Higgins, îmbrăcat în cel mai frumos costum al lui negru, foarte stânjenit şi simţindu-se prost, înaintă spre ea ca să-i spună, întorcând ochii:

— Domnul O’Hara pleacă. Şi-a pus pe portal o tăbliţă „De vânzare”. N-o să se mai întoarcă.

Apoi, privind-o cu îndrăzneală, el sfârşi: „Am socotii că poate doamna vrea să ştie”.

Ea trebui să-şi stăpânească pornirea de a striga: „Nu, nu trebuie să plece. Trebuie să mergi să-i spui să rămână. Nu-l pot lăsa să plece astfel!” Fu cât pe-aci să se avânte peste câmpii, ca să alerge până la casa nou-nouţă ca să i-o ¿pună ea însăşi. Se gândi: „Avea, deci, de gând să-şi pună planul în aplicare. A jertfit tot ce-a avut aici”.

Dar avea şi siguranţa că el se întorsese în mijlocul luptei, eliberat acum şi stăpânit în întregime de pasiunea lui, preocupat numai de izbândirea victoriei.

Înainte de a avea timp să-i răspundă lui Higgins, care stătea acolo, dorind să-i transmită un mesaj pentru Michael, domnişoara Egan apăru înţepată, cu expresia solemnă pe care şi-o impusese ca regulă, faţă de familiile îndurerate. Ea spuse:

— Vin din cauza doamnei Pentland. Azi dimineaţă părea foarte lucidă şi în deplinătatea facultăţilor mintale. Ar vrea să ştie de ce el n-a venit s-o vadă de două zile. Cred că…

O’ivia o întrerupse, spunându-i liniştit:

— Bine, mă duc să-i spun. Am să-i explic. Mai bine să fac eu acest lucru.

Ea se îndepărtă şi intră în casă, gândindu-se cu amărăciune că domnişoara Egan şi Higgins o compătimesc.

Urcând scara cu covorul ros ce ducea la aripa de Nord, ca avu deodată senzaţia unei păci adânci, pe care n-o cunoscuse de mulţi ani. Totul se împlinise acum şi viaţa avea să se scurgă neschimbată şi mereu aceeaşi, cu micile ei complicaţii şi acelaşi sentiment de plictiseală, plăcut, totuşi, probabil pentru că, după vorbele lui John Pentland: „Trebuie uneori să te amăgeşti singur”. În orice caz, Sybil

scăpase de blestem şi era fericită. În ce o privea, nu mai avea nicio nădejde; participa de prea multă vreme la viaţa Pentlandzilor şi acum era încredinţată că bătrânul spusese adevărul. Ea acţionase astfel nu din datorie, sau pentru a fi credincioasă făgăduielilor şi nici nu ascultase de un sentiment de mândrie sau virtute… Poate că, pur şi simplu, nu fusese destul de puternică pentru a acţiona altfel. De fapt, adevărata pricină a purtării ci se afla rezumată în observaţia bătrânului: „Sunt lucruri, Olivia, pe care oameni ca noi nu le pot face”.

Pe când mergea pe coridorul îngust, ea zări trecând prin faţa uneia din ferestre silueta Sabinei, care înainta pe şosea, înconjurată de un nouraş de praf, şi mai aproape, jos, pe aleea mărginită cu ulmi, mătuşa Cassie, în mare doliu, care înainta cu mers sprinten, cu vălurile de doliu fluturând în jurul ei. Nu, nimic nu se schimbase, şi existenţa asta avea să continue mereu, la nesfârşit.

Tiparul executat sub comanda nr. 620

la I.P. „Filaret, str. Fabrica de chibrituri nr. D-11, Bucureşti

România